

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

MAATSCH. DER NEDERL. LETTERK.

TE LEIDEN.

Catal. bl.

Geschenk van Tooneelstukken, 1841.

1187

G.5

T A E L

E N

DICHTLIEVENDE

OEFENINGEN.

EERSTE DEEL.

TAEL- EN DICHTLIEVENDE
OEFENINGEN,
VAN HET
GENOOTSCHAP

TER SPREUKE VOERENDE:

KUNST WORDT DOOR ARBEID VERKREEGEN,

EN

PRIJSVAERZEN.

*Met Octroi van de Ed. Gr. Moog. Heeren Staeten van Holland
en Westfriesland.*

TE LETDEN,
BIJ C. VAN HOOGEVEEN, JUNIOR
M D C C L X X V.

NED.
LETTERK.

D E N
WELÉDELEN GESTRENGEN
E N
HOOGGELEERDEN
B E S C H E R M H E E R E N
V A N H E T
T A E L - E N D I C H T L I E V E N D
G E N O O T S C H A P

TER SPREUKE VOERENDE:

KUNST WORDT DOOR ARBEID VERKREEGEN;

W O R D E N

* 3

D E E.

D E E Z E

T A E L - E N D I C H T L I E V E N D E

O E F E N I N G E N ,

M E T G E V O E L E N S V A N D E O P R E C H T S T E
D A N K B A E R H E I D , E N M E T V E R Z E K E R I N G
V A N D E W E L M E E N E N D S T E H O O G A C H T I N G ;
O N D E R I N W A C H T I N G H U N N E R V O O R T -
D U U R E N D E B E S C H E R M I N G , E N M E T
H E I L B E D E O V E R H U N N E D I E R B A E -
R E P E R S O O N E N , H U I Z E N E N
B E L A N G E N S ,

D O O R H E T Z E L V E

T O E G E W I J D .

V O O R -

VOORBERICHT.

Bij de uitgave van dit eerste Stuk onzer Tael- en Dichtlievende Oefeningen, achten wij niet onvoegzaam, als hierin de voetstappen van andere Maetschappijen wel willende drukken, onzen Waerden Kunst- en Landgenooten, zo kort mogelijk, verslig te doen wegens de Oprichting, den voortgang en het tegenwoordig bestaen van dit Genootschap; doch wij vermijden met voordacht eene breede Verhandeling over het nutte en aengenaeme, 't welk de onderscheidene Maetschappijen of Genootschappen, in allerlei Kunsten en Weetenenschappen, zo hier als elders, aenbrengen; alle verstandigen bevatten zulks, en, behalven dit, hebben beroemde Mannen, voor ons, dit reeds onbetwistbaar betoogd; alleenlijk willen wij, na het opgemeld verslag, nog een woord zeggen over deeze uitgave, en daermede zullen wij achten voldaan te hebben.

Dit Genootschap is zijn geboorte verschuldigd aen drie Beminnaers der Nederduitsche Tael en Poëzij, welke alen, nog in hunne jeugd zijnde, en begeerig om door noodige onderrichtingen zich zelven te bekwaemen, elkander hunne verlangens ontdekten, om, nu of dan, eenige geregelde bijeenkomsten te houden, en kundige Mannen tot bunnan bijstand op te zoeken. Daeglijks was men hierover

be-

bezig; men trof nog drie *Welgezinden aen*; men overwoog *ieters opgegeeven gedachten*, en eindlijk werd dit *Genootschap geboren*, op den *elfden van Slagtmaend des jaers 1766*. Men bepaelde *eenige regels*, naer *derwelken de tegenwoordige en toekomstende Leden zich zouden gedraegen*; men verkoos, in *navolging van veele oude en hedendaegsche Broederschappen*, een *Blasoen*, en de *Spreuk*:

KUNST WORDT DOOR ARBEID VERKREEGEN.

Gelijk nu de Leden van dit nieuw opgerichte Genootschap zich vooral bepaeld hadden tot de beoefening der Tael- en Tooneeldichtkunde, zo hebben zij dan ook, van *tijd tot tijd*, *verscheiden proeven van hunnen arbeid aen het licht gebracht*, waervan *eenigen*, hoewel in *veele opzichten be- rispelijk*, echter met *gensegen ten Tooneele ontvangen*, en tot *voordeel van den Schouwburg vertuond*, zijn.

Bijna drie jaeren hadden de bijeenkomsten geduurd, wanneer de *toenmaelige Leden*, ziende dat *hunne poogingen niet vruchtloos uitvielen*, en daerdoor des te *sterker tot eenen vlijtigen voortgang aengespoord wordende*, beslooten, het *Genootschap verder uit te breiden*, en, daer men zich tot nu toe *alleen bepaeld had tot Liefhebbers binnen Leyden woonende*, nu ook *Kunstgenooten van elders aen te winnen*; onder *voorwaerde echter*, dat het *huishoudelijk Bestuur altijd op den ouden voet blijven moest*, en de

Ver-

Vergaderingen ook ten allen tijde binnen deeze Stad gehouden zouden worden; tevens vond men goed dat de oude Leden, als Oprichters van het Genootschap, den naam van Hoofdeden, en de nieuw te verkiezenen den naam van Medeleden, zouden draegen. Deeze besluiten genomen zijnde, werden de Wetten voor de Leden, naer den toenmaeligen stand van het Genootschap, veranderd en vermeerderd.

Op den eersten van Slagtmaend des jaers 1769. werd de eerste Algemeene Vergadering van het nu meêr uitgebreid Genootschap gehouden, bij welke gelegenheid verscheidene nieuwe Leden werden verkooren, waerbij zich ook welhaest nog veele anderen voegden, zodat het eerste getal van zes, binnen kort, tot bijna dertig aengroei- de, welk getal sedert dien tijd nog merklijk is vermeer- derd, en thans reeds tot eene aanzienlijke grootte gekomen.

Ten einde nu zulk een aental van Leden elkander zou- de mogen gelijk blijven in de spelling der Nederduitsehe Taal, waertoe men, van tijd tot tijd, reeds naer goede middelen had uitgezien, werd in het jaer 1770. een aen- wang gemaakt met eene geregelde Spraakkunst op te stel- len, waernaer de Leden zich in 't vervolg zouden schik- ken, en dus hoopte men, dat alle de Leden eenpaerig dezelfde regels zouden in 't oog houden. Dan, hoe wenschlijk 't ook zij, dat eens eene volkomene gelijkheid

• •

is

In onze spelling te wege gebracht wierde, en hoe gaerne de Leden in dien tijd deeze gelijkheid in hunne Kunstgenooten hadden ontmoet: dit oogmerk werd door den tijd verijdeld, men vond zich verpligt ijdere Dichter zijne vrije spelling te laeten; en dit is ook de reden dat men, in de meeste Stukken van dit Genootschap (gelijk ook in deezen Bundel) eene onderscheidene wijze van spelling vinden zal.

Tot in het jaer 1771. bielden zich de Leden nog meestäl bezig met de Tooneelpoëzij, doch in dit jaer vond men goed zich bij vervolg ook op andere soorten van Dichten toe te leggen. Sommigen beving de lust, om hunne krachten te beproeven aen eene nieuwe berijming van Davids Psalmen; dit vond aenmoediging, met dat gevolg, dat men op den eersten van Slagtaend van dat zelfde jaer met derzelver beschaving een begin maakte, en daer mede veele Vergaderingen sints dien tijd, op eene leerzaeme en vermaeklijke wijze, bezig bield.

In deezen stand werkte het Genootschap voort, tot in het jaer 1772., en naerdien men toen eenige reden meende te hebben, om op een voortduurend bestaen te mogen hoopen, werd zeker plan, reeds drie jaeren bevoorrens ontworpen, doch toen, tot eene nadere en bekwaemere gelegenheid, terzijde gelegd, in de Jaerlijksche Vergadering, op den 28. van Bloemaend des gemel-

melden jaers 1772., ter overweeging gebragt, naemelijk: om, behalven de Hoofd- en Medeleden, ook Honoraire Leden, en, uit deeze laetsten, vier of meer Beschermheeren, te verkiezen, welke Beschermheeren met de Hoofdleden het bestuur van het Genootschap zouden hebben. Dit ontwerp werd met veel genoeg ontvangen en, met algemeene stemmen, tot een besluit gemaakt. Dan, zodaenig eene verandering verëischte noodzaecklijk eene uitbreiding der Wetten van het Genootschap; hiertoe hadden de Hoofdleden reeds eenige artikelen opgesteld, thans werden 'er eenige Leden benoemd, om met allen ijver daeraen te arbeiden; welk werk vervolgens aan de Maendlijksche Vergaderingen werd overgegeeven.

Welhaest hadden de Bestuurders het genoeg van eenige aenzienlijke en kundige Heeren onder hunne Honoraire Leden te tellen; het kwam 'er nu op aen, om eene goede verkiezing van Meçenaeten te doen, welke de waere vereischten hadden om het Genootschap, dat nu een geheel andere gedacnte stond te verkrijgen, van wezenlijk nut te zijn.

De Bestuurders draegen daerop eenige Heeren van aenzien en goeden smaak aan de Maendlijksche Vergadering voor; treffen het genoeg van hun voorstel in 't algemeen met hartlijkheid toegejuicht te zien; en neemen vervolgens de vrijheid de Bescherming van het Genootschap aen te bieden aen

Den Welëdelen Gestrengen Heer *Mr.* JOHAN VANDER MARCK, æ. z. Raed en Oud Burgemeester, Hoofd-Officier der Stad Leyden; Rentmeester van het Capittel ten Hoogelande, Memorien en Getijden; Mitsgaders Rentmeester van 's Lands Univerfiteit te Leyden;

Den Welëdelen Gestrengen Heer *Mr.* DANIEL VAN ALPHEN, Oud-Raed en Schepen, thans Griffier der Stad Leyden; Prefident van de Maetfchappij der Nederlandsche Letterkunde aldaer; *en* Directeur van het Zeeuwsche Genootfchap der Weetenfchappen te Vlifingen;

Den Welëdelen Gestrengen Heer *Mr.* JAN VAN ROYEN, a. z. Raed en Oud Schepen der Stad Leyden; Mitsgaders Bewindhebber van de geöctroierde Generaele Oost-Indifche Maetfchappij der Vereenigde Nederlanden, ter Kamer Amfteldam;

En den Hoogëerwaerdigen Hooggeleerden Heer JAN JACOB SCHULTENS, Doctor en Hoogleeraer in de H. Godgeleerdheid en Oofterfche Taelen, aen 's Lands Hoogefchoolle te Leyden; Regent van het Staeten Collegie; Lid van de Maetfchappij der Nederlandsche Letterkunde aldaer;

welke Heeren, aengedreeven door een ingeborene zucht tot het welzijn en de bevordering van alle Kunften en Weetenfchap-

schappen in 't algemeen, en tot de Tael- en Dichtkunde in 't bijzonder, zich deswegens allergunstigst geliefden te verklaeren, en des op den 10. van Wijnmaend 1772. op de rolle der Honoraire Leden werden aengetekend, en ten zelfden dage tot Beschermheeren aengenomen.

Zie daer een Gezelschap, zo gering in deszelfs begin, zo kleen van krachten, door den geduurigen bijstand van eenige meêrgevorderden trouwhartig onderweezen, door eenen aanboudenden ijver dus verre in aenzien geklommen, dat Geleerde en Beroemde Mannen zich niet schaemen deszelfs Bescherming op zich te neemen, en met de Hoofdeden de handen saemen te slaen, tot deszelfs bestuuring.

Deeze getrouwe en vermogende Meçenen, uitgezonderd den eerstgenoemden Heer, die toen bedleegerig was, deden hunne eerste intrede in de Maendlijksche Vergadering, op den 2. van Wintermaend 1772. en namen, na alwoorens door den Voorzitter met alle hartlykheid, uit naem van het Genootschap te zijn verwelkekomt, met veel toegenegenheid de Bescherming van het Genootschap op zich; waerna ook de zeer Geleerde Heer Dr. Joannes le Francq van Berkhey, Medelid van het Genootschap, deeze Heeren met een ongemeen geestig Dichtstuk (a) begroette.

Het

(a) De Beschermbeeren en Hoofdeden hebben den gemelden Dichter Le Francq van Berkhey, ten blijke bunner erkentenis- se, en ter aenspooringe van deszelfs uitmuntend Vernuft en on-

Het voorbeeld van deeze grootmoedige Voorstanders der Kunst bleef niet zonder goede gevolgen; verscheiden aenzienlijke en kundige Mannen, Beminnaers en Beoefenaers der schoone Tael- en Dichtkunst, namen, zo belecfdlijk als hulpvaardig, de verkiezing tot het Lidmaetschap aan, en deeden de hoop der Bestuurderen, tot het verder opbouwen van dit Genootschap, niet weinig aenwasfen.

Maer, gelijk alle aerdsche genoegens, hoe streelend derzelver vooruitzicht ons ook mooge toefchijnen, met eenig verdriet vermengd zijn, en men dikwerf de grijze Spreuk: Daer Blijfchap in huis is, staet Druk achter de deur, bewaerheid ziet, zo moest dit Genootschap daerin mede zijn deel hebben; want het verloor op den 9. van Wintermaend, des jaers 1772., en dus maer zeven dagen na de voorgemelde inbuldiging der Beschermheeren, deszelfs Eerßen Voorstander en Meçenaet, den Welèdelen Gestrengen Heer Mr. JOHAN VANDER MARCK, æ. z. welks gemis het gantsche Genootschap zeer ter barte ging, als verliezende, in zijn Welèdelen Gestrengen, eenen waerlijk

om-

vermoeiden ijver, met den eersten Zilveren Ecrpenning, bemreeds kort na het uitspreken van zijn Dichtstuk toegezegd, uit naem van het Genootschap beschonken, in de Jaerlijksche Vergadering, op den 12. van Bloeimaend 1774. En is deeze Heer, op zijn verzoek, als Lid van het Genootschap ontslagen, op den 25. van Bloeimaend 1775. Inmiddels wordt het zoo evengemelde Dichtstuk, gevonden in de Mengeldichten, hier achter volgende, op bladzijde 33. en vervolgens.

ongeveinsden en nooit vermoelden Kunstvriend. Wij zwijgen, wat Hij voor zijne Stadgenooten was, wyl zulks hier buiten ons beslek loopt. Het zij genoeg, dat LEYDEN's weldenkende Burgerij, en alle oprechte Beminnaers van Kunsten en Weetenschappen, aen wien de Hemel vergund heeft waere Verdiensten op rechten prijs te stellen, niet dan met de welmeenendste hoogachting aen 's Mans naem gedenken kunnen.

Door dit sterfgeval werd het getal der Beschermheeren dus op drie gebragt, welke Heeren welhaest, het wezenlijk belang van dit Genootschap inziende, en het welzijn daervan ongemeen ter harte neemende, met de Bestaunders, en de verdere Gecommitteerde Leden, onvermoeid medewerkten, om het saemenstel der Wetten in eene goede en duurzaeme orde te brengen, het welk hun, na veel arbeids en herhaelde beschaeving dermaete gelukte, dat het in de Buitengewoone Maendlijksche Vergadering op den 24. van Lentemaend 1773. werd ter tafel gebragt en goedgekeurd, en in de daer aen volgende Jaerlijksche Vergadering, op den 20. van Bloemaend, door alle de Leden ondertekend.

Dus mogt dit Genootschap, van tijd tot tijd in deszelfs oogmerken vrij gelukkig geslaegd, nu het hoofd, min bescbroomd dan ooit, boven fleeken, als van alle zijden, door trouwhartige Meceenen en welgeregelde Wetten beschut. In deezen gelukkigen en bloeienden staet voortarbeidende, oordeelde men de plaets van den afgestorven Beschermbeet,

met eenen anderen, Hem in Kunstmin en edelmoedige denkwijze niet ongelijk, te moeten vervuilen. Hiertoe viel de algemeene keuze op den *W'elédelen Gestrengen Heer Mr. JOHAN HIERONYMUS VANDER MARCK*, Raed en Regeerend Schepen der Stad Leyden; Neef van den overledenen Heer, en reeds sedert eenigen tijd Honorair Lid van dit Genootschap; zonder hierover lang te braeden besluit men 'er toe, op den 10. van Slagtmaend 1773. en de edelmoedigheid van deezen braeven en van allen burgeren met recht teérstgeliefden Regent, niet gewoon een hartelijk verzoek te weigeren, stemt in deeze keuze en neemt de bescherming van dit Genootschap op zich.

Onder het bestuur van het herstelde *Viertal van Beschermheeren* liet dit Genootschap eenen Penning vervaerdigen, naer de uitvinding van den *Leydschen Kunstschilder Nicolaas Reyers*, althans Schilder van het voor lang beroemd *PAN POËTICON BATAVUM*, 't welk, als een tegenwoordig eigendom van dit Genootschap, in de *Vergaderzael* geplaatst is (b). Deze Penning vertoont ons *APOLLO*, leunende tegen een afgebroken zuil, op dewelke het

(b) Het Genootschap heeft van dit *PAN POËTICON BATAVUM* eene korte beschrijving gegeven, in de *Voorreden voor de Lofdichten en Bijschriften*, welke in het jaer 1773. zijn gedrukt, onder den tijtel: *ARNOUD VAN HALEN'S PAN POËTICON BATAVUM VERHEERLIJKT. enz.*

het wapen der Stad Leyden gezien wordt, en houdende in den linkerarm zijn lier, terwijl hij met de rechtband, eenen lauerkrans aen eenen voor hem knielenden Dichter aenbiedt; met dit Omschrift; PRAEMIUM POËSIOS LAURVS. Dat is: de lauren zijn de vergelding der Dichteren. Op de tegenzijde ziet men een' krans, waerin de naem van hem, wien deeze Penning is toegewezen, gegraveerd wordt; buiten om deezen krans leest men de spreuk van 't Genootschap: KUNST WORDT DOOR ARBEID VERKREEGEN.

De Beschermheeren en Hoofdleden, het Genootschap nu in eenen goeden staet ziende, waren vervolgens bedacht op zodaenige middelen, waerdoor de eer van het Genootschap mogte worden bewaerd, en niet geschonden door het ligwaerdig uitgeeven van gebrekkige of weinigbeduidende stukken; hiertoe werd best geoordeeld uit de Leden te verkiezen Vier kundige Heeren, welken men, onder den naem van Medebestuurderen, toegang zoude geeven tot alle de Bijzondere Vergaderingen van Beschermheeren en Hoofdleden, opdat zij dezelve mogten bijstaen, in alles wat ten nutte van dit Genootschap zoude kunnen strekken; en vervolgens uit dat ligchaem der Bijzondere Vergadering aen te stellen zeven Commisfarissen, aen welken de uitspraek over de uit te geeven werken, bij meerderheid van stemmen, zoude gelaeten worden. Dit, door Beschermheeren en Hoofd-

leden best geoordeelde, werd der Maendlijksche Vergaderinge, op den 3. van Oogstmaend 1774. aengebooden, en, aldaer in overweeging genomen zijnde, volkomen goedgekeurd, waerna aen dezelfde Vergadering de gedaene verkiezing van Vier Medebestuurderen werd medegedeeld; gelijk ook vervolgens de noodige verandering, vermeerdering en verbetering der Wetten hiertoe betreklijk; dewelke ten dien dage ook door alle de Leden zijn goedgekeurd en aengenomen; en naderhand door de Buitengewoone Jaerlijksche Vergadering, op den 1. van Sprokkelmaend dezes jaers, met eene algemeene toestemming vastgesteld en als Wetten van het Genootschap bekrachtigd; en daerom ook, als een Aenhangsel dier Wetten, achter de eerstvastgestelde Wetten geplaetst.

Behalven het genoegens 't welk zij, die het bestuur van dit Genootschap op hunne schouderen hebben, geduurig mogen smaeken, is hun ten uitersten aengenaem te zien, dat in ons Vaderland nog zulken gevonden worden, die van hinnen overvloed, een gedeelte tot welzijn en bevordering van jonge Dichteren, durven afzonderen; wij doelen op zekeren Onbekenden, die den Bestuurderen dertig Ducaten heeft toegeschikt, om die, of een gouden Eerpenning van het Genootschap, tot gelijke waerde, ter keuze van den Verwinnaer, aen te bieden, aen hem, die eene goede, en wel de beste Verhandeling in onrijm zal opstellen en bij
het

bet Genootſchap inleveren , bevattende eene Handleiding tot de Nederduitſche Tael- en Dichtkunſte , gelijk reeds door de Openbaere Nieuwſpapieren omſtandiger is bekend gemaakt. Het Genootſchap hoopt dat kundige Mannen, door dezelfde prijslijke zucht, tot voortzetting van den pasbeginnenden , zullen gedreeven worden , ten einde zulk een ſtuk , 't welk wij in onze Taelc nog miſſen , ten beſtemden tijde het licht mooge zien.

Wij kunnen niet voorbij hier te melden, hoewel zulks door de Nieuwſpapieren, in der tijd, alomme is bekend gemaakt: dat de Beſtuurders van het Genootſchap, in gevolge van een hunner Beſluiten, jaerlijks een' gouden en een' zilveren Eerpenning willende aanbieden, aen de Dichteren van de twee goed en wel beſt te keuren Dichtſtukken, over zeker onderwerp, door den Beſtuurderen alvorens te bepaalen; aen de Vier Meçenaeten, reeds in Slagtmaend 1772., voordroegen daertoe te verkiezen deeze ſtoffen: als, voor het jaer 1774. Op het TWEDE EEUWGETIJDJE van LEYDEN's Beleg en wonderbaere Verloſſing; en voor het jaer 1775. Op het TWEDE EEUWGETIJDJE van LEYDEN's HOOGESCHOOLE; welke beide onderwerpen, met hun Welèdelbedens volkomen goedvinden bekrachtigd zijnde, in Wintermaend 1772. openbaer werden bekend gemaakt.

Niettegenſtaende het Genootſchap op het eerſte onderwerp.

ver-

verscheiden Dichtstukken ontving, moest men het genoegen misfen om eenigen Eerprijs uit te reiken, dewijl, onder de ingekomen Stukken, geen in alle opzichten daertoe waerdig werd bevonden; waervan de uitspraak in de Jaerlijkfche Vergadering op den 12. van Bloeimaend 1774. gedaen zijnde, werd tevens nog een stoffe tot een Prijsvaers voor het volgend jaer 1775. openbaer gemackt, naemelijk: Ter eere van drie braeve Voorstanderen der Vrijheid in den Burgerftaet en in den Godsdienst; Jonkheere JOHAN VAN DER DOES, Heere van Noordwijk, Gouverneur; den Heere PIETER ADRIAANSZ. VAN DE WERFF, Voorzittenden Burgemeester; en den Heere JAN VAN HOUT, Secretaris; allen binnen de Stad LEYDEN, geduurende haere strenge belegering, in den jaere 1574., deeze dienften met zo groote trouw en waekzaamheid bekleed hebbende, dat aen Hun voornaemelijk het behoud van deeze Stad, en dus ook vervolgens van ons lieve Vaderland, onder Gods hulpe en het fchrander en voorzichtig bestuur van 's Lands wijze Vaderen, Prins WILLEM DEN EERSTEN en de STAETEN VAN HOLLAND, te danken is.

Even gelijk het gegaen was met het eerste Onderwerp, ging het ook met het tweede, naemelijk op het Tweede Eeuwgetijde der Leydsche Hoogeschoole; de tijd, tot het inleveren der Dichtstukken was verlopen, en het Ge-

noat-

nootschap bevond zich weder buiten staet tot het toedeelen van eenen Eerprijs; wanneer men besloot door een vernieuwde uitschrijving, waere het mogelijk, den Vaderlandschen Zanglust op te wakkeren, en daerom den tijd tot het inzenden der Prijsvaerzen te verlengen van het begin van Herfstmaend tot den laetsten van Wintermaend, 1774. 't geen van dit gelukkig gevolg geweest is, dat het Genootschap, in deszelfs Buitengewoone Jaerlijksche Vergadering, op den 1. van Sprokkelmaend deezes jaers, den Gouden Eerpenning toekende aen den Heer SIMON VAN DER WAAL, Lid van verscheiden Genootschappen, woonende te Geertruidenberg; en den Zilveren aen den Welëerwaerdigen Heer IZAÄK VAN NUYSSENBURG, Predikant te Geertruidenberg, Lid van verscheiden Genootschappen; en nog een' tweeden Zilveren aen den Heer DAVID JOHANNES VAN DER TRAPPEN, Praeceptor der Latijnsche Schoole te Rotterdam. Behalven de Dichtstukken der gemelde drie Heeren, oordeelde het Genootschap zeker Stuk, ingeleverd onder de Spreuke: Manet honos et antiquae Societatis insigne; van te veel waerde, om geheel achter gelaeten te worden, en besloot dierhalven dat stuk, indien zulks door deszelfs Dichter niet wedersproken wierd, bij de drie vorigen te doen drukken. De noodige bekendmaeking deswegens gedaen zijnde, hoopte men, dat de Dichter zich aen den

Be-

*Bestuurderen wel zoude willen bekend maken, dan, hoe-
wel hun zulks niet gelukt is, hebben zij echter deszelfs
toestemming tot den druk ontvangen, waer van ten bewijze
strekke zijn Welèds. Brief, achter het Stuk zelve te vin-
den (c).*

*Wat de tweede stoffe voor dit jaer 1775. betreft,
naemlijk: Ter eere der drie gemelde Heeren VAN
DER DOES, VAN DE WERFF en VAN HOUT;
onder de ingekomen Stukken is slechts één waerdig be-
vonden, aen welks Dichtcresse, die men in de Jaerlijk-
sche Vergadering, op den 25. deczer (d), bevond te
zijn: Jongvrouwe JULIANA CORNELIA DE LANNOY;
dan ook de Gouden Ecrpenning is toegewezen.*

Ver-

(c) *Het zoude den Bestuurderen van het Genootschap, om
reden, aangenaem zijn, ingevalle deeze Dichtster konde goed-
vinden, zich in vertrouwen aen hun te ontdekken.*

(d) *Deeze Jaerlijksche Vergadering is, na een Dichtmae-
tige Verwelkoming aen den Leden, door den Voorzitter uitge-
sproken, geopend met het voorlezen van den EEUWZANG,
ter tweehonderdste Verjaering der LEYDSCHER HOOG-
SCHOOLE; van den Hooggeleerden Heer ADRIANUS VAN
ROYEN, door deszelfs Oudsten Zoon, den Kunstlievenden
Welèdelen Gestrengen Heer Mr. JAN VAN ROYEN, Be-
sehermer van dit Genootschap, in Nederduitsche Vaerzen
nagevolgd, en ten blijke van achting aen het Genootschap
geschonken. En is dit Stuk achter de Mengeldichten, in
dit Boekdeel, geplaatst.*

Vervolgens is, in de zo even gemelde Jaerlijksche Vergadering, tot het Prijsvaers voor het volgende jaer 1776. deeze stoffe bepaeld: De Invloed der Dichtkunst op het bestuur van den Staet. Zullende de Dichters, welke willen mededingen, verpligt zijn voor den laetsten van Wintermaend deezes jaers, hunne Dichtstukken, op de gewoone wijze aen het Genootschap te zenden.

Dus verre, zo kort doenlijk was, het bedoelde Verslag gedaen hebbende, zouden wij ook melding van 's Genootschaps bestuur en gewoonten dienen te maeken, doch wij meenen dat het saemenstel der Wetten, hier achtervolgende, zulks voor ons genoegzaem zal afdoen. Alleenlijk dienen wij te berichten, dat het Genootschap, in Hooimaend laetstleeden, van Hunne Edele Groot Mogende, de Heeren Staeten van Holland en Westfriesland, gunstig heeft verkreegen Octroi op alle de Werken, welke het Genootschap reeds in 't licht gebragt heeft, en in 't vervolg brengen zal.

Zie daer, geachte Leezer! 't geen wij meenden u te moeten melden; wij achten onnoodig veel over den inhoud der Dichtstukken, welken gij in onzen Bundel vinden zult, te zeggen; zonder gebreken zullen ze niet zijn, doch, in dien

dien ze niet hoven het middelmoctige gekeurd waren, zouden ze u niet medegedeeld worden. Hoedanig de Wangunst ze mooge beschouwen, wij twijfelen niet, of ze zullen door bescheiden menschen met eenig genoegten kunnen gelezen worden. Wij hebben onder dezelveen geen rangschikking in 't oog gehouden, dewijl wij ze u onder den algemeenen naem van Mengeldichten aanbieden, houdende ons in deezen gevalle aen de vrijheid, die ons in het XIII. artikel van het XVI. Hoofdstuk onzer Wetten is gegeven.

Het Stuk, dat de Taalkunde betreft, hebben wij achter de Dichtstoffen laeten volgen, gelijk wij in het toekomende ook voorneemens zijn te doen. Welligt zullen sommige Liefhebbers een' grooteren Bundel van ons gewacht hebben; dan, laet dit weinige voor tegenwoordig genoeg zijn. Schoon wij ons tot geen bepaelde uitgaeven op gezette tijten verbinden, zullen wij niet terug houden 't geen het daglicht wordt waerdig gekeurd. — Onze harten wenschen den Leezer heil!

In onze Vergadering den
31. van Bloeiemaend.

M D C C L X X V.

W E T.

W E T T E N

V A N H E T

T A E L - E N D I C H T L I E V E N D

G E N O O T S C H A P

Onder de Spreuk:

KUNST WORDT DOOR ARBEID VERKREEGEN;

B I N N E N L E Y D E N .

Opgericht op den xi. van Slagtmaend,

M D C C L X V I .

W E T

W E T T E N
VAN HET
TAELEN DICHTLIEVEND
GENOOTSCHAP

Onder de Spreuk:

KUNST WORDT DOOR ARBEID VERKREEGEN;

BINNEN LEYDEN.

EERSTE HOOFDSTUK.

Van de Leden in het algemeen.

I.

Elk Lid zal het hoofdoogmerk van dit Genootschap, te weten, de daedlijke beoefening der Nederduitsche Tael- en Dichtkunde, bevorderen, naer zijn vermogen, en op eene zodaenige wijze, als hij zal oordeelen dienftig te kunnen zijn.

I I.

Tot vermeerdering van het aenzien, en tot uitbreiding van het nut van dit Genootschap, zal hetzelfde bestaen uit *Beschermbereen*, *Hoofdleden*, *Medeleden*, en *Honoraire Leden*.

A 2

III.

I I I.

IJder deezer Leden zal de Wetten van dit Genootschap, wanneer hij deszelfs Vergadering voor de eerste mael bijwoont, ondertekenen, en zich naer dezelve, voor zo verre deezen hem betreffen, stiptlijk gedraegen.

I V.

IJder Lid zal tevens, zo dra hij de verkiezing heeft aengenomen, en een, door den Eersten Secretaris getekend *Exemplaer* van deeze Wetten ontvangen, geacht worden, zich aen alle de Wetten, en ook aen de bijzondere Besluiten, van het Genootschap reeds te hebben verbonden.

V.

IJder deezer Leden zal de Maendlijksche Vergaderingen zo dikmaels bijwoonen, als hij zal goedvinden; en, ten minsten, in de Jaerlijksche, indien zijne omstandigheden het toelacten, tegenwoordig zijn.

V I.

IJder der Leden zal het recht hebben, om in de Maendlijksche Vergadering, hetzij bij monde, hetzij bij geschrifte, zodaenig voorstel te doen, 't welk hij zal meenen tot welzijn van het Genootschap te kunnen strekken, ten einde daerover, in gevolge van het voorschrift der Wetten, kunne worden geraedpleegd, en het geen noodig bevonden word, vastgesteld.

VII.

V I I.

Alle de Leden, die in eenige Vergadering tegenwoordig zijn, zullen ook volkomene vrijheid van stemming hebben over alles, wat tot hunne kennisse gebragt, en waerover hun goeddunken afgevraegd word: doch, het oordeel der afwezende Hoofdleden, Medeleden, of Honoraire Leden, zal niet in acht genomen worden.

V I I I.

De Leden zullen verplicht zijn, alle brieven, en Stukken, die zij zenden en inleveren, aen den Eersten Secretaris, vrachtvrij, te bezorgen.

I X.

De Stukken, die ingeleverd worden, zullen moeten geschreeven worden in goed leesbaer schrift, en op klein *quarto* formaet, ten einde dezelve in de daertoe geschikte omslagen kunnen bewaerd worden.

X.

Het zal aen ijder der Leden vrijstaen, in zijne Stukken zodaenige spelling te behouden, als hij zal goedvinden; mits dat men onder zijne Werken, alsze gedrukt worden, zijnen naem, of wel (ter zijner keuze) één of meerdere letters van zijnen naem, zal stellen, ten teken van onderscheidinge.

X I.

Wanneer eenig stuk door verscheiden Leden word bearbeid, zal ijder der aen hetzelfde arbeidende Leden

6 W E T T E N

gehouden zijn te volgen de spelling van het Genootschap, naer de Spraakkunst, welke, ten dien einde, door het Genootschap word vervaerdigd, en door de gezamenlijke Leden, van tijd tot tijd, volkomener zal gemaekt worden: en, indien eenig dus arbeidend Lid zulks mogte hebben verzuimd, zal die spelling, bij de uitgave van zodaenig stuk, door het Genootschap veranderd en naer deeze Spraakkunst geschikt worden; naerdien het Genootschap zich, in dat geval, daertoe het recht behoud.

X I I.

Niemand der Leden zal, als werk, mogen inleveren eenig perfooneel Dichtstuk; als, *Huwelijks-Verjaer- of Lijkdichten*, enz., tenzij dezelve uit last van het Genootschap gemaekt waren.

X I I I.

Ook zal niemand der Leden eenig aenstootlijk, of iemands eer beledigend, Dichtstuk in 't Genootschap mogen brengen.

X I V.

Indien een Lid eenig Stuk heeft ingeleverd, door welks uitgave de kasse van het Genootschap een ongemeen voordeel trekt; of ook wel op eenige andere wettige wijze, hoe die ook zijn mag, iets toegebracht, waerdoor de kasse merklijk bevoordeeld word, zal hij, op 't voorstel der Beschermeheeren en Hoofdeden, door het Genootschap, in de daer aen vol-

VAN HET GENOOTSCHAP.

volgende Jaerlijksche Vergadering, met een zodaenig geschenk, als het Genootschap zal goedvinden, ter erkenenis en verdere aenspooring tot voortgang in zijnen ijver, te bepaelen, verëerd worden.

X V.

Alle Dichtstukken, of andere Werken, welken door het Genootschap, als eigen Werken, erkend worden, zullen uitgegeeven worden onder de Spreuk, bij het Genootschap aengenomen.

X V I.

Het zal aen niemand der Leden geoorloofd zijn, de Spreuk van het Genootschap onder zijne bijzondere Dichtstukken, of Werken, te plaetsen.

X V I I.

Het zal aen niemand der Leden vrijstaen, eenige afschriften van Stukken, welke in het Genootschap zijn ingeleverd, aen iemand, wie hij ook zij, mede te deelen, tenzij met goedvinden der Bijzondere Vergadering van Beschermhheeren en Hoofdleden.

X V I I I.

Die weigeren zal zich aen deeze Wetten, of aen enige andere Besluiten, bij het Genootschap gemaakt en aengenomen, hetzij hij bij derzelve vaststelling tegenwoordig geweest zij of niet, te onderwerpen; of die twee achter een volgende jaeren alle verstand-

houding met dit Genootschap zal verwaerloosd hebben, zal niet langer als een Lid van hetzelfde aengemerkt worden.

TWEEDE HOOFDSTUK.

Van de Verkiezing der Leden.

I.

Men zal geene anderen tot Leden van dit Genootschap voorstellen, dan personen van een' onbesproken wandel, en bekwaem ter bevordering van het oogmerk des Genootschaps, ten welken einde men bij de opgave van de naemen, karakters en woonplactsen der zodaenigen, ook eenig bericht zal voegen aengaende derzelve kundigheden in Tael en Poëzij.

II.

De verkiezing der Beschermheeren zal geschieden bij de Beschermheeren en Hoofddeden, en wel met onderlinge toestemming van alle dezelve; immers zo veel zulks eenigzins mogelijk is.

III.

Niemand zal tot Beschermheer verkooren worden tegen het volftrekt genoegen der andere Beschermheeren.

IV.

I V.

In gevalle van eenig onverhoopt verschil over de verkiezing van een' Beschermheer, zal de keuze worden beslist bij eene meerderheid van ten minsten drie vierden der stemmen, en wel door het werpen van een zwarte of witte boon in eenen zak, wanneer de witte een teken van goedkeuring, de zwarte van afkeuring, zijn zal.

V.

Wanneer iemand tot Beschermheer zal zijn verkooren, zal aen hem, indien hij te Leyden woont, die verkiezing door den Voorzitter en een der Secretarissen plegtig worden opgedraegen, en verzocht, dezelve gunstiglijk te willen aenneemen: doch, indien hij buiten Leyden woont, zal hem zulks met een' brief, door den Voorzitter en den Eersten Secretaris, uit naem van het Genootschap getekend, bekend gemaakt worden, met verzoek, van op die bekendmaeking, binnen één Maend, gunstiglijk te antwoorden.

V I.

De keuze van een' Beschermheer gedaen, en dezelve door den daertoe nieuwlijks verkooren Heer aengenomen zijnde, zal in de eerstvolgende Maendlijksche Vergadering door den Voorzitter aen alle de tegenwoordig zijnde Leden, en ook kort daarna door den Eersten Secretaris, aen de buiten Leyden woonende Leden, tenzij die dezelve Vergadering had-

A 5

den

den bijgewoond, met een' brief, bekend gemaakt worden.

V I I.

De Hoofdeden alleen hebben het recht en de magt, om zodaenige nieuwe Hoofdeden te verkiezen, welken zij zullen nuttig en noodig oordeelen, en dat wel met volkomen onderling goedvinden; zo nochtans, dat, de keuze gedaen zijnde, het nieuwlijks verkoozen Hoofded aen de Beschermheeren zal voorgedraegen worden, om te vernemen, of zij ook iets tegen dien verkoozen perfoon weeten in te brengen, waerom hij niet als Hoofded zoude aengenomen worden.

V I I I.

Een nieuw Hoofded verkoozen en aengenomen zijnde, zal zulks in de eerstvolgende Maendlijksche Vergadering door den Voorzitter aen alle de tegenwoordig zijnde Leden, en ook kort daarna door den Eersten Secretaris aen de buiten Leyden woonende Leden, tenzij die dezelve Vergadering bijgewoond hadden, met eenen brief, bekend gemaakt worden.

I X.

Den Beschermheeren, en den Hoofdeden, zal, wanneer zij de op hen gevallene keuze zullen hebben aengenomen, een uittreksel uit de Handelingen dier Vergaderinge, in dewelke zij verkoozen zijn, door den Eersten Secretaris behoorlijk getekend, overhandigd;

digd; of, indien de dus verkoozen Heer buiten Leyden woont, met een' brief toegezonden worden.

X.

De Medeleden, en de Honoraire Leden, zullen door de Beschermheeren en Hoofdeden van het Genootschap, bij meerderheid van stemmen, verkoozen worden.

X I.

Niemand zal tot Medelid, of tot Honorair Lid, aengenomen worden, tenzij hij, uit naem der Beschermheeren en Hoofdeden, aen de Maendlijksche Vergadering van het Genootschap door den Voorzitter zij voorgesteld; en, indien niemand der Leden tegen den voorgestelden persoon, in de eerste daeraen volgende Bijzondere Vergadering der Beschermheeren en Hoofdeden, opkome, zal zulks voor eene goedkeuring gehouden worden.

X I I.

Ook zal niemand tot Medelid, of tot Honorair Lid, mogen verkoozen worden, tenzij zijn naem, woonplaats, en karakter, te vooren aen de Hoofdeden zijn opgegeven, opdat dezelve naer de hoedaenigheden van den aengepreezen persoon kunnen verneemen; en vervolgens denzelven aen de Beschermheeren voordraegen, met bijgevoegd bericht, van het geen hun nopens dien aengepreezen persoon is bekend geworden: waerna de Beschermheeren de vrijheid zullen

len hebben , om zich nog eenigen tijd , en wel gedurende ten minsten veertien dagen , op dit gedaen voorstel en gegeven bericht te beraeden : alles alleen met oogmerk , om de noodige voorzorg te kunnen neemen , opdat de eer van het Genootschap door onwaardige Leden niet worde bezoedeld.

X I I I.

Den genen , die tot Medelid , of tot Honorair Lid , zal verkoozen zijn , zal die verkiezing door den Tweeden Secretaris mondeling , indien hij te Leyden woont ; of , indien hij buiten Leyden woont , met een' brief , bekend gemaekt worden ; met verzoek van binnen één Maend te antwoorden , of hij die gedaene verkiezing aanneemt , of aflact.

X I V.

Indien eenig aldus verkoozen Medelid , of Honorair Lid , niet mogte goedvinden op die bekendmaking , behoorlijk , te antwoorden , zal zijn stilzwijgen voor eene weigering gehouden worden.

 DERDE HOOFDSTUK.
Van de Beschermheeren.

I.

De Beschermheeren , aen welken men mede den naem van *Mecenaeten* kan geeven , en welker naemen ook

ook op de rolle der Honoraire Leden moeten aengescreeven worden, zullen ten allen tijde verkoozen worden uit de aenzienlijkste en kundigste lieden, welke aen dit Genootschap eer en luister kunnen bijzetten.

I I.

Het getal der Beschermheeren zal ten allen tijden staen aen de vrijheid der Verkiezeren; dewelken echter goedvinden, dat, voor als nog, hetzelfde niet grooter, dan van vier Heeren, zal zijn.

I I I.

De Beschermheeren zullen, met de Hoofdleden van dit Genootschap, zodaenige nieuwe Beschermheeren, Medeleden, en Honoraire Leden, verkiezen, als zij onderling zullen te raede worden: doch, zullen de Medeleden, en de Honoraire Leden, alvoreens in eene Vergadering van het Genootschap voorgedraegen worden.

I V.

Ook zullen de Beschermheeren, met de Hoofdleden, eene stoffe verkiezen, waerop de Prijsvaerzen zullen moeten gemaekt worden.

V.

Nog zullen zij, met dezelfde Hoofdleden, de daertoe ingekomene Dichtstukken naeuwkeurig nazien, en vervolgens uitspraek doen, wie (of wel liever
aen

aen welke Zinspreuken) de Eerprijzen zullen geschonken worden.

V I.

Zij zullen ook, met de Hoofdeden, eene Buitengewoone Vergadering van alle de Leden, als zij te saemen die noodig oordeelen, vaststellen en beschrijven.

V I I.

Zij zullen in alle Vergaderingen, waerin zij tegenwoordig zijn, de eerste stem hebben: doch, afwezig zijnde, en hunne bedenkingen op een of ander punt, hun te vooren opgegeeven, aen het Genootschap gezonden hebbende, zullen die, als raedgevingen, in acht genomen worden.

V I I I.

De Beschermheeren, die te Leyden woonen, zullen door den Voorzitter, met een verzegeld briefje, twee dagen te vooren, tot alle Vergaderingen genoodigd worden.

I X.

Zij worden verzocht, zo veel hunne gewigtige bezigheden het zullen toelaeten, de Maendlijksche, en Buitengewoone, Genootschaps - Vergaderingen, waertoe zij zullen worden beschreeven, bij te woenen; en wel voornaemlijk de Jaerlijksche Vergaderingen, tenzij noodzaeklijke redenen hun zulks beletteden.

X.

X.

Ook worden zij verzocht, den Hoofdleden van dit Genootschap, in alle gewigtige zaeken van 's Genootschaps bestuur, met hunne raedgevingen te dienen; wanneer deeze Hoofdleden zullen meenen in iets, dat bestuur aengaende, hunne raedgevingen noodig te hebben.

X I.

Zij zullen niet verbonden zijn eenig Dichtstuk, of eenig ander Werk, in te leveren: doch, indien zij echter, uit zucht tot de Nederduitsche Tael- en Dichtkunde, goetvonden, het een of ander Stuk in te brengen, zal het Genootschap zulks tot geen geringe beweezene eer rekenen.

VIERDE HOOFDSTUK.

Van de Hoofdleden.

I.

De Hoofdleden alleen zijn eigenaers van alle de goederen en bezittingen van het Genootschap.

II.

Zij hebben ook, ten dien opzigte, het volle bestuur over de huishoudlijke zaeken en de geldmiddelen van het Genootschap, en worden mede daerom *Bestuurders* genaemd.

III.

I I I.

In alle zaeken van eenig gewigt, en welke tot luister en welzijn van het Genootschap kunnen geoordeeld worden te verstreken, zijn zij verpligt den raed der Beschermheeren in te neemen.

I V.

Wanneer tuschen de Hoofdleden eenig onverhoopt verschil omtrend het bestuur van het Genootschap, als anderzins, mogte ontstaen, zal het eenen of meerderen der Hoofdleden vrijstaen, de bemiddeling en tuschenspraak der Beschermheeren te verzoeken, opdat het gereezen verschil in der minne door hen bijgelegd moge worden.

V.

Uit deeze Hoofdleden zullen altijd de Amptenaers van het Genootschap verkoozen worden.

V I.

Alle de Hoofdleden zullen verpligt zijn jaerlijks op den elfden van Slagtmaend, zijnde den dag der instelling van dit Genootschap, bij elkander te komen, om als dan de verantwoording van 't geene den Amptenaeren is toevertrouwd, aen te hooren, des staet des Genootschaps op te neemen, en de Boeken te sluiten.

V I I.

De Hoofdleden zullen, met de Beschermheeren, zodaenige nieuwe Beschermheeren, Medeleden, en
Ho-

VAN HET GENOOTSCHAP. 17

Honoraire Leden, verkiezen, als zij onderling zullen oorbaer vinden: doch, de Medeleden, en de Honoraire Leden, zullen alvorens in eene Vergadering van het Genootschap voorgesteld worden.

V I I I.

De Hoofdleden zullen jaerlijks, uit naem van het Genootschap, eenen gouden, en eenen zilveren, Eerprijs, bestaende ijder in eene Penning, uitdeelen aen de Dichteren der twee bestgekeurde Nederduitsche Dichtstukken.

I X.

Zij zullen, met de Beschermheeren, het onderwerp voor de Prijsvaerzen verkiezen en vaststellen.

X.

Ook zullen zij, met de Beschermheeren, de daer toe ingekomene Dichtstukken met alle oplettenheid onderzoeken; en, vervolgens, uitspraak doen, aen wie (of wel liever aen welke Zinspreuken) de Eerprijzen zullen geschonken worden.

X I.

Nog zullen zij, met de Beschermheeren, eene Buitengewoone Vergadering van alle de Leden, als zij te saemen die noodig oordeelen, vaststellen en beschrijven.

B

XII.

X I I.

De Hoofdleden zullen maendlijs, behalven de gewoone Vergadering van het Genootschap, ten minsten nog eene bijzondere bijeenkomst hebben, en wel voornaemlijk op den tweeden Woensdag in iedere maend, om alles, wat tot het huishoudlijk bestuur der zaeken van het Genootschap behoort, met onderling genoeg te schikken.

X I I I.

Zij zullen in alle Vergaderingen, waerin de Beschermheeren niet tegenwoordig zijn, de eerste stem hebben: doch, anderzins op dezelve volgen.

X I V.

De Hoofdleden zullen, wanneer zij door het Genootschap tot Gecommitteerden, om de ingeleverde Stukken na te zien, en de noodige verbeteringen daeromtrent te bezorgen, verkoozen worden, gehouden zijn deeze keuze aen te neemen; en dus niet vermogen zich aen dezelve te onttrekken.

X V.

De gesaemlijke Hoofdleden zullen alle de proeven der Werken van het Genootschap, wanneer die ter drukpersse gelegd zijn, behoorlijk moeten nazien; en, bij de uitgaeve van die Werken, op alle mooglijke wijze voor de eer van het Genootschap zorgen; waertoe zij onderling zulke schikkingen zullen

len maeken, als zij, met gemeen overleg, in het vriendlijke kunnen goedvinden.

X V I.

Ijder der Hoofdleden zal verpligt zijn, ten minsten vier mael 'sjaers, en wel bepaeldlijk telken drie maenden, cenig Stuk, Tael- of Dichtkunst betreffende, in te leveren; doch telkens een volledig Werk: tenzij hij een Tooneelstuk, of iets anders van veel omslags, te bewerken had, in welk geval hij met een goed gedcelte zal kunnen bestaen: doch, wanneer hij zulk een onder handen zijnde Werk laet steeken, zal al het ingeleverde, als niet ingeleverd, gehouden worden.

VIJFDE HOOFDSTUK.

Van de Medeleden.

I.

De Medeleden, welken men ook *Buitengewoone Leden* noemt, omdat zij tot het eerste bestaen van dit Genootschap eigenlijk niet behoorden, hebben geen het minste recht van eigendom tot de goederen en bezittingen van dit Genootschap.

II.

De Medeleden zullen de gewoone Maendlijksche en Jaerlijksche Vergaderingen, zo veel hun doenlijk

is, bijwoonen; als ook alle Buitengewoone Vergaderingen, waertoe zij beschreeven worden.

I I I.

Zij zullen, in de Vergaderingen tegenwoordig zijnde, ook volkomen vrijheid van stemming hebben over alles, wat tot hunne kennisse, met afvraeging van hun goeddenken, gebragt word.

I V.

Zij zullen in rang volgen achter de Hoofdleden.

V.

In de Vergadering zal geen rang van zitting plaets hebben.

V I.

Echter zal men, achter de Hoofdleden, hunne stem, naer den dag der verkiezing, afvraegen.

V I I.

De Medeleden, door het Genootschap tot het nazien en verbeteren van eenige ingeleverde Stukken gecommiteerd zijnde, zullen zich daervan, des goedvindende, mogen verschoonen.

V I I I.

Zij zullen, na den ontvang der Brieven van Beschrijving tot de Jaerlijksche Vergadering, zorgen, dat de Hoofdleden, ten minsten twaelf dagen voor den

den dag dier Vergadering, bericht hebben van hun komen of afblijven.

I X.

Ijder der Medeleden zal verplicht zijn, om, van den laetsten van Grasmaend des eenen tot den eersten van Bloeimaend des anderen Jaers, ten minsten vier Stukjes, betrekkelijk tot de Nederduitsche Tael- of Dichtkunst, in te leveren; met dien verstande echter, dat een uitgebreid Stuk van twee honderd regelen, of daer boven, zal voldoen voor twee Stukken; gelijk ook een uitgebreid Stuk over de Nederduitsche Tael, of een geheel Bedrijf van een Treur- of Blijspel, voor vier Stukken zal gelden, indien de Maekers hun begonnen werk voltooiën: doch, wanneer de Maekers zulk een onder handen zijnde werk laeten steeken, zal het ingeleverde, als niet ingeleverd, gehouden worden.

X.

Een Medelid, verzuimende zijne jaerlijksche toelagen, boeten, of werken, te zenden, zal, na verloop van twee jaeren, gehouden worden vervallen te zijn van alle de voorrechten van het Lidmaetschap; en zal op de naemlijst der Medeleden uitgeschrapt worden.

X I.

Een Medelid, dit Genootschap eens verlaeten hebbende, en, daarna, wederom verlangende tot Mede-

lid aengenomen te worden, zal zich op nieuw moeten aengeeven; en men zal, omtrend hem, niet in acht neemen zijn voorig Lidmaetschap; maer met hem, in allen opzigte, handelen, als met eenig ander nieuw Medelid.

ZESDE HOOFDSTUK.

Van de Honoraire Leden.

I.

Eenige Minnaers van nutte Kunsten en Wetenschappen, voornaemlijk van Tael en Poëzij, genegen zijnde het bestaen en den luister van dit Genootschap te helpen onderschraegen, zullen tot Honoraire Leden aengenomen worden.

II.

De Honoraire Leden hebben geen het minste recht van eigendom tot de goederen en bezittingen van dit Genootschap.

III.

Zij zullen de gewoone Maendlijksche en Jaerlijksche Vergaderingen, zo veel hun doenlijk is, bijwoonen; als ook alle Buitengewoone Vergaderingen, waertoe zij beschreeven worden.

IV.

Die Honoraire Leden, wien het niet mooglijk is de Jaerlijksche Vergadering bij te woonen, zullen,
na

na den ontvang der Brieven van Beschrijving tot de-
zelve, ten minsten twaelf dagen voor den dag dier
Vergadering, daarvan aen den Eersten Secretaris ken-
nis geeven.

V.

De Honoraire Leden, in de Vergadering tegen-
woordig zijnde, zullen ook volkomen vrijheid van
stemming hebben over alles, wat tot hunne kennisfe,
met afvraeging van hun goeddunken, gebragt word.

V I.

Zij zullen in rang volgen achter de Medeleden.

V I I.

Men zal, achter dezelve, hunne stem, naer den
dag der verkiezing, afvraegen.

V I I I.

In de Vergadering zal geen rang van zitting plaets
hebben.

I X.

Het Genootschap stelt volkomen aen hunne vrij-
heid en keuze het inleveren van eenig Tael- of Dicht-
oefenend Stuk, voor zo verre hunne omstandigheden
zulks toelaeten.

X.

Het Genootschap laet ook volkomen aen hunne
vrije keuze, om, wanneer zij tot Gecommitteerden,
om eenige ingeleverde Stukken na te zien en, zo

B 4 veel

veel noodig is, te verbeteren, benoemd zijn, deeze benoeming aen te neemen of af te wijzen.

ZEVENDE HOOFDSTUK.

Van de Vergaderingen in het algemeen.

I.

De Vergaderingen van dit Genootschap zullen onderscheiden worden in *Bijzondere*, *Maendlijksche*, en *Jaerlijksche* Vergaderingen.

II.

Het zal den Voorzitter vrijstaen, eene Buitengewoone Vergadering, zo der Hoofdleden alleen, als der Beschermheeren en Hoofdleden te saemen; gelijk ook eene Buitengewoone Vergadering der Leydsche Leden, te beleggen, wanneer hij het zal noodig oordeelen.

III.

In zodaenige Buitengewoone Vergaderingen zullen geene Besluiten genomen worden over zaeken, welker kennisneeming aen de Jaerlijksche Vergaderingen is aanbevolen.

IV.

De Hoofdleden zullen, met de Beschermheeren, het recht hebben, om eene Buitengewoone Vergadering van alle de Leden, als zij te saemen die noodig

oor-

oordeelen, vast te stellen, en den tijd daertoe te be-
paalen.

V.

Zij zullen dezelve, dus vastgesteld zijnde, ten min-
sten vier weeken voor den tijd, tot het houden daer-
van bepaeld, beschrijven, met bijvoeging der pun-
ten, over welken daerin gehandeld zal worden.

V I.

Men zal in deeze Buitengewoone Vergadering geen
andere punten in overweeging neemen, dan die in den
Brief van Beschrijving zullen zijn bepaeld.

V I I.

Alle, zo gewoone, als buitengewoone, Vergaderin-
gen zullen door den Voorzitter geöpend, en, na het
afloopen der zaeken; welker behandeling moest ge-
schieden, wederom geslooten worden.

V I I I.

Men zal in alle Vergaderingen, hoe ook genaemd,
indien dezelve behoorlijk, en volgens de Wetten,
belegd zijn en gehouden worden, de aldaer voorge-
stelde punten overweegen, en op dezelve, bij eene
meerderheid van stemmen der daerin tegenwoordig
zijnde Leden, zodaenig Besluit, als raedzaam bevon-
den word, opmaken, naer het welke ook de afwee-
zende Leden zich zullen moeten gedraegen: uitgezon-
derd nochtans in zulke zaeken, waeromtrend door

B 5 de

de Wetten, of Besluiten, van het Genootschap, eenige nadere bepaling, zo wegens het stemmen, als anderzins, is vastgesteld.

I X.

Ook zullen alle, zo gewoone, als buitengewoone, Vergaderingen gehouden worden te Leyden, in eene zodaenige plaetse, als daertoe door de Hoofdleden zal bepaeld worden.

X.

Niemand, dan die een Lid van dit Genootschap is, zal in eenige Vergadering mogen verschijnen.

ACHTSTE HOOFDSTUK.

Van de Bijzondere Vergaderingen.

I.

Bijzondere Vergaderingen, die men ook wel *Hoofd-Vergaderingen* noemt, zijn de zulken, die bij de Beschermeheeren en Hoofdleden, of ook wel bij de Hoofdleden alleen, gehouden worden.

I I.

De Bijzondere Vergadering der Beschermeheeren en Hoofdleden zal, gewoonlijk, zijn op den laetsten Woensdag in ijdere maend, en verders op zodaenige andere tijden, als zij, met gemeen overleg, zullen goedvinden; zo, om het geen aen de naestvolgende Maendlijksche Vergadering zal dienen ter overweeging

ging voorgesteld te worden, te bepaelen en te regelen, als ook, om zodanige schikkingen te maeken, welken tot vermeerdering van het aenzien en nut des Genootschaps dienstig zullen gevonden worden.

I I I.

In dezelve zal men de Gecommitteerden tot onderzoek der ingeleverde Stukken benoemen, tot zodanig een getal als men zal noodig oordeelen; welke Gecommitteerden daarna in de eerstvolgende Maendlijksche Vergadering, ter goedkeuring, zullen voorgedraegen worden.

I V.

In dezelve zullen de Eerprijzen aan de twee bestgekeurde Dichtstukken toegekend worden, om daervan aan de Jaerlijksche Vergadering verlag te doen.

V.

Ook zullen in dezelve de Brieven van Beschrijving tot de Jaerlijksche Vergadering, wanneer die door een der Secretarissen, in gevolge van het daeromtrent in de Maendlijksche Vergadering bepaalde, zullen zijn in schrift gesteld; onderzocht, en goedgekeurd, of veranderd, worden.

V I.

Men zal insgelijks in dezelve bezorgen, dat de Brieven van Beschrijving, één maend voor den dag der Jaerlijksche Vergadering, afgezonden worden.

VII.

V I I.

In dezelfen zal men mede alle voorstellen, die door eenig Lid van het Genootschap in de Maendlijksche Vergaderingen zijn gedaen, naeuwkeurig onderzoeken en overweegen, alvorens deswegens eenig Besluit door de Maendlijksche Vergaderingen genomen worde.

V I I I.

Nog zal men in dezelfen alle ontvangene Brieven en Stukken, eer deezzen ter kennisse van de Maendlijksche Vergaderingen gebragt worden, kortlijk onderzoeken, en tevens overweegen, hoedaenig de antwoorden, op die brieven door het Genootschap te zenden, zullen dienen ingericht te worden; welke dus overlegde antwoorden door den Voorzitter aen de Maendlijksche Vergadering voorgedraegen zullen worden, om daerop het goedvinden van het Genootschap te verstaen.

I X.

Door deeze Bijzondere Vergaderingen der Beschermeheeren en Hoofdleden zullen de Besluiten der Jaerlijksche Vergaderingen ter uitvoer gebragt; en het gezag der Wetten gehandhaefd worden.

X.

De Hoofdleden zullen, gewoonlijk, op den tweeden Woensdag in ijdere maend afzonderlijk vergaderen,

ren, om alles, wat tot het huishoudlijk bestuur der zaken van het Genootschap behoort, met onderling genoeg te beschikken, en af te doen.

X I.

Zij zullen ook jaarlijks op den elfden van Slag- maend gehouden zijn te vergaderen, om alles, wat het Genootschaps eigendom betreft, na te gaen en op te neemen.

X I I.

Zij zullen verder zulke afzonderlijke Vergaderingen, zo dikmaels en op zodaenige tijden, als zij zullen noodig vinden, kunnen houden, om daerin alles, wat tot welzijn van het Genootschap zal verëischt worden, onderling, naer behooren, te bezorgen.

NEGENSE HOOFDSTUK.

Van de Maendlijksche Vergaderingen.

I.

De Maendlijksche Vergaderingen zullen op den eersten Woensdag in ijdere maend, zonder beschrijving, gehouden worden.

I I.

Tot dezelve zullen alle de Leden van het Genootschap toegang hebben.

III.

I I I.

Deze Vergaderingen zullen aenvang neemen des avonds ten half zes uren, en niet langer mogen duuren, dan tot negen uren; tenzij de Voorzitter, met toestemming der tegenwoordig zijnde Beschermeeren, om redenen van belang, goedgevond dezelve verder, doch dan alleen voor één uur en niet langer, voort te zetten.

I V.

Wanneer deze Vergaderingen door den Voorzitter zijn geöpend, zal door een der Secretarissen het opstel der Handelingen van de laetste Maendlijksche of Jaerlijksche Vergadering aen de Leden, ter herziening, voorgelezen worden, om, vervolgens, nadat hetzelfde is goedgekeurd, in het Aentekenboek overgeschreeven, en door den Voorzitter ondertekend, te worden.

V.

In dezelve zullen de ontvangene Brieven, die het gansche Genootschap betreffen, overwoogen, en de noodige schikkingen omtrend de af te zendene gemaakt worden; nadat daerover, alvorens, de gedachten der Beschermeeren en Hoofdleden door den Voorzitter aen de vergaderde Leden zullen zijn medegedeeld.

V I.

Ook zullen in dezelve alle ingeleverde Stukken ter tafel gebragt, en, zo veel de tijd zulks toelaet, gelezen

zen worden, om, vervolgens, aen het onderzoek van enige Gecommitteerden overgelaten te worden.

V I I.

Nog zullen in dezelve de Gecommitteerden tot onderzoek dier Stukken, door de Beschermheeren en Hoofdleden benoemd en aen de Vergadering door den Voorzitter voorgedraegen, goedgekeurd, of afgekeurd, worden.

V I I I.

Ook zal in dezelve door deeze Gecommitteerden, nadat hetzelfde onderzoek geheel zal zijn afgelopen, van het door hun verrichte verslag gedaen, en daerbij hun oordeel over de waerdij der onderzochte Stukken, onpartijdiglijk, gemeld, worden.

I X.

En zullen deeze Vergaderingen, op dat gehoord verslag dier Gecommitteerden, vaststellen, welke Stukken ter uitgave goedgekeurd worden; en de zulken door een der Secretarissen doen aentekenen.

X.

In deeze Vergaderingen zal door den Voorzitter bericht der gedaene keuze, zo van Beschermheeren, als van Hoofdleden, gegeven worden.

X I.

In dezelve zal ook de Voorzitter kennis geeven, wie door de Beschermheeren en Hoofdleden is verko-

koozen tot Medelid, of tot Honorair Lid; ten einde, wanneer geene Leden van het Genootschap tegen dien, tot Medelid, of tot Honorair Lid, voorgestelden perfoon iets hebben in te brengen, dezelve, als goedgekeurd, kan aengenomen worden.

X I I.

In dezelfen zal men alles, wat op de Jaerlijksche Vergadering moet voorgedraegen worden, opstellen en overweegen.

X I I I.

Men zal ook in dezelfen, uit al dit overwoogene, de punten van Beschrijvinge tot de Jaerlijksche Vergadering van alle de Leden van het Genootschap bepaelen; waeruit, vervolgens, de Brief van Beschrijving door een der Secretarissen zal opgemaakt, en aen het onderzoek en de goedkeuring der Beschermeeren en Hoofdleden overhandigd, worden.

X I V.

De Maendlijksche Vergadering zal, na het afloopen eener Jaerlijksche, of andere Buitengewoone, Vergadering van alle de Leden, zorg draegen, dat, zo ras doenlijk is, aen alle de Leden, hetzij dezelfen die Vergadering hebben bijgewoond of niet, worde gezonden een afdrukfel van de Handelingen dier Vergadering, door een der Secretarissen ondertekend; met bijvoeging van de naemen der geenen, die, sedert de voorgaende Jaerlijksche Vergadering, tot Leden

den van het Genootschap zijn verkoozen, of overleden; of wel, op eenige andere wijze, dit Genootschap verlaeten hebben.

X V.

Zij zal de magt hebben, om, wanneer de nood dit vordert, omtrend de Wetten van het Genootschap zodaenige veranderingen, als goedgevonden worden, te maeken bij een bijzonder Besluit; 't welk echter niet anders, dan met eene meerderheid van ten minsten twee derden der stemmen, zal stand grijpen, en ook niet langer duuren, dan tot de eerstvolgende Jaerlijksche Vergadering; maer met het houden van dezelve zijn kracht verliezen.

X V I.

Van alle zodaenige Besluiten, welken zij mogt meenen, dat tot welzijn en luister van het Genootschap zouden kunnen strekken, en daerom tot duurzame Wetten behoorden gemaekt te worden, zal zij verpligt zijn opgave te doen in de punten van Beschrijving der Jaerlijksche Vergadering, welke deswegens zal besluiten, zo als noodig zal bevonden worden.

X V I I.

Ook zal zij gehouden zijn van alle zodaenige Besluiten door een der Secretarissen van het Genootschap aen alle de Leden, hetzij die bij de vaststelling
C
van

van die Besluiten tegenwoordig zijn geweest of niet, ten spoedigsten, en wel voor de bijeenkomst eener volgende Maendlijksche Vergadering, met een' Brief te doen kennis geeven, en het genomen Besluit mede te deelen.

X V I I I.

Zij zal op alle voorstellen, welken door eenig Lid aen dezelve gedaen worden, nadat die voorstellen door de Bijzondere Vergadering der Beschermheeren en Hoofdleden zijn onderzocht, en het goed achten dier Bijzondere Vergadering door den Voorzitter aen dezelve zal zijn medegedeeld, na rijpe overweeing, zodaenig besluiten, als zij zal noodig vinden.

X I X.

Zij zal, voor het overige, alles verrichten, wat door de Wetten niet aen eenige andere Vergadering, 't zij Bijzondere, 't zij Jaerlijksche, is toevertrouwd.

X X.

Indien men in eene Maendlijksche Vergadering alles, wat te verhandelen is, binnen den bepaelden tijd niet konde ten einde brengen, zal het overige in eene Buitengewoone Vergadering moeten afgedaen worden.

TIEN-

TIENDE HOOFDSTUK.

Van de Jaerlijksche Vergadering.

I.

De Jaerlijksche Vergadering zal op den Hemelvaertsdag gehouden worden.

II.

Tot dezelve zullen alle de Leden van het Genootschap, ten minsten één maend voor dien bepaelden dag, beschreeven worden.

III.

Zij zal een' aenvang neemen des namiddags ten twee uren, en als dan door den Voorzitter geöpend worden.

IV.

Zij zal niet langer mogen voortgezet worden, dan tot acht uren des avonds; wanneer de Voorzitter zal verpligt zijn die Vergadering te fluiten, schoon de zaeken, die daerop moesten verhandeld worden, nog niet geheel waren afgeloopen; en welken dan tot eene Buitengewoone Vergadering, indien deeze bij de Beschermheeren en Hoofdeden noodig gekeurd word, zullen verschooven, en anderszins tot eene volgende Jaerlijksche Vergadering uitgesteld, worden.

C 2

V.

V.

Wanneer de menigvuldigheid en het groot gewigt der punten, die verhandeld moeten worden, reeds te vooren, den Beschermheeren en Hoofdleden schijnt aen te duiden, dat de zacken binnen dien bepaelden tijd niet zullen kunnen afgedaen worden; en dat daerom de noodzaeklijkheid zoude vorderen, om deeze Vergadering, den geheelen dag door, te houden; zo zullen de Beschermheeren en Hoofdleden het recht hebben, om deeze Vergadering, zo veel vroeger, als zij zullen noodig vinden, te beleggen; maer ook tevens, tot voorkoming van alle misvattingen, verplicht zijn, het juiste uur, waerop de Vergadering cen' aenvang zal neemen, in den Brief van Beschrijving aen de Leden te melden.

V I.

De Vergadering geöpend zijnde, zal een der Secretarissen terstond verslag doen van de voornaemste Handelingen der gewoone en buitengewoone Maendlijksche Vergaderingen, sedert de laetstgehoudene Jaerlijksche Vergadering.

V I I.

De Jaerlijksche Vergadering zal over geene zaken, hoe ook genaemd, eenig Besluit neemen, dan die in de punten der Beschrijving zijn opgegeeven; ten waere een of andere voorgedraegene zaak door de Vergadering zelve, bij eene meerderheid van ten minsten twee derden der stemmen, geoordeeld wierde

de van dat gewigt te zijn , dat zij geen uitstel konde lijden.

V I I I.

Zij alleen zal het recht hebben, om Wetten voor het Genootschap te maeken, dezelve te veranderen, nader uit te breiden, en af te schaffen; tot al het welke nochtans eene meerderheid van ten minsten drie vierde deelen der stemmen vereïscht word.

I X.

Zij zal aen de Maendlijksche Vergadering gelasten, om, wanneer eenige nieuwe Wetten zijn gemaakt, of omtrend dezelve eenige verandering, het zij door uitbreiding, hetzij door afschaffing, is voorgevallen; of ook eenige nadere Besluiten zijn genomen; daarvan, ten spoedigsten, door een der Secretarissen aen alle de Leden, zonder onderscheid of dezelve daerbij tegenwoordig geweest zijn of niet, te doen kennis geeven, en die nieuwe, of veranderde, Wetten, en Besluiten, mede deelen.

X.

Zij zal ook het recht hebben, om, bij eene meerderheid van ten minsten drie vierden der stemmen van de tegenwoordig zijnde Leden, te verkiezen Medeleden, en Honoraire Leden, van het Genootschap; mits derzelve naemen, woonplaatsen, karakters, en bekwaemheden, ten minsten veertien dagen te voren, aen de Beschermheeren en Hoofdleden opgegeven zijn.

C 3

XI.

X I.

Wanneer dan door den Voorzitter van het Genootschap, uit naam der Beschermheeren en Hoofdeden, geen nadeelig verslag van den persoon, die dus tot Medelid, of tot Honorair Lid, is aengepreezen, gedaen word, zal men overgaen tot de stemming, welke ook in dit geval zal geschieden door het werpen van eene zwarte of witte boon in een' zak, zullende de witte een teken van goedkeuring, en de zwarte van afkeuring, zijn.

X I I.

In deeze Vergadering zullen de Leden van het Genootschap gehouden zijn, hunne Toelaegen, welke tot goedmaking der kosten noodig en bepaeld zijn, en welken nog niet zijn opgebracht, nevens de boeten, enz. aen den Penningmeester tē betaelen; of, in gevalle van afwezigheid, aen denzelven, vracht vrij, te bezorgen.

X I I I.

In dezelve; of wel, wanneer zulks noodig zal gevonden worden, in eene Buitengewoone groote Vergadering van alle de Leden, daertoe afzonderlijk te beschrijven; zullen de Eerprijzen, uit naam van het Genootschap, door de Beschermheeren en Hoofdeden toegewezen worden aen die Dichteren, welken, bij het openen hunner briefjes, zullen bevonden worden de overwinnaers te zijn: en, dit gedaen
zijn-

zijnde, zal men in dezelfde Vergadering, mede in tegenwoordigheid van alle de vergaderde Leden, terstond alle de Overige briefjes der ingekomene Dichtstukken, ongeöpend, verbranden.

X I V.

Ook zal in dezelfde Vergadering door een der Secretarissen de stoffe tot het Dichtstuk voor het volgende Jaer, door de Beschermheeren en Hoofdeden bepaeld zijnde, aen de vergaderde Leden bekend gemaekt worden; ten waere men het, om eenige bijzondere redenen, noodzacklijk mogte vinden, zulks vroeger, of laeter, te doen; in welk geval ook daertoe eene Buitengewoone groote Vergadering van alle de Leden zal beschreeven worden.

E L F D E H O O F D S T U K .

Van de Amptenaeren in het algemeen.

I.

De Amptenaers van dit Genootschap zullen zijn zes in getal; als: één Voorzitter; twee Secretarissen; één Penningmeester; en twee Opzichters over de eigendommen van het Genootschap.

I I.

Zij zullen uit de Hoofdeden, die te Leyden wonen, verkoozen worden.

C 4

III.

I I I.

Zij zullen door de Vergadering der Hoofdleden alleen, bij meerderheid van stemmen, aengesteld worden.

I V.

Zij zullen gehouden zijn de hun opgedraegene Ampten, geduurende den tijd hunner Bedieningen, met alle naerftigheid en getrouwheid waer te nemen.

V.

Zij zullen, wanneer door hen eenige kosten gemaakt, of eenige noodige uitgaeven gedaen zijn, behoorlijke rekeningen van alle dezelve in de afzonderlijke Vergadering der Hoofdleden inbrengen.

V I.

Indien eenig Amptnaer, geduurende den tijd zijner Bedieninge, uit Leyden verhuisd, of overleden, is, zal de eerst volgende Vergadering der Hoofdleden eenen anderen, in deszelfs plaetse, verkiezen.

V I I.

Deze zes Amptnaers zullen verplicht zijn, jaerlijks, op den elfden van Slagtmaend, aen alle de Hoofdleden behoorlijke verantwoording, van het geen hun is aenbevolen, te doen.

TWAELF.

TWAELFDE HOOFDSTUK.

Van den Voorzitter.

I.

De Voorzitter zal telkens verkoozen worden, alleen voor den tijd van drie maenden.

II.

Hij zal, alle Vergaderingen; zo der Beschermeeren en Hoofdleden; als der Hoofdleden alleen; gelijk ook alle de Maendlijsche, Jaerlijsche, Gewoone en Buitengewoone, Vergaderingen; openen, en, na het afloopen der zaeken, ook wederom sluiten.

III.

Hij zal, in alle Vergaderingen der Leden van het Genootschap, de bij de Beschermeeren en Hoofdleden noodig gevondene punten aen de vergaderde Leden voordraegen; de voorstellen in omvraag brengen; en, naer de meerderheid der stemmen, de Besluiten opmaeken: en, bij aldien in eenige Maendlijsche, of Jaerlijsche, Vergadering, zo wel Gewoone als Buitengewoone, de stemmen gelijk staen, zal het voorgestelde punt bij de Beschermeeren en Hoofdleden nader overwogen, en vervolgens beslist, worden; en zal daarna door den Voorzitter van het dus goed gevondene aen eene volgende Vergadering van het Genootschap kennis gegeven worden.

C 5

IV.

I V.

Hij zal den Beschermheeren alle Vergaderingen, door een verzegeld briefje, twee dagen te vooren, herinneren en aenkondigen.

V.

Hij zal het recht hebben, om eene buitengewoone Bijzondere Vergadering, zo der Hoofdleden alleen, als der Beschermheeren en Hoofdleden te faemen; gelijk ook eene buitengewoone Vergadering van alle de Leydsche Leden, te beleggen, wanneer hij het zal noodig oordeelen: doch, bij het beleggen eener buitengewoone Vergadering der Leydsche Leden, zal hij gehouden zijn, twee dagen te vooren, met verzegelde briefjes, aen die Leden daarvan kennis te geeven. En, indien hij goedvind, zodanige buitengewoone Vergadering der Leydsche Leden te beleggen op korter tijd, zal ook zulks hem vrijstaen, mits alsdan in die briefjes meldende de redenen van die zo kort belegde Vergadering, van welker bijwooning de Leden, die eene wettige reden hebben, zullen zijn ontslagen.

V I.

Hij zal, met een der Secretarissen, aen een' nieuwljks verkoozen Beschermheer te Leyden woonende, die verkiezing plegtig opdraegen; en hem, buiten Leyden woonende, zulks met een' Brief, door hun beide, uit naem van het Genootschap, getekend, bekend macken.

VII.

V I I.

Hij zal de Handelingen van alle Vergaderingen, nadat dezelve door een der Secretarissen in geschrifte gesteld; door de tegenwoordig zijnde Leden nagezien; en, vervolgens, geboekt, zullen zijn, met zinnen naem ondertekenen.

V I I I.

Hij zal verder alles, wat hem bij de Wetten van het Genootschap is aenbevolen, behoorlijk in acht neemen.

I X.

Wanneer de Voorzitter door ziekte, of door eenig noodzaaklijk belet, mogt afwezend zijn, zal de laetst afgetreden Voorzitter; en, zo die mede afwezend is, het oudste der tegenwoordig zijnde Hoofdleden; zo lang en daer zulks noodig is, deszelfs plaets bekleeden, en den post van Voorzitter waerneemen.

DE RTIENDE HOOFDSTUK.

Van de Secretarissen.

I.

De Eerste Secretaris zal dit ampt waerneemen, zo lang hij Lid van dit Genootschap is.

II.

I I.

De Tweede Secretaris zal telkens verkoozen worden, alleen voor den tijd van één Jaer.

I I I.

Zij zullen van alle voorvallen en handelingen in alle Vergaderingen naeuwkeurige aentekeningen houden; dezelve daerna in orde stellen; in eene volgende Vergadering aen de tegenwoordig zijnde Leden ter goedkeuring voorlezen; en, goedgekeurd zijnde, in het Aentekenboek overfchrijven; waerna zij dezelve door den Voorzitter zullen laeten ondertekenen: gelijk ook alle andere aentekeningen nopens de huishoudlijke zaeken van het Genootschap, dewelken zij mede in de daertoe gefchikte Boeken zullen moeten stellen.

I V.

Ook zullen zij alle Besluiten van het Genootschap in het daertoe vervaerdigd Boek naeuwkeurig aentekenen, en door den Voorzitter laeten ondertekenen.

V.

Een der Secretarissen zal, wanneer de Voorzitter zulks goedvind, alle de Brieven, en Stukken, die het Genootschap zal hebben ontvangen, in de Vergaderingen voorlezen.

V I.

Een van hun zal alle Brieven, dewelken moeten afgezonden worden, opstellen; goedgekeurd zijnde
fchrij-

schrijven of laeten drukken; met zijnen naem ondertekenen, en daarna verzenden; en nog van alle dezelven een Affchrift in het Brievenboek houden.

V I I.

Zij zullen, een van beide, met den Voorzitter, een een' nieuwlijks verkoozen Beschermheer, te Leyden woonende, die verkiezing plegtig opdraegen; en hem, buiten Leyden woonende, zulks met een' Brief, door die beide, uit naem van het Genootschap, te ondertekenen, bekend maeken.

V I I I.

De Tweede Secretaris zal een den geenen, die tot Medelid, of tot Honorair Lid, is verkoozen, van die verkiezing, mondeling, indien hy te Leyden woont, of, buiten Leyden woonende, met een' brief, kennis geeven.

I X.

De Secretarissen zullen, een van beide, alle de noodige uittreksels, of affchriften, van de Handelingen des Genootschaps maeken; met zijnen naem ondertekenen, en bezorgen, daer zij behooren.

X.

Zij zullen eene volledige Naemlijst van alle de Leden deezes Genootschaps houden, en daerbij aantekenen den dag, op den welken, en den rang, tot den welken zij zijn verkoozen; als mede den tijd
van

van derzelve overlijden, of verlaeting van het Genootschap.

X I.

Zij zullen, bij de verkiezing van een nieuw Lid, aen denzelven een Naemlijst van alle de Leden des Genootschaps; als mede een gedrukt, en bij den Eerften Secretaris ondertekend, exemplaar van de Wetten, ten spoedigften, bezorgen.

X I I.

Zij zullen alle mogelijke zorg draegen voor de getrouwe bewaering van alle de Handschriften, Stukken, Brieven, en Aentekenboeken van het Genootschap; alle de ingekomene Stukken, maendlijks, in de daertoe gefchikte omslagen bezorgen; geene papieren, hoe ook genaemd, aen iemand, geen Lid zijnde, mede deelen, noch ook zelfs aen eenige Leden, buiten de Vergadering, dan met toestemming der Hoofdleden: echter zullen zij aen het verlangen der Leden, die, te Leyden zijnde, mogten begeeren, eenige papieren in de Vergaderkamer van het Genootschap te zien; aldaer mogen voldoen.

X I I I.

Zij zullen de ingeleverde Stukken aen de Gecommitteerden tot het onderzoek van dezelve, nadat de daertoe benoemde Gecommitteerden door de Maendlijksche Vergadering zijn goedgekeurd, op last dier Vergadering bezorgen.

XIV.

X I V.

Zij zullen alle Brieven en verzegelde Papieren, die aen het Genootschap gezonden zijn, indien dezelve, drie dagen voor het houden eener Bijzondere Vergadering van Beschermheeren en Hoofdleden, bij hen inkomen, in die Vergadering, ongeöpend, inleveren; doch, in andere gevallen, zullen zij die allen, in 't bijzijn van den Voorzitter, mogen openen, en, vervolgens, dus geöpend zijnde, in de eerste Vergadering moeten inleveren.

X V.

Zij zullen de verzegelde Briefjes, welken bij de gezondene Prijsvaerzen behooren, getrouwlijk bewaeren; en dezelve dus verzegeld, in die Vergadering, in welke de toewijzing der Eerprijzen moet geschieden, ter tafel brengen.

X V I.

Zij zullen mede in de Jaerlijksche Vergaderingen, nadat de Eerprijzen aen de overwinnende Dichteren, uit naem van het Genootschap, zijn toegewezen, en de ongeöpende Briefjes verbrand geworden, aen de vergaderde Leden het onderwerp, door de Beschermheeren en Hoofdleden tot een Dichtstuk voor het volgende Jaer bepaeld, openlijk bekend macken.

XVII

X V I I.

Ook zullen zij zorg draegen, dat, zo wel van dit bepaelde onderwerp; alsook van de naemen dier Dichteren, welken met de Eerprijzen zijn bekroond; bij de openbaere Nieuwspapieren behoorlijk bericht gegeven word.

X V I I I.

Nog zullen zij alles, wat hun bij de Wetten van dit Genootschap is aenbevolen, getrouwlijk in acht neemen.

X I X.

Verder zullen zij alles verrichten, wat tot het Ampt van een Secretaris behoort; en aen hun, door de Bijzondere, Maendlijksche, en Jaerlijksche, Gewoone en Buitengewoone, Vergaderingen, zal gelast worden.

X X.

De Eerste Secretaris zal alle de Werken, die op den naem van het Genootschap gedrukt worden, voor zo verre dit noodig is, met zijnen naem ondertekenen.

VEERTIENDE HOOFDSTUK.

Van den Penningmeester.

I.

De Penningmeester zal dit ampt waerneemen geduurende één jaer.

II.

I I.

Hij zal alle de penningen, welke, wegens maenden jaergelden, als anderszins, inkomen, ontvangen; en de geheele kas van het Genootschap in zijne bewaering houden.

I I I.

Hij zal alle rekeningen, zodra hij daertoe door de Hoofdleden is gelast, zonder uitstel, voldoen, mits daarvan behoorlijke kwijtbrieven neemende.

I V.

Hij zal van alle ontvangst en uitgaave nauwkeurige aentekening houden, om, in ijdere Vergadering, aen de Hoofdleden een net bericht, wegens den staet der kasse van het Genootschap, te kunnen geven.

V.

Hij zal aen alle de Hoofdleden jaerlijks, op den elfden van Slagtmaend, behoorlijke rekening en verantwoording doen.

V I.

Hij zal, bij het opneemen en fluiten der Boeken, aen de Hoofdleden alle de kwijtbrieven van zijn gedaene uitgaave vertoonen; en die, nevens de in kas zijnde penningen, overleveren.

V I I.

Hij zal zijne geslooten Rekening door de daer bij tegenwoordig zijnde Hoofdleden, tot kwijting van zijne gedaene verantwoording, laeten ondertekenen.

D

VIII.

V I I I.

Hij zal verder alles doen, wat een getrouwen en eerlijken Penningmeester betaemt.

I X.

Wanneer de Penningmeester door ziekte, of wegens noodzacklijk belet, mogt afwezende zijn, zal een der Secretarissen; of, die beide niet tegenwoordig zijnde, een der oudste Hoofdeden; voor dien tijd, deszelfs post waerneemen, die echter alsdan de noodige aentekeningen op een afzonderlijk papier zal moeten doen; en dezelve, als ook zijnen gedaenen ontvang, nevens de kwijtbrieven van zijne gedaene uitgave, vervolgens aen den Penningmeester overhandigen; ten einde de Penningmeester al hetzelfde te Boek brenge, daer het behoort, en daarna het een en ander in zijne rekening verantwoorde.

VIJFTIENDE HOOFDSTUK.

Van de Opzieneren over de eigendommen van het Genootschap.

I.

De twee Opzieners over de eigendommen des Genootschaps zullen deeze hunne diensten waerneemen geduurende één Jaer.

II.

I I.

Zij zullen voor de getrouwe bewaering van alle de Goederen, Bezittingen, en Boeken, van het Genootschap, alle mooglijke zorg draegen; en ook daerop letten, dat alles behoorlijk en in eene goede orde onderhouden worde.

I I I.

Zij zullen eene naeuwkeurige lijst van alle de Goederen en Bezittingen, die aen het Genootschap in eigendom behooren, en aen hun opzicht bevolen worden, verpligt zijn te houden.

I V.

Zij zullen een nette en afzonderlijke Naemrol van alle de Boeken, Prenten, en Tekeningen, waarvan het Genootschap bezitter is, vervaerdigen; en dezelve van tijd tot tijd, wanneer daer iets bijkomt, terstond aenvullen, ten einde een ijder Lid, met een opslag van het oog, moge kunnen zien, welke Boeken, Prenten, en Tekeningen, aen het Genootschap in eigendom behooren.

V.

Zij zullen aen niemand, dan alleenlijk met voorkennis van den Voorzitter, en aen zodanige Leden van het Genootschap, die te Leyden wonen, eenig Boek, of Boeken, ten gebruike mogen geven; en wel niet langer, dan voor den tijd van drie maenden:

12 W E T T E N

en ijder zodaenig Lid, die eenig Boek, of Boeken, van het Genootschap voor zich ten gebruike neemt, zal verpligt zijn van den ontvang dier Boeken een handschrift aen deeze Opzieneren te geeven, en zich daerbij te verbinden, om deeze Boeken, binnen dien tijd, behoorlijk, gaef, en ongeschonden, te zullen wedergeeeven.

V I.

Indien eenig Lid van het Genootschap, buiten Leyden woonende, mogte verlangen, eenig Boek, of Boeken, ten zijnen gebruike te hebben, zo zal hem zulks door de gemelde Opzieneren niet toegestaan worden, dan alleen met toestemming der gezaemlijke Hoofdleden; en dan ook niet langer, dan voor den tijd van drie maenden: en zodaenig Lid zal mede gehouden zijn alvorens aen de Hoofdleden te doen ter hand komen een behoorlijk handschrift, houdende tevens de belofte van het aen hem geleende Boek, of Boeken, binnen dien tijd, aen de Hoofdleden in eene goede orde, gaef, en ongeschonden, als ook vrachtvrij, te zullen terug bezorgen.

V I I.

Aen anderen, geen Leden van het Genootschap zijnde, zullen volstrektlijk geene Boeken, tot den eigendom des Genootschaps behoorende, ten gebruike gegeeven, of uitgeleend, mogen worden.

V I I I.

VIII.

Verders zullen deeze beide Opzieners over de eigendommen van het Genootschap alles betrachten, wat de plicht van goede en getrouwe Opzieneren mede brengt.

ZESTIENDE HOOFDSTUK.

Van de Uitgave der Werken.

I.

Wanneer eenig aen het Genootschap ingeleverd Stuk ter tafel van de Maendlijksche Vergadering zal zijn gebragt, en, zo veel de tijd zulks toelaet, gelezen, zo zal hetzelfde terstond aen de Secretarissen, ter bewaering, overhandigd; daarna, met andere ingekomene Stukken, aen het onderzoek van eenige Gecommitteerden, in eene Bijzondere Vergadering van Beschermheeren en Hoofdeden te benoemen, en aen de Maendlijksche Vergadering ter goedkeuring voor te draegen, overgelaeten; en door hen, nadat de Maendlijksche Vergadering deeze Gecommitteerden zal hebben goedgekeurd, aen dezelve bezorgd, worden.

II.

Tot onderzoek van ijder ingeleverd Stuk zullen ten allerminsten twee Gecommitteerden benoemd worden; welk getal nochtans door de Bijzondere

Vergadering der Beschermheeren en Hoofdeden, naer bevinding van zaeken, zal mogen vermeerderd worden.

I I I.

Deeze Gecommitteerden tot het onderzoek der Stukken zullen gehouden zijn, hunne aenmerkingen, of verbeteringen, met alle mooglijke onzijdigheid, te maeken; kortlijk op 't papier te stellen; en, vervolgens, in eene Maendlijkfche Vergadering in te brengen.

I V.

Men zal dan deeze aenmerkingen, of verbeteringen, met het Stuk zelve door een der Secretarissen aen deszelfs Schrijver bezorgen, opdat hij daernaer, voor zo verre hij zulks goedvind, zijn Stuk moge verbeteren, en hetzelfde, dus verbeterd, aen het Genootschap, ten spoedigsten, terug zenden.

V.

De Stukken, aen het Genootschap wedergezonden, zullen nogmaels bij dezelfde Gecommitteerden onderzocht worden.

V I.

De Gecommitteerden, dit nader onderzoek gedaen hebbende, zullen aen de Maendlijkfche Vergadering van het door hun verrichte, mondeling, indien zij te Leyden wonen; of door eenen Brief, indien zij, buiten Leyden woonende, in de Vergadering niet kon-

konden tegenwoordig zijn; verflag doen, en daerbij melden, welke Stukken zij oordeelen dat, zonder het Genootschap onëer aen te doen, zouden kunnen gedrukt, en, op naem van het Genootschap, uitgegeeven worden.

V I I.

Wanneer dit verflag door de Gecommitteerden zal zijn gedaen, zal de Maendlijksche Vergadering bepalen, welke Stukken men zal uitgeeven.

V I I I.

De goedgekeurde Stukken zullen door den Eersten Secretaris aengetekend, en, tot op den tijd der uitgaeve, zorgvuldig bewaerd worden.

I X.

De afgekeurde Stukken zullen mede onder de papieren van het Genootschap bewaerd, en aen derzelver Schrijveren, indien zij die verzoeken, terug gegeeven worden: doch, men zal de aanmerkingen, of verbeteringen, indien 'er eenigen op die Stukken door de Gecommitteerden gemækt waren, terug houden en bij de papieren van het Genootschap bewaeren.

X.

Het zal aen niemand der Leden, wie hij ook zij, vrijstaen, eenig afgekeurd Stuk, behalven zijn eigen, aen anderen, geen Leden van het Genootschap zijnde,

de, te laeten zien; of, op eenige wijze, daertoe gelegenheid te geeven.

X I.

Indien de Schrijver van eenig ingeleverd Stuk overleden zij, eer aen hem de op hetzelfde gemaekte aenmerkingen, of verbeteringen, zijn medegedeeld, zullen door de Bijzondere Vergadering der Beschermeeren en Hoofdeden, op goedkeuring van de Maendlijksche Vergadering, ten minsten vier Gecommitteerden benoemd worden, om te oordeelen, of men hetzelfde, op den naem des Genootschaps, zal uitgeeven; en om tevens aen de Maendlijksche Vergadering, bij het doen van verslag, te berichten, of in hetzelfde eenige wezenlijke misflagen gevonden worden.

X I I.

Zodaenig Stuk zal, indien hetzelfde, na dit gedaen verslag, door de Maendlijksche Vergadering ter uitgaave is goedgekeurd, zonder verandering gedrukt worden, tenware die Vergadering, van eenige wezenlijke misflagen onderricht, goetvond, die, volgens meerderheid van ten minsten twee derden der stemmen van de aldaer tegenwoordig zijnde Leden, te verbeteren.

X I I I.

In de uitgaave zal de rang der Stukken geschikt worden naer het goedvinden der Beschermeeren en Hoofdeden.

X I V.

X I V.

Alle Stukken, welken dus door het Genootschap zijn goedgekeurd, om, op den naem van het Genootschap, het licht te kunnen zien, zullen door de Hoofdleden ter drukperse bezorgd, en vervolgens, als Werken van het Genootschap, uitgegeeven, worden; uitgezonderd alle zodaenige Stukken, waermede men noodzaaklijk dient te vertoeven tot op de Jaerlijksche Vergadering.

X V.

Geene andere Stukken, dan die dus goedgekeurd zijn, zullen op naem van het Genootschap uitgegeeven worden.

X V I.

De Berichten, welken men mogt goevinden bij de uitgaave der Stukken te voegen, zullen door een der Hoofdleden, in eene Bijzondere Vergadering der Beschermeheeren en Hoofdleden daertoe te benoemen, uit naem van het Genootschap, opgesteld, en daerbij gedrukt, worden: doch, niet voor dat zijne opstellen in eene gelijke Bijzondere Vergadering der Beschermeheeren en Hoofdleden goedgekeurd zullen zijn.

X V I I.

Tot het naezien der Proeven zullen zich de Hoofdleden, met onderling genoeg en vriendlijke schikkingen, moeten verledigen: en zullen de geenen, welke dien post op zich neemen, gehouden zijn,

D 5 alle

alle mooglijke zorg te draegen, dat de uitgave in eene goede en behoorlijke orde geschiede en tot eer van het Genootschap gedijde.

X V I I I.

Wanneer eenig Schrijver begeert, de proeven van zijn eigen Stuk, het welk onder de Werken van het Genootschap zal geplaatst worden, zelf na te zien, zal hem zulks vrijstaen, mits hij, in tijds, aen een' der Secretarissen bericht van dit zijn verlangen geeve.

X I X.

Men zal, behalven de Werken der Leden, ook die van anderen, die eenig Tael- of Dichtkundig Stuk aen het Genootschap mogten zenden, aenneemen; en, indien dezelve, na gedaen onderzoek, der uitgave waerdig gekeurd worden, uitgeeven: in welk geval men zulke Stukken, afzonderlijk, achter de Stukken der Leden van het Genootschap, zal plaetsen.

X X.

Wanneer een zodaenig Stuk van eenigen Schrijver, of Dichter, die geen Lid van dit Genootschap is, doch zich, door het melden van zijnen naem, bekend heeft gemaakt, der uitgave is waerdig gekeurd; zal men aen hem de aanmerkingen der Gecommitteerden tot onderzoek van hetzelfde, voor dat het Stuk gedrukt word, zenden, om daarvan, naer zijn goedvinden, tot verbetering van zijn Stuk, gebruik te maeken.

X X I.

X X I.

Men zal geene Stukken, zo wel van Leden, als van anderen, goedkeuren, welke den geöpenbaerden Godsdienst hoonen; tegen alle beginsfels van deugd strijden; de goede zeden benadeelen; de eerbaerheid kwetsen; 's Lands wettige Regering doorstrijken; eenig Genootschap beschimpen; of iemand, wie hij ook zij, door haetlijke uitdrukkingen, schertsende redeneringen, en bijtende woorden, beledigen; en iemands eer en goeden naem met vuilen laster, of laffe spotredenen, bezwalken: en, indien, in eenig, anderszins der uitgaeve waerdig gekeurd, Stuk, een' enkelen trek van dien aert gevonden word, behoud het Genootschap aen zich de vrijheid, om, wanneer men mogte goedvinden een zodaenig Stuk, wegens deszelfs voortreflijkheid, in eenig Boekdeel der Werken van het Genootschap te plaetsen en uit te geven, alsdan dien trek daeruit te ligten, ook zonder voorkennis der Schrijveren en Dichteren.

X X I I.

Voor de uitgaeve van eenig deel der Werken van het Genootschap, zal men, zo veel mooglijk is, zorg draegen, dat ijdcr bekend Schrijver, in tijds, een' afdruk van zijn Stuk ontvange; ten einde hij gelegenheid hebbe, om de grove en zinhinderende feilen, welken 'er mogten zijn ingesloopen, aen te tekenen, en aen een der Secretarissen te melden, om dezelve onder de Drukfeilen te doen plaetsen.

XXIII.

X X I I I.

Wanneer eenig Schrijver, of Dichter, van een reeds goedgekeurd en ter uitgaeve aengetkend Stuk, mogt begeeren, in het zelve, voor dat het gedrukt word, nog eenige merklijke verbetering te maeken, of 'er iets bij te voegen; zal hem zulks toegestaan worden; mits, dat zodaenige verbetering, of bijvoeging, door de Beschermheeren en Hoofdleden onderzocht worde, of daerin ook iets, strijdig tegen de Wetten van dit Genootschap, mogte zijn gesteld, en dezelve dan ook nog in eene korte, en onder dat Stuk geplactste, aentekening aangewezen worde.

X X I V.

Bij aldien eenig Schrijver, of Dichter, mogt noodig oordeelen in zijn Stuk, 't welk in een voorgaend deel is uitgegeeven eenige merklijke verbetering te maeken, of 'er iets bij te voegen, zal hem dit, wanneer hij zulks verlangt, in een volgend deel der Werken van dit Genootschap vergund worden, mits het zelve te vooren door de Beschermheeren en Hoofdleden onderzocht en beoordeeld zij.

X X V.

Men zal voor het eerste deel der Tael- en Dichtkundige Oefeningen alle deeze Wetten van het Genootschap plaetsen.

XXVI.

X X V I.

Ook zal men telkens, bij de uitgaave van eenig deel dier Werken, melden, welke veranderingen, sedert de uitgaave van het voorgaende deel, in die Wetten zullen gemaakt zijn.

ZEVENTIENDE HOOFDSTUK.

*Van de Eerprijsen, en het toewijzen
derzelven.*

I.

Het Genootschap zal, naer het voorbeeld van veel andere Mactschappijen, zo binnen als buiten ons Vaderland; en ter aenspooring der Nederlandsche Dichteren; Jaerlijks eenen gouden en eenen zilveren Eerprijs, bestaende ijder in eene Penning, uitdeelen aen de Dichteren der twee bestgekeurde Nederduit- sche Dichtstukken.

I I.

De Beschermheeren en Hoofddelen zullen, met onderling goedvinden, het onderwerp, waerop de Prijsvaerzen zullen moeten gemaakt worden, verkiezen en bepaelen.

III.

I I I.

Van dit verkoozen en bepaeld onderwerp zal aen een iegelijk , bij de openbaere Nieuwspapieren , bericht gegeven worden.

I V.

Indien geene der toegezondene Dichtstukken door het Genootschap mogte van die waerdij gevonden worden, dat men daeraen den Eerprijs zoude kunnen uitdeelen, zal het Genootschap dat zelfde onderwerp, tegen het volgende jaer, wederom vaststellen; en 'er dan een tweede onderwerp, met den gewoonen Eerprijs te bekroonen, bijvoegen.

V.

En, indien 'er, op deeze tweede vaststelling van dat zelfde onderwerp, weder geen Dichtstuk wierd gevonden waerdig, om met den Eerprijs bekroond te worden, behoud het Genootschap aen zich de vrijheid, om dat zelfde onderwerp, nogmaels, uit te schrijven, of zulks na te laeten.

V I.

Ijder, wie hij ook zij, de Medeleden en Honoraire Leden van dit Genootschap zelve niet uitgezonderd, zal de vrijheid hebben om naer deeze Eerprijzen te dingen: zodat alleen de Beschermeheeren en Hoofdeden van die vrijheid zullen zijn uitgeslooten.

V I I.

V I I.

Indien eenig Medelid, of Honorair Lid, van dit Genootschap goedvind naer de Eerprijzen te dingen, zal hij verplicht zijn het Dichtstuk, 't geen hij daer toe wil inleveren, door eene andere hand te laeten schrijven, opdat de Beoordeelaers des te onpartijdiger kunnen blijven; waerom ook zijn Dichtstuk, wanneer zijn hand bij iemand der Beoordeelaers bekend is, in geene aenmerking zal komen.

V I I I.

De Prijsvaerzen zullen wel leesbaer, en naeuwkeurig, moeten geschreeven, en, vrachtvrij, aen den Eersten Secretaris van dit Genootschap bezorgd, worden.

I X.

De Dichters zullen onder hunne Prijsvaerzen eene zekere Zinspreuk, en niet hunne eigene naemen, moeten schrijven; maer in een bijgevoegd verzegeld Briefje, het geen dezelfde Zinspreuk tot opschrift heeft, hunne naemen, karakters, en woonplaetsen, melden.

X.

Die Dichters, welke naer den Prijs dingen, en, voor de uitwijzing van denzelven, zich, op eenigerhande wijze, als zulks doende, bij de Beschermheeren of Hoofdeden, hebben doen bekend worden, zul-

64 W E T T E N.

zullen van denzelfen, schoon zij die waerlijk hadden verdiend, versteecken zijn.

X I.

Wanneer de tijd, die men bepaeld zal hebben tot het zenden der Dichtstukken, verscheenen is, zullen eerst de Hoofdeden dezelve naeuwkeurig naezien; en, dit gedaen zijnde, zullen zij dezelve den Beschermeheeren overhandigen, en die verzoeken, om ook met alle mooglijke oplettenheid deeze Stukken te onderzoeken en te beoordeelen.

X I I.

Nadat de tijd, tot het inzenden van eenige Prijsvaerzen bepaeld, zal zijn verstreeken, zullen geene Dichtstukken, om naer den Prijs te dingen, aengenomen worden.

X I I I.

De Prijsvaerzen, die van tijd tot tijd mogten in komen, zullen, met de daerbij behoorende verzegelde briefjes, door de Secretarissen zorgvuldig moeten bewaerd, en aen niemand, dan alleen aen de Beschermeheeren en Hoofdeden, vertoond worden.

X I V.

Vervolgens zullen dezelve Prijsvaerzen, wanneer de dag tot de inzending van dezelve is verlopen, door een der Secretarissen aen de Hoofdeden overhandigd; en de verzegelde Briefjes ter tafel van die Ver-

Vergadering , welke tot de toewijzing der Eerprijzen is geschikt, gebragt worden.

X V.

Wanneer de Prijsvaerzen door de Beschermheeren en Hoofdleden, naer hun genoegen, onderzocht zijn, zullen zij in hunne Bijzondere Vergadering , daertoe te vooren belegd , bij eene meerderheid van ten minsten drie vierden der stemmen, en met verzegelde stembriefjes , besluiten , aen welke twee Prijsvaerzen de twee Eerprijzen zullen toegekend worden.

X V I.

Hiertoe zal ijder der Beschermheeren en Hoofdleden een verzegeld briefje , behelzende (indien hij eenige Dichtstukken der Eerprijzen waerdig oordeelt) de Zinspreuken van zodanige twee Dichtstukken, welker een hij den gouden, en welker ander hij den zilveren, Eerpenning zal waerdig keuren; met zijnen naem ondertekend , terstond, bij het intreeden der Vergaderkamer aen den Voorzitter, en deeze aen den Eersten Secretaris, overhandigen.

X V I I.

Wanneer die Vergadering door den Voorzitter zal geöpend zijn , zullen die Briefjes door den oudsten tegenwoordig zijnden Beschermheer uit handen van den Voorzitter, en den Eersten Secretaris, ontvangen en geöpend worden; waerna de Eerste Secretaris derzelver inhóud zal opleezen, en daeruit de stemmen behoorlijk aentekenen.

X V I I I.

Nadat deeze stemming dus gedaen en het Besluit op-
E ge-

gemackt; en het zelve vervolgens door den Eerften Secretaris, in een daertoe afzonderlijk gefchikt Boek, gefchreeven, en door alle de tegenwoordig zijnde Befchermheeren en Hoofdleden getekend, is; zullen de zelve ftembriefjes terftond verbrand worden.

X I X.

De Befchermheeren en Hoofdleden zullen moeten geheim houden, hoedacnig de ftemmen over deeze Prijsvaerzen zijn geweest; en wie hunner voor, of tegen, een of ander Dichtftuk heeft geftemd.

X X.

Zij zullen ook niet vermogen, voor de bijeenkomst dier Jaerlijksche Vergadering, welke tot de toewijzing der Eerprijzen zal befchreeven worden, aen iemand, wie hij ook zij, te openbaeren; aen welke Zinspreuken de Eerpenningen, volgens hun Besluit, zijn toegekend.

X X I.

De Voorzitter zal in die Jaerlijksche Vergadering, eerst mondeling, verflag doen van het Besluit der Bijzondere Vergadering van Befchermheeren en Hoofdleden, waerbij de Eerpenningen aen de twee bestgeoordeelde Dichtftukken zijn toegekend; alle de ingekomene Prijsvaerzen, met de daerbij behoorende verzegelde Briefjes, door een der Secretarissen doen ter tafel brengen; en daarna dat Besluit, als een Besluit van het Genootschap zelve, door den Eerften Secretaris aen de vergaderde Leden laeten voorlezen.

X X I I.

Vervolgens zullen die verzegelde Briefjes, waerop
de-

dezelfde Zinspreuken gevonden worden, welke onder de twee bestgekeurde Dichtstukken staen, geöpend worden door den oudsten tegenwoordig zijnden Beschermheer, Hoofdlid, Medelid, en Honorair Lid, ten bijzijn van alle de Leden van het Genootschap; en zal dus de gouden, en de zilveren, Eerpenning aen die Dichteren, welker naemen met die opening bekend zijn gemaakt, door het Genootschap toegewezen worden.

X X I I I.

De Briefjes, behoorende tot die Dichtstukken, aen welken geen Prijs is toegewezen, zullen ook als dan terstond, in tegenwoordigheid der vergaderde Leden, ongeöpend verbrand worden.

X X I V.

Het Genootschap zal, zo veel mogelijk is, zorgdragen, dat zij, aen welken de Prijzen zijn toegewezen, daarvan, ten spoedigsten, door een der Secretarissen kennis krijgen; zodat zulks hun, ten minsten eerder dan door de openbaere Nieuwspapieren, bekend worde.

X X V.

Hierna zullen de Secretarissen bezorgen, dat de gedaene toewijzing der Eerprijzen, in alle openbaere Nieuwspapieren, alomme bekend gemaakt worde.

X X V I.

Verder zal het Genootschap zorgen, dat zij, wien de Prijzen zijn toegewezen, dezelve, zo ras doenlijk is, bij den Eersten Secretaris zullen kunnen ont-

vangen, tegen uitwisfeling van een' behoorlijken kwijtbrief, welke aen hem te vooren zal toegezonden, en vervolgens onder de papieren van het Genootfchap zorgvuldig bewaerd, worden.

X X V I I.

De Dichters, welken de Eerprijzen behaald hebben, zullen hunne Dichtstukken, met welken zij overwinnaers zijn geweest, in volkomen eigendom van dit Genootfchap moeten laeten; dezelve niet mogen laeten drukken, dan met toestemming van het Genootfchap; en in 't geheel geen gebruik 'er van mogen maeken; noch ook die aen iemand, buiten de Vergadering van het Genootfchap, laeten leezen, voor dat dezelve door het Genootfchap in druk zullen zijn uitgegeeven: tot al het welk deeze Dichters zich, op het ontvangen van den Eerpenning bij den te geevenen kwijtbrief, zullen moeten verbinden.

X X V I I I.

De Dichters, aen welken geen der Eerprijzen is toegewezen, zullen van hunne ingeleverde Prijsvaerzen, binnen zes maenden, nadat de uitspraak is gedaen, een afschrift kunnen vraegen of doen vraegen, mits, dat het zelfde Zegel, waarmede het gezondene Dichtstuk is verzegeld geweest, vertoond worde; waerom ook alle de omslagen der ingekomen Prijsvaerzen, met de Zegels daeraen, door de Secretarissen, met alle mooglijke zorgvuldigheid, zullen moeten bewaerd worden: doch, indien, binnen dien bepaelden tijd, geen afschrift is gevraegd, zal het Genootfchap zich niet meêr tot het geeven daarvan verpligt rekenen.

XXIX.

X X I X.

Het Genootschap zal, met die Vaerzen, aen welken de Eerprijzen zijn toegewezen; en met andere Werken, zo der Leden, als van andere kundige Tael- en Dichtminnaeren, die mogten goedvinden een of ander Stuk aen het Genootschap ter beoordeeling te doen toekomen; elk jaer, of om de twee jaeren, naer dat de ingeleverde Stukken meêr of min goedgekeurd worden, een bekwaem Boekdeeltje in het licht brengen.

X X X.

In dat Boekdeeltje zullen de met Eerprijzen bekroonde Vaerzen, voor alle andere Werken van het Genootschap, geplaatst worden.

X X X I.

Men zal, in de uitgaeve dier Dichtstukken, aen welken een Eerprijs is toegewezen, de eigene spelling der Dichteren behouden.

X X X I I.

Men zal aen elken Dichter, die een' Eerprijs behield heeft, als ook aen elken Schrijver, of Dichter, geen Lid van dit Genootschap zijnde, dat Deel van 's Genootschaps gedrukte Werken, waerin eenig Stuk van hem geplaatst is, uit naem van het Genootschap, op groot papier gedrukt, tot een geschenk zenden.

X X X I I I.

De Drukker van het Genootschap zal gehouden zijn, aen handen van den oudsten Beschermheer plegtig te belooven, dat hij geen exemplaar der gedrukte Werken aen iemand anders zal uitgeeven, voor dat de exem-

70 WETTEN VAN HET GENOOTSCHAP.

plaaeren, welke door het Genootschap moeten ten geschenke gegeven worden, behoorlijk bezorgd zijn, volgens den last van het Genootschap.

X X X I V.

Nog zal hij, op die zelfde wijze, zich moeten verbinden, dat hij, voor den dag der uitgaevē, niets van het afgedrukte aen anderen, dan Leden van het Genootschap, zal laeten zien; en aen niemand, wie hij ook zij, eenige afgedrukte bladen uitgeeven.

X X X V.

Echter zal hij maendlijks, op den eisch van den Voorzitter, die Bladen, welke, geduurende die maend, zullen afgedrukt zijn, aen den Voorzitter van het Genootschap afgeeven; ten einde de Voorzitter, in de gewoone Bijzondere Vergadering der Beschermheeren en Hoofdleden, dezelve Bladen, sedert de voorgaende Vergadering afgedrukt, mooge ter tafel brengen.

AEN-

A E N H A N G S E L
O P D E
W E T T E N
V A N H E T
G E N O O T S C H A P ,

Vastgesteld den 1. van Sprokkelmaend 1775.

ACHTTIENDE HOOFDSTUK.

Van de Medebestuurderen.

I.

Men zal , uit de Mede- of Honoraire Leden van dit Genootschap , aenstellen vier Heeren , tot Medebestuurderen.

II.

De eerste nu te benoemen vier Heeren zullen in deezen post blijven tot op de Jaerlijksche Vergadering van Hemelvaertsdag in den jaere 1777. , wanneer de Oudste in rang zijnde Medebestuurder zal afgaen , en de nieuw verkoozen Heer in zijne plaets treden , gelijk dus ook op Hemelvaertsdag in het jaer 1778. , weder de Oudste in rang der drie aengebleeven Leden zal afgaen , en door den in zijn plaets verkoozen Heer worden opgevolgd ; en zo vervolgens jaarlijks op de zelfde wijze tot in den jaere 1781. wanneer we-

der die Medebestuurder zal afgaen, die in den jaere 1777. is verkoozen geworden; en dus voorts van jaer tot jaer die geen, die het langst in deeze Commissie is geweest; zonder zich dan verder aen den Oudsten in rang te bepaelen, 't geen alleen voor de eerste vierjaerige verandering dient.

I I I.

Deeze eerste verkiezing van Medebestuurderen zal staen aen de Beschermheeren en Hoofdleden, bij meerderheid van stemmen; doch in 't vervolg, hetzij bij de jaerlijksche veranderingen, hetzij bij aflijvigheid, of ontflag; zal de aenstelling geschieden door alle de Leden der Bijzondere Vergadering, namelijk Beschermheeren, Hoofdleden en Medebestuurderen.

I V.

Den nieuw verkoozenen Medebestuurderen zal de op hen gevallene keuze, nu, en zo ook vervolgens telkens, wanneer de verkiezing zal zijn gedaen, ten spoedigsten mogelijk, door den Eersten Secretaris worden bekend gemaakt, en verzogt, daerop gunstig, binnen veertien dagen, te willen antwoorden.

V.

Den verkoozenen Medebestuurderen zal twee dagen na de aenneming der gedaene keuze, een uittreksel uit de Handelingen dier Bijzondere Vergadering, in dewelke zij verkoozen zijn, door den Eersten Secretaris behoorlijk getekend, bezorgd worden.

VI.

V I.

De keuze van Medebestuurderen gedaen, en door de verkoozene aengenomen zijnde, zal nu, en ook vervolgens, in de eerstvolgende gewoone of buitengewoone Maendelijksche Vergadering, door den Voorzitter aen alle de tegenwoordig zijnde Leden; en ook kort daarna door den Tweeden Secretaris aen de buiten Leyden woonende, tenzij die dezelve Vergadering hadden bijgewoond, met een' brief; bekend gemaakt worden.

V I I.

Wanneer een Medebestuurder, gedurende de waerneeming van deelen post, mogt komen te overlijden; of, door ziekte of andere ongemakken, volstrekt onbekwaem tot de verdere waerneeming te worden; zal, binnen den tijd van zes weken, na deszelfs afsterven, of na het aen hem gegeven ontslag; een ander Medebestuurder in des overleedens, of ontslagens plaetse, moeten worden aengesteld.

V I I I.

Tot Medebestuurderen zullen alleen de zulken verkoozen worden, welke door de Bijzondere Vergadering daertoe de bekwaemsten geoordeeld worden; ook zelfs de zulken, welken, die waerdigheid te vooren reeds bekleed hebbende, van dezelve slechts één jaer zijn ontslagen geweest en gerust hebben, niet uitgezonderd.

I X.

De Medebestuurders zullen toegang hebben tot alle de Bijzondere Vergaderingen van Beschermheeren en Hoofdleden, en den Beschermheeren en Hoofdleden bijstaen in alles, wat ten nutte van dit Genootschap zal kunnen strekken.

X.

Dezelve zullen in het bepaelen der stoffen tot de Prijsvaerzen, gelijk ook in het uitwijzen der zelve, een gelijk recht met de Beschermheeren en Hoofdleden genieten, volgens de Wetten, Hoofdstuk III. Art. 4. en 5. Hoofdst. IV. Art. 9. en 10. en Hoofdst. XVII. Art. 11 — 20. welke Artijkelen zodaenig moeten begreepen worden, als of in dezelve de Medebestuurders reeds gemeld waren.

X I.

Zij zullen onder zich geen en anderen rang hebben, dan welken de tijd der verkiezing tot Leden van het Genootschap hun geeft.

X I I.

In alle Vergaderingen van het Genootschap, waerin een of meerder Medebestuurders mogten tegenwoordig zijn, zal hun zitting gegeven worden terstond achter de Beschermheeren en Hoofdleden, alleen in dien rang, zo als in 't voorgaende Artijkel gemeld is.

X I I I.

De Medebestuurders zullen, zo min als de Beschermheeren en Hoofdleden, naer eenigen Eerprijs, waerover zij oordeelen moeten, mogen dingen.

NE-

NEGENTIENDE HOOFDSTUK,
OF AENHANGSEL TOT HET
ACHTSTE HOOFDSTUK.

Van de Bijzondere Vergaderingen.

X I I I.

Tot de Bijzondere Vergadering der Beschermeeren en Hoofdleden, welke gehouden worden volgens het tweede artikel, zullen voortaan alle de Medebestuurders behooren, en dus zal deeze Vergadering betaen uit Beschermeeren, Hoofdleden en Medebestuurders.

X I V.

Uit de Leden deezer Vergadering zal een Commissie worden aengesteld van zeven Heeren, met den naem van Commissarissen der Bijzondere Vergadering.

X V.

Uit hoofde van deeze Commissie, worden de Artikels 5. 6. en 7. uit het XVI. Hoofdstuk der Wetten vernietigd; gelijk ook alle zodaenige Artikels uit andere Hoofdstukken, als hierop eenige betrekking hebben.

XVI.

X V I.

Het ampt der gemelde zeven Commisfarisfen zal zich bepaelen tot het doen van een volkomene beoordeeling en uitspraek over alle zodaenige Stukken, (de Prijsvaerzen alleen uitgezonderd, waerin ijder alleen zijn stem blijft behouden, volgens Hoofdstuk XVII. Artikel 10.) dewelke in het Genootschap ingeleverd, en, volgens de Aenmerkingen der Gecommitteerden tot het onderzoek der Werken, reeds veranderd en verbeterd zijn.

X V I I.

Om alle haetlijkheid te weeren, zal deeze uitspraek geschieden door het werpen van eene zwarte of witte boon in een' zak, wanneer de witte een teken van goedkeuring, en de zwarte van afkeuring, zijn zal.

X V I I I.

Geene Stukken zullen op den naem van het Genootschap uitgegeeven worden, dan die, ten minsten, door vier Commisfarisfen, op de voorgemelde wijze, goedgekeurd zijn.

X I X.

Ten dien einde zal de Eerste Secretaris alle de Stukken, die door de, volgens de Wetten benoemde, Gecommitteerden zijn onderzocht, en door de Maekers, naer de hun opgegeeven Aenmerkingen, verbeterd, met die Aenmerkingen daer bij, aen deeze zeven Commisfarisfen overleveren; wanneer elk deezer Heeren ijder Stuk eenigen tijd, door hen onderling te bepaelen,

len, onder zich zal mogen behouden, om het zelve, naer zijn genoegten onderzocht hebbende, weder aen de andere Leden van deeze Commissie, ten zelfden einde, te bezorgen.

X X.

De uitspraek zal, op de hiervoor bepaalde wijze, geschieden door deeze Commissie alléén; doch in een Bijzondere Vergadering van Beschermhceeren, Hoofdeden en Medebestuurderen, daertoe driemaal in ijder Jaer, en wel in de Maenden *Maert*, *Julij* en *November*, des namiddags ten vijf uren, te houden; tot welker bijwooning alle de Leden deezer Vergadering, veertien dagen te vooren, zullen moeten beschreeven worden: in welke Vergadering de goedgekeurde Stukken door een der Secretarissen zullen worden aengetekend; door denzelfden uit handen van de Commisfariissen overgenomen, en, tot op den tijd der uitgaeve, zorgvuldig bewaerd: zo als mede dan door hem van die Commisfariissen zullen worden overgenomen alle de afgekeurde Stukken, en tevens alle de aen hun gegeven Aenmerkingen, om daermede te handelen naer het voorschrift der Wetten: vervolgens zal een der Secretarissen verpligt zijn, in de eerstvolgende Maendlijksche Vergadering, den Leden van het Genootschap kennis te geeven, welke Stukken door de Heeren Commisfariissen zijn goedgekeurd: waerna de Maendlijksche Vergadering de uitgaeve van die dus goedgekeurde Stukken zal beveelen.

XXI.

X X I.

Opdat nu deeze Commisfarisfen zich in staet mogen bevinden, zonder nader onderzoek of affpraek, hun gevoelen wegens ijder Stuk, ter hunner beoordeeling en uitspraek overgelacten, op de hier voor bepaelde wijze, der Vergaderinge van Beschermheeren, Hoofdeleden en Medebestuurderen, op de gemelde tijden, mede te deelen, zullen zij verpligt zijn, voor zichzelfen de noodige Aentekeningen van hunne bevinding omtrend ijder bij hen beoordeeld Stuk te houden, om zich daarvan bij de te doene uitspraek alzo te kunnen bedienen, als elk voor zichzelfen zal geraeden vinden.

X X I I.

In gevalle het mogt gebeuren, dat een, of meerder, der gemelde Commisfarisfen in eene zodaenige Bijzondere Vergadering, waertoe zij, om hun gevoelen op de bovengezegde wijze te uitten, behoorlijk beschreeven zijn, door ziekte, of eenig ander merklijk belet, verhinderd wierd, of wierden, te verschijnen, zo zal het aen deezen afweezigen vrijstaen, dien last aen het een of ander Lid deezer Bijzondere Vergadering, dien hij daertoe zal verkiesen, mits geen Commisfaris of Schrijver van eenig Stuk, als dan te beoordeelen, zijnde, op te draegen, om, volgens deszelfs schriftelijke opgave aen zulk een, de uitspraek voor hem, op de bovenbepaalde wijze, met het werpen van een zwarte of witte boon, te doen.

X X I I I.

X X I I I.

Wanneer onder de Stukken, ter volkomene beoordeeling en uitspraak deezer Commisfarisfen overgeleverd, mogte zijn een Stuk, welks Schrijver één der Commisfarisfen was, zo zal, in plaetse van dien Heer, tot de uitspraak over dat Stuk alléén, door deeze Bijzondere Vergadering, bij meerderheid van stemmen, een der andere Leden deezer Vergadering worden benoemd, die gehouden zal zijn, zich, bij het doen der uitspraak, te gedraegen naer het geen den Commisfarisfen deswegens is voorgeschreeven.

BLAD-

B L A D W I J Z E R.

Hoofdst.	Bladz.
I. <i>Van de Leden in het algemeen.</i>	1
II. — — <i>Verkiezing der Leden.</i>	8
III. — — <i>Beschermbereen.</i>	12
IV. — — <i>Hoofdeden.</i>	15
V. — — <i>Medeleden.</i>	19
VI. — — <i>Honoraire Leëden.</i>	22
VII. — — <i>Vergaderingen in 't algemeen.</i>	24
VIII. — — <i>Bijzondere Vergadering.</i>	26
IX. — — <i>Maendlijkfche Vergadering.</i>	29
X. — — <i>Jaerlijkfche Vergadering.</i>	35
XI. — — <i>Amptenaeren in het algemeen.</i>	39
XII. — — <i>den Voorzitter.</i>	41
XIII. — — <i>de Secretariffen.</i>	43
XIV. — — <i>den Penningmeester.</i>	48
XV. — — <i>de Opzieneren over de eigendommen van het Genootfchap.</i>	50
XVI. — — <i>de Uitgaeve der Werken.</i>	53
XVII. — — <i>Eerprijzen , en het toewijzen derzel- ven.</i>	61
XVIII. — — <i>Medebeftuurderen.</i>	71
XIX. <i>Of Aenhangfel op 't Achtste Hoofdstuk ; van de Bijzondere Vergadering.</i>	75

UITTREKSELS
UIT HET
BOEK DER BESLUITEN
VAN HET
GENOOTSCHAP,

onder de Spreuk:

KUNST WORDT DOOR ARBEID VERKREEGEN.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

PHYSICS DEPARTMENT

CHICAGO, ILL.

PHYSICS DEPARTMENT

CHICAGO, ILL.

PHYSICS DEPARTMENT

CHICAGO, ILL.

UITTREKSELS
UIT HET
BOEK DER BESLUITEN
VAN HET
GENOOTSCHAP,

onder de Spreuk:

KUNST WORDT DOOR ARBEID VERKREEGEN.

Woensdag den 25. van Slagtmaend 1772.

BUITENGEWOONE VERGADERING.

Volgens besluit der Jaerlijksche Vergadering, gehouden op den 28. van Bloeimaend, laetst leeden, is bij deeze Vergadering beslooten, dat de Inkomstpenning van een' Beschermheer, in deezen gevalle aengemerkt als een *Honorair Lid*, zal bestaen in tien guldens en tien stuivers, en voorts de Toelaegen zullen zijn, ijder jaer, veertien guldens, alsmede dat dezelve Heeren, de Jaerlijksche Vergadering bijwoonende, tot goedmaeking der kosten, zullen betaelen twee guldens.

Is mede bij deeze Vergadering vastgesteld, dat de Hoofdleden van dit Genootschap, jaerlijks, aen de kasse zullen betaelen veertien guldens, en tot goedmaeking der kosten op de Jaerlijksche Vergadering, 't zij dezelve die Vergadering bijwoonen of niet, twee guldens.

Het doelwit van dit Genootschap is, Tael- en Dichtkunste te bevorderen, ten dien einde, en

om dit met verëende krachten te doen , heeft hetzelve , van den beginne af , goedgevonden eenige bijéénkomsten te houden , waerin men zinnen arbeid verrichte , of ter toetse bringe , gelijk zulks alles , in 't breede , het geheel getfel der Wetten door , te vinden is ; dewijl nu 't Genootfchap bij bevinding weet , dat hiertoe eenige kosten verëischt worden , en echter niemand bijzonder , om een' ander , moet bezwaerd , maer alles , zo veel mogelijk , met eenpaerige fchouder gedraegen worden , heeft het Genootfchap goedgevonden en vastgefteld.

Ten I. Dat voortaan de Medeleden , bij hunne verkiezing , aan de kasse zullen betaalen tien guldens en tien ftuivers.

Ten II. Dat dezelve , indien zij binnen Leyden wonen , jaerlijks , veertien guldens , doch , zoo zij buiten deeze Stad wonen , tien guldens en tien ftuivers , als Toelaegen , aan de kasse zullen opbrengen.

Ten III. Dat dezelve , tot goedmaeking der kosten , op de Jaerlijksche Vergadering , zullen betaalen twee guldens , hetzij zij die Vergadering bijwoonen of niet.

Ten IV. Dat een Medelid , eens , op eene behoorlijke wijze , uit het Genootfchap gegaen zijnde , en daarna lust hebbende om weder als Lid te worden aengenomen ; zal worden aangemerkt en behandeld even als een' ander nieuw aenkomend Lid , en uit dien hoofde zal moeten betaalen dezelfde kosten en Toelaegen als hier boven zijn bepaeld.

Dewijl het Genootfchap al verder begreepen heeft , dat , daer het heeft beflooten eenige *Honoraire* Leden te verkiezen ; het mede redelijk waere

re dat de zodaenige iets toebragten tot welzijn der kasse van hetzelfde, heeft het al mede goedgevonden en vastgesteld.

Ten V. Dat de *Honoraire* Leden, bij hunne verkiezing, gelijk de Medeleden, zullen betaalen tien guldens en tien stuivers; dat wijders hunne jaerlijksche Toelaegen, zoo zij binnen Leyden wonen, zullen bedraegen veertien guldens, doch, indien zij buiten Leyden woonachtig zijn, tien guldens en tien stuivers.

Ten VI. Dat zij, even gelijk de Medeleden, tot goedmaeking der kosten, bij de Jaerlijksche Vergadering, indien zij dezelve bijwoonen, zullen betaalen twee guldens.

En bijaldien zodaenige verkoozene *Honoraire* Leden genegenheid mogten hebben om Medeleden te worden, vind het Genootschap, ten einde deswegens alle misvattingen voor te komen, goed:

Ten VII. Dat dezelve, overeenkomstig de vier eerste Artijkelen in dit Besluit, zullen behandeld worden even gelijk de Medeleden, en zullen moeten voldoen de kosten en Toelaegen, aldaer breeder gemeld.

Is, na herhaelde bedenkingen, in deeze Vergadering ernstig overwoogen, dat de Wetten van dit Genootschap, hoe zeer dezelve ook met alle kracht en nadruk voorgesteld zijn, echter met den tijd eenige krenking zouden kunnen ondergaen, door het handelen van sommige Leden tegen dezelven; dat, bij gevolg, noodig waere, daerin, door het stellen van eenige boeten, te voorzien, ten einde de Wetten, zonder welke geen ligchaem van deezen aert kan bestaen, ongeschonden

te bewaeren; waerop met eenpaerigheid van stemmen is beslooten:

Ten VIII. Dat de geene die bevonden zal worden het XIII. Artikel van het I. Hoofdstuk overtreden te hebben zal moeten betaelen een boete van tien guldens.

Ten IX. Dat hij die tegen het XVII. Artikel van het I. Hoofdstuk handelt, zal verbeuren drie guldens.

Ten X. Dat de geene die volgens het XVI. Artikel van het IV. Hoofdstuk, en die, volgens het IX. Artikel van het V. Hoofdstuk, hunne Werken niet inleveren, voor ijder keer dat zij daerin nalaetig bevonden worden, zullen verbeuren één gulden.

Ten XI. Dat de geene die tegen het XIX. en XX. Artikel van het XVII. Hoofdstuk zal gehandeld hebben, zal moeten betaelen eene boete van vijftig guldens.

Ter deezer Vergaderinge is mede in overweeging gebragt, of 't niet dienstig waere, ter voorkominge van alle wanorden, en ter naeuwkeurige betrachtning der Wetten, eenige Boeten te bepaelen op het te laet komen in de Vergaderingen, waardoor, niet zelden, onregelheid veroorzaekt word; waerop ernstig gelet zijnde, is goedgevonden en verstaen:

Ten XII. Dat alle Leden, welke na het slaen der klokke, zijnde het uur des avonds ten half zes, in de Maendlijksche Vergadering, of in eene Buitengewoone beschreeven Vergadering, na het gestelde uur, binnen komen, zullen betaelen zes stuivers, doch dat een Lid, in 't geheel een Maendlijksche of Buitengewoone Vergadering niet bijwoonende, geene boeten zal verpligt zijn te be-

tac-

taelen. Dat, wijders, de geene, die na klokslag van twee uren, of zo veel eerder, als de Leden zullen beschreeven zijn, in de Jaerlijksche Vergadering komt, zal moeten betaelen zes stuivers.

Ten XIII. Dat ijder Lid, indien dezelve zonder toestemming des Voorzitters uit de Vergadering, zonder dat die behoorlijk geslooten is, vertrekt, zal betaelen zes stuivers, als mede, dat geene Leden, indien de Vergadering ten behoorlijken tijde, dat is ten negen uren, zal geslooten zijn, na het slaen der klokke van tien uren in de kamer van het Genootschap zullen mogen blijven, op verbeurte van twaelf stuivers.

Ten laetste vind het Genootschap bij deezen goed, in het algemeen, aen de Maendlijksche of Buitengewoone Vergaderingen der Leydsche Leden, over te laeten, de uitspraak over alle overtredingen der Wetten, in zulke gevallen welke in deeze Besluiten niet zijn aengeroerd, naer welker uitspraak de Leden zich zullen moeten gedraegen.

Woensdag den 25. van Slagtmaend 1772.

BIJZONDERE VERGADERING.

In deeze Vergadering is vastgesteld dat men, gelijk tot nu toe de gewoonte is geweest, ook in het vervolg, op de Tooneelstukken, en werken van dien smaek, behalven de noodige groot papieren afdrukken, maer zes en dertig op gewoon schrijfpapier in *Octavo* zal doen aenleggen, welke afdrukken, ten teken van echtheid, met het gewoon *Vignet* op den tijtel bestempeld, en door den

den Eersten Secretaris genummerd en ondertekend, zullen moeten worden. Behoudende echter de Bestuurders aen zich het recht om op Stukken, waarvan zij een meér dan gewoonen aftrek voorzien, een' algemeen druk te doen aenleggen.

ALSMEDE, dat van alle Werken, die gedrukt worden, aen de Beschermheeren ijder één, aen de Hoofdeden ijder twee, en aen alle Mede- en *Honoraire* Leden ijder één afdruk, op groot papier zal geschonken worden; mits hier van zullen uitgezonderd zijn zodaenige Werken, als, nu of dan, ten gebruike en kosten van eenige Leden in 't bijzonder, zouden mogen gedrukt worden, waarvan geene afdrukken aen iemand, behalven den Beschermheeren, zullen gegeven worden, dan met goedvinden der Leden, welke den druk bekostigd hebben.

Dat insgelijks hiervan zullen uitgeslooten zijn zodaenige Werken, welke niet uit de pennen der Leden van dit Genootschap zijn gekomen, maer alleen door het Genootschap worden uitgegeeven, tenzij de Bestuurders, zonder merklijk bezwaer, konden goedvinden daarvan insgelijks mededeeling te doen.

Na beoorlijk onderzoek is mij gebleeken dat bet bovenstaende, voor zoo veel bet uitgetrokkene aengaet, overeenstemmende is, met de Besluiten van bet Genootschap. Binnen Leyden den 7. van Grasmaend 1773.

Corn. Heyligers
SECRETARIS,

I° AENHANGSEL
OP DE
UITTREKSELS
UIT HET
BOEK DER BESLUITEN
VAN HET
GENOOTSCHAP,

onder de Spreuk:

KUNST WORDT DOOR ARBEID VERKREGEN.

Donderdag den 20. van Blacimaend 1773.

ALGEMEENE JAERLIJSCHER VERGADERING.

Op voorstel der Bestuurderen van dit Genootschap, is bij deeze Vergadering beslooten:

Dat een Honorair Lid, volgens het vierde Artikel van het zesde Hoofdstuk der Wetten, binnen den bepaelden tijd van twaelf dagen, voor den dag der Jaerlijksche of Buitengewoone Algemeene Vergadering van alle de Leden, waertoe hij zal

B

be-

beschreeven zijn, geen kennis van zijn afblijven gegeven hebbende, zal aangemerkt worden in de Vergadering te zullen komen, en dus ook de bepaalde Toelaegen, in het zesde Artikel van het Besluit den 25. van Slagtmaend laetstleden genomen gemeld, voldoen; doch dat dezelve, ingevalle hij niet verschijnt, en dus de Vergadering te leur stelt, hoven die Toelaegen nog zal moeten betalen één gulden. Dat wijders een Lid die bij eenen brief aengenomen heeft, in de Vergadering te komen, en daerin verhinderd mogt worden, evenwel de bij het voorgemelde Besluit bepaalde Toelaegen zal moeten voldoen.

Woensdag den 1. van Wintermaend 1773.

MAENDLIJSCH E VERGADERING.

Op voorstel van verscheidene Mede- en Honoraire Leden, en na voorgaende rijpe overweeging onder de Beschermheeren en Hoofdleden, is in deze Vergadering voorgelegd, ernstig overwogen en beslooten:

Dat van nu voortaan de Leden des Genootschaps bij de Jaerlijksche Vergadering in Bloemaend, telkens

kens in eens af, hunne Toelaegen zullen betaelen vóór het volgende jaer; ten einde den last van het geduurig invorderen der penningen, als zeer hinderlijk, zo voor de Vergaderingen in 't gemeen, als voor den Penningmeester in 't bijzonder, voortekomen. Ook is bij den Bestuurderen goedgevonden, dat, ingevalle eenig Lid mogt komen te sterven, aen zijne Erven het te veel betaelde, des verzoekende, zal worden uitgekeerd.

Komt overëen voor zo veel het uitgetrokken aemgaet, met de Besluiten van het Genootschap. Leyden den 5. van Lowwmaend 1774.

A handwritten signature in black ink, reading "M. J. van Staden". The signature is written in a cursive, flowing style with decorative flourishes at the end.

SECRETARIS.

B 2

Uitreeksel uit de Handelingen der
Byzondere Vergadering van het Genoot-
schap: Kunst wordt door Arbeid verkregen,
gehouden op

Woensdag den 3 van Bloemaend 1775.

Na deze Vergadering door den Voorzitter geopend was,
werd voorgesteld, ten met eenparigheid van Stemmen vast-
gesteld en besloten: Dat, by uitspraak over de Poysvaersse,
het bepalen van een nieuwe Stof; en ballottering over
over de Dichtstukken, de Leden der Byzondere Vergade-
ring intelyk binnen een half uur, na het einde der
Bespreking in de Vergadering zullen moeten tegen-
woordig zyn, of, by avond zeklyke afwezenheid
hun afwezenheid aldaer te bezorgen, of aende Leden
daer toe, volgens de Wetten, behvaem, de Commissie
ter ballottering opdruegen, en dat op verbeute van
Drie Guldens, ten behoeve van de Casse van't
Genootschap.

Voorts werd quid gevonden, dat de Leden deze Verga-
dering, ingevalle van uitspraak over de Poysvaersse
dan twee weeten dagen te voren zullen beschreeven
worden, en twee dagen te voren met een Vergadering
brefje, het zelve zal worden, herinnerd, als ook,
dat een uitreeksel uit de Handelingen dezer Vergadering
betreffende het besluit, aan allen Leden van deze
Vergadering zal worden medegedeeld.

komt over een met de gemelde Handelingen.

M. J. van Staden

Uittreksel uit het Boek der
Besluiten van het Genootschap ter spore
ke roexende: Kunst wordt door arbeid
verkreegen; genoomen op.

Woensdag den 26 van Hoormaend 1775.

Byzondere Vergadering.

In deese Vergadering werd goedgeronden een Besluit te maeken
ten einde de Hoofleden in staat worden gestelt, om, zoo aen hunne
Vergadering als aen de welbdele Bescheamkeeren eenig maeder
verflag te doen omtrent de kundigheid van eenen, door een der
Mede- of Honoraire Leden tot Lid voorgestelden, persoon; en is,
ingerolge van het zelve vastgesteld en besloten, dat: zoo wanneer
aen een der Hoofleden, door iemand, 't zij Lid van 't Genootschap
of niet, een persoon tot Lid wordt voorgesteld van welks kun-
digheeden of karakter dat Hooflid niet zoodaenig was onder-
richt dat hy daervan zijne eigene voorstelling konde maeken:
Hij, hooflid, die voorstelling niet zal mogen brengen in eeni-
ge vergadering van het Genootschap, maer dat in tegendeel zoo:
daenig Hooflid aen dien voorsteller zal moeten verzoeken,
dien Persoon, met omschrijving van zijn karakter, woonplaats
en kundigheeden in Taal en Poerij volgens de Wetten van 't
Genootschap, in geschrifte aen de Vergadering der Hoofleden
zelve voorstellen; alles en alleen met oogmerk dat de eex van
het Genootschap door het aenneemen van onkrindige Leden
niet bezoedeld, en ieder der Hoofleden voor persoonle
haetlykheeden gehoed, worde

Dit bovenstaende komt overeen met het
Boek der Besluiten van het Genootschap

M. J. van Staden

III. AENHANGSEL
OP DE
UITTREKSELS
UIT HET
BOEK DER BESLUITEN
VAN HET
GENOOTSCHAP,

onder de Spreuk:

KUNST WORDT DOOR ARBEID VERKREEGEN.

Woensdag den 5. van Grasmaend 1775.

MAENDLIJSCH E VERGADERING.

Op voorstel van den Eersten Secretaris en na gunstig verslag der Bijzondere Vergadering van Beschermeheeren, Hoofdeden en Medebestuurders, zoo als ook op 't goedvinden der Medeleden, is voorgenoomen en beslooten.

Art. I.

Wanneer een stuk, in de Maendlijksche Vergadering ingeleeverd zijnde, geleezen zal zijn, zal elk der Leden in die Vergadering tegenwoordig, welke eenige aenmerkingen daerop begeert te maeken, bij den eersten Secretaris zijnen naem kunnen melden ten einde die worde aangeteckend.

A

II.

I I.

De Eerste Secretaris zal zorgen dat aen elk der, zich bij hem aengegeeven hebbende, Leden, binnen acht dagen daarna, van die stukken waerop men aenmerkingen begeert te maeken, een afschrift of afdruk worde geleverd.

I I I.

Elk deezer Leden zal gehouden zijn, zijne aenmerkingen op papier te stellen, en dezelve, met het aen hem geleverd afschrift of afdruk, uiterlijk des maendags voor de naestvolgende Maendlijksche Vergadering aen den eersten Secretaris te behandigen, of behoorlijk gezegeld ten zijnen huize te bezorgen, ten einde die Secretaris, of bij ziekte of afwezigheid van deezen, de tweede Secretaris, de aenmerkingen bij elkander zamen, en, van elk stuk op een bijzonder papier overschrijven, kan.

I V.

Men zal gehouden zijn deeze aenmerkingen met alle mogelijke onzijdigheid te maeken, zonder daer omtrend eenige steekende uitdrukkingen te mogen gebruiken, en indien men mogt bevinden dat de penne der ijverende Kunstgenooten, in iets dergelijks, had voortgeschreeven, zoo zal men dien trek uit de aenmerkingen, eer dezelve in de Maendlijksche Vergadering worden voorgelezen, ligten.

V.

Die geene der Leden, welke het maeken van aenmerkingen op een of ander stuk op zich genomen

men heeft en dezelve op de in Art. 3. gemelde wijze niet zal bezorgd hebben, zal voor ijder gebreekgig stuk twaelf stuivers verbeuren. Echter zullen van deze boete uitgezonderd zijn die Leden welken ten tijde en wijze voorzf. het afschrift zal hebben weder gezonden, met verklaering daerop geene aenmerkingen te weeten.

V I

Op elke Maendlijksche Vergadering, zullen de stukken in de voorige Vergadering ingeleverd, regel voor regel worden voorgelezen, zoo als ook de, invoege als vooren, bij een gezamelde, aenmerkingen.

V I I.

De Eerste Secretaris, of die geene welke ingevale van ziekte of afweezendheid de aenmerkingen zal hebben verzameld, zal nooit mogen verbreiden, wie deeze of geene aenmerking zal hebben gemaakt, maer het zelve als een Man van eer, getrouwlijk moeten geheimhouden.

V I I I.

Men zal bij die, in het 6de Artikel gemelde voorlezing der aenmerkingen, derzelve gegrondheid of ongegrondheid overweegen, de ongegrond bevondene uitschrappen en de gebleevene ter handleiding, aen de, door de Bijzondere Vergadering over zoodaenig stuk, Gecommitteerden ter Correctie, overhandigen, om, hetzelfde stuk met hunne verdere Aenmerkingen verëerd zijnde, dezelve gezamenlijk den Dichter te bezorgen.

Wanneer de Dichter zijn stuk volgens alle die aenmerkingen zal hebben veranderd of verbeterd, zal hetzelfde in handen der Commisfarisfen der Bijzondere Vergadering tot de eindlijke uitspraek, gesteld worden, doch bij aldien de Dichter goedgevond van eenige aenmerkingen geen gebruik te maeken, en zich deswegens bij geschrifte verantwoordde, zal hetzelfde geschrift mede in de Maendlijkfche Vergadering gelezen worden om na die lezing aen de Commisfarisfen der Bijzondere Vergadering te worden overhandigd.

IVe AENHANGSEL
OP DE
UITTREKSELS
UIT HET
BOEK DER BESLUITEN
VAN HET
GENOOTSCHAP,

onder de Spreuk:

KUNST WORDT DOOR ARBEID VERKREEGEN.

Donderdag dez 16. van Bloei maend 1776.

JAERLIJSCH E VERGADERING.

Uit naem der Bestuurderen van dit Genootschap werd der Vergaderinge dit navolgende voorgelezen.

„ De Beschermheeren en Bestuurders van dit
„ Genootschap, geduurig bedacht geweest zijnde
„ de over het in orde brengen van de Levensbeschrijvingen
„ der Dichters en Dichteresfen, in
„ 't *Pan Poëticon Batavum* berustende, hebben,
„ sints eenigen tijd, onder elkanderen beraemd
„ een Plan, waernaer zij gaerne de Levensbeschrijvingen
„ zagen ingericht; en ook begrepen, dat zodaenig eene
„ Levensbeschrijving, door een Tael- en Dichtlievend
„ Genootschap uitgegeeven, niet slechts moest behelzen eene

A

„ histo-

„ historische kundigheid van 's mans afkomst,
 „ geboorte, beroep, inborst, zeden, sterven,
 „ en diergelijke dingen, maer dat ze ook dien
 „ man moest doen kennen als een Dichter; dat
 „ zij zijne werken van geest en vernuft, zijne
 „ Dichtkundige werken vooral, moest aanwijzen;
 „ onderzoeken, welke foort van dichtstof
 „ voornaemelijk zijne zaak was, en waerin hij
 „ het meest uitmuntte; de in zijn leven gebeurde
 „ omstandigheden en voorvalletjes, eenige
 „ betrekking op zijne Dichtwerken hebbende,
 „ of tot beter verstand van dezelve kunnende
 „ dienen, ophelderen; en dat zij in 't algemeen
 „ in staet dient te zijn, om onze Landgenooten
 „ hunne Dichters in derzelveer schoonheden en
 „ gebreken te doen kennen, ter navolging en
 „ vermijding. ”

Vervolgens werd, in aanmerking genomen
 zynde dat eene uitgave van, naar dat plan, ingerichte,
 Levensbeschryvingen, waertoe de schrijvers derzelve,
 kunst, arbeid, en tyd zullen moeten besteedden,
 aan het Genootschap veel luster zal bijzetten,
 op voorstel der Bestuurderen eenpaerig het volgende
 goedgevonden en beslooten.

1. „ De Bijzondere Vergadering van Bescherm-
 „ heeren en Bestuurderen zal jaerlijks vier
 „ Dichters, zonder onderscheid van oude of
 „ hedendaegsche, uitkiezen, en die in de
 „ Jaerlijksche Vergadering opgeeven, ten
 „ einde daarvan de Levensbeschryvingen,
 „ volgens het voorgemeld Plan, mogen
 „ vervaerdigd worden.

2. „ IJ-

2. „ IJder der Leden van het Genootschap
„ wordt verzocht hiertoe de behulpzaeme
„ hand te bieden.
3. „ Ter aenspooring van den IJver der Leden
„ looft het Genootschap eenen Eerprijs uit,
„ bestaende in een zilveren Penning, op den
„ gewoonen Stempel geschroefd, doch ech-
„ ter van die der Prijsvaerzen door de *in-*
„ *scriptie* onderscheiden, voor hem, die de
„ beste der goedgekeurde Levensbeschrij-
„ vingen van ijderen Dichter zal hebben
„ vervaerdigd.
4. „ De Leden van het Genootschap, in de
„ Jaerlijksche Vergadering tegenwoordig,
„ zullen, op voorstelling der Bestuurderen,
„ vijf Leden ter beoordeeling, voor dat jaer,
„ committeeren.
5. „ Die Gecommitteerden zullen naer den Eer-
„ prijs, geduurende hunne commissie, niet
„ mogen dingen.
6. „ IJder der verdere Leden, welke het Ge-
„ nootschap hierin zijnen dienst wil bewij-
„ zen, zal van elke Levensbeschrijving, in-
„ dien hij verkiest meer dan eene te bewer-
„ ken, een afzonderlijk stuk maeken, en
„ ijder zodaenig stuk met eene andere spreuk,
„ in plaets van zijnen naem, ondertekenen.
7. „ Men zal zijn stuk in een goeden stijl op-
„ stellen, en in gewoon quarto formaet, wel
A 2 „ lees-

- „ leesbaer, door een andere hand doen schrij-
 „ ven, en 'er een verzegeld briefje bijvoc-
 „ gen, het welk de spreuk, achter de Le-
 „ vensbeschrijving staende, tot opschrift
 „ heeft, waerin de naem van den Opsteller
 „ geschreeven is.
8. „ Niemand der Schrijvers zal gelegenheid
 „ mogen geeven dat hij, als Schrijver, bij
 „ de Beoordeelaers bekend worde.
9. „ De stukken zullen jaerlijks, voor den laet-
 „ sten van *Sprokkelmaend*, vrachtvrij aen den
 „ Eersten Secretaris moeten gezonden wor-
 „ den.
10. „ Men zal de Verhandeling in twee omfla-
 „ gen moeten sluiten, en op den binnensten
 „ omslag stellen, dat het ingeslooten papier
 „ eene Levensbeschrijving behelst. De Eer-
 „ ste Secretaris zal dien omslag niet mogen
 „ openen dan in eene Bestuurders-Vergade-
 „ ring, die gehouden wordt, na dat de tijd
 „ tot de verdere inzending verstreeken is, ten
 „ einde die Secretaris, niet onder het getal
 „ der Beoordeelaeren zijnde, geene gelegen-
 „ heid tot Letterdieverij hebbe, en ook voor
 „ alle verdenking deswegens behoed blijve.
11. „ Men zal uit die Bestuurders-Vergadering
 „ alle de ingekomen stukken aen de benoem-
 „ de vijf Gecommitteerden behandigen, en
 „ de verzegelde briefjes, benevens de omfla-
 „ gen,

- „ gen, in de Kas van het Genootschap bewa-
 „ ren.
12. „ Wanneer het onderzoek der Verhandelin-
 „ gen is afgeloopen, zullen de Gecommit-
 „ teerden, bij geschrifte, aen de Bestuur-
 „ ders-Vergadering van hunne bevinding
 „ verslag doen, en tevens melden de vier
 „ spreuken, staende onder die Verhandelin-
 „ gen, welke daerin, volgens ijdere gevoe-
 „ len, het beste geslaegd zijn, om dus in
 „ die Vergadering, bij meerderheid van stem-
 „ men dier vijf Gecommitteerden, de toe-
 „ wijzing te doen.
13. „ De Leden dier Vergadering zullen, zo wel
 „ als de verdere Beoordeelaers, de stemming
 „ over die Verhandelingen, zo als ook die
 „ Spreuken, aen welken de Eerprijzen zijn
 „ toegewezen, moeten geheim houden, op
 „ gelijke boete, welke op de overtreeding
 „ van het 19. en 20. Artijkel van het XVII.
 „ Hoofdstuk der Wetten van het Genoot-
 „ schap is vastgesteld.
14. „ De Gecommitteerden zullen, in de daerop
 „ volgende Jaerlijksche Vergadering, na dat
 „ de handeling met de Prijsvaerzen geheel is
 „ afgeloopen, een behoorlijk verslag van hun-
 „ ne Commissie doen, en de Spreuken mel-
 „ den van die Levensbeschrijvingen, aen wel-
 „ ken zij de Eerprijzen hebben toegewezen.
15. „ De Secretarissen zullen, daerop, de ver-

- „ zegelde Briefjes, benevens de Omflagen,
 „ ter bezichtiging, voortbrengen, in 't bij-
 „ zijn der Leden de vier bekroonde briefjes
 „ openen, de naemen bekend maeken, en
 „ de overige briefjes, ongeöpend, verbran-
 „ den.
16. „ Zo dra de Penningen in gereedheid zijn,
 „ zullen die Leden, welken dezelve zijn
 „ toegewezen, die bij een der Secretaris-
 „ sen, tegen overgifte van behoorlijke qui-
 „ tantie, kunnen ontvangen.
17. „ En daer de Leden van het Genootschap,
 „ zo tegenwoordige als toekomende, van el-
 „ kanderen billijk moeten vertrouwen, dat
 „ niemand, al was hem ook geen Eerprijs
 „ toegewezen, zijn stuk, waeruit men ter
 „ aenvulling van een ander nog iets overnee-
 „ men kan, het welk dus ter bevordering
 „ van het algemeene oogmerk strekt, zal
 „ willen wederëischen; zo wordt besloo-
 „ ten, dat de Bijzondere Vergadering van
 „ Bestuurderen, nochtans op goedkeuring
 „ der Maendlijksche Vergadering, eenige
 „ Leden zal benoemen, aen ijder van wel-
 „ ken de ingekomene Levensbeschrijvingen
 „ van een of meer Dichten zullen behan-
 „ digd worden, om daeruit, en uit het geen
 „ den Bestuurderen ondertuschen nog mögt
 „ voorkomen, eene Levensbeschrijving in
 „ éénen stijl samen te stellen, en die, zo
 „ spoedig mogelijk, bij het Genootschap
 „ inteleveren.

18. „ Wanneer deeze Levensbeschrijvingen aldus
 „ zullen zijn in orde gebragt en ter uitgave
 „ geschikt, zal men dezelve jaerlijks, naer
 „ maete de ijver der Leden meer of min be-
 „ zig is, in 't licht doen komen; en de Be-
 „ stuurders zullen zekerlijk daerbij openbaer
 „ met dankbaerheid gedenken aen hun, wel-
 „ ke hunne vlijt en kunst, ter volvoering
 „ van zulk een nuttig Werk, besteed heb-
 „ ben.

Woensdag den 7. van Oogstmaend 1776.

MAENDLIJSCH E VERGADERING.

Op voorstel der Bestuurderen van dit Genootschap, oordeelende dat de roem van het Genootschap niet weinig zoude worden uitgebreid, wanneer men bij de Tael- en Dichtlievende Oefeningen, nu en dan eenige Tael- en Dichtkundige Aenmerkingen en Beoordeelingen van Dichtstukken, uit den boezem van het Genootschap voortgesprooten, konde in het licht brengen, werd het volgende Besluit genomen.

I.

Elk der Hoofdeden en Medeleden binnen de Stad zal verplicht zyn, jaerlijks, behalven het gewoone werk, twee schriftelijke beoordeelingen inteleveren van Nederlandsche Dichtstukken, het zij oude of nieuwe, naer zijne vrije keuze,
 op

op verbeurte van een gulden voor ieder stuk
waer omtrend hij in gebreke blijft.

I I.

Deeze beoordeelingen zullen in de Maendlijk-
sche Vergaderingen door den Secretaris, of door
den Opsteller zelve zoo hij zulks verkiest, wor-
den voorgelezen, en de aanmerkingen getoetst
en beoordeeld.

I I I.

De goedgekeurde beoordeelingen zullen door
de Secretarissen bewaerd worden, tot dat men
goedvindt van dezelve in de werken van het Ge-
nootschap gebruik te maken.

I V.

Wanneer iemand als maeker van eene beoor-
deeling niet wil bekend staen, kan hy zyn stuk
aen den eersten Secretaris ter hand stellen, welke
verplicht is hier omtrend de diepste stilzwygend-
heid in acht te neemen.

V.

Men zal zich volstrektlijk moeten wachten
voor alle partijdige, stootende of iemands eer be-
ledigende beoordeelingen en aanmerkingen.

*Komt overeen, voor zo veel het uitgetrokkene aengaet,
met het boek der Besluiten van het Genootschap.
Leyden den 31. van Oogstmaend 1770.*

R. D. Secker P. Z.
SECRETARIS.

A E N H A N G S E L
O P D E
W E T T E N
V A N H E T
G E N O O T S C H A P .

*Vermeerdering van het XVIde Artikel uit het
IVde Hoofdstuk; en van het IXde Artikel uit het
Vde Hoofdstuk. Vastgesteld den 8. van Bloei-
maend 1777.*

Art. I.

Elk der Hoofd- en Medeleden van dit Genootschap zal verplicht zijn, jaerlijks, behalven het gewoone werk, inteleveren twee schriftelijke beoordeelingen van Nederlandsche Dichtstukken, het zij oude of nieuwe, naer zijne vrije keuze.

I I.

Deze beoordeelingen zullen in de Maendlijkfche Vergaderingen door den Secretaris, of door den Opsteller zelve, zo hij zulks verkiest, worden voorgelezen, en de aanmerkingen getoetst en goed- of afgekeurd.

I I I.

De goedgekeurde beoordeelingen zullen door de Secretarissen worden bewaerd, tot dat men

A

goed-

goedvindt gebruik van dezelve te maeken, in de Werken van het Genootschap.

I V.

Wanneer iemand niet wil bekend staen als Opsteller van eene beoordeeling, kan hij zijn stuk aen den eersten Secretaris ter hand stellen, welke verplicht is hier omtrent de diepste stilzwijgendheid in acht te neemen.

V.

Men zal zich volstrektelijk moeten wachten voor alle partijdige, stootende of iemands eer bedigende, beoordeelingen en aanmerkingen.

XX. H O O F D S T U K .

Vastgesteld den 8. van Bloemaend 1777.

B E T R E F F E N D E

De Correctie der ingeleverde Werken.

Art. I.

Wanneer, in gevolge der Wetten van het Genootschap, door de Bijzondere Vergadering der Beschermheeren, Hoofdleden en Medebestuurders, Gecommitteerden ter Correctie van eenig ingeleverd stuk zijn gesteld, zullen de Secretarissen, zo spoedig doenlijk, dat stuk aen den eersten dier Gecommitteerden bezorgen, tevens aen-

tekenende den dag der verzending, en daer bij voegende een lijst dier Gecommitteerden volgens den rang der verzending; als mede een bepaeling van den tijd, geduurende den welken ijder der Gecommitteerden zodaenig stuk onder zich zal mogen houden; en zal deeze tijd gerekend worden naer beloop van tien dagen voor elke honderd regels, met dien verstande echter, dat een stuk, minder dan van honderd regels, evenwel tien dagen zal kunnen gehouden worden.

I I.

Ijder Gecommitteerde zal zijn verpligt, om zijne aanmerkingen, welke hij op dat stuk meent te moeten maeken, naer het voorschrift der Wetten, in gereedheid te brengen, binnen dien bepaelden tijd; en het stuk zelve, benevens zijne aanmerkingen, aen den volgenden Gecommitteerden te bezorgen.

I I I.

De laetste deezer Gecommitteerden zal gehouden zijn, om, nadat zijn tijd van onderzoek, als gemeld is, zal zijn geëindigd, dat stuk, benevens zijne en der voorige Gecommitteerden aanmerkingen, in de eerstvolgende Maendlijksche Vergadering intebrengen, of, zo hij in dezelve niet konde tegenwoordig zijn, dit een en ander aen den eersten Secretaris, voor het beginnen dier Vergadering, te doen toekomen.

I V.

De Leden van het Genootschap, welke, als Schrijvers van de stukken, dezelve met de aanmerkingen der Gecommitteerden hebben ontvangen, zullen verplicht zijn, om deeze hunne stukken, volgens de aanmerkingen (naer hun goedvinden) veranderd of verbeterd, binnen een Maend, na den ontvang der zelve, aen den eersten Secretaris terug te zenden.

V.

Ijder, zo der Gecommitteerden als der Schrijvers, welke een stuk langer dan den bepaelden tijd onder zich houdt, zal verbeuren drie stuivers voor elken dag, dien hij, nopens de hier vorens bepaalde afzending, in gebreke blijft; ten welken einde ijder gehouden is op het blad, wacrop de naemen der Gecommitteerden en de tijdsbepaeling door den Secretaris zullen zijn geschreeven, den tijd van ontvang en afzending aentetkenen.

X X I. H O O F D S T U K.

Vastgesteld den 28. van Bloemaend 1778.

B E T R E F F E N D E

De Levensbeschrijvingen der Dichters.

Art. I.

De Bijzondere Vergadering der Beschermheeren en Bestuurderen zal jaerlijks vier Dichters,
zon-

zonder onderscheid van oude of hedendaegsche, uitkiezen, en die in de Jaerlijksche Vergadering en vervolgens aen het Publiek opgeeven, ten einde daarvan de Levensbeschrijvingen vervaerdigd worden.

I I.

Men zal voor geene Levensbeschrijving van zo-daenig Dichter houden alleen een historishe Beschrijving van 's Mans afkomst, geboorte, beroep, inborst, zeden, sterven en diergelijke zaeken; maer de vereischte Levensbeschrijving zal ook dien Man moeten doen kennen als *Dichter*, zij zal deszelfs Werken van geest en vernuft, zijne dichtkundige werken vooral, moeten aenwijzen; onderzoeken welke soort van dichtst of voornaemelijk zijne zaak was, en waerin hij 't meeste had uitgemunt; zij zal de bij zijn leven gebeurde omstandigheden, eenige betrekking op zijne dichtwerken hebbende, of tot beter verstand van dezelve kunnende dienen, moeten ophelderen; en in 't algemeen in staet moeten zijn om onzen Landgenooten hunne Dichters, ter navolging en vermijsing, in hunne schoonheden en gebreken te doen kennen.

I I I.

Men zal eenen Eerprijs uitlooven, bestaende in een zilveren Penning op den gewoonen stempel van het Genootschap geschroefd, doch echter van die voor de Prijsvaerzen op het *revers* onderscheiden, voor hem die de beste der goedgekeurde Levensbeschrijvingen van ijder Dichter zal hebben vervaerdigd.

I V.

De Jaerlijksche Vergadering zal, op voorstelling der Bestuurderen vijf Leden ter beoordeeling, voor dat jaer, committeeren; welke Leden dan ook naer den Eerprijs gedurende hunne commissie niet zullen mogen dingen, schoon hetzelfde allen anderen Leden zoo wel als hun, die geen Leden van het Genootschap zijn, vrijstaet.

V.

Ijder, welke hiernaer wil dingen, zal van elke Levensbeschrijving, indien hij verkiest meer dan eene te bewerken, een afzonderlijk stuk maeken, en ijder zodaenig stuk met een andere spreuk, in plaets van zijnen naem, onderteekenen en met een andere hand doen schrijven; voegende bij elk stuk een verzegeld briefje, waerin zijn naem en woonplaets is geschreeven.

V I.

De stukken zullen voor den tijd, welken men jaerlijks zal bepaelen, vrachtvrij aen den eersten Secretaris van 't Genootschap moeten worden gezonden, gesloten in twee omslagen, op de binnenside van welke moet gemeld staen dat het ingeflotene papier eene Levensbeschrijving behelst.

V I I.

Nadat het onderzoek over de ingekomene stukken is afgelopen, zullen de vijf Gecommitteerden,

den, aen de Bestuurders Vergadering van hunne bevinding schriftlijk verslag doen, en men zal naer de meerderheid der stemmen van die vijf Gecommitteerden, de toewijzing doen, welke toewijzing bij de Leden der Bestuurders Vergadering zal moeten worden geheim gehouden, op gelijke boete als omtrent de *Prijsvaerzen* is vastgesteld.

V I I I.

Uit naem deezer vijf Gecommitteerden zal, in de daerop volgende Jaerlijksche Vergadering, nadat de handeling met de Prijsvaerzen geheel is afgeloopen, verslag dier Commissie gedaen, en de spreuken van die Levensbeschrijvingen aen welken de Eerprijzen zijn toegekend, gemeld, worden.

I X.

Men zal daerop de verzegelde briefjes benevens de omslagen ter bezichtiging voortbrengen, in 't bijzijn der Leden de vier bekroonde briefjes openen, en de overige briefjes, ongeöpend verbranden.

*Komt overeen met het Wetboek van 't
Genootschap.*

Leyden den 17. van Stoomaend 1778

R. D. Secker P.z.

SECRETARIS.

P R I J S V A E R Z E N
OP HET
TWEEDE EEUWGETIJD
DER
L E Y D S C H E
HOOGESCHOOLE.
EN
TOT LOF DER
H E E R E N
VAN DER DOES, VAN DE WERFF,
EN
V A N H O U T;
VERDEDIGERS VAN LEYDEN.

O P W E K K I N G

A E N

N E D E R L A N D S D I C H T E R E N .

Zingt, Neêrlands Dichtren! zingt! nu Leyden'tEeuwgetij
Der Hoogeschool' staat voor de tweede maal, te vieren,
's Lands School, gesticht ten loon der trouwe Burgerij,
Die voor de Vrijheid streed, toen Spanjes krijgsbanieren
Haar drukten, maar Gods hand haar slaakte uit slavernij.

Zingt, Neêrlands Dichtren! poogt door't goud der Poëzij,
Door bloemen uwer Kunst', deez' blijden dag te sieren!

Zingt zulk een Feest ter eer'; de wakkre Maatschappij
Kroont uwen arbeid, met nooit dorrende eerlouwrienen,
En zet, door't puikmetaal, uw dichtkunst luister bij!

A

Zingt,

OPWEKKING.

Zingt, Neêrlands Dichtren! zingt! uw blanke Godvrugt wij,
't Dankoffer aan dien God, die, door zijn wijs bestieren,
Befchermt's Lands staat en school voor wreede Dwinglandij:
Opdat uw Nageflacht, doorluchte Batavieren!
Een volgend Eeuwfeest viere, in zooveel rust als Gij!

J. P. BROECKHOFF.

OP

O P D E
T W E E D E E E U W F E E S T
D E R
L E Y D S C H E
H O O G E S C H O O L E,
D O O R

S I M O N V A N D E R W A A L,

W I E N D E G O U D E N E E R P E N N I N G I S
T O E G E W E E Z E N.

Met meerder moed dan magt te dingen naar lauwriëren,
Wen heldenijver gloeit voor 't algemeen belang,
Wordt nooit van u gewraakt, rechtaarte Batavieren!
Des biedt mijn Dichtheldin u onbeschroomd haar' zang.
Gij Braaven! die, door zucht tot kunst en deugd gedreeven,
De fiksche snaaren spant, in 't Leeuwendaalsche Atheen,
Vergunt haar, datze meê naar de eerekroon moog' streeven,
Daar met te luttel roems, weleer, om is gestreên.
Vergunt haar, datze op 't groote en dubbele Eeuwgetijde
Van Leydens Hoogeschool, u dezen Feestzang wijde.

Een heimlijk voorgevoel heeft mij te recht gevleid,
 Wen mijne Zangster zich dees taak durfde onderwinden,
 Dat eene Godheid mij haar' bijstand had bereid;
 o Ja, 't gelukt mij reeds haar' invloed te ondervinden.
 Gelukkig oogenblik! wat aangenaam geweld
 Beroert mijn' geest, beheerscht mijn zinnen en gedachten!
 Hoe klopt mijn borst, terwijl mijn Zangaêr gloeit en zwelt!
 Houd aan, o Kunstgodes! vergood mijn zwakke krachten!
 Zo zal ik, met uw hulp, de grootste Schoolmaagd thans
 Den schedel sieren met een' s'choonen Lauwerkrans.

Op welk een' hoogen toon beroemde Leydenaaren!
 Klinkt uwer Vaadren moed, in d'aanhef van mijn dicht,
 't Was om hun dapperheid voor viermaal vijftig jaaren,
 Dat 's Lands Doorluchte School bij u werd opgericht:
 De wreedste Dwingland, neen, de Hel, was opgedonderd,
 Met honger, zwaard en pest, en viel hen woedende aan;
 Maar de Afgrond zag verbaasd, de Hemel zag verwonderd,
 Hen duizend doên voor God en Vrijheid ondergaan,
 Getroost als 't waardig kroost der vrije Batavieren,
 Met lauwer of sijpres hun kruin of graf te sieren.

Ver-

Verdrukte Heldendeugd, wat is uw luister schoon!
De Hooge Godheid zelfs laat zich door u bekooren;
En zendt ge al strijdende ooit uw zuchten naar heur' troon,
Zij wil, zij moet, gewis uw reine smeekstem hooren.
Geen wonder dan, datze u in Leydens bangen nood,
Toen alle menschen hulp voor eeuwig scheen geweeken,
Haar' wonderdoenden arm tot uw verlossing bood,
Daarze u in 't veegst gevaar al worstlend hoorde smeeken.
Geen wonder dan, dat wind, en vloën op uw gebeên,
En 't Goddelijk bevel, u hebben vrijgestreên.

Het zalig Geestendom hief aan op blijde wijzen,
Toen 't offer opwaards steeg, 't welk Leydens Burgerij,
Door lucht en stargewelf, al-juichende, op deed rijzen,
Terwijlze zegevierde in spijt der Dwinglandij',
Dan, grooter lofgeschal klonk door de Hemelzaalen,
Toen de Oppertroonmonaarch ontdekte in 't zalig rijk,
Dat Leydens Burgerschaar, niet slegts moest zegepraalen;
Maar, dat zijn gunst eerlang, door een doorluchtig blijk,
De dapperheid en trouw dier gadelooze Helden,
Voor 't oog van 't waereldrond, op 't heerlijkst zou vergelden.

Straks daalt 'er, op den wenk der Oppermajesteit,
 Een Seraf, uit het Hof der hoogste zaligheden,
 Gelijk een bliksem neêr, naar 't rijk der sterfelijkheid;
 Om aan 't Doorluchtig Hoofd, van hun die bloedig streeden
 Voor haardstede en altaar, in Neêrlands veegen staat,
 Den last te doen verstaan, van 's Hoogsten troon ontvangen.
 Hij vindt den grooten Held, die immer zwanger gaat
 Van peinzend overleg, op Staats- en Kerkbelangen,
 Hij vindt Hem neêrgekniel en strijdende in gebeên,
 In 't eenzaam smeekvertrek, voor 't heil van 't algemeen.

„ Geliefde Vorst! bij God, en 't zuchtend volk verkooren,
 „ (Dus klonk zijn taal) tot meêr dan menschlijk heldenwerk!
 „ Wil uit mijn' mond den raad der Hooge Godheid hooren!
 „ Ik breng u 't schoonste ontwerp voor 't nut van Staat en Kerk.
 „ 't Is groot, 't is glorierijk, uw glinstrend staal te ontblooten,
 „ En de onschuld recht te doen, daar duldeloos geweld,
 „ Naar klagt noch smeeken hoort, voor uwe Landgenooten;
 „ Doch Neêrlands heil eischt meêr, o Vrijheidminnend Held!
 „ De helsche loosheid smeedt eerlang weêr nieuwe boeien,
 „ Tenzij bij dapperheid de wetenschappen groeien.

„ Dat

- „ Dat dan de Batavier een School van wijsheid sticht;
 „ Opdat eerlang de bloem der braave Jongelingen
 „ Daar leere warze aan 't Land en Gode zij verpligt,
 „ En zich der Vrijheid wij' door edele Oeffeningen.
 „ Een Volk, door kloek beleid en weetenschap en deugd
 „ Beveiligd, is der magt eens Aartstyrans ontheven,
 „ Wij Englen dekken 't steeds als 't voorwerp onzer vreugd,
 „ Terwijl 't geweld der hell' 'er eeuwig voor moet beeven,
 „ Al wie zijn' Schepper kent en dient is waarlijk vrij,
 „ En zwaait den Scepter zelfs in 't hart der Dwinglandij.”

Nu voelt de Vorst zijn hart door Godlijke aandrift blaaken,
 Zijn groote ziel besluit, daar de Engel hem verlaat,
 's Lands Vaadren, 't Godsbevel terstond bekend te maaken,
 Zo gunstig voor 't belang van Volk en Kerk en Staat,
 Die Braaven leenen 't oor aan 's Prinzen wijze reden,
 Als had de Godsgezant hun zelf 't bericht gebragt;
 En Leyden, dat nog korts zo moedig heeft gestreeden,
 Waar aan geen Batavier dan met verrukking dacht,
 Zag door de erkentnis zich de ontschatbaare eer beschooren,
 Dat het ter Zetelplaats der Wijsheid werd verkooren.

Triumf! de Leydsche Maagd wordt Gode toegewijd!
 Nu zet zij de eerstemaal heur Tempeldeuren oopen!
 Triumf! wat heerlijk loon, na jammervollen strijd!
 Kon ooit standvastigheid op schooner lauwen hoopen!
 o Trouwe Leydenaars! wat was die Feestdag groot!
 Hoe juichte elk stedeling! hoe huppelden uw reien,
 Daar gij dien achtbren stoet van Eedlen, half vergood,
 Uw Eerste Priesterfchap naar 't Heiligdom zaagt leien!
 De reine Godsvrucht zelf scheen moedig op deeze eer,
 Een dankbre vreugdetraan rolde op haar' boezem neêr.

Wijnngaarden, vander Does, Broekhoven, Duivenvoorden,
 Met eedlen *Bredenroode* en andren, wier gedrag
 In deze plegtigheid, der Deugd op 't hoogst bekoorden,
 Der Deugd, die mooglijk nooit een schooner schouwspel zag!
 De pragtigste ommegang door kunstrijke cereboogen,
 Verdoofde bij den gloor van uw grootmoedigheid!
 De Burgerij verzelde u met bewondrende oogen,
 En boog zich met u neêr voor de Oppermajesteit:
 Terwijl uw *Coolbaas* 't eerste op 't spreekgestoelt getreden,
 't Hoogleeraars werk begon, met danken en gebeden.

Men

Men zegt dat *Sulamith* mede, op dien blijden stond,
Haar reine liefde en vreugde en smeekgebeden deed hooren,
En dat haar Bruidegom, de Vorst van 't Waereldrond,
Een antwoord gaf, waarbij haar plegrig is bezwooren,
Dat Hij zijn Waarheid hier, als 't zekerste onderpand
Van zijne gunste en trouw bestendig zal bewaaren;
En dat dees Tempel, in 't verlostte Nederland,
Een toevlucht blijven zal der Godverloofde schaaren,
Ja dat, al de Aard decz' Oord, in spijt der booze hel,
Erkennen zal voor 't Land van Vorst Emmanuël.

Gewis, zulks vindt geloof; want dat uit 's Hemels zaalen
Op deze Feest, voor 't oog van 't Godgetrouwe volk,
De Waarheid zelf, gelijk een Godheid, af kwam daalen,
Gehuld met zonneglans, op eene azuuren wolk,
Omringd van eenen stoet der eêlste Weetenschappen,
Godinnen, die Haar blij verzelden naar beneên,
Om 't Leydsche Tempelchoor, aljuichende, in te stappen;
Ja, dat heur luister daar zo heerlijk sints verscheen,
Dat voor haar' glans de onkunde en bijgeloof bezweeken,
Zulks durfde zelfs de nijd, hoe boos, niet tegenspreken.

Ge-

Gelauwerd Leuven gij, gij waart weleer beroemd
 Als Pallas heiligdom en 't choor der Zanggodinnen,
 Hadt gij de Vrijheid in uw' Tempel niet gedoemd,
 Ligt zou Minerve u nog, gelijk voorheen, beminnen.
 Hoe zachte uw Priesterschaar om 't woën der dwinglandij;
 Men lei der célfte jeugd, bij 't heilig auter, laagen;
 Geen prinselijke telg, u toebetrouwd, bleef vrij;
 Met reden moest ge eerlang die schendaad u beklagen.
 Geen wonder dat zich Flips ontzette, dol van spijt,
 Toen 't moedig Leyden zich der Wijsheid had gewijd.

Bataaffche Schoolvoogdes! hoe billijk mogt gij roemen,
 Zo dra uw hoogen dienst naar eisch was ingericht,
 Op eene Priesterschaar, wier naamen slegts te noemen,
 Den toon te boven stijgt van 't stoutste lofgedicht.
 De Naam eens *Scaligers*, den Prins der Letterhelden,
 Door zijne feniksveêr der eeuwigheid gewijd,
 Die groote Naam alleen zal door alle eeuwen melden,
 Den gadeloozen roem van uwen vroegsten tijd.
 En zaagtge uw ochtendlicht zo luisterrijk gereezen,
 Hoe groot moest dan uw glans niet op den middag weezen!
't Is

t Is waar, gij ondervond niet zonder zielverdriet,
Bij eenen langen reeks van tweemaal honderd jaaren,
Hoe de onverzoenbre dood geen heiligdom ontziet,
Geen Weetenfchap verfchoont, geen Wijsheid plag te spaaren.
Nog heugt u't bange leed, van ruim een eeuw geleên,
Toen eene pestwolk drong in uw gewijde zaalen,
Waar door van 't Choorgefarnt bijna de helft verdween,
Enge uw' Beroemden *Kok* in 't aaklig graf zaagt daalen,
Uw *Kok*, een Tempellicht zo heerlijk als, misfchien,
De Christenheid ooit zag, of immer weêr zal zien.

Dan, dekt ooit zomerwolk de gouden zonneglansfen,
Hun luister licht weldra met nieuwe schoonheit aan;
Dus zaagt gij nooit den gloor van uw verheven tranfen,
Beneveld, of terftond weêr opgehemeld staan.
Bestendig zaagtge uw' roem naar 't hooge toppunt ftreeven,
Door Schoolorakels, in uw' Tempel opgevoed,
Of elders aangekweekt, om in uw' dienst te leeven,
Wier gadelooze lof al de aard weêrgalmen doet.
Meer in getal dan ooit om 's aardbols beide poelen
De waceld heeft gehoord in haar beroemfte Schoolen.

o Va-

o Vaderland! weder gedompeld in een' nacht,
 Van blindheid, bijgeloof en dwaaze Schoolverkeerdheid!
 God sprak: *uw Schyden agd zij!* en 't licht was voordgebracht.
 Wat scheenen, na dien tijd, hier zonnen van Geleerdheid,
 Waar voor de daifernis, ten zwarten afgrond vlood,
 Uw *Juniusen*, uw *De Grooten*, *Lipsiusen*,
 Uw *Triglands*, *Spanbeims*, en uw *Dedels*, lang vergood,
 Uw's *Gravesandes*, *Marks*, *Burmans*, *Gronoviusen*,
Boerbavens, *Schultensen*, die Gidzen uwer Jeugd,
 Zijn 't kleinst getal van Hun waarop gij roemen meugt.

Ja durfde mijne kunst de groote Naamen spellen,
 Van Hun, wier hemelsch vuur uw' Tempel nog verlicht,
 Hoe zou mijn Feesttoon op die klanken rijzen, zwellen,
 Hoe juichte al 't Zangrendom op zulk een lofgedicht!
 Maar neen, 't voegt al den rei der kunsten thans te zingen,
 Wat Godlijk Prieftendom uw Heiligdom bewoont,
 En welk een' eedlen rei geleerde Jongelingen,
 Op deze groote Feest, op 't plegtigst wordt bekroond.
 Die zang geeft eeuwige eer aan uwe Priefterschaaren
 Die voegt op 't Jubelfeest van tweemaal honderd jaaren.

Die

P R I J S V A E R Z E N.

13

Die voegt ten heerlijk blijk dier milde Vruchtbaarheid,
ô Rijke Moeder, van ontelbre wonderzoonen!
Waar door gij heinde en verre uw' roem ziet uitgebreid,
Waar van geen Hoogeschool een schaduw kan vertoonen.
Eerzuilen voor uw' roem bij 't laatste Nageflacht!
Uw Voedsterlingen, die alom de steun van 't leven
De zegen, de eer en lust, van 't Menschdom zijn geacht;
Voor wien de erkentenis heur auters heeft verheeven,
Ja, wien de Vorsten zelfs, die zucht voor wijsheid voên,
Vereeren met hun gunst, grootmoedig hulde doen.

Welk een vermaak en eer, zo dikwerf u beschooren,
De Goôn der aarde zelf voor uwen troon te zien,
Belust uit uwen mond verborgenheên te hooren,
En in uw Heiligdom u offers aan te bien.
Staatkunde kwam u vaak van 't eind der aard begroeten.
De Noorder Godheid boog zich voor uw' Zetel neêr.
De Groote Willem zat als leerling aan uw voeten.
Hij die, bij Brit en Schot, de reine Christenleer,
Ja gantsch Europe in rust, in vrijheid wist te stellen,
Meugt ge in den breeden rang van uwe zoonen tellen.

Gewis,

Gewis de schitterende eer van uw doorluchte School ,
 Blijft door haar' heldren glans , al de aard in de oogen spelen ,
 Bij Duitscher , Gal en Brit , Hongaar en Rus en Pool ,
 Bij al wie kunst waardeert in twee paar Waerelddeelen .
 Zo ver *de reine Deugd* gewijde Tempels slicht ,
 Zo ver *Geleerdheid* ooit het spreekgestoelt blijft sieren ,
 Zo ver *Gerechtigheid* gedenkt aan wet en pligt ,
 Zo ver *Geneeskunst* zich ziet kroonen met lauwrieren ,
 Zo ver men *Wijsbegeerte* en *fraaie Kunsten* roemt ,
 Blijft met bewondering uw groote Naam genoemd .

Wiens ziel wordt niet verrukt , die slegts den oord mag naadren
 Waar in der Vaadren trouw uw' zetel heeft gebouwd ?
 Het vloeiend purpren vocht voert lust en vreugd door de aadren
 Waar 't oog Natuur en Kunst in 't vrolijkst licht beschouwt .
 Wat heerlijk Paradijs in 't hart der Vrije Landen !
 Waar 't stroomend kristalijn de bloemtapeeten kust ,
 De Vruchtbaarheid spanseert door zaalge lustwaranden ,
 En 't filomeelen choor zijn heete zangdrift blust ;
 Waar rijke Welvaart woont in Vorstelijke Hoeven ,
 Om Staats- en Tempelzorg op aartsgencugt te toeven .

In

In zulk een zalig dal steekt Rijnlands grijze Vest
 Haar Tempelspits, voor 't oog der waereld, naar den hoogen,
 En zwigt voor weinig Steên, van 't rijkste Wingewest,
 In welgelegenheid, in schoonheid, noch vermoogen.
 't Groot Achtbaar Stadsbestuur, 't welk d'ouden heldenmoed,
 Voor Vest en Vaderland bestendig aan blijft kweeken;
 De heufche Burger, die dezelfde neiging voedt,
 Doen 't nooit der Hoogeschool aan dienst of eer ontbreeken.
 Opdat die Tempel in de onwinbre muuren praal'
 Zo lang de Leydsche Maagd den vrijen adem haal'.

Waar zag ooit Schoolvoogdes zich in de wijde waereld,
 Met zulk een *vrij bestuur* en *hoog bewind* bekleên?
 Waar ooit zo mild, zo rijk, zo luisterrijk bepaereld,
 Met *Vrijheên*, *Giften*, en *doorluchte Waardigkeên*?
 Gij meugt, met vol gezag, de vrije vuurschaar spannen,
 En daar's Lands hoogste magt de zuil is van uw' troon,
 Blijft in uw bloeiend rijk geweld en dwang verbannen,
 Terwijl de *Vrijheid* zich 'er eeuwig ziet vergoôn,
 Op wier gezicht de bloem der nijvre Jongelingen,
 U toegewijd, het hart van blijdschap op voelt springen.

B

Uw

Uw staatig Hofpaleis waar in uw Majesteit,
 Met onbezwalkten glans, haar heerlijkst licht doet speelen,
 Uw *Zaaken, Boekerij, uw Schat van Zeldzaamheid,*
 Uw *Kunstgewrochten, Tuin en grootfche Schouwtooneelen,*
 Zijn meerder dan genoeg voor 't grondigst onderricht
 En 't noeftig onderzoek der eêlste stervelingen.
 Uw *Wetten,* voor wier stem de stoutste moedwil zwicht,
 Die d'inbreuk weeren op uw *Grondverordeningen,*
 Der deugd niet minder dan geleerdheid ten geval',
 Voorspellen dat uw heil bestendig duuren zal.

Triumpf! uw groei en bloei is 't hooge welbehaagen
 Der Aartswelddadigheid en onbegrensde magt!
 Triumpf! twee Eeuwen doen dees hooge feest gewaagen
 Van 't onnadenkbaar heil u immer aangebragt.
 o Kroon van 't Vrijgewest! o Zegen van de Volken!
 Dat zich al 't Vaderland met u der Godheid wij!
 Het streelend Feestmusijk dring thans door lucht en wolken!
 Dat elk u hulde doe op 't heuglijkst Eeuwgetij!
 't Gaat wel; 'k zie School en Kerk en Staat' op vluggge voeten,
 U naadren van alomme en staatiglijk begroeten.

Triumpf!

Triumf! wat schoon gezicht! wat onbepaalde vreugd!
's Lands Goden, die u als hun oudste telg beminnen,
Betoonen hoe uw lot hun trouwe ziel verheugt.
De Schoone Oranjezon bestraalt uw Tempeltinnen,
De Grootte Naamgenoot, en 't levendig tafreel
Dier liefdezorg, die u hier heerlijk heeft doen bloeien,
Uw Vijfde Willem, neemt in uwe blijdschap deel,
Die Trouwe Schutsheer voelt zijn' liefdeboezem gloeien.
Uw voorfpoed is zijn vreugd, uw roem zijn streelende eer,
Triumf! gij vindt in Hem uw' Eerften Willern weér!

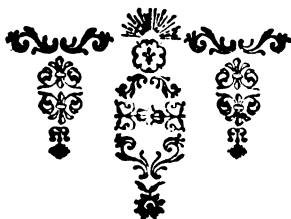
De Fiere Jonglingschap bij wien de pracht verduistert,
Der wijsfche tempelpraal, voert uwe Majesteit
Ten troon, in 't ruimste choor verrukkend opgeluifd,
Terwijl de Kunftenrei uw lauwerkransen breidt.
Der Burgervaadren stoet stapt, met uw Priesterschaaren,
In 't juichend heiligdom, met plechtig feestgewaad.
Het offer rijst omhoog van dankbre hartaltaaren,
De Stad vliegt op van vreugd langs wijk en markten straat.
De Hemelburgerij ziet vrolijk naar beneden.
De Hoogste Goedheid hoort uw danken en gebeden.

B 2

Blijf,

Blijf, blijf, Doorluchtig School! de roem van 't schoonst gewest!
De zegen, eer en lust der Vrije Nederlanden!
De onwrikbre Steunpijlaar van 't groot Gemeenebest!
De waarburg voor 't behoud der duurst gekochte Panden!
Het deffenperk waar in al de aarde Wijsheid leer'!
De heerlijkste trans der grootste Tempellichten!
Uw achtbre grijsheid zij niet slegts de gaëlouze eer,
Waar voor in 't Vrije land uw Mededingsters zwichten!
Neen, wees alle eeuwen door, wees tot den jongsten stond,
De Orakelplaats voor Haar en voor al 't Waereldrond!

EERE ZIJ GODE, HEIL DEN VOLKE!

T E R

T E R
T W E E D E E E U W F E E S T E
V A N
L E Y D E N ' s
H O O G E S C H O L E ;
D O O R
I Z A Ä K V A N N U Y S S E N B U R G ,
W I E N D E Z I L V E R E N E E R P E N N I N G I S
T O E G E K E N D .

Door duizend zorgen afgestreeën
Viel de edle Dichtluim reeds voorlang bij mij aan 't kwijnen:
Zij, die de vrolijkheid bemint, vloog ijlings heen
Zoo dra zij 't bang gemoed zag worstlen met zijn pijnen.
'k Dacht aan niets minder dan aan juichend feestgezang;
Maar, nu ik L E Y D E N ' s S C H O O L Haar Ecuwgetij zie vieren,
Waage ik, misfchien te wuft, mij-zelfen in den drang
Van Haar Bewonderaars, en ding naar de Eerlaurieren:
Getroost, zoo beter Konst de grootfche zege strijk',
Dat dus mijn liefde en zucht voor 't Choor der Wijsheid blijk'.

ô Gij! die 't hart der Braven streelt,
 Puikfchoone Dankbaarheid! doe mij uw' invloed voelen!
 Dan zal, hoe weinig ook van vindingskracht bedeed,
 Het werkzaam ijvervuur door all' mijne adren woelen:
 Dan krijgt, door zulk een' gloed, mijn konst misfchien een' leest
 Een houding, waardig aan het oog van Dicht-Mecenen;
 Dan zal de Schoolmaagd, op haar vierde Jubelfeest,
 Mij^k, haren voedsterling, voor 't minst heure aandacht leenen:
 Dan toone ik haar en elk dat, waar ik immer zwicht',
 Uw dienst, vergoode Deugd! mij naê aan 't harte ligt.

't Gaat wel!... mijn boezem klopt en zwelt,
 Terwijl Historijkunde, uit haar gewijde blaêren,
 Mij al den breeden reeks dier lotgevallen meldt,
 Waar door, bij 't ras verloop van tweemaal honderd jaren,
 De wijdstberoemde School van 't gantsche waereldrond,
 Nu eens in 't vrolijk wit, dan in den rouw, gesteecken
 Heur vreugdegalm of klagt ten hoogen hemel zond:
 Maar, nimmer voor 't geweld van 't ongeval bezweeken,
 Al ras dien luister kreeg, die haar, aan 's aardrijks end,
 Als Grootvorstin der Deugd en Wijsheid, maakt bekend.

Een

Eene ijslijk donk're Dwalingnacht
Had 't Euangelij - licht voor aller oog verborgen ,
Wanneer de Godheid , door haar wonderdoende kracht ,
Als in een' oogenblik , een' aangenaamen Morgen
Uit zulk een' bajert riep. — Dat licht schoot herwaards aan,
Om over Bato's Erf zijn glansen te verspreiden ,
Toen snoode Apollijon een' vuurrook op deed gaan ,
Die over 't scheemrend oog zijn wolken uit moest breiden :
En *Flips* , wien 't rijzend licht te zeer zijn' pligt deed zien ,
Durft aan dien toeleg zijn' ontzinden bijstand biên.

Straks holt de ontmenschte Dwinglandij ,
Verzeld van Beulen , fiks volleerd in 't menschenmoorden ,
Gevolgd door Bijgeloof en Handvestschenderij ,
Gedochten , voordgeteeld aan 's Ibers woefte boorden ,
En binnen Rome's wal met slangengif gevoed ,
Door Dorp, door Vlek en Steên: doet Boer en Burger sneeven:
De grijze Staatsman ligt vertrappeld in zijn bloed ;
De Godstolk raakt voor 't oog van 't Heiligdom om 't leven:
En *Flips* , als waar' hem zulks door 's Hemels last geboôn ,
Vermaakt zich in 't gezicht van zoo veel gruweldoôn.

Nu bliksemt Alba's wreede vuist

's Lands vaste sterkten neêr , dat borst en lenden kraaken ,
 En poogt , daar 't vuige hart gezworeen eên verguist ,
 Der Dwinglandije een' weg door zulk een bres te maaken.
 Hier waart en woedt de Moord langs Naarden's oude vest ;
 Daar zuipt de Beul zich zat aan 't bloed van Haarlem's Vaders ;
 Ginds wordt de Onnoozelheid ten prooi' van 't wolvennest
 En vloekt , maar vloekt te laat , den raad van snoô verraders ;
 Daar wacht , reeds doofgekermd door 't ijslijkst wec ! en ach !
 De LEYDSCH E Stedemaagd den allerjongsten slag.

Wat raad , mijn dierbaar Vaderland !

Wat raad in zulk een' nood ! wie zal uw Redder weezen ! . . .
 Wie ? . . . Hij , die boven 't zwerk de reine Vierfchaar spant ,
 En in uw biddend oog uwe onschuld heeft geleezen.
 ORANJE , in 's Hemels gunst tot uwe hulp besteld ,
 Zet aan verscheiden oord alreeds der Heerschzucht palen.
 Gij zult , hoe gruuwzaam thands met moord en roof gekneld ,
 Gij zult nog eens met vreugde een' ruimen adem haalen :
 Eerlang krijgt ge aan de Vliet , al krimpt zij nu van rouw' ,
 In 's Lands doorluchte School een zegel van Gods trouw.

Wat

Wat schâê dat Baldez dreige of vlei',
 Dat honger, miltzucht, pest, en wat ooit volk deed beeven,
 Nu reeds ten tweedenmaale uw LEYDEN lagen lei,
 Daar *Van de Werff*, *Van Hout* en *Van der Does* nog leeven,
 Die Burgervaders, pal bij d'aangrijns van den dood
 Zoo wel als bij 't gejuich der vrolijkste oogenblikken.
 Straks keert al 't leed in lof. Ginds nadert reeds de Vloot,
 Die 't uitgemergeld rif des Burgers zal verkwikken.
 't Is lang genoeg gestreên; God - zelv gebiedt zijn vloên
 En winden, met *Boizot*, der Stad in d'arm te spoên.

Ô LEYDEN! Rhijnland's oogelijn!

Boet thands uw tranen af in dankbre vreugdetoonen!
 Uw Vest, hoe zeer gebeukt, zal ras de wijkplaats zijn
 Daar *Wijshêid*, *Vrede*, en *Deugd*, en *Welvaart* komen woonen.
Oranje en *Holland's Raad* beklonk alreeds 't besluit
 Om u, ten heldenloone, een *Hoogeschool* te stichten,
 Wier weêrgaêlooze glans voordaan, eeuw in eeuw uit,
 Tot Neêrlands jongsten dag, al d'aardbol zal verlichten;
 En *Bato's Jongling*schap, aan uwe borst gevoed,
 Uw *Vrijheid* en *Gods dienst* ten waarborg worden doet.

B 5

Dat

Dat vrij 't geletterd *Leuven* smaal'...
 't Verbeurde al de achtig, aan zijn voorrecht ooit verschuldigd,
 Zoo lang het *Willem's Zoon* niet weêr uit Spanjen haal'.
 Gij wordt, met dubbel recht, bij elk om strijd gehuldigd.
 Gij vocht met leeuwenmoed voor Haardstede en Altaar;
 Gij durfde uw vrije ziel der slaafische boeie ontrukken;
 Gij bande 't Bijgeloof in 't barnen van 't gevaar;
 Wat zou in blijder' dag uw Wijsheid niet gelukken!
 Gewis deez zalige Oord draagt merk bij merk, dat hij
 De rechte troetelplaats der Wetenschappen zij.

Daar licht die groote Heildag aan!
 Ik zie de Schoolmaagd reeds heur' eersten Hoogtijd vieren!
Wijngaarden! gun mijn' geest met u ter feest te gaan,
 Te wonen in de scharw dier kraakende eclaurieren,
 Waar meê uw hand, en die van edlen *Brederoó*,
Broukhoven, *Duivenvoorde*, en *Leyden's* Achtbre Vaden,
 Heur' blonden schedel fiert; mijn toeleg is niet snoô:
 Ik zoeke, op uw geleî, die Schoonheid slechts te nadren,
 Opdat ik eeuwig mij aan haren dienst verbind',
 En bij hare Outers rust voor 't vrij geweten vind'.

God

God lof! mijn bede vindt gheoor!

Wat heerlijkheid! wat glans! waar worde ik opgetoogen!

Wat godlijk feestmuzik! wat galmen drinkt mijn oor!

Wie boeit mijne aandacht door zijn welbespraakt vermogen!

Gij, wakkre *Koolbaas!* gij, wien ik met eerbied noem,

(Och mogt ik tevens aan uw zwakheid niet gedenken!)

Gij wijdt de School, en zij wijdt u haar' eersten roem.

De Godheid hoore uw beên, en will' dat goede schenken,

Waarom de Kerk, al't Land en onze oprechte ziel

Voor Hollands Schoolvorstin haar thands te voete viel!

Wat zie ik! welk een Majesteit

Daalt van d'azuuren trans in *Leyden's* Feestzaal neder!

De Waarheid, van de Deugd en 't heilig Recht geleid. . . .

Beluiften wij haar reên! . . . zij groet de Schoolmaagd teeder,

En zegt, terwijl haar oog met vriendelijken lach

Ons alles goeds voorfpelt: „Deez dag baare eeuwig vreugde!

„ Ik koom van 't Hemelhof op goddelijk gezach. (heugde,

„ De Aartsgoedheid, die 't besluit van Hollands Raad ver-

„ Wil dat ik u en elk in haren naam verkond'

„ Wat heilftaat u verwacht' tot 's aardrijks jongsten stond.

„ Wat

Wat heils 't hoog-achtbaar *Schoolbestier*

- „ Des grooten *Van der Does* u dezen dag moog' spellen ,
 „ 't Is de eisch der Almagt , dat nog edler eer u sier'.
 „ Zij deed een' Hemelboô naar Hollands Raadzaal snellen ,
 „ En eischte , dat men u een' *Voorrechtbrief* vergunt , (kreegen.
 „ Zoo grootsch ; als nimmer School , hoc roemrijk , heeft ver-
 „ Zie daar een *Rechtsgebied* , zoo breed gij wenschen kunt ,
 „ Een *Vrijheid* , die uw Jeugd , meer dan de blankste Degen ,
 „ Dan Harnas , dan Helmet , bij uw gewijd altaar
 „ Voor eeuwig veilig stelt voor Naamkreuk en gevaar .

- „ Bij zulk een Tempelrecht ziet gij
 „ Eerlangal 't waereldrond u met geschenken eeren .
 „ Tot welk een' luister stijgt uw kostbre *Boekerij* !
 „ Uw *Kruidtuin* zal welhaast verborgenheden leeren !
 „ De *Ontleedzaal* , uwer Jeugd ten oefenschool bereid ;
 „ Uw *Hemelschouwplaats* , uw *bewerktuigd Konstvermogen*
 „ Ontrukt wel ras uw' naam 't geweld der sterflijkheid ;
 „ En , wordt ge hier en ginds begluurd met nijdige oogen ,
 „ Dat zelv vermeedre steeds uw' wijdbekenden roem ,
 „ Dat Gal en Brit uw School den nijd der Scholen noem' .
 „ Maar ,

- „ Maar, 't geen u meerder dierbaar blijf',
 „ Ik spelle u *Leeraars*, die vernuft en waarheid paaren,
 „ En, welk een Dwarlingbui van elders herwaards drijf',
 „ Door al dien nevel, op mijn' luister blijven staaren:
 „ *Godstolken*, aan het kruis uw's Heilands opgekweekt;
 „ *Rechtskundigen*, wier mond de taal van 't blank gewisfen
 „ En, volgens die, den zin van 't heilig Recht bespreekt;
 „ Met *Artzen*, die Natuur in haar geheimenissen
 „ Verkloeken; *Wijsgeers*, die al de aard bewondren moet;
 „ En *Letterkenners*, meer dan Grieken heeft gevoed.

- „ Uw *Koolbaas*, *Nieuborg*, uw *Menijn*,
 „ *Forest*, van *Oirschot*, *Bont*, *de Groot*, zie daar de Braven.
 „ Die thands bezeeglen, wat gij immermeer zult zijn!
 „ De blijde Naneef zal mijn Schoolorakel staaven,
 „ Wen hij uw' *Scaliger*, uw' *Kok*, uw' *Schultens* noemt:
 „ Laat de Oudheid boogen op heur grootste Letterhelden!
 „ Een enkle *Boerbaav*, meer dan zij te gaër beroemd,
 „ Doet al wat adem heeft uw' naam met achting melden.
 „ Men zwaait u 't reukwerk toe, en elke waereld-dag
 „ Groet uw getabberd Choor met neêrgeknield ontzach.

„ En

- „ En treedt te met de Dood en Pest
 „ In eedverwandschap om uw' Tempel te schoffeen;
 „ Geen nood, uwKonstchoor is op 'sHoogsten gunst gevest:
 „ Die trotsche moedwil zal zichzelve slechts verteeren.
 „ Al smakt hun snodeid zelfs de grooter helst ter neêr
 „ Van uwe Zuilen, dat al 't aardrijk slaa aan 't beeven;
 „ Straks krijgt uw grootsch Gesticht zijn' ouden luister weêr,
 „ En wordt door zulk een schok tot hooger praal verheeven:
 „ Belonkt, beveiligd door een Godheid, die u schraagt,
 „ En zorg voor uw behoud, voor uwe welvaart, draagt.

- „ Zoo wordt gewis uwe achtbre stoet
 „ Van Wijsheidspriestren en doorluchte Puikverstanden,
 „ Met diep verwondren, door een Jonglingschap begroet,
 „ Die, daar ze uit zucht naar eer in uwe liefde ontbrandden,
 „ Van *Brit*, en *Gal*, en *Pool* en *Hunger* herwaards spoên.
 „ 'k Zie Vorsten selv, geschikt om Volken te regeeren,
 „ En Keizers aan uw' troon eerbiedig hulde doen:
 „ ORANJE's Nanceef kooft bij u de lesfen leeren,
 „ Waar naê Hij Albion en Nederland bestier;
 „ En Ruslands groote Czaar wijdt u zijn eerlaurier.

„ Ter-

„ Terwijl de dankbre Vreemdeling

- „ Uw grootheid huldigt, heet ge, in 't hart der Landgenoten,
 „ De rijkste en beste bron van Bato's zegening.
 „ Nooit worde in Hollands Raad een wigtig werk beflooten,
 „ Nooit in de ontroerde Kerk een Leergefchil beslecht
 „ Dan volgens raad of les uit uwen mond ontvangen.
 „ Gantsch Neêrland groete u als Beschermgodin van 't Recht
 „ En blijv' met diep ontzach aan uwe lippen hangen.
 „ Men noeme u t'elker uure een Blokhuis voor het Land,
 „ Het oog der Konsten en Europe's rechthand.

„ Bij zoo veel wijsheid, zoo veel deugd,

- „ Zoo groot een' luister, schep het godlijk Alvermogen
 „ In de u getrouwe borst der lettergrage jeugd
 „ Een'dappren Krijgsmoed, die, waar 't nood heeft, toegevloo-
 „ Al wat uw rust belaagt grootmoedig palen zet. (gen,
 „ De Lelijfander moog' dan ooit 's Lands welvaart dreigen,
 „ En 't bandloos onverftand, in spijt van pligt en wet,
 „ Bij zulk een veege ramp tot dollen tweefpalt neigen,
 „ Nog voelt uw Vrijheidsmin, gedekt door zulk een schild,
 „ Dat al wat u bekrijgt vergeefs zijn krachten spilt.

„ Zoo

- „ Zoo straal, gelijk de gouden zon
 „ Alle andre lichten dooft, uw gloor, met rijke glansen,
 „ Nog schooner dan mijn liefde u immer spellen kon,
 „ Den Nancef in het oog van haar gewijde tranfen!
 „ Ja blijve in later' dag, als 't klein Gemeenebest
 „ Ook elders Scholen ficht, in aller rang verheeven
 „ Gelijk een Grootvorftin, waar elk het oog op vest,
 „ Gewaardigd om aan elk de breede wet te geeven,
 „ Terwijl het Nakroost van 's Lands Atlas uwen roem
 „ Zijne eer; en Neêrlands Volk uw' lust zijn' wellust noem.”

Zij zwijgt. Een digtgefchaarde drom
 Van vlugge Serafs daalt klapwiekend uit den hoogen.
 Hun majesteit, hun glans vervult al 't heiligdom.
 's Lands achtbre Vadren, al de Feestrei, opgetoogen
 Van heiligend ontzach en weêrgaêlooze vreugd,
 Houdt op dien grootfchen stoet 't verwondrend oog geflaagen.
 Deez knielt met eerbied voor de Waarheid, 't Recht, de Deugd.
 En Leyden's Schoolmaagd, die zij plegtig oorlof vraagen,
 En, op haar' heufchen wenk, blijgeestig opgestaan,
 Heft straks het godlijk Choor dit juichend Feestlied aan:

„ Ont-

- „ Ontspant vrij, ô Reien!
„ Ter dankende feest
„ Van 't juichende Leyên,
„ Uw' vrolijken geest!
„ Dat ge alle uw gevaren,
„ 't Geleedene leed,
„ Bij Wijsheids altaren
„ Grootmoedig vergeet!
- „ Wij, die uwe Helden,
„ Bij Vrijheids banier,
„ Standvastig verzelden;
„ Met groenen laurier
„ Hun schedels omvlochten;
„ En Spanjen tot spijt,
„ De zege bevochten,
„ Die thans u verblijdt:
- „ Wij smaaken 't genoegén,
„ Op 's Hoogsten bevel,
„ Ons bij u te voegen.
„ Dat gunstrijk beftel,

C

„ Ons

- „ Ons allen een regel
„ Van duurzamen pligt,
„ Strekke u tot een zegel
„ Van blijdschap en licht!
- „ Geen afloop van jaren;
„ Geen kommer of druk;
„ Geen zee van gevaren
„ Vernielt uw geluk.
„ De vreed uwer muuren,
„ Het heil uwer jeugd,
„ Zal de eeuwen verduuren,
„ Den Hemel tot vreugd.
- „ Is God u genegen;
„ Koos Hij u ter woon;
„ Schonk Hij u zijn' zegen
„ Ter beê van zijn' Zoon:
„ Laat alles dan wijken;
„ Wat ooit u ontvall',
„ Gij zult niet bezwijken:
„ Uw voorspoed staat pal.

Hier

Hier zweeg der Englen Melodij;

Daar zij al reien^d weêr ten hogen hemel vloogen,
De School met al heur' Stoet verzelt haar, nevens mij,
Op zulk een blijde reis met Godeerbiedende oogen:
Terwijl de Waarheid zweert, dat zij, met Recht en Deugd,
Hier eeuwig woonen wille, en steeds den Scepter zwaaien,
Tot eer van Land en Kerk, tot nut der nijvre Jeugd,
Zoo lang deze aardbol op zijn aspunt rond zal draaien,
Of Neêrland, uit den schoot der wateren geteeld,
Gelijk een Wonderkind, in 't hart der golven speelt.

Dus werd de Leydsche School gewijd.

En, welk een dankensstof! na tweemaal honderd jaren
Wordt zij nog eveneens door 's Hoogsten gunst verblijd,
Ondanks den dood, den nijd, en duizende gevaren.
Nog is zij van de keur van Leeraars rijk voorzien.
Nog prijkt zij met de bloem van edle Jongelingen.
Nog ziet zij heinde en veer heur wijsheid hulde biên.
Nog durft haar Konstchoor naar den eersten lauwer dingen:
Dat tuig' deez zelfde dag, dat tuig' de Jonglingschap,
Die thands getabbaard wordt bij 't juichend handgeklap!

Bezat ik thands uw woordenzwier;
 Mogt uw gewijde gloed door all' mijne adren speelen
Fabricius! hoe zou de galm van mijne lier . (strecelen!
 Door 't zangrig oor ook 't hart der Leydsche Schoolmaagd
 Hoe zong ik dan de vreugd van deez gewenschte Feest!
 Nu mooge een beter Konst dit grootfche werk verrichten,
 Geleerde *Gaubius!* voor uw' verheeven Geest,
Van Royen! voor uw Dicht, moet ik, moet ieder, zwichten.
 Zet gij der Schoolvorstin een eeuwkroon op het hoofd,
 't Gaat zeker dat die gloor al 't starrenheir verdooft.

Blijf Schoolgodes! tot 's waerelds end
 De vreugd des Bataviers! teel eeuwig zulke Zonen,
 Waar in al de aarde straks het beeld der Moeder kent;
 Wier opzicht Land en Kerk steeds veilig geeft te wonen!
 En, daar de Oranjezon, van Hollands Statentrans,
 Ook heden u bestraalt, worde al die vreugd herbooren
 Die u verkwikte, toen de koesterende glans
 Dier Zonne u 't eerst verwarmde in uw gewijde chooren!
 Zoo zegg' de Naneef, wen hij 't staatlijk vonnis strijkt:
Geen School op de aarde, die naar Leyden's School gelijkt!

DEO PATRIAE QUE.

DE
L U I S T E R
V A N
H O L L A N D S
H O O G E S C H O L E,
B E S C H O U W D
O P D E R Z E L V E R
T W E E D E E E U W G E T I J D E;
D O O R

DAVID JOHANNES VANDER TRAPPEN.

AEN WIEN EENE TWEDE ZILVEREN
EERPENNING IS GESCHONKEN.

Ik, die in Leydens vest het eerste daglicht zag,
Een vest, die daarom mij zo naauw aan 't harte lag,
Dat die bijzondere trek, waar elk door wordt gedreeven
Tot zijn geboorteplaats, ook mij is bijgebleeven:
Ik onderneem mijn lier te tillen van den wand,
En span mijn snaren met een kunsteloze hand,
Belust om me, in de schaeuw der zanggezinde reien,
Op Pallas Jubelfest, hoogstaatlijk te vermeien.

Maar zacht! wat vange ik aan, zo schaars voorzien van kunst?
 Dit 's eêr dier Helden werk, wien ieders lof en gunst,
 Om onnavolgbren zwier en vonden, mag gebeuren.
 Zou ik dan, als een gans, die 't lieflijk zwaneneuren
 Al krasfende overschreeuwt, verveelen 't keurig oor?
 Wat gong dan niet een deel van 't nut vermaak te loor?
 Maar 't hart zal hier volstaan bij Pallas Feestelingen!
 Ik waag het in hunn' rei voor 't Leydsch Atheên te zingen.

Toen Baldes, meer gevreesd dan Lerna's poelgedrocht,
 De dappre Leydsche vest had in het naauw gebrogt,
 Maar 't wreedste krijgsgeweld en looze listen spilde,
 Daar noch geweld noch list dien trotschen baten wilde,
 Wen Leydens beste schaar zo pal stond als een rots,
 Die onbeweeglijk blijft in 't holste zeegeklots:
 Tot dat hij, als een leeuw, die, met gespitse tanden,
 Een mak en weêrloos lam bloeddorstig aan wil randen,
 Door d'aangebruisden vloed, in 't gruwzaam plondernest
 Bestookt, met spijt zijn oog moest wenden van die vest;
 Toen vond *Oranje* goed al de uitgestane ellenden,
 Tot luister mijner Stad, op 't heuglijkst af te wenden.
 Hij liet aan haar de keuze om, of van schatting vrij
 Te leeven, of een School, tot nut der Maatschappij

Te sichten. Keus baarde angst! . . . geen schatting te betalen.
Kon echter bij den roem der Hoogeschool niet halen.

Dit laatste woog te zwaar; men koos een Hoogeschool.

Dat nu mijn Zangeres van 't regte spoor niet dool'!

Koom, Dichtgeest, zie te rug langs tweemaal honderd jaren;

En leer mij deeze stof wel stellen op mijn snaren;

Zo klinke Leydens naam gelijk de naam dier Stad

Die op de kruinen van haar zeven bergen prat

Gezeten is, of die van 't uitgeleerd Atheenen!

't Gaat wel! gij zult me een blijk van hooge gunst verleenen.

Een Letterheldendrom, de wereld door vermaard,

Werd, in mijn Leydsch Atheën, van overal vergaërd.

Het toppunt van den roem, dat zij is opgesteegen,

Rees met haar' grondslag op; dit stemt men allerwegen.

Zo ik dier Helden lof wou strijken uit mijn luit,

Ik wierd, als Faëton, in 't stout bestaan gestuit;

'k Moet des te hoog een streek, tot mijn behoud, vermijden.

ô Nooitvolpreezen lot! ô heugelijke tijden,

Voor Leyden zo gewenscht! gij koesterde dat zaed,

Wiens vrucht, alle eeuwen door, zo schoon te prijken staat.

Is 't wonder, dat de jeugd, door Leerzaamheid bewogen,

Uit ieder werelddeel is herwaard aangevlogen,

Als bijen, op de keur der bloemen, die Hijmet
 En Hijbla schaffen aan den zwarm, die haar bezet?
 Geen nektar of ambroos kon immer langs de lippen
 Van Griekens godendom zo zinnestreeklend glippen,
 Noch de allerfijnste tong zo kittlen, als de keest
 Van wetenschap en kunst bekoorlijk is geweest
 Voor hem, die steeds den mond dier wijzen raad mogt vraagen,
 Wier lof de schelle Faam de wereld rond wil dragen.

ô Ja! die Koningin van alle wetenschap,
 De Godgeleerdheid, klom hier op haar' hoogsten trap.
 Zij, die in edelheid alle andre kundigheden,
 Van afkomst godelijk, zo ver vooruit mag treden,
 Als 't zilvertartend licht der wisselende maan
 Der mindre sterren glans te boven pleegt te gaan.
 Zij leert het geen Egipte en Babilon niet wisten,
 En waarin de ouden t' saëm zich sporeloos vergisten;
 Zij weert de domheid af, en houdt de zinnen doof
 Voor Bijgeloofs bedrog, en list van Ongeloof.
 Geloof en Liefde en Hoop, die wits van heilbodinnen,
 Ontlooken met haar komste en streelden ziel en zinnen,
 Daarze, ieders achting waard, heur' zetel in het hart
 Verheffen, Dwinglandij ter felste boezemsmart.

Dan!

Dan! wie ontvouwt haar' lof? hoe wijd zijn niet heur palen!

Wat zijn hare outers veel! hoe veel heure offerchalen!

Wat wordt 'er niet vereischt in all' de Priesterdom

Aan haren dienst verloofd! Ik sta verbaasd en stom

In dien onmeetbren kring van zo vele eigenschappen,

Die 't godgewijde choor, langs steile wenteltrappen,

Geleiden naar heur' troon. Ja! 'k vond der menschlijkheid

Tot deeze Hemelspruit den toegang schier ontzeid,

Zo niet de blijde Hoop, gehuwd aan vast vertrouwen,

Haar' lieveling geleidde, en deed den weg beschouwen,

Langs welken hij alleen zijn Godgeleerdheid vindt;

Ten hoogsten troon geplaatst, en zich aan haar verbindt.

Astrea volgde op 't spoor, die, na Saturnus tijden,

Bedrukt ten hemel vloog, en 't onrecht niet kon lijden,

't Welk, in eene ijzren eeuw, al 't menschdom hollen deed,

En dompelde in een' poel van hartverwoestend leed.

Zij dreef den norschen Twist van 't erf der Batavieren

Veel honderd mijlen ver, en vormde uit hun scholieren,

In allerhanden slag van wetten doorgeleerd.

Zag 't oud Atheenen zich al juichende vereerd

Met Solons kundigheid in 't lofrijk volkbesturen:

En deed Lykurgus 't heil van Lacedémon duren,

Door 't nut van zijn geboôn: werd Kreta, door de wet
Van Minos, op den top van bloeifstand vastgezet:
Sproot uit Charondas raad de welvaart der 'Thurijnen:
Zag men Zaleukus, als de zôn der Lokren, schijnen:
Hier loopt dat alles saëm, wat uit dier Wijzen mond
Is voordgevloed, en staat op billijkheid gegrond.
Het helderst Redenlicht mag hier, met volle stralen,
Op all' wat duister was bij de Oudheid, zegepralen.
Men lijdt bij Bartolus of Baldus geen verlet,
Daar een Emilius, ten voorbeeld voorgezet,
Met vorst Justiniaan, en andre groote mannen,
Van Mnemosijn verbreid, met glans de vierschaar spannen,
En leeren 't geen verstand en pligt en oorbaar raamt.
Hier wordt Onwetendheid en Bastaardij beschaamd.
ô Statenstierend Recht! dat volk bij volk doet bloeien,
En all' de bloem der jeugd tot uwe lesfen vlocien,
Die, klaarder dan kristal, ontvlieten uit uw' mond,
In 't u geheiligd hart, bij 's levens kwiksten stond,
Hoe keurig schift gij 't recht van oorlog en van vrede,
En geeftze, op hun vertrek, een' schat van kennis mede,
Een' schat, die hen met lof allé ambten leert bekleên,
Waarvan 's Lands welvaart hangt, in landen en op zeën.

Ge-

Geneeskunst, krankbedstroost, kwam ook zich herwaard
 Mcêdogende en bereid in allerhande ellenden, (wenden,
 Waardoor de kerker van de ziel wordt aangerand.
 Rijpe Ondervinding bood met Iever haar de hand,
 Om veege kranken, die op 't kwijnend leger zuchten,
 Te hoeden voor 't verderf en doodlijke ongenuchten,
 Door krachtige artsenij van vocht, en plant en kruid,
 Vergaêrd vandaar de zon bestraalt het zoele Zuid,
 En waar de Noordbeer blinkt, van 't Oosten en van 't Westen;
 Van kruid en plant, gekweekt bij Leydens hooge vesten,
 Waar zorg en vlijt en kunst een eeuwig meifaizoen,
 Zelfs in den winter schept in 't onverlepte groen,
 En de Akademiehof der Perſianen hoven
 Zo verre in nuttigheid voor 't menschedom gaat te boven,
 Als op den toets de glans van 't blikkend klatergoud
 In waarde daalt, en niets van al zijn' schijn behoudt.
 Hier bleef het nog niet bij: Geneeskunst liet haar stralen
 Op ons veel milder dan op de Ouden nederdalen.
 Hier spoort men d'oorſprong na van all' 't geen 't ligchaam
 Hier wordt de wijsheid van Hippokrates geleerd. (deert.
 Hier is de wetenschap ver boven 't kunstvermogen
 Der oude Celfer en Galeenen opgetogen.

De

De Ontleedkunst boogte vrij op Erasistratus,
En 't vindingrijk vernuft van heur' Herofilus:
Die Ouden zullen voor de kunst der nieuwe Lichten,
Die haar op 't Leydsch Tooneel hanteerden, moeten zwichten,
Zodat Ontleedkunst daar zo groote meesters telt
Als ooit de vlugge Faam van elders heeft gemeld.
Verhevenheid van geest deed hen alleen niet slagen
Met proeven vol van nut in 's ligchaams felste plagen:
ô Neen! derzelve deugd klimt nog een' hoogren top,
Hoe hoogze in deezen steeg, bij deugdgezinden op,
Wen hunne ervarenheid de bronnen wil ontdekken,
Die onzen geest met één tot heilzaam voordeel strekken,
Wanneer men dien bestuurt naar 't richtsnoer van de deugd,
En een' gewenschten weg tot een volmaakter vreugd
Wil inslaan, en geen vuur van drift ons zien verkloeken,
Maar 't leizeel van den geest, naar 't heerlijk voorschrift zoeken;
Dat voorschrift, dat in dicht en ondicht neêrgefeld,
Elk hoofdgebrek bestrijdt op hun papieren veld.
Is 't dan wel wonder, dat de bloozende Gezondheid
Den dank, die groot en klein haar juichende in den mond leit,
Hun niet alleen betuigt, maar ook van 's Hoogsten troon
De grijsheid afroont, tot een sierlijke eerekroon?

Een

Een kroon, die al het groen der nimmerdorre blaëren,
In Leydens tuin gekweekt, en op hun zilvren hairen
Met alle recht gezet, in schoonheid overtreft,
In 't oog van iederéén, die waren roem beséft.

Vaarvoord, mijn Zangeres! ik moest nog dieper zeilen,
Leerme elke blinde klip, en zand en platen peilen.
Beschouwen wij Wis- Meet- Natuur- en Sterrekunst;
En haar inzonderheid, wier gadelooze gunst
Ik thands zozeer behoef, de Dichtkunst, nooit volpreezen,
Waarin de jeugd van ouds al vroeg werd onderweezen.
Ook haar, die aan de zij' van zuster Dichtkunst gaat,
Welsprekendheid, die 't hart, door juistgevormde maat,
Verrukt, de wetsteen is der edelste verstanden,
Door geenen Kunstbarbaar ooit strafloos aan te randen,
Voords Wijsbegerte, die, aan wusten onbekend,
Alleenlijk zich in gunst tot wijsheidminnaars wendt,
En wijzen wijzer maakt, die niet slechts van den drempel
Haar groeten, maar betreên de chooren van heur' tempel.
Taalkunde, die de deur der wetenschap ontsluit,
'k Moest ook van uwen lof gewagen op mijn luit!
Geleerdheid houdt haar' schat toch zonder u verborgen:
Van u ook, die bericht van alles kunt verzorgen,

Wat

Wat immer in de Kerk en Wereld is geschied,
 Van toen 't heelal, op 't woord der Godheid, rees uit nier,
 Tot op dit heden toe. Dan! wie zou niet verdwalen
 Op zulk een letterzee? dies zette ik liever palen
 Aan dit te ruim bestek, vertrouwende dien taak
 Aan grooter Dichtren toe. 'k Zal liever mijn vermaak,
 Ten prijs van 't Leydsch Atheên, op deezen Hoogtijd boeten,
 En u, geliefde kunst! met blij gelaat, begroeten:
 U, die, bij 't opengaan dier School, reeds van uw' lof
 Elk wedergalmen deedt, wien ooit uw schoonheid trof:
 U, Poëzij! die 't hart van Leydens Letterbazen,
 Tot luister mijner Stad, dat vuur hebt ingeblazen,
 Wiens hemelsche oirfprong nooit naar waarde werd volloofd.
 Toen beurden *Scaligers* en *van der Doezen* 't hoofd,
 Het rijkbelaauwerd hoofd in 't blinkend licht, en zongen
 Met hun van hemelval zo mild bedaauwde tongen,
 Dat zelfs een loome geest werd ijllings vlug en vlot,
 En hemelde op de vreugd van hun uitnemend lot.
 Dat zelfde vuur kon 't brein van *Baudius* beroeren,
 Dat zelfde vuur om strijd twee *Heinzen* vaak vervoeren.
 Die aangeboren drift, door de oefening beschaafd,
 Die al den Dichtrenrei met hoefbronteugen laaft,

Kweek-

Kweekte, in dien eersten tijd haar liefste Voedsterzoonen;
Die niemand overtreft in puik van taal en toonen.
Zij is het ook, die hen onsterfelijk heeft gemaakt,
En nog in 't jeugdig hart van grijze Dichtren blaakt.
Gelukkig! dat men steeds op Pallas jubelijaren
Den schellen maatklank hoort der welgespannen snaren!
Gelukkig! dat 'er dus op haar doorluchtig Feest,
Voor vijftig jaar gevierd, een *Burman* is geweest;
En, deezen dag, triumf! Apolloos zoon *van Royen*,
Die voor zijn Pallas kan de staatsierabbaard plooiën,
En zingen van haar lot op zijn ievooren Luit,
Die Febus in zijn vlucht van 't Leydsch Atheenen stuit,
En, na zijn hemelvaart, zal in de handen passen
Van *Wetstein*, 's Amstels eer, tot Dichter opgewassen.
Lang zing' *van Royen* nog, die roem van Febus choor!
Lang streel' zijn gouden Lier het kunstbeminneend oor!
Gelijk zij 't heden streelt, daar hij is opgeklommen
Ten kansel, in het puik van Leydens Heiligdommen;
En toeft op mannentaal, wie mannentaal bemint;
Taal, die ons oor en geest door haar vermogen wint!
Dies keer ik noð van hier, om verder voord te treden,
Ter plaatse, waar men dwaalt in keur van kostbaarheden:

Ter

Ter plaatse, waar Natuur zo schoon te prijken staat,
 Meer dan een kroonvorstin in 't prachtig rijkssteraad.
 Wat lucht, rivieren, zeën, wat bergen, rotfen, mijnen,
 Omvatten en beslaan, moet hier voor 't oog verschijnen.
 Geen wonder! Leydens vest vindt heel haar' ommetrek
 Hiertoe zo juist geschikt; zou men dan daar gebrek
 Van zeldzaamheên, waarop Natuur alom mag boogen,
 Vernemen? zeker neen! dat kon zij niet gedoogen.
 Wat heir van dieren, eene uitheemsche wereldstreek
 Onttoogen, uit het woud, waar 't in zijn holen week,
 En vrijheidlievend zocht het veege lijf te bergen,
 Wen zij door 't doodsgeweld zich bevend' zagen tergen,
 Staan hier bij 't voglenheit, maar dreigen geen gevaar!
 Wat spoort de Teekenkunst hier wondertrekken naar
 In Steenen en 't Versteende, en merkt, uit klaare blijken,
 Hoe ver Natuur de Kunst verwinne, en doe bezwijken;
 Gelijk mijn oog en geest bezwijken, daarze een' drom
 Van zeldzaamheden hier beschouwen, om en om!

Mijn Zangeres treedt voord; ei, blijf mijn' gang besturen,
 & Nimf! ik volg uw tred, in de Academiemuren.
 Is 't mooglijk!.. welk een zaal!.. wat Beelden groot en klein,
 Gebijteld en gevormd uit allerhanden steen!

Is dan Praktiteles in Nederland verscheenen?

Kwam Polykleetus dan zijn hand aan 't kunstwerk leenen?

Of heeft Pygmalion de Leydsche School bezocht?

ô Neen! die schatten zijn voor schatten opgekocht

Door schrandren *Papenbroek*, en anderen, wier namen

't Mijn Leydsch Atheên zo lang te roemen zal betamen,

Als 't maar een standplaats heeft, en zijn verdienden lof

Ziet in het blinkend licht verheffen uit het stof.

De Dankbaarheid moet zelf, met onnavolgbre klanken,

Die Schenkers allen t' saëm voor hun geschenken danken.

Hierdoor ontsloot men weêr een school van nieuw geneugt

En leering voor 't vernuft van Ouderdom en Jeugd.

Hier mag men aan zijn' geest den ruimen teugel vieren.

Hoe klaar blinkt hier de trouw der grijze Batavieren

Wanneer men gadeslaat de tekens van 't verbond,

Dat Rome met hun sloot, op Vrijheids eigen grond,

In ouden tijd! dat elk een *goê Fortuin* geleide!

Dat niemand ooit van hier dan steeds geleerder scheide,

En leene aan ieder beeld, hoe sprakeloos, het oor,

Zo stapp' men onverlet veel kronkelpaden door.

Maar wordt de wetenschap van sneêge Letterkloeken

Verworven door 't gebruik van allerhande boeken,

D

Ed

En schriften, voor een reeks van eeuwen reeds bekend,
 En voor verderf behoed in duurzaam Pergament;
 Daaraan wil 't Leydens School, zo min als eene, ontbreken.
 Haar Boekzaal mooge dit uit duizend monden spreken.
 ô Oefenschool voor 't brein in allerlei taal!
 ô Wijsheidslustpriëel! Geleerdheids Arsenaal!
 Voorzien van scherp geweer om Onkunde af te maken.
 ô Gidfen naar den top, waar loflaurieren kraken!
 ô Weetlustbaak, wiens licht zo helderblinkend is
 Voor all' wat was omzet met dikke duisternis!
 Hoe kan de Wijsheid hier den noefsten Leerlust binden,
 Ja zo vervoeren, dat hij naauw zichzelf kan vinden,
 En 't zegel hangen moete aan die beproefde les,
 Die les der waarheid, uit uw' mond, Hippocrates!
 Gevloed: *de kunst is lang, maar kort des menschen leven,*
 Om naar den breeden top der weetenschap te streeven.
 Gelukkig! dat die schat, die diep verborgen ligt,
 Van tijd tot tijd al meer ontdekt wordt aan 't gezicht,
 Door naauwvereende magt van kloeke Lettergrijzen!
 Maar wie is recht in staat, om al die gunstbewijzen
 Te roemen, die, ten trots der woefte Bastaardij,
 Gefchonken werden aan de Leydsche Boekerij?

Geen

Geen mensch: al schonken hem Homeeren en Pindaren
 Het vuur van hunnen geest, met hun vergode snaren,
 Hij schoot nog ver te kort. ó Onwaardeerbare schat!
 Dat elk uw heilzaam doel bereike, en recht bevatt'!

Beroemde Hoogeschool! wie weegt de rechte waarde
 Van Hollands Hoofdjuweel, waar elk voorlang op staarde?
 Voor tweemaal twintig jaar hanteerde *een Vrouw* 't gewigt,
 Ze woog, maar vond haar niet zo zwaar als die van 't Sticht.
 Stel hier den evenaar van *Grevius* eens tegen,
 En zie wie de oordeelschaal het zwaarste wil doen weegen,
 Ik heb geen *Lynceus* oog, en schuw de bitse Nijd.
 In 't oog van *Grevius* gong 't Utrecht echter kwijt.
 Dan, waartoe hard getwist, wie of de vlag moet strijken?
 Daar zij in Nederland, beide als twee zonnen, prijken:
 Bij elk in achting staan als Sparte en 't wijs Atheên,
 Pronkpaarlen in de kroon van all' de Griekfche Steên!

'k Acht mij dus diep genoeg van 't vaste land gevaaren
 Met de onbezeilde hulk. 't wordt tijd om haar te maaren
 Op een gewenschte reê: dies ik mijn' steven wend,
 Opdat geen tegenwind mij schaê doe hier omtrend,
 Of op een blinde klip mijn ranke kiel doe stooten.
 Mijn steven is gewend. — Zie daar, mijn Landgenooten,

D 2

Die,

Die, met mij uitgezeild, volbragten hunnen togt,
 Met stijfgespannen doek! — welaan! hen eens bezocht!
 Mijn iever dringt me om hen, zo ras ik kan, te praaien,
 En, eer ze aan 't vaste land uitstappen, bij te draaien. . . .
 Hoe nu! . . . wat vreugdgeschal rolt mij van hunnen kant
 In 't oor? . . . dit spruit gewis uit zucht voor 't Vaderland,
 Wiens lucht hen liefverkwikt. — neen! 't zijn de vrolijkheden
 Van Pallas Jubelfeest! die galmen van beneden
 Tot boven aan het zwerk. Welaan! ik vang die wijs,
 En zing ze al wenschend' na, mijn Hoogeschool ten prijs.
 ô Zuilen van den Staat! ô sterfelijke Goden,
Schutsbeeren, die u zaagt op Pallas Feestdag nooden,
 In Leydens oude vest, de Hemel zij geloofd,
 Dat Hij, tot deezen dag, behoedde uw dierbaar hoofd!
 Dat Gij, van 't Staatsbewind een luttel tijds ontflagen,
 Der Redenaren mond hoort van uw' lof gewagen;
 Een' lof, verdiend door zorg en wijs beleid, zo nut
 Besteed aan Leydens School, door u voor schaê beschut.
 Het belge u niet, dat u mijn teedre Nimf durv' nadren,
 U, die zij, met all' 't Land, eerbiedigt als 's Lands Vadren!
 Die zuivre liefdepligt verstrekt ook haar tot eer.
 Zij werpt met hare beê zich voor uw voeten neêr,

En

En wenscht Augustus ceuw door u te zien herboren,
En Leydens Hoogeschool een zelfde lot beschooren,
Zo door uw hoog gezag, als letterliefde en gunst,
Die wonderveel vermag tot aanwas van de kunst.
De Hoogeschool ontving van uwen glans haar' luister.
Gij weet, hoe, toen zij 't hoofd eerst opstak uit het duister,
De groote *van der Does*, de Varro van ons Land,
Een' eedlen Heldendrom, doorluchtig van verstand,
Zowel als van geboorte, inleidde in hare zalen,
Een' drom, op welks verlies zij 't hoofd moest onderhalen.
Maar, door dé Hoop getroost, en, in vervolg van tijd,
Op nieuwe Helden prat, in 't aanzien van de Nijd,
Staart zij thands op uw zorg, die haar een schild zal weezen.
Hadde ik *Budéus* geest, ik zou als hij voordeczen,
Aan zijnen Seinestroom, een beter voorpraak zijn
Des Kweekhofs van vernuft beneden aan den Rhijn.
'k Beriep mij op een trits van Koningen en Vorsten,
Die, schoon zij 't rijksgevaarte op Atlaschoudren torschten,
Nogthands en tijd en vlijt en luisterrijk gezag,
Tot eer van hunnen naam, besteedden nacht en dag,
Om kunst en wetenschap voorbeeldig aan te kweeken:
Voorbeelden, van wier lof alle eeuwen zullen spreken,

Van waar de zon verrijst tot daar ze nederdaalt,
 Omdat dier Braven roem in ieders oog en straalt.
 Dat voords de Leydsche School ook u, ô Staatsprijlaaren!
 Der zulker voorbeeld door uw nabeceld evenaren
 Of overtreffen zie, en vinde een milde stof,
 Om, steeds aan u verplicht, te weiden in uw' lof!
 Zo smeekt ze voor u af, met Nestors lange dagen
 Ook Nestors wijs beleid, waar de Ouden van gewagen.
 Zo blijft ge onsterfelijk van Namen, in den Raad,
 En aan de Hoogefchole, en bij geheel den Staat!
 Zo moeten zij, om strijd, het laatste Nakroost melden
 Uw diensten, die men nu noch immer kan vergelden.

En gij, *beroemde Schaar*, die thands ook Hoogtijd houdt
 In Hollands Letterchoor, uw Leering aanbetrouwd,
 Waarge ievrende om de jeugd in wijsheid voor te lichten,
 Een' troon voor kunst bij kunst in 't hart weet op te richten,
 Tot nut der Jonglingfchap: het zij de Koningin
 Der wetenschappen haar ontvlamme in kuifche min
 Tot hare aantreklijkheên, en hemelfche afkomstblijken:
 Het zijze aan 't Recht verloofd zich onbepaald verrijken
 Met lesfen, voordgevloeid uit Themis wijzen mond,
 Op 't onvergankelijk Woord, en op Natuur gegrond:

Het-

Hetzij Geneeskunst hen , met all' haar Priefterinnen ,
Tot heil van 't menschdom lokke op haar wijdufte tinnen :
Hetzijze 's levens vaag , en allerbesten tijd
Aan 't geen Gij voords ontvouwt , met allen iever , wijdt ,
Om met een' Letterschat verrijkt te rug te keeren ,
En watze van u leerde , ook anderen te leeren :
Gij , Hooggeleerde Schaar , duld dat ik u begroet' ,
En heilwensche op een Feest , zo heuglijk voor uw' stoet !
Kon ik thands zo als 't voegde , uw gaven uitrompetten !
Maar neen ! gij wist die zelf ten gloriespits te zetten ,
Zo wijd men menschen vindt van lettermin voorzien ,
Die dankbre wierookgeur aan uw verdiensten biên ;
Verdiensten , zo geschat zelfs aan de Vorstenhoven ,
Dat elks vooruitgezicht veel luisters durft beloven
Aan Hollands Hoogeschool , die hoog in achting staat ,
Daar zelfs 't Hoogadlijk Kroost uw lesfen gadeslaat :
Uw lesfen , die de Jeugd , langs welgeveste trappen ,
Met mannetred naar 't spits der kunsten leeren stappen :
Geluk ! driewerf geluk ! ô Hooggeleerde Schaar !
Met deeze uw Jubelfeest , na viermaal vijftig jaar' ,
Sints men den grondsteen lei van deeze School der Wijsheid ,
Een Kweekhof voor de Jeugd , een hoofdvertier voor Grijsheid .

De roem van uw naam geeft leven aan mijn' zang!
 Geluk! driewerf geluk! nu zal gewetensdwang
 Geen jukken smeeden, noch de vrijë halzen knellen!
 De zuivre Reden mag den Godsdienst nu verzellen;
 En zet de Waarheid en de Wetenschap in 't licht,
 Dat onbeneveld straalt in ieders aangezicht.

Boogt lang op uw geluk! ô Zonnen, schoon van glansfen,
 Uw licht daal' spaë ter kimme aan de Academietransfen,
 Maar breek meer en meer door nevel, damp en mist
 Van driefte Domheid, die te bijster zich vergist!
 Zo moet de wakkre jeugd, daar gij haar voor wilt treden,
 En aanbiën, op hun pad, den volgdraad van de Reden,
 Nooit aarzelen, hoezeer zij zich belemmerd vind'
 Op Letterkronkelpaën, als in een' Labijrinh!

En Gij, *befchaafde reeks van wakkre Jongelingen*,
 Minervaas Troetelzoons, hoe kan ik mij bedwingen
 U niet al zingende ook te toeven bij mijn luit?
 Was 't als een Orfeus, die, daar hij de stroomen stuit,
 In steenen leven brengt, en wouden doet bedaren,
 Door 't toverend geluid van zijn vergode snaren;
 Hoe streelde ik oor en geest op een' verheven trant!
 De Kweekhof van vernuft werd hier voor u geplant.

'k Be-

'k Beken: 't is bijster wreed, door dag en nacht te zwoegen,
Zich in den Letterbouw ontijdig dood te ploegen.
Een Frijger, om zijn' geest van 't slaafsche juk bevrijd,
Leerde ons 't ontspannen van den taaiten boog der vlijt.
Geleerdheid evenwel, die kracht deed op uw' zinnen,
Lokte u, van heinde en veer, hier haaren tempel binnen:
Een tempel, die met recht zijn kruin verheffen mag
Ver boven dien, waar in Diaan zich offren zag
Door 't dwalend Bijgeloof in 't Amazoonsch Efezen.
De vlam heeft dien vernield; maar dees, dees blijft in wezen.
Geluk met uwen tocht! waarvange meer verwacht
Dan Jafons Heldendrom van Kolchos gulden vacht!
Zij is uw achting waard om haar hoedanigheden,
Die *Cicero* zo fraai voor *Romers* wist te ontleden.
De wetenschap, die gij bedoelt, is roemenswaard,
En scheidt in 't leergraag hart een blijdschap hier op aard,
Die 't heil, in tegenspoed en voorspoed, kan voltooien,
En booze zeden weet, als pesten, uitterooien.
Zij scherpt het jeugdig brein, gelijk een wetsteen 't staal.
Zij schaft, in Vrede en Krijg, een meer dan hoofsche onthaal,
Aan weetlust, nooit verzaad: een last mag 't lijf bezwaren;
Haar wig bezwaart geen' geest, niets kan haar evenaren,

Hetzij men op het land of in de stad verkeert.
Wat werd zij menigwerf met milden lof vereerd
Van hun zelfs, die haar schoon nog van nabij niet kenden!
Van welken kant men 't oog mag naar Geleerdheid wenden,
Ze is haar' bewonderaars een veel gewisfer schat,
Dan all' wat *Attalus*, of *Cinyras* bezat.
Ze is gantsch geen' droom gelijk, verdweenen na 't ontwaken,
Maar geeft onschatbaar nut en kan gelukkig maken.
Zij is het hoofdvermaak der wijzen; zij is rein,
En strekt ten heldren bake in 't duister voor het brein.
Zich spiegelende in 't goud der nuchtre morgenstralen,
Is zij, als een magneet, die 't staal weet aan te halen,
Gewoon haar' lieveling te trekken tot haar' troon.
Zij loont zijn noefte vlijt met eene onschatbre kroon.
Is iemand ooit belust, om, als in de oude spelen
De fiere klepper plagt, in 't handgeklap te deelen,
't Geen den verwinnaar prees, en manke guilen deed
Omwervten buiten 't spoor van de afgeperkte meet,
Daar't moedig ros vast brieschte, en rekte om door te draven;
Zij blaast dien iever aan in 't hart van alle braven.
De mensch neemt ook met nut der dieren voorbeeld waar:
Volgt gij, ô Braven, dan den fieren adelaar.

Die

Die klieft, regt toe regt aan, de bulderende winden,
Om boven 's aardbooms damp zijn hoog verblijf te vinden,
Ter plaatse waar hij tiert in puren zonnegloed,
Daar al 't gevogelte vergeeffsche moeite doet
Om, in een steile vlucht, op de uitgeslagen pennen,
Dien roeier, buiten 't oog gesteegen, na te rennen.
Zo zie men u voor de eer der Leydsche Schole staan,
Als helden, nimmer mat op Wijsheidsheiërbaan!
Als helden ook, die, schoon Belone eens, als te voeren,
Door schorre wapenklank, der Muzen rust kwam stooren,
(Dat God verhoeden wille!) een heldendeugdegloed
In 't onverschrokken hart, tot eer van Pallas, voedt.
Zo mooge ook 't Nageflacht op uw bedrijven boogen,
Enhouden 't leerzaam Kroost uw voorbeeld blij voor de oogen.

De Heerscher van 't heelal, de God van Nederland,
Bescherm' de Hoogeschole, in Leydens vest geplant,
Heldhaftigheid ten loon! Hij doe haar' luister groeien,
En wille all' wat haar schaadt, met zijne hand, besnoeien!
Hij dekke 't edel hoofd van Hun, wier zorg en raad
Haar toegeheilgd is, niet min, dan heel den Staat!
Die Zon der wijsheid zelf will', met zijn wijsheidsstralen,
In 't brein van ieder, die daar leeraart, nederdalen!

De

De brave Jonglingschap, die aan de voeten zit
Van groote Mannen, treff' het juistbedoelde wit,
En leere 't zaad van deugd en ware wijsheid kweeken,
Door eedle gaven, die in eedle boezems steeken,
Tot onwaardeerbaar nut van all' de Maatschappij,
Die uitziet naar den oegst van zulk een kweekerij!
Zo zie men, bij vervolg, 't geluk der Leydenaren
Vermeeren, en de School hun roem en voordeel baaren,
Zo dat de Handwerksman zijne oude winsten krijg',
En nijvre Koopvaardij tot hooger toppunt stijgt!
Zo groei de danktof aan! zo moog' de Blijdschap zingen,
Op 't volgend' Jubelfeest, na vijftig zonnekringen!
Zo roep' gansch Leeuwendaal, met juichend feestgeluid,
Den roem van Leydens Schole, en Leydens danktof uit,
Tordat van dag noch nacht geen teeken word' gevonden,
En de afgeronnen Tijd van de Eeuwigheid verslonden!

DOOR TIJD EN VLIJT.

TWEE-

TWEEDE EEUWGETIJD
VAN
LEYDEN'S
HOOGESCHOLE.

Manet bonos & antiquae Societatis insigne.

TACIT. *de Morib. Germ. c. 29.*

Ziet ge, Bataviers en Zeeuwen,
Hoe, na tweemaal honderd jaar,
's Lands getrouwe Leydenaar,
Met veel luister, mag vereeuwen
't Loon der ouderlijke Deugd, (a)
Deelt gij billijk in zijn vreugd.
Leyden, voor haar' moed in rampen,
Koos de Hoogeschool ten loon,
Daar de jeugd de Letterkroon
Vrij en moedig leert bekampen:
't Volk was edelmoedig loos
Dat het duurzaam lof verkoos.

(a) *Virtutis avita e premium.*

Fast

Past u, oudste Bondgenooten
 Van dit vrij Gemeenbest!
 Te herdenken Leydens Vest,
 Die ge eendragtig toegeschoten,
 Van verdrukking van de Wet,
 Met Gods bijstand, hebt ontzet;
 't Voegt weêr vrolijk aan het schenken
 Van dit rijkbegaafde Pand
 (t' Saam vereenigd Nederland
 Dit betaamt u meê) te denken:
 Pand daar Wijsheid woont in rust,
 En haar lessen stort met lust.
 Vrijheid onder 't angstig zwoegen
 Door den Hemel weêr getroost,
 Heeft hier d'eerste zucht geloost,
 Toen 's Lands Vad'ren overwoegen
 't Heilzaam wit van kunst en raad
 In een' vrij te ~~vegen~~ Staat:
 Juicht dan nu, Civiliskind'ren,
 Dat dit schoon Gewelf zijn kruin
 In een' vrij ontworpen Tuin
 Ophief, toen u niet kon hind'ren
 Dwang van geest noch rouw latijn,
 Laat deez' dag geprezen zijn.

Akademie laat de klanken
Van het Zangspel opwaarts gaan!
Hef met Lofgezangen aan,
Om blijmoedig God te danken,
Die met een genadig oog
U bestraald heeft van omhoog!
't Offeren van Liefdegaven
(Deugd die nog in 't Land regeert,
En van God op 't hoogst begeerd.)
Zal de dankbaarheid bestaven,
Die dit Vierde Jubelfest
Vordert van den Christengeest.
Nederland heeft dit genoegen
Boven 't voorig Eeuwgetij,
Dat het meer gerust en blij
Zig ten Feestdag kan vervoegen,
Wijl Europa, nu bedaard,
d'Algemeenen Vreë bewaart:
Dat nu d'Overheid, bewogen,
Afgevaardigden bemagt',
Die plechtstaartig opgewagt,
Hier, als voormaals, vinden mogen
d'Oudste Dogter van den Staat
In haar deftig Feestgewaad.

Dat

Dat Vorst WILLEM, de Erfstadhoudcr,
 (Niet belet door zorg voor krijg)
 Van een' Vredewagen stijg'!
 In den oorlog kocht ons de Ouder
 Deeze ruimte met zijn bloed,
 Maar zij wordt door Vreê gevoed.
 Krijgs- en Vredewctenschappen
 Staan hier samen in verbond,
 Om ons op den zelfden grond
 't Zelfde spoor te doen bestappen:
 Maar hoe luidt de Leydsche Leer?
 Vredelof voor oorlogseer.
 Laat nu Pauken en Trompetten
 Lustig roepen wellekom!
 Roer u vrij Dragondertrom,
 Pallas zal 't nu niet beletten.
 Hollands Letterjeugd vol moed
 Voeg' dees wenschen bij zijn groet:
 Lange moet de Vrede duuren,
 Vaderen van 't Vaderland!
 't Geen de hemel houde in stand!
 Dat Oranje u help bestuuren!
 Om 's Lands Tuin trekk' eene lijn,
 Leyden blijft een plantster zijn!

Dat

Dat de Vorst eerlang twee Zoonen

Zende naar dit wijs gebied!

(Deed het Vader WILLEM niet?)

Die hier leeren te betoonen

Dat de vrijheidsliefde en trouw

't Eigen goed zij van Nasfau.

Boetzelaer zal die niet zorgen

(De Oudste Heer van 't eerste Lid

Dat in 's Lands Vergaëring zit)

Met twee ruimbegaafde Borgen

Voor manhafte wetenschap?

Bleiswijk, die den eeretrap

Met verdienste heeft bestegen,

Daar hij voor de vrijheid waakt,

Huyghens, die geen' naam verzaakt

Bij geleerden nog in zegen,

Waaken voor de Wijsheids-School

Met het Leydsche Capitool.

Dat de hemel rek hun jaaren,

En bestraal ze met zijn licht!

Dat ze met een snel gezigt

Kiezen Letter-Amptenaaren,

Die met geest en hert en zin

Koef'tren waare wijsheidsmin!

E

Braa-

Braave Stad, door bloei in handel
 Zij uw burger welgemoed!
 Dat de rust en overvloed
 Leyden's cingelen bewandel!
 Wie wenscht niet dat uw geweeft
 Met dit Eeuwgetij herleev'?
 Alles schijnt met lust bevangen;
 Daar de klok, door kunst gefchokt,
 Duizenden van vreemden lokt.
 Weesjes zingen zegezangen,
 Naarftigheid ontspant den boog,
 Akademi's vrolijk oog
 Sterkt den zang der schelle reiën:
 Haar Verjaaring schijnt Natuur,
 (Onverduldig op dit uur)
 Sleutelbloemen te doen spreïën,
 Nu zig voor dees wijze Bruid
 Weër een Eeuwenring ontfluit.
 Spaart dan thans noch kruid noch wijnen,
 Noch het geen de Koopvaardij,
 De Oost- of Wester- Maatschappij
 Ooit op tafel deed verschijnen:
 't Vierde goude Bruiloftsmaal
 Eischt een rijk en mild ontbaal.

Wilde

Wilde, in de oude gouden dagen,
 Ons voorouderlijk geslacht,
 Dat ter maaltijd werd gedacht
 Aan de Helden die de slagen
 Wonnen in het veldgevecht;
 Mogen wij bij 't nagerecht
 Zonder twisten, onder 't plengen
 Van een' beker Eerenwijn,
 Wie ze waren, wie het zijn,
 Tot hunn' lof te binnen brengen,
 Die de Letter-Eer voor 't Land
 Wonnen door hun kloek verstand.
 'k Wensch de tijd zal 't niet beletten:
 Wie begint dit Eerenlied? (*b*)
 Engelschman, die ons bespiedt!
 't Kon welligt u wat ontzetten
 Dat een inlandsch Hoogscholier,
 Op zijn Letterhelden fier,
 Uw verkeerd en iedel waanen,
 Dat het niet uit vrijen geest
 Noch door geestdrift zij geweest

Dat

(*b*) Ingeniorum gloriae quis possit agere delectum, per tot
 disciplinarum genera & tantum verum operumque varietatem?

PLIN. Nat. Hist. VII. 29.

E 2

Dat ze traden op de baanen,
 Dus veranderde in een' strijd,
 Zonder eigenroem en nijd:
 Vrijheid, hier pas aan 't bedaaren,
 Gaf ras speling aan 't vernuft,
 Eerst door tierannij versuft,
 En bedeedst door veel gevaaren:
 Wet en zekerheid hersteld,
 Streed men kloek in 't letterveld.
Grotius, verdooft hem *Selden*?
Boerbaav', wie nu? *Sijdenbam*?
Huyghens was 't die vroeger kwam,
 (Schrand're buuren (c) moeten 't melden)
 Om te baanen 't regte pad
 Dat hem *Newton* na betrad.
 Dat de Godgeleerde Mannen
 Strijden om de ned'righeid,
 En om iever in Gods pleit!
 Dat ze tweedragts kaf verwannen
 Wenscht te regt een Christen hart;
 Dan kan ieder ongefart

Naar

(c) „ *NEWTON*, à qui la route avoit été préparée par *HUY-*
 „ *GHENS*, parut enfin &c.” *Mr. d'ALEMBERT*. Discours pré-
 limin. de l'Encyclopedie, qui se trouve aussi dans ses *Mélanges*
 de Litt. d'Hist. & de Philos. Tom. I. p. 136. de l'Ed. de 1767.

Naar zijn' lust zijn licht ontsteeken.

Holland houdt het met den Rijn,

Leyden zal de Leidstar zijn:

Mag der Maagd maar nooit ontbreken

Vrijheids oli in haar Lamp,

Geeft ze aan Oxford nimmer kamp.

Wijsheidlievers kunnen merken

Wat 'er vrijheid niet toe doet,

Daar men onder haaren hoed

Veilig denken mag en werken:

Godgeleerdheid wijst de baan

Met het Hemellamplicht aan. (d)

Dus riep ons de stem der Staaten

Door dees spreuken op dat spoor:

Hier op steunt en staat die voor, (e)

Zo verkregen zo te laten: (f)

En nu zwaait men met zijn hoed,

Wenscht en zegt met frisfchen moed:

Leyden wil die gronden kweeken!

En maak, Hollandschman en Zeeuw,

Dat van d'eene in d'andere Eeuw,

Nevens dit hoog-edel Teken

Van onze oude Maatschappij,

Ook 's Lands Eer vereeuwigt zij!

(d) Ps. 119. vs. 105. (e) Hac nitimur hanc tuemur.

(f) Ut accepta ita relinquenda.

WEL-EDELE HEER,

Uit de Nieuwtijdingen met genoeg verstaan hebbende dat het Genootschap heeft goedgevonden het Versje onder de Spreuk : Manet hono enz. mede te laten drukken, zo heb ik dienstig geacht van aan Uw. Ed. een afschrift toe te zenden, waarin eenige woorden veranderd zijn, die mij lij 't berlezen toefcheenen dat een zin iet of wat duidelijker konden uitdrukken, en waarbij twee of drie aanbalingen zijn gezet, die ik twijfel of wel in het eerst toegezonden afschrift voorkomen; ('t is Uw. Ed. bekend dat het na de berbaalde opgawe eerst is ingezonden, en mijn overhaasting verdient wel eenige verschoning) evenwel behoort 'er de plaats uit den Hr. d'Alembert bij te staan: zijn getuigenis is dat van een zeer bevoegd Regter in deeze Stoffe; te meer daar zijn Natie anders zo gewoon is de Engelschen in top te vijzelen, veeltijds ten kosten van anderen: dit heeft kragtig aangevangen (want loftuitingen hebben al dikwils boven de bekende ook eenige geheimere oorzaak) sedert zekeren goeden dienst dien zij van den kant der Britten ontving in 1712., en weer wat afgenomen staande den laatsten oorlog tuschen de twee Kroonen, wanneer zij de Engelschen eensklaps met de Wilden gelijk stelde. Maar dit is buiten ons. Een bedenking kan ik hier teffens wegneemen, die bij sommigen wel mogt ontstaan, te sweeten: waar toe hier die vergelijking van eenige Inlandsche Verstanden met een gelijk getal van Overzeesche dient? Het antwoord is, Mijn Heer, voor eerst: Dat onze Overhuuren zig nu en dan zodanig aan waan (of aan eenige anders drijt) overgeven, dat ze bij veele gelegentheden, zelfs in openbaare Schriften, den roem onzer Letteroefenaaren in 't algemeen, zonder onderscheid van tegenwoordigen of voorleden tijd, te kort doen, betzij dat het te pas komt of niet: of dit de politeness of

of spirit meebrengt, laat ik daar; maar 't is niet onnoodzakelijk om hun die onbezonnenheid op een overtuigende wijze bij geval aan te toonen: op dien grond is dit letterkundig Galanterietje gewaagd: in een Akademiestukje mag 'er dit wel onderloopen; omdat men te Oxford van die aartigheden niet vervreemd is, zo moet men malkander den bal (evenwel moest dit altoos in 't vriendelijke toegaan) al eens toekaatsen: des te minder schaadt dit hier, nadien ik dikwils in gesprekken beh' opgemerkt, dat de groote hoop van de geenen die leezen en denken onder de onzen, de naamen onzer beste Schrijvers en Geleerden zo fiks niet op hun' duim hebben als verscheide andere Land-aarten, maar daar in stamelen: Dit is zelfs gebeurd aan den Schrijver van een boekje dat mij onlangs in handen viel, over eenige jaaren uitgekomen tegen de Engelsche Samenstellers van de Hedendaagsche Historie: die ter plaatse daar bij eenige onzer Wijsgeeren opnoemt, geen gewag maakt van Huyghens, den uitstekendsten in vondrijkheid en in uitgebreidheid van kunst en wetenschap: dit is (meen ik) voornamelijk te wijten aan de slofheid in 't geregeld beschrijven onzer Letterkundige Historie. Die Tegentinstelling (in drie Faculteiten) geschiedt dan niet uit iedelen trots (want daar die boven komt gaat de wijsheid te grond) maar om als met een half woord te doen bevatten dat wij waarlijk niet hoeven te scrubben ons in vergelijking te stellen: zelfs hebben de Klein- en Verrekijkers, in ons Vaderland uitgevonden, aan de Natuurwetenschap meer hulp toegebracht dan mischien eenige uitvinding van andere Natien; en onze Drebbel is om zijne vondrijke gedachten al vroeg in de voorige Eeuw naar Engeland genodigd. Dat 'er in de Theologie niemand genoemd wordt, is niet dat ik denk dat wij die niet bezitten, noch dat ze mij onbekend zijn (Wits, van Til en andere behagen mij ten hoogste) maar om reden die men uit mijn rijm kan afnemen.

Ten anderen: is mijn oogwit onze Studenten op te wekken ter navolging van brave mannen, om voortaan de eere der Natie door deugd en kennis staande te houden, gelijk onze voorouderen, de Batavieren

en bunte Bondgenooten, voor menige eeuwen, gedaan hebben, zelfs ook zonder kennis van den waaren Godsdienst en de letteren, met dapperheid, trouw en andere deugden; en ook om sommige knaapen aan te zetten tot een' edelen na-iever over den meerderen ernst omtrent de boek-oefening, die op de Engelsche Hoogescholen doorgaans plaats heeft, alwaar men vrij meer tijds doorbrengt in den Letterarbeid, gelijk ik tot bunn' lof erkennen moet.

Maar deezen Brief, schier een gebeele Verhandeling wordende, breek ik af, alleenlijk nog mijn toestemming gevende om mijn verze-geld briefje aan de vlam te beveelen. Sedert dat het geëerde Genoot-schap mij den naam heeft toegelegd van Dichter, en dat 'er van mijn voortbrengfels voor 't eerst iets in druk zal komen, is mij den moed zodanig gewasfen, dat ik mij verbeelde (want Dichters zegt men is een inbeeldend Volk) dien Hollandschen Admiraal te gelijken ('k meen bij was ook een Hagenaar) die 's Lands regt en eer te-gen de Engelschen staande houdende, door zijn eigen vuur opvloog; met dit onderscheid, dat 'er van den Zeeheld niets overbleef dan de naam, maar van den Poëet gaat 'er niets dan de naam verloren, zo dat ik in mijn geheel blijvende, 't geluk heb van te kunnen bedanken voor de genoten gunst van distinctie, en te zeggen, na toewensching van welvaart aan 't gansche Genootschap, en aan Uw. Ed. als deszelfs Secretaris, dat ik met achting blijve,

W E L - E D E L E H E E R ,

UWel. Ed. D. W. Dienaar,
bekend bij de Spreuke:

MANET HONOS ET ANTIQUAE SOCIETATIS INSIGNE.

Geschreven onder mijn Poëtisch Verdek;
den 2. Maart 1775.

P. S. Gelieft UE. bij het Genootschap te besolliciteeren
om dit schrijven agter mijn Rijn te drukken,
ik mag bet wel lijden.

L I E R Z A N G

T O T L O F D E R

H E E R E N

VAN DER DOES, VAN DE WERFF,

E N

V A N H O U T;

VERDEDIGERS VAN LEYDEN.

D O O R

J O N G V R O U W E

JULIANA CORNELIA DE LANNOY,

AEN WELKE DE GOUDEN EERPENNING IS TOEGEWEEZEN.

Uw roem zij vrij ten top gereezen,
Verwoede Ontvolkers van deeze aard;
Die Helden, Goden dacht te weezen,
Maar inderdaad verdelgers waart:
De heerschzucht houde uw' naam in waarde;
Indien ik thans de lier aanvaarde,
Ik neem die niet voor u ter hand:
Neen, 'k durf naar eedler lauwren dingen.
Ik zal de Deugd, de Grootheid zingen,
De Liefde voor het Vaderland.

F

Wie

Wie zijn die waare en eedle Helden,
 Daar 't Nageslacht met recht op staarh?
 Wier lof men billijk mag vermelden?
 Wier naam een teedre ontroering baart?
 De woefte deugd der Dwingelanden
 Gaf hun de wapnen nōoit in handen,
 Geen schuldige eerzucht spoort hen aan.
 Der Kerk, den Staat tot heil te strekken,
 Die voor geweld, voor dwang te dekken,
 Zie daar wat hen ten strijd doet gaan.

Op u, ô Neêrlands welbehaagen!
 ô Wijsheids-Voedster! in wier schoot
 Mijn Volk zijn heilzon op zag daagen,
 Toen ge Alva's woede weêrstand boodt:
 ô Leyden! roem van deez Gewesten!
 Op u mag ik mijne oogen vesten,
 Daar ik die halve Goden zing:
 Kom, gun me, in uw historieblaëren,
 Op hunne deugd, hunn' roem te staeren,
 Gun dat ik u tot aandacht dwing.

Leent,

Leent , leent mij 't oor uit 's Hemels zaalen,
 Gij Heldentrits, zoo wijd beroemd;
 Wier naam met eeuwige eer zal praalen,
 Waar ooit de Vrijheid wordt genoemd!
 Uw invloed sterk' mijn dichtvermogen!
 ô Blijde taak! doorluchtig poogen!
 Ik zing ô VAN DER BOES uw' lof!
 'k Zal, VAN DE WERFF, uw' roem verbreiden!
 VAN HOUT, zoo waard aan 't dankbaar Leyden!
 Ik zing voor u; hoe groots een stof!

't Gaat wel, ik voel mijn' geest verlichten;
 Mijn boezem gloeit van 't edelst vuur:
 'k Zal mogelijk u eene eerzuil stichten,
 Die Neêrlands jongsten dag verduur';
 Zou ik met Phœbus Liefelingen
 Niet moedig naar die glorie dingen?
 Duldt dat ik in hunn' rang verschijn'!
 't Bataafsche Atheên biedt eerhauwriëren;
 Hij, wien de zegekroon zal fieren,
 Zal nevens u onsterflijk zijn.

Toen Dwinglandij ten troon verheven,
 Door schrik, geweld, en woede omstuwd,
 De wet aan Neêrlands Volk dorst geeven,
 Dat Volk, wiens aart voor boeiens gruwte:
 Toen bloeddorst in deez vrije landen,
 In schijn van Godsdienst, aan dorst randen,
 Al wat zoo wreed een' dwang weêrftondt:
 Hoe kraakten toen des lands gewrichten!
 Help, Hemel! help! 'k zie Neêrland zwichten,
 Zijn heil, zijn luister gaat te grond.

Een Held, de roem van Nasfaus Looten,
 De steun van dit verdrukt Gewest,
 Heeft moedig 't harnas aangeschooten;
 Elks oogen zijn op hem gevest:
 Hij ziet een reeks van wakkre steden
 Zijn pooging bijstaan, 't juk vertreeden,
 Maar ach! hoe zeer zijn iever kamp',
 Een Heir dat zijn beleid moet schraagen,
 Met dappren Lodewijk verflaagen,
 Voltooit zijn' rouw en Neêrlands ramp.

Phi-

Philips en Alva zegepraalen,
Die wrokkende Alva, Neêrlands schrik.
Zijn woede kent nu perk noch paalen;
De Vrijheid wacht haar' laatsten snik.
Op wien zich nu het eerst gewrooken?
Gins ziet men Naardens puinen rooken,
Daar worstelt Zutphen in haar bloed:
Het moedig Haerlem is gevallen;
ô Leyden! beef, 't zijn uwe wallen,
Daar andermaal 't geweld op woedt.

Wie is die Krijgsman zoo vermeeten,
Die u met schans op schans omringt?
Uw sterkens reeds heeft neêrgefmeeten,
Elk uur u meer benaauwt en dringt?
Met recht, ô Baldes! zoekt ge uw vaanen,
Uw moedig heir, een' weg te baanen,
Naar 't roemrijk doel u voorgesteld:
Nooit kondt ge op schooner lauwren hoopen,
Indien gij Leydens wal kunt sloopen,
Ligt Neêrland door uw' arm geveld.

Maar gij, die in deez doodlijke uren,
 Met zoo veel roems 't gevaar bestrijdt,
 Die op uw wreed bestormde muuren,
 En Veldheer t'saam, en Krijgsman zijt:
 Spreek, hebt ge in Mavors school ervaaren,
 MijN VAN DER DOES! een reeks van jaaren,
 U tot zoo groots een taak bereid?
 Mij dunkt gij hadt uw vroeger dagen
 Der weetenschappen opgedraagen:
 Van waar die moed, dat groots beleid?

't Gewoon vernuft ga de enge paden
 Der nuttige oefning vlijtig door:
 Een ziel, gevormd voor groote daaden,
 Treedt met één stap in 't gloriespoor.
 Iets groots moet slechts haar' moed doen blaaken,
 Haar vuur, haar veerkracht gaande maaken;
 Zij vormt zich zelv, wat hoeft zij meer?
 Zo vliegt *Lucullus*, de eer der Helden,
 Uit Romes arm naar Mavors velden,
 En werpt den Troon van Pontus neêr.

't Is dan, ô roem van Neêrlands Grooten!

't Is tijd dat gij in iever blaakt;

En 't bloed, waaruit gij zijt gesprooten,

Dit Volk voor eeuwig dierbaar maakt.

De vijand mooge uw Vest bespringen,

Gij zult de Zege hem ontwringen,

Zelfs als gij naauwlijks hoop meer voedt:

Het Vaderland bedreigd, bestreedend,

Het recht, de Vrijheid snood vertreedend,

Wat spoorslag voor een' edlen moed!

Maar zijn 't alleen de krijgsgewaaren

Die gij van Leydens muuren weert?

Die VAN DE WERFF zijn Burgerschaaren

Met zoo veel moeds verwinnen leert?

Ach! hadt gij met geen andre rampen,

Dan stormgevaarte en spies te kampen!

Vielt gij voor 't minst op 't bed van eer!

Die dood is ruim een leeven waardig:

Maar dierbre Helden, maakt u vaardig,

Haast gaat ge een' banger nood te keer.

Wat zie ik! welk een berg van lijken!

Wiens arm, wiens boog heeft hen geveld?

Een schrikgedrocht waart door uw wijken,

En treft den zuigling naast den Held.

De wanhoop blikkert op zijn wezen.

De dood is uit zijn oog te leezen.

Verwoesting gaat zijn schreeden voor.

Geen prooi verzaadt zijne ingewanden,

't Verflindt, met onverzaadbare tanden,

Al wat het eens ten buit verkoor.

Wat raad, rampzaalge Leydenaaren!

Hoe zult ge thans 't verderf ontvliên?

Ach! zult ge in zoo veel doodsgevaaren

Den Honger ook nog weêrstand biên?

„ Neen (zegt ge) 't is te veel geleeden,

„ Voor wien voortaan, voor wien gestreeden?

„ Voor welk belang ons bloed gestort?

„ Hier ligt mijn Kroost, daar sterft mijn Gade.

„ ô Burgervadren! gaat te raade:

„ Nu schiet de menschlijke arm te kort.

De Tweedragt heeft welhaast deez klagten,
Met Leydens wreedden nood verstaan;
Dit tijdstip schein ze slechts te wachten,
Om hier haar' zetel neêr te slaan:
Zij schudt de kronklende adderslangen,
Die langs het grijnzend voorhoofd hangen,
Ontsteekt haar toorts, en ijlt op weg:
Straks weet ze d' argwaan, 't kwaad vermoede',
't Mistrouwen in elks hart te voeden,
In spijt van 't schranderste overleg.

De Dapperheid moog' 's vijands klingen,
ô Leyden! op uw' muur weêrstaan:
Hier moet de Wijsheid u omringen;
De Waakzaamheid u gadesaan.
Wiens vlijt, wiens pooging zal 't gelukken,
U aan dit nieuw gevaar te ontrukken?
Wien is die burgerkroon bereid?
De dankbaarheid heeft wis naar 't leeven,
Zijn beeld in duurzaam goud gedreeven,
In 't eerkoor van de onsterfelijkheid.

VAN HOUT, die eer is u beſchooren.

Ja, 't Monſter vliede, ontroerd, beſchaamd.

Uw ſchrandre zorg weet naa te ſpooren,

Al wat in 't heimlijkſt wordt beraamd.

De wanhoop morr': „ Waartoe deeſe plaagen,

„ Deeſe bangen nood vergeefs gedraagen,

„ Vergeefs des Vijands wraak gefard”?

Gij waakt in die gevaarlijke uren.

En Leydens trouwe Palinuuren

Zien door uw oog in ieders hart.

Daar treedt mijn vroome Burgervader,

Mijn VAN DE WERFF, het Raadhuis af.

„ Gij Leydsche Burgerij, treedt nader;

„ Gij, aan wier moed ik 't voorbeeld gaf:

„ Wij hebben t' ſaam zoo trouw geſtreeden,

„ Treedt toe, en hoort nog eens de reden

„ Van een' Beſchermer die u mint.

„ Wiens zorg zal meer uw heil bedoelen?

„ Wie beter al 't gewigt gevoelen

„ Van 't grievend leed dat u verflindt?

„ Gij

- „ Gij wilt dan voor den Vijand bukken,
„ Een Vijand die u vleit in schijn:
„ Die naauw deez muuren in zal rukken,
„ Of Leyden zal een bloedbad zijn?
„ Welaan, gij kunt uw glorie schenden,
„ U domplen in de diepste ellenden,
„ De wet eens Dwinglands gadeslaan.
„ Voor mij, ik zal zijn woede keeren,
„ U tot mijn' laafsten snik verweeren,
„ En voorts op Leydens puin vergaan.
- „ Mijn vrienden, 'k hoor uw bange zuchten:
„ Ik zie wat u bezwijken doet;
„ Gij zoudt geen spies, geen' Vijand duchten,
„ Maar 't wreed gebrek verwint uw' moed.
„ Ach! 'k weet geen spijs u toe te voegen:
„ Maar kan mijn lichaam u vernoegen,
„ Treedt rustig toe, mijn Burgerij:
„ Ik moet toch eens het leeven derven:
„ 'k Zal willig door uw handen sterven;
„ Hier ben ik, deek mij, 't staat u vrij”.

Ge-

Gelijk, wanneer de dondren kraaken,
 En 't vlamvend zwerk het oog verblindt,
 Het eind des aardrijks schijnt te naaken,
 En de angst het moedigst hart verwint:
 Wanneer dan uit der wolken zaalen
 Een dichte regen neêr komt daalen,
 Natuur bedaart, de hoop herleeft.
 Zoo daalt deez reden in de harten:
 Elk zweert nu 't laatst gevaar te tarten,
 Daar VAN DE WERFF hun 't voorbeeld geeft.

De algoede Ontfermer wordt bewoogen
 Met Leydens onuitspreekbren druk.
 De Deugd is heerlijk in zijne oogen;
 Hij wil niet dat zij eindloos bukk'.
 Zijn wijsheid moog' haar' wensch verdraagen,
 Om door die proef haar' voet te schraagen;
 Maar dat haar zulks geen strafheid schijn':
 Neen, kan 't haar waar belang niet krenken,
 Hij weet haar 't heuchlijkst lot te schenken.
 Haar heil zal steeds zijn' wellust zijn.

Oranje

Oranje heeft met Neêrlands Vadren
Een' laatsten bijstand toegezeid:
Een wakkre vloot durft Leyden nadren,
Der Zee is reeds een weg bereid.
Maar iedle pooging! wreed vertoeven!
Boisot mooge al zijn' moed beproeven,
Dit werk is niet in 's menschen hand;
Een doodsche kalmte boeit de stroomen:
Hij, die de golven voort deedt komen,
Is tegen Leydens heil gekant.

Hij spreekt, de winden zijn ontbonden.
De waatren steigren naar omhoog.
Welhaast is beemd en veld verflonden,
En dam en dijk ontzinkt aan 't oog.
Hij spreekt nog eens, en 's Vijands Benden,
Verschrikt, verstrooid tot Neêrlands enden,
Zijn door zijn' adem weggevaagd:
De zege is uwe, ô Leydens Braaven!
Daar zijn uw redders in de haven.
Iô triumf! de Vrijheid daagt!

't Ge-

P R I J S V A E R Z E N .

't Gedenkjaar is dan weer verscheenen
 Van die gewenschte Zegepraal!
 De wentlende Eeuwen vlieden heenen;
 Haar vlugge loop vindt perk noch paal:
 Maar wat de tijd ook moog' vernielen,
 Weest niet bevrees, doorluchte zielen,
 Dat ooit zijn tand uw glorie krenk':
 Eer straalt geen licht aan 's hemels boogen,
 Eer Neêrland uw standvastig poogen,
 Uw deugd, uw trouw, niet meer gedenk'.

Ja 't blijf bewaard bij onze Neeven,
 't Zij bij ons laatste Kroost gedacht;
 Aan welk gevaar ge ons hebt ontheven,
 Welk voorrecht ge ons hebt toegebracht:
 't Bedenk', 't beschouwe in welke stonden
 Uw moed de Vrijheid wist te gronden,
 Haar zaak zoo groots heeft voorgestaan:
 Straks bloeitze op 't heerlijkste in deez Landen.
 De Godsdienst juicht, bevrijd van banden,
 En 's Burgers heil groeit telkens aan.

Wie

Wie helpt mij thans de Tombe fieren
Dier *Fabien* van ons gewest?
Wie vlecht de keurigste eerlouwricren,
Voor hen, voor hun beroemde Vest?
Huwte, huwt ô Vrijheids echte Zoonen!
Uw klanken aan haar vreugdetoonen,
Daar zij het Feest dier Zege viert:
Der zege, die uw ramp beperkte,
Uw grootheid, uw geluk bewerkte,
Waardoorze uw liefde, uwe eerkroon wierds,

Ach! zoo de schimmen van haar Helden
Eens deelden in uw zielsgeneucht!
Zou Hij, wiens lof zij thans vermelden,
Hun 't schouwspel weigren van uw vreugd?
Ligt, datze met een wolk onvangen,
Thans luistren naar uw feestgezangen,
Hem looven, die ons Erf behoedt:
Hem, die hun pooging deedt gelukken,
Die u de zoetste vrucht doet plukken
Van uwer Vadren heldenmoed,

,, Zoo

„ Zoo ooit, Beheerscher aller dingen!
 (Dus, dunkt mij galmt hun vreugd Hem toe.)
 „ Zo immer nood dit Volk mogt dringen,
 „ Zijn dierbre Vrijheid wagglen doe:
 „ Gij schenkt toch de edelste uwer gaaven,
 „ De deugden, om ons heil te staaven,
 „ Doe zien dat Néerlands redder leeft:
 „ Bewerk, ontvonk in al de harten,
 „ Dien moed, die ons 't gevaar deedt tarten,
 „ Die grootheid die 't verwonnen heeft.

„ Dan zal het laatste stip der tijden
 „ Hier nog weêrgalmen van uw' lof:
 „ Dan zal dit Volk u klanken wijden,
 „ Die rijzen tot aan 't Hemelhof;
 „ Terwijl 't gerust, vernoegd, beveiligd,
 „ Uw' dienst der Vrijheid toegeheilgd”

Maar de Aarde ontzinkt alreeds hun oog.
 Mijn Helden! toeft...! zij zijn verdweenen.
 Een lichtstraal heeft Zijn' Troon omscheenen.
 Zij vaaren juichend naar omhoog.

1774.

TER LIEFDE VAN 'T VADERLAND.

MENGELDICHTEN.

D E L O F
D E R
V R I E N D S C H A P P .

INGELEVERD DEN I. VAN WINTERMAAND
M D C C L X X I I I .

BIJ HET VIEREN DER VERJAARINGE
VAN HET GENOOTSCHAP.

W at blijde drift! wat hemelgloed!
Wat dichtvuur doet mijne aders zwellen?
Wie schept in mij dien lust, dien moed,
Om mijne ontfnaarde lier te stellen?
Wie lokt mij zo bekoorlijk uit,
Om, met een vrolijk maatgeluid,
Haar' lof en luister op te zingen?
Lof, die de gouden cyter spant,
En 't stemakkoord der hemellingen,
Door 't ruim der ongemeeten kringen,
Doet klinken, in heur vaderland.

2 M E N G E L D I C H T E N

Zijt gij 't? o Toevlugt in mijn' drukk'!
o Ziel! o leven van mijn leeven!
Gij, die de faus aan mijn geluk
En ballent voor mijn finert' wilt geevent.
Gij, prikkel die mij spoort ter deugd!
Gij, menschenwellust, englenvreugd!
Gij, VRIENDSCHAP! die, gedaald van boven,
Een hemelrijk op aarde slicht?
o Ja! gij komt mijne uurtjes rooven.
U wil ik zingen, roemen, looven!
Beziel gij zelf mijn maatgedicht.

't Gaat wel! Ik zie den helschen stoet;
De scheele Nijd, gehuld met slangen,
De doffe Twist, bemorst met bloed,
En Haat en Afgunst, doodsch van wangen,
Met de uitgemergelde Agterdogt,
De Valschheid, dat vermomd gedrocht!
Verraad, gediend van List' en Logen,
En Baatzugt, met heur angelroê:
Zij siddren, aarslen voor uwe oogen,
Ontvlugten uw geducht vermoogen,
En ijlen naer den afgrond toe!

Ik

Ik zie een blanke deugdenrij,
Zo kuisch van kleedinge als van zeden,
Mijn' zang beluiften, en uw zij
Met eedlen zwier' en glans' bekleeden.
De Opreghtheid, die van 't alziende Oog
Belonkt wordt uit den hemelboog',
De Trouw, in geen gevaar bezweeken,
Met de Eendragt, die de Rijken schraagt:
Een trits die 't hoofd ons op deed steeken,
En waar, in alle wereldstreken,
Mijn vaderland nog moed op draagt.

Uw roem, die ieders hart bekoort,
En eeuwig onvolroemd zal blijven,
Heeft duizend Geesten aangefpoord
En duizend pennen stomp doen schrijven:
En daar' ik, schamel Dichter! meê
Een' druppel waters draage in zee,
Sta ik midden in uw' lof verlegen!
Ik staar op u mijne oogen blind!
En wende ik ze elders; allerwegen
Komt mij uw rijke glorie tegen,
Waar ik begin noch einde aan vind.

8 M E N G E L D I C H T E N .

Zogt ik voor 's werelds uchtendflood
Uw' levensoorsprong naer te spooren,
'k Moest dan in een' onpeilbren grond
Van eeuwige geheimen booren,
Ja, met een onverdraaid gezigt
Doordringen 't ongenaakbaar licht!
Doch wie, wie durft met zwakke kragten,
In 't vuur der ongeschapen Zonn'
Zig waagen op gekleefde schagten?
Hier zink ik met mijn dichtgedagten
In de eindlooze Liefdebron!

Ja, Vriendschap! als ik regt betracht'
Hoe 't Wezen dat all' de eeuwen roemen,
Uw' naam zijn glorie waardig acht
En Terah's Zoon zijn' vriend wil' noemen:
Hoe God, in 't sterfelijk vleesch gehuisd,
Verägt, vervolgd, vervloekt, verguisd!
Om u, te snood van de aard' verdreeven,
Waar helse Tweedragt u versiet,
Aan 't zugtend menschdom weër te geeven,
Door moorders aan een kruis wil sneeven,
Dan is mijn geest op aarde niet!

Dan

M E N G E L D I C H T E N .

Dan wensch ik om een engletong,
Geroerd door heilige outerkoolen;
Dan wensch ik dat al 't s'chepfel zong,
En eeuwig in uw' lof mogt doolen.
Dan juicht mijn ziel den nagtgalm na
Van 't driemaal zalig Ephrata!
Doch wijl mijn brandend heilverlangen
Door 't hemelkoor, nooit zingens moê,
In reiner toonen wordt vervangen,
Wijde ik mijn magtelooze zangen
Aan nederiger zangstoff' toe.

Gewis, gij zijt het dierbaar zout,
Die 't wereldrond in stand' doet blijven;
De zon, die 't stooft, daar alles, koud
Van liefdeloosheid, zou verslijven.
Gij zet der zoetste Maatschappij
En kragt en duur en luister bij.
De plegtigste verbintenissen
Zijn vonden slegts van eigenbaat,
Wen ze uw' gewijden invloed misfen,
Lokäzen om op winst te vischen,
Ja, pesten zelfs voor volk en staat.

• **M E N G E L D I C H T E N,**

Hoe zalig sluit de huwlijksband
Waar Vriendfchap zelf de harten strengelt!
Daar wordt der echtgenooten stand
Eerst regt verhemeld en verëngeld!
Men zwijg' van liefde en huwlijksminn',
Waar geile drift of vuil gewin
Op 't echttooneel de hoofdrol speelen!
Daar zijn de trouwverbonden niet
Dan wellustpoelen, huisbordeelen,
Een vuur van kraakende krakkeelen,
Gestookt met doornen van verdriet.

Zij, die mijn' blijden dichtlust wet,
En hooger zangdrift kon bekooren,
Wordt door verbonden, bloed noch bed,
Maar uit eene eedler zugt' geboren.
Wil Isrels Opperharpenaar,
Zo groot door zijn vergoode snaar,
Als door geduchte krijgsbedrijven,
De vriendfchap van zijn' Jonathan
In 't alverduurend heilblad fchrijven,
Dan wordt de liefde zijner wijven
'Er bijwerk flegts en fchaduw van.

Met

MENGELDICHTEN.

Met welk een zielbetovrend zoet
Kan zij verëende harten streelen!
Waar smaakt het goede ons ooit zo goed,
Als daar men 't met een' vriend mag deelen?
Dat Timon vrij genoeg zoek'
In woestenijs of donkren hoek',
Waar hem zijn rijke schatten binden ;
Bij hem, wien nimmer bloozend goud
Of blinkend zilver kan verblinden,
Is zelfs de voorspoed, zonder vanden,
Een rijke tafel zonder zout.

De Trotsheid moog', bij grootsch onthaal,
Haar' gast nog om verfooning bidden,
Hoe smaakt een sober vriendemaal!
Waar 't gulle hart, geplaatst in 't midden,
Een moesgeregt tot ambrozijn,
Een teugje waters maakt tot wijn;
Wijn, waar geen schuimende bokaalen,
Geleegd bij 't raazend evoë!
In smaak' of lekkernij' bij haalen ;
Schoon *Vriendschap! Vriendschap!* 't ruim der zaalen
Op 't glasgeklank weërgalmen deë,

Of schaft de disch ons rijker deel,
 En ligt de boezem op de lippen;
 Geen mes behoeft hier op de keel,
 En 't hart mag vrij den monde ontflippen,
 Men schroomt niet dat bedekt verraad
 't Geheim zal venten langs de straat,
 Noch dat één woord de trouw zal breeken.
 De Vriendfchap draagt geen woordenschaal,
 Geen zwaard om fluks haare eer te wreeken;
 En doemt zij iets, 't zijn laage streeken,
 Van vleierij en tijtelpraal,

Laat opgeblaazen Hovaardij
 Elk uit den rang van 't menschedom fluiten,
 Die scharfer is bedeed dan zij;
 De Vriendfchap fluit die Trotsheid buiten,
 De leeuw, met woldrig op de jagt,
 Verbluff' hem door zijn naam en kragt,
 Om al den buit alleen te rooven;
 Gewis, waar mijn Heldin gebiedt,
 Komt nooit gewaande grootheid boven;
 Nooit wordt de Nedrigheid verschooven;
 De Vriendfchap huist deeze eerzugt niet.

Behoed flegts de onbefmette Deugd
Ons hart voor wroegend naverwijten,
Wat proeven wij al hemelvreugd,
In de uurtjes, die we in vriendschapp' slijten!
Ik ken geen rampspoed, smert of druk,
Wanneer mijn vriend zijn blij geluk
En milden voorspoed moog' verhaalen;
Terwijl het lot, dat mij verblijdt,
De vreugd op zijn gelaat kan maalen,
't Genoegen uit zijn oog doet stralen,
Daar knaagende Afgunst berst van spijt.

Of draage ik 't hart vol ongevals,
Verteert verborgen leed mijn dagen,
Hoe zinkt de wereld van mijn' hals',
Als ik 't een' trouwen vriend moog' klaagen!
Hoe drupt een troostwoord uit zijn' mond'
Als balsam in mijn zielewond!
Hoe zijn zijne oogen mij tot oogen!
Hoe zie ik door den nevel heen,
Die mijn verbeelding hield omtogen!
Ja, ligter dan een pluim vervloogen,
Wat mij een kring van bergen scheen.

Of

Of is de rust van mijn gemoed
 Door onbedagtheid overrompeld,
 En heeft mijn slibberende voet
 Op 't steile spoor der deugd gefrompeld ;
 De Vriendschap vlegt in zulken staat'
 Geen' eerkrans voor mijne euveldaad'.
 Haar trouw zal mijne misdæen wraaken,
 Maar zorgt, als mijn verzeilde ziel
 Op strand of bank of klip zou raaken,
 Dan strekt ze een Noordstar en een' baken,
 Voor mijne slingerende kiel'.

Gij, Judas nakroost! ieders vloek!
 Die, daar gij waart ten disch' gezeten,
 Uw vriendschap met uw' tafeldoek
 Weêr af durft leggen en vergeeten
 Den vriend die u zo gul ontvong;
 Ja, met gespleeten addertong'
 Zijne eer en goeden naam loopt schenden;
 Of, als 't geluk den rug hem keert,
 Ook uwen nek hem toe zult wenden!
 De wraak der Vriendschapp' treffe uw lenden,
 Dewijl gij haaren naam ontœert!

Zij

Zij, doemster van verraderij,
Bewaart alöm heur banden heilig:
Haar spreuk is: *Verre en van nabij.*
Een vriend is, door haar bijzijn, veilig,
Waar helfche Laster, vuile Blåam
Den klaauw durft zetten in zijn faam.
De Boosheid spill' geweld en laagen,
Met zijnen ondergang' gediend,
De Trouw zal haar in 't strijdperk daagen,
Getroost en goed en bloed te waagen,
Voor de eer' van haar' gehoonden vriend.

Laat rijkdom, voorspoed, eer en gunst,
Het aas van valsche vriendschap, wijken,
Nog zal de Kweekster mijner kunst'
Van wanklen weeten noch bezwijken.
Zij staat, gelijk een rotssteen pal,
In 't stormen van het wuft geval!
Haar gouden deugd zal schooner glooren,
In 't aanzien van den wreedsten dood,
Of wat haar' vriend' moog' zijn beschooren.
Een broeder wordt in angst' geboren.
Men kent een' trouwen vriend in nood'.

Be.

Beschouw hem waar benaauwde finert
 Zijn vraagbaak aan het ziekbed kluiſtert,
 Daar 't onheil, dat zijn ziel benart,
 Naer Arts noch artſenijen luiſtert.
 Men leeze uit zijn bedrukt gelaat,
 Hoe hem, zijn vriend aan 't harte gaat,
 Wiens pols hem 't hart van angst doet kloppen.
 Zijn bange boezem zwoegt en hijgt,
 Daar hij zijn leed ſtaat op te kroppen,
 En, om zijn' traanenvloed te ſtoppen,
 Verſtoomt en zig te berſten zwijgt.

Men ſla hem gaê in de eenzaamheid',
 Waar hij, bij 't eindloos Mededoogen,
 Voor zijnen halsvriend' ſineekt en pleit.
 En aanhoudt, met gefmolten oogen.
 Men zie hem, op verëelde kniën,
 Gods Almagt naer de handen zien,
 Om heul en troost van daar te erlangen;
 Daar duizend zuchten, die hij ſlaakt,
 Zijn ziel doen ſtroomen langs zijn wangen,
 En 't zegel aan de opregtheid hangen
 Der liefde die zijn' boezem blaakt.

Be-

Belacht het onverbiddlijk uur
Zijn' heeten wensch en ijdel hoopen,
En ziet hij 't slagzwaard der natuur'
Den wondren levensknoop ontknoopen;
Daar hij, met bitter zielgekwel,
Het afgebroken laatst vaarwel!
Hem 't hart vocht van zijn harte scheuren!
Nog tragt hij in dien bangsten staat',
Zijn' vriend te troosten, op te beuren,
Terwijl zijn oog hem na blijft treuren,
Wiens geest de kranke hut verlaat.

Daar ligt zijn troost, zijn ander ik,
Nu roerloos voor zijne oogen neder!
Dus gaf zijn vreugd den laatsten snik,
En ach! hij hoort haar nimmer weder!
Nog blijft zijn ziel aan hem verkleefd,
Gelijk de rank den olm omgeeft.
Nu toont de Vriendschap al haar krachten;
En wijl al 't goed, hem thans ontzeid,
Op éénmaal zweeft voor zijn gedagten,
Smelt hij, in 't midden zijner klagten,
Tot enkle liefde en dankbaarheid.

Laat

Laat dan arduin of marmersteen
 't Ontzielde lijk voor 't oog bedekken;
 Gewis, de wereld is te klein,
 Om voor zijn liefde een graf te strekken;
 Deeze sticht eene eerzuil in zijn hart',
 Die 't hardste arduin en marmer tart;
 Daar blijft zijn vriend onsterflijk leeven;
 Terwijl hij op de hemelbaan
 Hem onvermoeid wenscht naer te streeven,
 En eer den moed niet op zal geeven,
 Voor hij dien taak heeft afgedaan.

Maar hoe! tragt ik den breeden lof
 Der waare Vriendschapp' uit te meeten,
 En zou ik, in zoo teer een stoff',
 Uw zuivre liefde en trouw vergeeten,
 DE RHOER! die nu reeds jaaren lang,
 Mijne oogen in den digten drang'
 Der juichende englen zijt ontweeken?
 o Neen! Ik ken en voel mijn' pligt!
 En konde ik, trouwloos dien verbreeken,
 Gewis uw steenen zerk zou spreken!
 Uw lijkäsch vloog mij in 't gezigt!

Gij,

Gij, die miju' vroegsten lentedag,
 Gij, die mijn rijper zomerjaaren,
 Al 't zoet wat Vriendfchap ooit vermag,
 Zo onverdiend hebt doen ervaaren:
 Gij, die mij op den steilen trap
 Der deugd' en edle weetenfchapp'
 Zo gunstrijk bij de hand woudt leiden:
 Gij, door mijn kunst te flauw beweend,
 Toen zo veele oogen met mij fchreiden;
 Al heeft ons dood en graf gefcheiden,
 Gij blijft nog met mijn geest' verëend!

Ja, daar ik vast mijn fchilderfj
 Met echte verwen wensch te maalen,
 Zet gij het licht en houding bij
 Om fchoner in het oog te ftraalen;
 En deed mijn dichtpenfeel een ftreek,
 Die eenigszins naer kunst geleek,
 Uw invloed gaf mij dit vermoogen.
 Laat de Oudheid haaren Damon vrij
 En Fabelkunde Orest verhoogen!
 Gij waart het doelwit van mijn poogen,
 't Oorfprongklijk beeld van mijn kopij.

Ei! laat de liefde, die mij port,
 Mijn feilen met haar kleed bedekken.
 Ik weet ik doe uw deugd te kort,
 En maal de zon met houtskool-trekken.
 Maar immers al wat Vriendschap doet,
 Hoe kunsteloos, is altijd goed.
 Wil mij nog flegts een poos verschoonen,
 Tot ook mijn ziel haar' wensch geniet;
 Dan zingen wij, met hemeltooncn,
 Te zaam eens voor den troon der troonen
 Het nimmer eindend Vriendschaps Lied.

o Gij! die 't hoofd mij boven houdt
 Als mijn verdriet vermenigvuldigt,
 En 't stuursche lot mij onrust brouwt,
 Wat ben ik, VRIENDSCHAP! u verschuldigd!
 Hoe deel ik in uw' rijken schat!
 Gij ruimt de doornen van mijn pad,
 En strooit mijn' hardsten weg met roozen.
 Gij geeft mij vrienden die gewis
 Gods oog voor mij heeft uitgekoozen,
 Wier heuschheên mij zo vaak doen bloezen
 Van spraakelooze erkentenis'.

Gij

Gij bragt me in dit gewijde Koor.
 Gij zette mij hier 't renperk open ;
 Maar ach ! ik kruip langs 't glibbrig spoor,
 Waar andren zo vol roems op loopen.
 Doch schoon ik arm van kúnst' verscheen,
 De hoop op uwe hulp alleen
 Deed mij voor u de snaaren spannen :
 En lacht uw gunst mij wijders aan,
 Dan zal geen vrees mijn ziel vermennen :
 Gij, Vriendschap ! hebt den schroom verbannen,
 Die staåg mij aan de zij' bleef staan.

o Nooit volpreezen Hemelspruit !
 Wil onder ons uw' zetel sichten ,
 Zo geeve uw roem , jaar in , jaar uit ,
 Meêr vuur en voedsel aan ons dichten.
 Dat nimmer snoode twistharpij
 Den Tempel onzer kunste ontwij',
 Die , rustig op zijne eerpijlaaren ,
 Den Naneef nog in spader dag
 Met eerbied' op zijn' glans zie staaren ,
 En met verbaasdheid hoor' verklaaren :
Zie wat de Vriendschap bier vermag !

H. H.

B 2

DE

D E T I J D.
T E R V E R J A A R I N G
V A N
G R A T I A A N.

Daar vlugt de nacht naar 't westen heen.
De Zon, die voor ons oog verdween,
Doet, met haar morgen-goud, de nacht're kinr weêr blaaken;
Het schijnt, zij klimt, met heller glans,
In 't zuiden, slijgt ten middagtrans,
En daalt ter westkimme af: 'k zie de avondscheemring naaken.
't Wordt nu weêr nacht: de dag! ... hij was.
Onze aardbol wentelt om zijn' as,
Des moeten dag en nacht zig onderling verpoozen;
Terwijl hij naar den steenbok draait,
Zig keert en kreeftwaarts heenen zwaait,
En jaarlijks ieder pool ontdooit of houdt bevroezen.

Hier

MENGELEDICHTEN.

Hier meeten wij den tijd bij af.

De stond, die ons het leeven gaf,

Stuvde andren voort: één dag baart wecken, maanden, jaarem,

Zo ijllings draait het alles om,

Tot we ongemerkt, door ouderdom

Of onvoorzien geveld, ten grafkuil zullen vaaren.

Daar ik, mijn Gratiaan! den dag

Van uw geboorte vieren mag,

Ontdekt zig de ijdelheid der waereld voor mijne oogen,

Wat schaduw of mij hier ontvlugt?

Waar grijp ik naar? 'k omarm de lugt:

Hét jaar dat, van ons af, bij de eeuwen is gevloogen,

't Verdween zo snel uit ons gezigt,

Gelijk een felle bliksemfchigt

Verschet in 't donker zwerk: 't was weg zo ras we 't zagen

Bepaal dien tijd, wat was hij eer?

Dit oogenblik! ... het is niet meer....

't Vloog rasfer dan ik dagt: niets kon zijn' loop vertraagen.

't Is waar de nagedagtenis

Van 't jaar, dat nu voorleeden is,

En van de vreugde en rouw die 't aan ons heeft gegeven,

MENGELEDICHTEN.

Bleef ons, gelijk een schaduw, bij;

Dan hoe verward dit denkbeeld zij,

Het waar genoeg geweest ten rigthoof van ons leeven.

Kom, slaan we ons oog, geächte Vriend!

Op 't gene onze aandagt meest verdient,

Herinner u, met mij, de woeling onzer driften.

Die, daar ze ons vaak heeft onderdrukt

En van het redefspoor gerukt,

Ons nooit het waar belang van 't valsche kon doen schiften.

Wij seiden, Gratiaan! te grof.

Het wuifl gemoed vond daaglijks stof

Ter leering, maar het bleef zig aan den schijn vergaapen.

De Tijd gaf steeds ons dit bescheid:

„ Ik snel met u naar de eeuwigheid.

„ Zie toe, o sterveling! durft ge op een steilte slaapen;

„ Beschouw mij als een' occïan,

„ Wiens stroom noch baaren efsen gaan,

„ Hier zwerft uw leevenskiel: onzeker waar te landen.

„ Zie voor den boeg een zwarten nagt;

„ Neemt wijsheid niet het roer in acht,

„ Een draaistroom sleept u meê: gij zult in 't duister stranden.

„ Maar

- „ Maar zoekt ge uw heil, zie agteruit,
 „ En trek, voor u, een wijs' besluit,
 „ Uit alles wat ge ontdekt langs de eeuwen die verdweenen,
 „ Hier bleef, van ouds, mijn magt geprent,
 „ En waar ge u, in deez' ruimte, wendt,
 „ Gij ziet mijn' troon gevest op gruis, op puin en steenen,
 „ Ik ben tog de orde waar elk ding
 „ Zig in beweegt. De wisfeling
 „ Van stof en stand, is heel onfscheidbaar van mijn wezen,
 „ Hier doe ik de eene zaak te niet,
 „ Waaruit men de andre worden ziet:
 „ De Feniks is, door mij, uit eigen asch verreezen,
 „ Of heeft uw oog nooit regt ontdekt,
 „ Hoe ver zig mijn vermogen strekt;
 „ Natuur, beschouw die slegts, zij spreekt uit duizend monden,
 „ De Zijworm is een spreekend beeld,
 „ Waarin verwisfeling kunstig speelt,
 „ 't Metaal, door mij gevormd, wordt weêr door mij verflonden,
 „ En berg en dal en bosch en veld,
 „ Wat is 'er dat mijn magt niet meldt?
 „ Ik vel den ouden eik en plant zijn jonge telgen.

34 M E N G E L D I C H T E N .

- „ Hier kiemt het zaad, daar sterft de plant. ;
- „ Flus was 't hier zee, nu is 't 'er land.
21. Daar deed ik 't woedend nat en berg en beemd verzwelgen. ;
- „ Van Asfurs groote Monarchij
- „ Blijft u alleen de naam nog bij;
22. Haar droeve schaduw waart om 't puin van Babels muuren. ;
- „ En Cyrus, die ze in boeien slaat,
- „ Vest op haar' val gedugter slaat;
23. Maar zou zijn trotsch gebied mijn woede wel verduuren? ;
- „ O neen! zie daar der Grieken Vorst,
- „ Wiens ziel dus naar de glorie dorst,
24. Dat, van zijn woest geweld, zelfs de Indus moet gewaagen. ;
- „ Hij bocit den Pers.... doch, wend uw oog!
- „ Gints rijst het Kapitoel om hoog;
25. Gij zult de Grieken ras 't romeinsche juk zien draagen. ;
- „ Het roomfche rijk. ... dan, 't is niet meer!
- „ Dat groot gevaarte plofte neêr,
26. Wijl de ouderlijke deugd in weelde ging verlooren. ;
- „ 't Verstand bezweek toen door dien slag,
- „ En domheid voerde alöm de vlag,
27. Tot dat, na menige eeuw, de kennis werd herbooren. ;
- „ Het

MENGELEDICHTEN. 25

- „ Het Kristendom, nog in zijn jeugd,
„ Spreek' van zijn's grooten Meesters deugd;
„ Zie daar de eevoudigheid in zuivre liefde blaaken.
„ Geduld, dat allen laster tart,
„ Vertoone u hoe 't gekristend hart,
„ Zig, in zijns vijands heil en welzijn, kan vermaaken.
„ Verdraagzaamheid bestiert zijn daen.
„ Geen ijverzugt, geen valsche waan,
„ Doet hier de waarheid thans met zwagtelen omwinden.
„ Geen kruisheld steunt op eigen kragt,
„ Het lam, tot 's menschdoms heil, geslagt,
„ Leert hem de waare deugd, alleen in liefde, vinden.
„ Maar volgt ge mijne snelle vaart,
„ Straks ziet ge eevoudigheid veräart.
„ Verdraagzaamheid bezwijkt, vervolging slaat aan 't hollen,
„ Der Kristnen liefde neemt de wijk,
„ Elk haat zijn' broeder, heeft gelijk:
„ Zo baart der menschen waan de meeste Kettrenrollen,
„ Dat Godsdienst dan mijn' vleuglen snuik',
„ En eeuwig mijne magt ontduik',
„ Hij moet nogtans, op aard', verandering erkennen.

M E N G E L D I C H T E N .

- „ Geen wonder, want, al staat hij pal,
„ Het hart der ijde menschen zal,
„ Aan mij verknogt, te noò aan de eeuwigheid gewennen,
„ Dus is 'er niets voor mij bevrijd.
„ Wat sterfeling zou tog den tijd
„ Bepaalen in zijn' loop, of hem de wetten stellen?
„ Gaat teeling op mijn heirbaan voor,
„ Verwoefing rent haar na in 't spoor:
„ Weet gij wanneer haar hand u zal ter nedervellen?
„ Gij sterft, o mensch! zo ras ge leeft,
„ Elk omzien dat ge voorwaarts streeft,
„ Roep ik; zult gij, o dwaas! uw einde niet betragten?
„ Hier sneeft het kind op 's moeders schoot,
„ Daar ligt de grijsaart op den dood,
„ Der zorg en pijnen moè, vol ongedulds, te wagen,
„ Mijn hand heeft immers, onvermoeid,
„ Milioenen wezens uitgerooid
„ Die 'k had geteeld; dit zaagt gij menigverf gebeuren,
„ Of is de dood, zo zeer gevreesd,
„ U somtijds niet nabij geweest:
„ Kwam hij noch maag, noch vriend, u van het harte scheuren?
„ Dan

- „ Dan ach! gij telt uw dagen niet,
„ En leunt op een gebroken riet.
- „ De waereld blindt uw oog, gij slaapt gerust in de armen
„ Der weelde, pragt en ijdele eer.
„ Gij zwoegt en zweet, doch wint niets meer
- „ Dan nieuwe zorg: kan ze u voor 't aaklig graf beschermen!
„ Ga, dwaas! ga koop dien vrede om geld
„ Die staag een blank gemoed verzelt.
- „ Natuur is ligt te vreên, hoe kunt ge uw heil dus bouwen,
„ Op goud dat zelden deugden kweekt!
„ Daar Krezus van den brandhoop spreekt,
- „ Kunt gij al de ijdelheid van zijnen schat beschouwen.
„ De staat- en eerzucht porre u vrij,
„ Om een vergulde slavernij,
- „ Al kruipend, in de zaal der grooten, na te jaagen.
„ Zie toe! gij struikelt op dit pad,
„ 't Is smal en steil en glibberglad,
- „ Wijl nijd en afgunst u, van stap tot stap, belaaen.
„ De vriendschap die gij hier ontmoet,
„ Is, die 't geluk slegts hulde doet,
- „ En slaafsch den rijkdom vleit: gij moogt heur valsheid dugten.
„ 't Is

- „ 't Is maar een spook, een schaduwbeeld ;
 „ Uit laage baatzugt voortgeteeld ,
 „ Zal 't wis, bij wederpoed, uwe oogen ras ontvlugten. '
 „ Der hoogheid viel ik vaak te kloek.
 „ Kom! sla uwe oogen op dit boek ,
 „ 't Is de op- en ondergang der Vaderlandsche Grooten ;
 „ Zie hier Oranjes deerlijk lot ,
 „ Daar Barneveldt op 't Hofschavot ,
 „ En gints het Broederpaar verheven en verstoeten. . . .
 „ Dan zagt... mijn moed!... ik voel gij daalt...
 „ Wat dwaasheid heeft me tog bepaald ,
 „ Om, zo volmondig, op mijn groote magt te boogen! '
 „ God heeft mijn taak mij opgeleid ,
 „ En boeit mij aan voorzienigheid ;
 „ Hij toont, in mijner loop, zijn hand en 't groot vermogen ;
 „ Dat me, op zijn' wenk, heeft voortgebragt ,
 „ Wat ware ik, wen dezelfde magt
 „ Mij niet in wezen hield? de zon liet af te schijnen, '
 „ Wat eens begon niigt eens ten val. . . .
 „ 'k Voorzie mijn eind'! o ja, ik zal
 „ Eens tot het eerste niet, in de eeuwigheid, verdwijnen. '
 „ Dan

- „ Dan zult ge, o mensch! mijn' laatsten snik
 „ Beschouwen... vreeslijk oogenblik!...
- „ Doen u de wrakken van 't gefloopt heelal niet beeven!
 „ De globen tuimlen onder een,
 „ Zij gaan voorbij: dan, gij alleen
- „ Verwint den tijd en dood, en blijft voor eeuwig leeven.
 „ Gods hand, uit tedre menschenmin,
 „ Drukte u weleer de neiging in,
- „ Om paar volmaaktheid, in 't oneindige, te tragten.
 „ Hoe kunt gij, daar ik eindig ben,
 „ En de oorzaak van mijn wezen ken,
- „ Van mij het hoogst geluk in eeuwigheid verwagten?
 „ Elendeling! wat bouwt ge dan
 „ Op 't geen mijn hand u geeven kan?
- „ Ben ik uw God? ... gij zijt tot grooter kring geboren.
 „ Gij wenscht en ik volvoer uw' lust,
 „ Nog vindt ge nergens waare rust,
- „ U walgt een vol genot, gij wenscht weër als te vooren:
 „ Tot eens de dood dat wenschen fluit.
 „ Zo is, o schrik! mijn rijk dan uit.
- „ De stof, uw afgod, sterft, . . hoe kon ze u dus verblinden?
 „ Gij

- „ Gij leeft! ... Ik ben te niet gegaan.
 „ Daar kleeft me uw ziel nu eeuwig aan!
 „ Helaas! de Tijd is weg, en God niet meer te vinden.
 „ Beef, beef dan vrij! ai hoor me tog!
 „ Zoek thans de Deugd, zij zal 't bedrog
 „ Der waereld, voor uw oog, en uwven heilstand maalen.
 „ Zij leeft in Gods onwrikbaar woord,
 „ En kwam uit zijn genade voort.
 „ Zij zal uw' wenschen tot de oneindigheid bepaalen.
 „ Zij heeft natuur gestaag te baat,
 „ En wenscht van haar de middelmaat.
 „ Zij kan het wuft geval eerlang te boven komen;
 „ Want of geweld het regt verplett',
 „ 't Vergif bereid', den moordprijem wett',
 „ Een nood, een rots staat pal, zo ook het hart der vroomen.
 „ U doet ze, als van een hoogte, zien,
 „ De dwaazen die mij hulde biên;
 „ Gij zult hen, nooit vernogd, om nieuwe zorg zien zwoegen.
 „ Maar zij geeft ijdelheid den schop,
 „ En heft het oog ten hemel op,
 „ Naar God, de waare bron van 't zalig vergenoegen.

„ Ilij

- „ Hij spreidt, voor haar, het zichtbaar schoon
„ Van alles wat hij schiep ten toon,
„ Opdat ze 't eindloos heil, uit mijnen loop, zou merken;
„ Daar ze overal den Schepper vindt,
„ Hem, als haar vader, vreest en mint,
„ Wijl liefde en rein geloof het dankbaar hart bewerken.
„ De dood, ... o hagelwitte Deugd!
„ Volcintd uw lect, begint uw vreugd:
„ Hij bindt mijn banden los en hegt u aan Gods wezen.
„ o Kenmerk van Gods heerlijk beeld!
„ Dat in het zalig menschdom speelt,
„ Zoudt gij vernietiging, daar gij geen stof zijt, vreezen!
„ Ik heb het waar geluk niet veil.
„ Hoe! zou de Deugd het hoogste heil,
„ Langs aardsehe zaligheên, langs schaduwen bejaagen?
„ Haar loon is eeuwig vastgesteld...
„ De Tijd, die naar zijn einde snelt,
„ Kan niet dan onvolmaakt van de eeuwigheid gewaagen”.
Dus roept de grijze Tijd ons toe,
Geächte Vriend! die, blij te moê,
Deez' vreugderijken dag nu wederom doet vieren.

Uw

Uw jaar neemt thans zijn' nieuwen loop.
 Ik wensch, ik leef in deeze hoop:
 God rekke uw' leevenstijd, zijn hand moge u bestieren!
 Denk niet dat mijn geboortezang
 Ten onpasf' kome, of, al te bang,
 Te midden uit de vreugd, u grafwaarts zoekt te troonen!
 Ware ik der vriendschap veel verpligt,
 Dan moest de waarheid, in mijn dicht,
 Mijn' Gratiaan de bron der waare vreugde toonen.
 't Is de ondeugd die haar einde vreest.
 Och schuwen wij dat monfter meest!
 Genade wenkt ons aan: ... God doe ze ons tog verwerven!
 Mijn Vriend! beschouw, wat zalig lot!
 In eeuwigheid veréénd met God!
 Wat vreugde haalt 'er bij? Wie vreest 'er zo te sterven?

W. H. L. T.

P R O E V E N
VAN HET VERMOGEN
DER
N E D E R D U I T S C H E
D I C H T K U N S T ,

OM OP EEN' VROLIJKEN EN VRIJEN TRANT DE
MAATKLANKEN OP ALLERLEIE ONDERWER-
PEN TE SCHIKKEN, EN NAAR BIJZON-
DERE GELUIDEN TE BUIGEN;

D O O R

JOANNES LE FRANCO VAN BERKHEY

*Uitgesproken, in de Vergadering van het Taal- en Dicht-
lievend Genootschap, ter Spreuke voerende:*

KUNST WORDT DOOR ARBEID VERKREEGEN;

Op den 2. van Wintermaand, 1772.

Bij gelegenheid dat de Welëdele Gestrenge en Hoogge-
leerde Heeren

Mr. JOHAN VANDER MARCK, Æ. Z.

Mr. DANIEL VAN ALPHEN,

Mr. JAN VAN ROYEN, A. Z.

en Dr. JAN JACOB SCHULTENS;

Het Genootschap gunstig in Hunne Bescherming namen.

C

Vrije Dichtkunst! blijë Dichtkunst! Zinnenstreefster! Zielgodes!
 Hemelzangster! Godenwellust! Englenblijfschap! Vreugdmeestres!
 Zuchtenteelfster! Traanenperfter! Psalmenzingster! Heilvrindin!
 Lachjesfchepster! Liefdestookster! Kusjessteelfster van de min!
 Eerespoorster! Hekeldichtster! Lofverbreidster van de Deugd!
 Laurenvlechtster! Myrthestrooister! Kransjesbreidster voor de jeugd!
 Lentewellust! Zomerzegen! Herfstverkwikster! Winterzoet!
 't Lust mij uit de borst te zingen hoe ge in Holland Dichtlust voedt:
 Ja, dit lust mij, lieve Dichtkunst! u ter eere, och sta mij bij!
 Op te zingen, onbelemmerd, onbedwongen, *vrauk en vrij*.
 't Zij ik ernst of boertenije, 't lange en 't korte meng door een,
 Hoe 't ook klinke, rolle, vlocie, 't is ter uwer eere alleen.
 Kunstmeceenen! Kunstverwanten! geeft me een oogenblik gehoor,
 Laat u door mijn Zangster leiden langs een schaars betreedenspoor.

Niets weêrhoudt me, om op mijn snacren

Saam te paaren

Allerleie zwier en trant;

Want de Blijheid

Met de Vrijheid

Woont toch in mijn Vaderland.

Doet Homeer', door heldentoonen,

Door zijn krijgsklaroen, de troonen

Schudden, wagglen, fier en stout,

Daar zich Mavors zelf onthoudt ?

Kan

Kan hij de alarmtrompet door brommende oorlogsdeunen
 Doen loeien, daar hij Troje in vlam en asche legt:
 Aan Hector en Priam der Grieken gunst ontzegt?
 Mijn Landtaal zwicht niet om zijn' krijgskreet na te dreunen.
 Hij schildre vrij met bloed de raazernij en moord,
 Mijn Helden kruien ook den stormram voor de poort;
 Ja, laat hem vol van kracht Achilles vloek ontvouwen!
 Het weerlicht van 't musket, de blikfems van 't geweer,
 Het zwaaien van den Hoed op onze Vrijheidspeer,
 Het dondren van 't metaal en ijzeren kartouwen,
 Zet aan ons Heldendicht een sprekend schilderij
 Van fiere mannentaal en oorlogswoede bij.

Is 't loflijk dat de kunst haar' vloekcééd op gaat zoeken
 Waar 't krijsfchend nikkerhol dreunt van het helsch geluid?
 Ixion braak' met Styx de gal des helhonds uit:
 Men beeve als Hollands Leeuw, al brullend, raakt aan 't vloeken.
 Hij voert den schrik vooruit, de klophengst briescht en tiert,
 Als hij, met open muil, de fiere maanen zwiert.

Vaar ik van zee tot zee, met moedige oorlogsvlooten,
 En schuimbekt de Océaan, daar storm en onweêr woedt?
 Hoe krachtig schildert dan de Kunst dien tegenspoed!
 Zij maalt ons hoe de kiel op rotfen wordt gestooten,
 Of hoe de deiningen der holle golven gaan,
 Hoe hemel, aarde en zee schijnt in den brand te staan.

Zij brengt ons onder 't oog hoe de Elementen woeden,
 Hoe de Afgrond zelfs, gefchokt, zijn kolken fchijnt te ontvlîen;
 Zij doet ons, op een wrak den Zeeman drijvend, zien,
 Daar hij geflingerd wordt door de ijsfelijke vloedden;
 Zij fchreit het naar geluid des bleeken Drenklings na:
 Vaarwel, mijn Vaderland! ô Hemel! ik verga!

Wil mij Sappho onderwijzen

Hoe het Lierdicht de ooren ftreelt?

Hierin is de Kunst te prijzen,

't Zij zij de Echo zelv' verbeeldt,

Of dat ze op een vaste maat

Driewerf op de klanken flaat.

Dus, dus hoort men in dees ftreeken

De Echo op de klanken fpreeken,

Als de Dichter, daar hij zingt,

Naar de kunst heur antwoord dwingt.

Vraag: wat volgt na trots geblaas?

Aanfonds antwoordt zij u: *laas!*

Vraag: wat wordt door waan vertreedden?

't Antwoord zegt u daadlijk: *reden.*

Dringt een luiartaas klagt door 't zwerk,

Ijvrige Echo roept ftraks: *werk.*

Waar woont Vrijheid, in wat landen?

Zij weêrgalmt gelijklijk: *anden.*

An.

Anden? waar toch mag het zijn,
 Aan de Loire, Theems of Rhijn?
Rbijn! is 't woord. Wil nog niet scheiden;
 Woont ze in Leyden? zij roept: *Leyden.*

Ja, daar hoort men vrij en blij
 Hoe Apol zijn lievelingen
 Leert op Sappho's dricklank zingen,
 In dees vrienden-Maatschappij!

Waar de ondeugd blaakt door godloos vuur,
 En dooft de krachten der natuur,
 Verhaast de mensch zijn stervensuur
 Met angst in 't harte.

Geen knaaging wekt zijn' boozen geest,
 En, wijl hij hel noch hemel vreest,
 Sterft hij, veracht, gelijk een beest,
 Tot 's hemels smarte.

Het deugdelijk leven
 Doet Christenen streeven
 Naar 't waare verheven
 En 't goddelijk schoon.
 Het leidt onze schreden,
 Het stuurt onze reden,
 En 't brengt onze beden
 Voor d' oppersten troon.

Ons zorgen, ons zwoegen,

Ons zaaien en ploegen,

Zal best ons vernoegen

Geleidt ons de deugd.

Het hart, niet aan 't gisten,

Verfoeit alle twisten

En spelt aan een' Christen

De hemelfche vreugd.

Op 't gejuich: Halleluia!

Antwoordt galmende Echo: ja!

Zong ook Maro Landgedichten,

Kon hij stichten

Wijngaardakkers, rij aan rij:

Zong hij Veeemans schaapjes blij

In de weide of naar den stal:

Kwam 'er Chloris bij geval

Om met Koridon te vrijen,

Als zij menig bloemfestoen

Samenvlochten onder 't groen:

Wij beleeven ook die tijen,

Dat geen eeuwzang van August'

Onze Veldfluit kan verdooven,

Daar wij in de stulp gerust

Zingen, juichen, spelen, looven.

Volgen wij der vooglen keelen,
 Daar zij speelen,
 Springen, hupplen, door de blaèn:
 Hier kan ons haar zangkunst leeren,
 Naar begeeren,
 Hoe haar wijsjes vrolijk gaan.

Hier bij de vinkjes,
 Die gladjes en kwinkjes,
 De vinkebaan streelen met lokkend gezang:
 Hier neuriet het Cijsje;
 En fluitend op 't wijsje,
 Gaat Putter en Codenaar mede zijn' gang.
 Het Meesje, dat beesje, dat tjellept en fluit
 Op 't wipje van 't knipje, het deuntje sliepuit.
 In de elzen omhelzen de Muschjes elkaer,
 De linden verbinden het jeugdige paar.
 De Lijster zingt bijster van liefde zijn lied,
 Ten hemel 't gewemel der Leeuwerik vliedt.
 De Meiboom, die vrijboom, aan heg en aan haag,
 Daar speelen en kweelen de Nachtegaals graag.
 't Kersdiefje roept liefje, het titireliert,
 Daar ginter het Winter klein koninkje zwiert.
 De Koekoek, die schuifhoek, roept altijd, nooit moè,
 In landpraak, zijn zangtaak: koekoek koekoek koe;

Daar 't Duifje haar kuifje voor 't Doffertje net,
 Bij 't spreien en vleien van 't huwelijksbed,
 En 't Waardje zijn paartje ſaelzwenmend vermaakt,
 Daar 't naakende, kwaakende, kwekrende kwaakt.
 Het koklen en toklen bij 't Haanengekraai:
 Het ſchaatrende' klaatren van Exter en Gaai:
 Het knerſen en ſcherſen van Kwartel en Spreeuw:
 Het werken der vlerken van Reiger en Meeuw:
 Geen toonen, geen wijsjes, geen deuntjes, geen zangen,
 Of alles kan toch onze Dichtkunst vervangen;
 Zoo zoetjes, zoo zagtjes, zoo liefjes, zoo eel,
 Als had onze Zangſter een vogelenkeel.

Schijnt ons Nafo te overvinnen,
 Door Corinna's liefdetail:
 Draagt hij moedig zegepraal
 Op de kunst van dartel minnen?
 'k Steek hem ſtout en trotsch op zij'
 Met mijn Landjeugds vrijerij.
 Lieve zoentjes, lachjes, lonkjes,
 Kusjes, lusjes, minnevonkjes,
 Zuikerwoordjes bij 't dozijn
 Heb ik voor de minnepijn.

· Bloesjes op de bolle koontjes,
 Oogelijntjes, liefdetroontjes,
 Rooselijpjes, honigzoet,
 Roosetipjes, jeugdig bloed,
 Nectarmondjes, Ambrozijntjes,
 · Gitzwarte oogjes, kristallijntjes,
 Blanke borsjes, teêr en mals,
 Lokjes om den blanken hals;
 Spigte vingers, poesle handjes,
 Glansjes van yvooren tandjes,
 Fiere heupjes, rond en net;
 Tengre voetjes, vlug van tred,
 Komen, met de aanninnigheden,
 Naast mijn groene zij' getreden,
 Als het looze Minnewicht
 Zijne toverkunst verricht.

Durft mij Venus kind verwijten,
 Dat men in den Wintertijd
 Hier te land niet dicht en vrijt?
 'k Zal hem met een' sneeuwbal smijten,
 En betoonen dat de gloed
 Van de sneeuw zelfs liefde voedt.

MENGELDICHTEN.

*k Zal hem koestren op een stoofje,
 Tusfchen Roosjes voetjes in,
 't Meisje zal, ontvonkt door min,
 Hem toedekken met haar sloofje,
 Tot hij, darteler dan ooit,
 In heur armtjes word' ontdooid.

*k Zal met hem op schaatsen rijen,
 't Slectje schuiven over 't ijs,
 Zoetje zeulen, naar 's lands wijz',
 Met haar buitenöver glijen,
 En, bij 't binden van heur' schoen,
 Leeren vraagen om een' zoen.

*k Zal hem bij de jonge lieden,
 Vrolijk, hupsch en zoet van aart,
 In het hoekje van den haart,
 Warmen wijntje en biertje bieden,
 En hem Neêrlands minnelust
 Kiezen doen voor Ida's kust.

Ja, ik zal hem uit doen deelen
 Liedboekjes in het rond;
 Lagchebekje en Roozemonde
 Zullen zoo zijne ooren streelen,
 Dat hij ronduit zeggen zal:
 Zanglust leeft in Hollands dal!

Kan

Kan het Linkertje vol kuuren
Bij de vuuren
Niet meêr duuren,
Wijl mijn Lagchertje misfehien
Hem van achter bij de vlerken
Trekt en plukt en doet bemerken,
Dat zelfs in de kinderwerken
Klaar het kunstvuur is te zien?

Knikkers, stuiters, ballen, snorren,
Meulentjes en gouden torren,
Vlieggers, bikkels, klaauw en koot,
Taazentollen, klein en groot,
Hoepels, vol met snippelrinkels,
Poppengodje, uit poppenwinkels,
Heiligjes, vol rijmerij,
Zullen blij,
Aan zijn kindsche en dartele ooren
Zoo bekooren,
Dat hij, daar men prentjes deelt,
Wis zijn boog en pijl verspeelt,
Of ten minsten, overluid,
Om een' appel, of een duit,
Meê zal zingen: 't School gaat uit!

Lus-

M E N G E L D I C H T E N .

Lusten 't Guitje meêr gezangen
 'k Zal hem fluks het wiegtouw langen,
 Om te fufsen 't lieve Schaap:
 Zuia, zoete kindje! fleep.
 'k Heb hier papje,
 Neem een hapje,
 Slobberbekje! flobberöp,
 Zoete lieve kermispop!
 'k Zal hem zelfs, als 't kind wil pruilen,
 Naar de kunst ook leeren huilen,
 Snakken, fnikken,
 Grimmen, hikken,
 En den kleinen hartedief
 Onder 't fchreien
 Leeren vleien:
 'k Zal 't niet weêr doen, Moederlief!

Wil ik met de jeugd gaan ftoeien,
 Daar de roozenkransjes groeien,
 In Vrouw Flora's roozentuin,
 Langs het veld en op het duin;
 Aan de heuvels, aan de heiden,
 In mijn klaverrijke weiden,

Waar

Waar de kruidjes bloeiend staan?
Daar, daar pluk ik liefdekroontjes,
Hyacinth en roode Adoontjes,
Eglantier en palmeblaën;
Tuijonquijjes, violiertjes,
Boschranonkeltjes in 't woud,
Boterbloemtjes, geel als goud,
Anjeliertjes, met de zwiertjes
Van de Hysop, groen en frisch,
Mateliefjes,
Lentediefjes,
En de geurige Narcis;
 Hiervan gaan de Herderinnen,
Onder 't minnen
Kransjes breien, schoon van gloed,
Hierin leeven,
Hierin zweeven,
Zagt en zoet,
Hollands geurtjes
Hollands kleurtjes,
Hier meê pronkt mijn roozenhoed.
In mijn boschen heb ik takjes,
Mikjes, hakjes,
Aartig boommosch, geel en groen,

Bot.

Botjes, knopjes,
 Fulpen topjes,
 Frisch festoen,
 Loverblaadjes;
 Langs mijn paadjes
 Eiken, linden, populier,
 Schoone abeelen,
 Daar zij streelen
 't Mastboomloof, met zagt getier.
 In die lommer,
 Buiten kommer,
 Schrijve ik rijmtjes op 't fluweel
 Van de grijze beukenstammen,
 Of ik zing, met Filomeel,
 Deuntjes op de liefdevlammen.

Naast mijn bosfchen vinde ik streekjes,
 Vlietjes, wellen, stroomtjes, beekjes,
 Bronnen van een zoet gedruisch,
 Golfjes van een stil geruisch:
 'k Hoor ze babblen,
 Onder 't kabblen,
 'k Hoor ze morren,
 En mij porren

Tot

Tot een' zagten sluimerlust,
Als ik bij mijn schoone rust.
Ja, ik hoor, in deeze plasfen,
Vischjes klesfchen, klisfchen, klasfchen,
En van 't kikkertje 't gezang
Gantsche zomernachten lang,
Daar zij, met een fchor gefchater,
Kikkrend borlen door het water,
't Welk hier Dichtlief met gemak
In zijn maatklank ons doet hooren,
Als zij krijsfchen door zijn ooren:
Rikkikkik, work work, kwak kwak.

Gaan wij, onder 't liefdehandlen,
In mijn' vruchtbrn boomgaard wandlen,
'k Gaer daar fruit, bij manden vol,
'k Pluk 'er peeren
Naar begeeren,
Smaaklijk appels, rond en bol.
'k Pluk 'er kersjes,
Rood en versjes,
En kornoeljen, fchoon van kleur,
Perfiken, met roede bloosjes,
Daar de oranjen abricooesjes
Mij verfrisfchen door haar' geur.

'k Smaak

'k Smaak 'er geurige aardbezijtjes,
 Roode bijtjes,
 Pruimen, malsch en versch bedaauid;
 Muskadellen,
 Die vast zwellen,
 Door mijn wijngaardrank beschaaid.
 'k Pers haar sapje
 In mijn napje,
 'k Brengt mijn Klorisje aan haar' mond;
 O! dat teugje,
 Naar heur meugje,
 Deelt wel duizend kusjes rond!

Wil het kittig minnebaasje
 In een kar of op een chaasje,
 Rijen, rofsen,
 Hofsebosfen,
 Heg en haag en bosch voorbij?
 Kersbloos aan zijn groene zij',
 Zal hem, onder 't vlugtig rennen,
 Op zijn hollandsch leeren mennen,
 Langs een stroomtje, grep of geul,
 En hem leeren zingen heul.

Heu-

Heulen, heul, al weêr een brugje,
Zoertertje! kom laat geen zugje,
Reik mij eens uw bekje toe,
Al weêr aan, een bonte koe.
Hij zal deuntjes, uit den treuren,
Van het meisje leeren neuren,
En ook met een flukfche greep
Leeren klappen met de zweep.
Hij zal allerlei kwikjes,
Roosjes, strikjes,
Trotsch den besten Paardenknecht,
Brcien, door de maanevlegt
Van zijn dartel schimmelruintje,
Met een pluimtjen op zijn kruintje,
Ja, hij wordt hier zoo gewend
Aan der knaapen grapjes, kunsjes,
En der meisjes minnegunsjes,
Dat, als hij de duiven ment
Van zijn moeders minnewagen,
Hij haar herwaards aan zal jaagen,
Recht naar Bloosjes duiventil.
„ Hier, bij 't kirrend koekeroeren,
„ Moet ik toch uw tortels voeren,
„ Lieve moeder! houd hier stil.

D

„ la

M E N G E L D I C H T E N.

„ In deez' bloem of woont mijn vrijster,
„ 't Is met recht dat ik hier plijster.”

 Gaat hij met de meisjes hooien?
 'k Zal hem zingend leeren strooien
 Klaverblaadjes en groen gras,
 Voor een frische bolle tas;
 Daar hij meê kan stocien, follet,
 Op de hooirook lugtig rollen,
 Daar, vast baakrende in de zon,
 Kloris neurt voor Koridon,
 Hoe de vreugd van hollands dreeven
 Zelfs de goôn vermaak moet geeven,
 Als een vrolijk Landgedicht
 Mensch en vee tot vreugd verpligt.

 Wil met mij vrouw Venus kindje,
 Bij 't geblaas van 't zuidewindje,
 Eens uit speelevaaren gaan?
 'k Heb dan wimpels, vlaggen, zeiltjes,
 Touwtjes, riemtjes, stagen, treiltjes,
 Om ze fluks aan boord te slaan.
 'k Zal dat dartel minnegoodje
 Leeren zeilen in mijn bootje,

Door

Door een vliet of mellekflootje,
 En, bij 't vieren van het schootje,
 Hoc hij 't schuitje stuuren moet.

'k Zal hem laten wenden, keeren,
 Loeven, zwichten en laveeren,
 Voor en tegen stroom of vloed,
 Ja, ik zal hem, van terzijèn,
 Galathétje leeren vrijen,
 Als de zeng wat overspat,
 En zij tot haar knietjes nat,
 Aan den Stuurman af moet smecken
 Om wat minder gang te breeken ;
 Daar de schuit wat overhelt
 Zal ze, doodelijk ontfeld,
 Kusjes schenken, duizendmaalen,
 Daar ze 't wicht op zal onthaalen,
 Van haar koontjes, bleek en rood,
 Liefde toch verwint in nood.

Wil hij eens aan land gaan stappen,
 Om het rijmen, zingen, klappen,
 Van de boeren van ons land
 Op te merken met verstand?
 'k Laat hem dan een paartje tappen.

Hij zal hooren
Voor zijn ooren,
Hoe natuur hier, ongesteurd,
Duizend zoete rijntjes neurft.
Krelis, Melis, Leuntje, Pleuntje,
't Rijke boerezeuntje, Teuntje,
Sijmen, Tijmen, Klaas en Jan
Maaken dichtjes op de kan;
Bolle Grietje, met haar Jaapje,
Rijmen saamen van heur schaapje;
Bouwe, met zijn braave Tas,
Van zijn koeien, hooi en gras,
Boter, kaas en hennepvlas;
Krelis Duinman, met zijn Meitje,
Neuriet van een jong lampreitje,
Of van 't zoete schaapenweidje;
Hein de Vischer van zijn' visch,
Als zijn liefje bij hem is,
Van zijn netten, angels, hoeken,
Van zijn snoeken,
Karpers, voornen, baars en zeelt,
En zijn rijke zallemtceelt;
Palingbuur zit blij te neuren
Van zijn suiken en zijn peuren,

Hoe

Hoe hij in een zilvren vliet
 Vischjes aan zijn dobbers seniet.
 Tuinman Jan kan aartig babblen,
 Hoe hij plukt voor zijn mijnheer,
 Bloozende appels of een peer,
 Hoe hij nooten weet te grabblen,
 Ja, hij zingt dan overluit:
 Ik, ik teel de beste fruit.

Daar komt Klaas, die weet te praaten,
 Hoe zijn zakken, manden, maaten,
 Vol gelaën
 Met aardappels en met knollen,
 Overrollen,
 Om 'er meê naar steê te gaan.

Redenrijkers Piet kan scheppen
 Nieuwe woorden, naar de zwier,
 Waar geen Griek van hoorde reppen,
 Naar 's Lands wijze en Dorps manier;
 Op het rooken
 Rijmt hij smooken,
 Op tabak
 Rijmt hij gemak,
 Zilvren platen in mijn' zak.

Op zijn houten tonderdoosje
 Rijnt hij; Maatje wacht een poosje,
 Kits en kets, ik heb al vonk,
 Benje reê, hou an je bonk.
 En wie nam 't niet op voor foppen,
 Dat men voor een pijp te stoppen,
 Bij de boeren moet verstaan;
 Wormen aan den haak te slaan?
 Eij het braïen van de kousfen
 Reutelt Grietje slem্প van smousfen,
 Als zij bij een kopje thee
 Heeft een klontje suiker reê;
 Dat men hier, wie zou het raên?
 Voor een bablaar moet verstaan,

Krelis zit zich af te pijnen,
 Op de beste referijnen;
 Bonkes, ronkes, bier of wijn,
 Moet altijd de maatklank zijn.
 Hij ontleent van kwisp 'er door,
 Kwispen, spuwen, kwispedoor,
 Maakt van 't vuurpotje een confoor,
 'k Wed, zo Luciaan dees boeren
 Zulk een taal mogt hooeren voeren,

Dat

Dat hij als verftomd zou ftaan,
 Om de zaak hiervan te raën,
 Ligt zou hij een woord verzinnen,
 Als hem *Phti* maar fchoot te binnen,
 Rijmende op de tonderton;
 Kwispedoor, *Phtitirion*.

Dan, ik laat de fchertfers vaaren,
 'k Wil mijn fnaaren
 Aan een' andren maatklank paaren,
 Om eens door een proef te zien,
 Hoe men, bij veel ambagtsliën,

Aan de vrijë blijë klanken van de kunst zijn hulp kan biën.

Zie ik eens 't genoeglijk leven, dat de kadman blij geniet,
 Daar hij 's Hemels milde, gaaven, 't loon voor al zijn' arbeid ziet,
 Vergenoegen kan hem paaien, bij het zaaien van zijn graan,
 Na het maaien mag hij zingen, daar de Dorfchers om hem ftaan,
 Hij verheft zijn dankbre toonen, met den vlegel op en neêr,
 Kneust de rijkgeleaden fchooven, en de geele halmtjes teêr.
 Met de wanbun aan het fchommlen, ftuift het nutloos kaf voor wind,
 Landmans huisvrouw vult de zakken, daar de dorschzang dus begint:

Vrinden,
 In den
 Bouw,
 Hou

Torfchend

Dorfchend

Hag,

Slag,

Regel

Vlegel,

Keer

Neêr.

Als gij

Al blij,

Maat

Slaat.

Grui het

Rui met

Kaf

Af.

Dan is

Al wis

't Loon

Schoon.

Fluks komt Bakker aangevaaren,
 Die het graan verruilt voor geld,
 En het sfraks, om winst te gaëren,
 Bij den Molenaar bestelt.

Dee-

Deeze zingt van 't windje waaien,
't Keeren, draaien,
Van zijn' vang en molensteen,
Van zijn kunst, om volle zakken
Zoo te pakken,
Dat ze toonen twee voor één.

Bollebakkertje, op zijn muilen
Drok aan 't builen,
Volgt den klepper en 't geraas
Van zijn ratel en zijn gaas:

Hij is een man
Die builen kan,
Om 't ligte kat
Te scheiden af
Van 't voedzaam meel,
Dat blank en eël
Getreed, gekneed,
In d' oven heet
Gebakken wordt;
Al is 'er kort
Of zemel in,
Op zijn gewin
Past ijder één,
Hij ook, met reën,

Verkoopt zijn brood
 Aan klein en groot,
 Als vast en goed,
 En wel doorvoed,
 Wel wit en gaar,
 Daarmeé is 't klaar,
 Wel voortgebrog
 Is half verkocht,

Zit de Wever op 't getouw,
 Daar zijn dochter met zijn vrouw
 Naarstig dubblen moet en spinnen,
 Om de kost met vijft te winnen,
 'k Hoor dan, hoe hij, blij van zinnen,
 Daar het spinnewiel vast snort,
 Tot een' maatzang wordt geport,
 Bij het galmen
 Van zijn Psalmen
 Volgt hij juist de voet-treé na
 En het kleppen van de la,
 Puur of hij niet anders kan
 Dan den toon: zet an, zet an,
 Drijf voort, drijf voort de spoel,
 Pas op, pas op 't gevoel.
 Zorg voor den inflag wel,

Geeft

Geeft acht op ketting, tel ,
 Trip trippetrip, trappetrap op en weer neêr,
 Het kleppen klep klappen klap, elken keer,
 Van 't spinnewiel, 't snirefniars snorrende snorren,
 Kan Wever en Spinder tot zingen aanporren,

Bij de Blik- en Koperflager
 Wordt veelligt de kunst wel graager,
 Om daar 't oor eens net te radn,
 Hoe zijn tikketoonen slaan.

Als hij zegt;

Echt,

Recht,

Glad,

Tik

Ik

Dik

Blik

Plat.

't Zingen heeft ook nog een aartje,
 Bij het proper meisje klaartje,
 Als zij wascht een kant of muts,
 Gaat haar toon ook klets en kluts,
 Fijne kantjes,
 In haar handjes

Was

Worden, daar men elk gerijft,
 Op de maat geklopt, geflijft.
 Voor Santjes, Marijtjes, Sijbillen,
 Zo netjes als zij het maar willen.
 't Zij mutfen, of moppen, of huiven,
 Of blondjes, of rondjes, of kuiven,
 Of fikjes, of tipjes, of kripjes,
 Of hulfels en krulfels en flijpjes.

Zij klitfen, klits klits, en klappen klap klap,
 Zoo klopt men de kant, en zoo flijft men de kap.

Santje, Trijntje, Leentje, Mietje,
 Elsje, Keetje, Hesje, Grietje,
 Wringen 't zingen naar 't fatfoen
 Van het huiswerk dat zij doen.
 Aagt kan pot en pan zoo fchuuren
 Dat de weërgalm bij de buuren
 Zoo net naar den fchuurfleep luidt,
 Dat ze in kan en ketel fluit.
 Maai, bij 't wasfchen aan haar tobben,
 Els, als zij de ftoep gaat fchrobben,
 Of de plaat flijpt met haar klomp,
 Is in maatzang ook niet ftopp.
 Geertje buur, trotsch al de wijven,
 Kan al zingend raazen, kijven,

Ja

Ja zelfs zingt een booze Griet
Op de vismarkt wel een lied.
In het kort, vraagt men bewijzen,
Om de kracht der taal te prijzen,
'k Wijs die vraagers naar den trant
Van het vrijë Vaderland.

Nu wil ik mijn' toon doen klinken
Daar de Smit op 't aanbeeld flaat,
Daar de Klepper langs de straat
Moedig trippelt, bij het blinken
Van zijn zilvren borstgareel.

Hier naar buigen ook de snaaren van mijn Vaderlandsche veël.

Hoort eerst hoe de fmit Vulkaan
Zingend kan op 't aanbeeld slaan:

Helder op, dat het klinkt,
Als de slag nederzinkt,
Een twee drie, hou maar maat,
Dat je vlak nederflaat.
Holla nou.

Blaas wat aan, 't ijzer heet
En geblust, dient gesmeedt,
Tilt weër op, bruit weër toe,
Beukt nu stout, wordt niet moe.
Hou maat hou.

Lus-

Lustig aan, wordt niet stroef,
 Nog eens rond, dit 's een hoef
 Voor den hengst van Apol,
 Met een ster voor zijn kol,
 Vat zijn poot,

Eêr hij slaat achteruit,
 Wordt hij kwaad, 't is verbruid,
 Lang de tang, geef de bout,
 Schroei de hoef, beukt nu stout,
 't Heeft geen nood.

Dat 's gedaan, zie hoe 'k zweet,
 Laat hem gaan, 't is gereed,
 Vlieg nu heen, Pegasus!
 Fluks ter been, 'k geef den brus. ...
 't Aanbeeld kraakt.

Geef de kan van Jupijn,
 Maat schenk in, dat 's voor mijn,
 Vul de kroes, want een roes
 Moet 'er zijn, dat 's avous,
 Ha, dat smaakt!

Zal ik nu bij 't hollend rennen
 Van de rosfen door de baan,

Naast

Naast haar huppeltreden gaan:
 Dichtkunst kan heur maat gewennen,
 Daar de Voerman op het krat
 Zit te neuren, langs het pad,
 Wen hij, onder 't fuisebollen,
 Tot zijn knollen
 Schreeuwt, met cetvig seker geluid:
 Jeu, mijn blesjes! jeu, vooruit.

Gaan zij eens door 't zand aan 't stappen,
 Fluks hoor ik kortjantje klappen,
 Men een brabands dof misbaar:
 Jeu dan merrij, hot hi haar!

Komt dat morrend voermansbaasje
 Waar een glaasje
 Bier, genever, brandewijn,
 In een zwaantje wordt gefchonken,
 Ruim half dronken,
 Schreeuwt hij: geef hier hooi en stroo!
 Sta mijn blesjes, holla, ho!

Ga ik eens met lust spaceeren
 Daar de juffertjes en heeren
 Onder 't Haagse lindegroen
 Van 't Voorhout een' wandel doen;

Hier

Hier wordt Dichtkunst aangefpoord,
Daar zij trom en veldfluit hoort.

Harikki dikki douw,
Wilhelmus van Nasfau
Heeft ons van dwinglandij verlost, het Vaderland getrouw.
Sa mannen, voort te veld,
Volgt den Oranje-Held,
Met snaphaan, vaandel, piek en trom, hoedt vrijheid voor geweld.

De Officier,
Trotsch en fier,
Leidt de zwier
Der Banier
Van het Land, met verstand.
De Cornet,
Volgt den tred,
Naar de wet
Der trompet
Van Nasfau, kloek en trouw:
Rij wat an!
Rij wat an!
Rij wat an, als een man,
Rij wat an!

De

De Soldaat

Van den Staat
Houdt de maat,
Als hij gaat.

De Cornel geeft bevel:

Presenteer
Het geweer,
Rechts om keer,
En marcheer,

Op 't gebrom van de trom:

Stap wat an!

Stap wat an!

Stap wat an, als een man,

Stap wat an!

Treedt nu voort,

Naar de poort,
Houdt het woord,
Zoo 't behoort,

Ha werda! Ronde sta!

Staat nu pal,
Op den wal,
Voor 't gebral,
En 't geschal

Van 't metaal en het staal.

E

Geeft

Geeft wel acht!

Geeft wel acht!

Geeft wel acht op de wacht!

Geeft wel acht!

Naast dien stoet volgt fluks een jonker,
 Als een pronker,
 Die gantsch net op teltrê rijdt:
 Deeze, bij zijn galloppeeren,
 Kan mij leeren
 Hoe hier ook een maatzang vlijt,
 Als het ros, met grootſſchen tred,
 Op den grond zijn hoeven zet.

Hij ſpringt op, hij ſpringt neêr, op 't prikklen der ſpooren,
 Als hij pruiſcht, brieſcht en druſcht, dan rekt hij zijne ooren,
 Hipplende en tripplende, trippende trap,
 Zo runnikt en grunnikt hij elken ſtap:
 Zwiert den ſtaart tegen de aard, bij 't moedige mennem,
 Stout en fier, ſlaat hij vier uit de ſteenen, bij 't rennen,
 En jaagend en vliegend, langs velden en paên,
 Raakt paſjes de grasjes en topjes der blaên.
 Zoo ſnel als de wind en vlug als de tijden,
 Mag hij, met Apollo om 't waereldrond rijden.

Dus

Dus kan Dichtkunst duizend zaaken,
 Duizend wisselvalligheên,
 (Dat een kunstoer kan vermaaken,)

Vrolijk mengen onder een;
 Zij kan lagchen bij de reien,
 Bij bedrukten hikkend schreien.

Zij kan weder traanen droogen;
 Zij kan troosten in 't verdriet,
 En haar teder mededoogen
 Weigert ze ook der armoë niet,
 Zij kan bidden, zuchten, smeeken,
 Harten, hard als steenen, breeken.

Zij bespot het dor geraamte
 Van de nijd, daar afgunst woedt,
 't Goud zelfs maakt zij rood van schaamte
 Daar de vrek zijn' geldlust voedt.
 Zij omsnoert de rechtheanden
 Met oprechte vriendschapsbanden.

Dankbaarheid vloeit door haar aadren,
 Zij zingt welkom, eer en lof!
 Nu haar trouwe en achtbre Vaadren
 Treeden in heur' lauerhof;
 Zij kan kunst met gunst vereenen,
 Bij 't begroeten der Meçeenen.

E 2

Hier.

Hertoe nooptge, ó lieve Dichtkunst! thans der Kunstgenooten lie,
 Daar gij Leydens eedle looten ziet aan 't hoofd van uw banier!
 Kunstmegeenen! Kunstgenooten! toont, ei toont uw' vriend die gunst
 Dat hij d'eedlen Rei mag groeten, daar onze arbeid bloeit door kunst.

Ontvangt mijn groetenis, gij Vaderlandsche Mannen!
 Die heuglijk met de Kunst en Arbeid saam wilt spannen:
 Zijt welkom! waar men blaakt en gloeit door 't godlijk vuur,
 't Welk de eedle Dichtkunst stookt in 't harte der Natuur!
 Zijt welkom, waar de roem der Vaderlandsche Steden
 U met den Sluier der Megeenen mag bekleeden;
 Daar reeds uw Tabbaard pronkt met staateijk sluiveel,
 't Welk Leydens Achtebaareheid voorlang u schonk ten deel.
 Nog eens, zijt wellekom, gij Vaderlandsche Mannen!
 Die uit uw edel hart de trotschheid hebt verbannen,
 In welkers braave borst de zucht tot wijsheid woont,
 Waarvoor Minerve u zelfs met haar laurieren kroont:
 Mijn vrijë ziel, zo vrij in 't denken, als in 't dichten,
 Durft onbescroomd aan u haar welkomöffer richten,
 U 't wierook zwaaien dat in onze vaten brandt,
 Daar elk u hulde biedt, met hart en rechtheand.
 Zijt driewerf wellekom bij onze dichtrenschaaeren,
 Ó Achtebre Vaders! ó geliefde Leydenaaren!

ó Steun-

O Steunpilaaren van ons deftig Kapitool!
 O Praalzon aan den trans van Hollands Hoogefchool!
 De Wijsheid die u mint, als heure beste zoonen,
 Doet in uw cedle ziel de kracht der Dichtkunst wonen;
 Hetzij de staatlijkheid der fiere Melpomeen'
 De Helden van ons Land op 't grootsch Tooneel doet treden
 Of dat wij 't Griekfche heir en 't leger van oud Romem
 Zien, met zijn' Adelaar, grootmoedig voor ons komen:
 Hetzij Thalia danst en huppelt, springt en speelt,
 Daar zij al 's waerelds loop door fchertferij verbeekdt:
 't Zij Uranië, om mede in 't gul vermaak te deelen,
 De Dichtliet tokkelt, bij 't befchouwen der tafreelen,
 Die Neêrlands Schilderbend gemaald heeft met haar hand,
 En die bij VANDER MARCK nog praalen aan den wand;
 Die naam wekt eerbied! ja, die roem der Kunstmeçeenen,
 Komt nu, O Dichtrenfchaar! zich met uw choor vereenen;
 Geen pijn verdooft zijn vuur, noch ziektefnart, hoe groot,
 Zijn gunst befchermt ons nog in 't aanzien van den dood.
 Geen Afgunst, Nijd of Wrok zal ons nu hoonen durven,
 De Bundels in zijn vuist nog vast en hecht befturven,
 Bewaaren het gezag van Stad en Burgerij,
 En houden de cedle Kunst voor haar tirannen vrij!

Hoe rijst mijn Rhijngod niet grootmoedig uit de biezen,
 Waar tufchen hij zijn' hof wilde aan mijn' Burg verkiezen,

Nu de eedle *Noordstar* van oud ALPHENS wapenschild
 Ook in de glorievaan van dit Genootschap drijft!
 Die Star, die 't baken was, waarnaar zich Cæzar richtte:
 Toen Romen aan den Rhijn 't Albiniana slichtte:
 Die Star, in Nederland voor luisterrijk bekend,
 Blaakt nu, ter onzer eere, aan Pindus firmament!
 Daar moet zij eeuwig, met haar hoogverlichte stralen,
 Tot roem van Stad en Kunst, naast Phœbus zonne praalen!
 Zo blijve ons en der Stede een heerlijkheid gewijd,
 Die de eeuwen zelfs ontzegt den kanker van den Tijd!
 't Gaat wel: mijn Zangchoor juicht, 'k zie ons altaar bestrooien
 Met geurge kruiderij en bloemtjes, door VAN ROYEN
 Uit 's Vaders tuin geplukt, in ons Bataafsch Atheën:
 Roemt, braave Zangers! roemt op deezen Kunstmeccen!
 De schoone Poëzij vloeit hem door hart en ader,
 Zijn kunstdrift volgt het spoor van zijn' beroemden Vader,
 Van mijnen Guldenmond! wien ik, voorheen, ten prijs',
 Mijne eerstelingen zong, op herderlijke wijz'.
 'k Zie nu den wakkren Zoon op 't duitsch Parnas verschijnen;
 Terwijl de Vader blinkt in 't midden der Latijnen,
 Gehuld met kraaklaurier, van Romens Dichtrenkroon,
 Kroont Hollands groene palm den schedel van den Zoon.
 Dees komt ons gunstiglijk met vriendelijkheid verblijên,
 En offert ons kaneel en geurge specerijên,

En

En vette Myrrhe, daar 't altaar nu heerlijk rookt,
 En Dichtkunst zelv de vlam in wierookvaten flookt.
 Hier komt Erkentenis hem als Beschermheer groeten,
 En strooit haar bloemen voor zijn kunstgewijde voeten,
 Opdat mijn Vaderstad in hem verheerlijkt zij,
 Tot daar 't gezag hem eere aan de Ooster-Maatschappij.

Dus zien we, ô Dichtrenrei! onze Outers hoog verheven!
 Dus zien we ons Leyden naar der Grieken glorie streeven,
 Nu onze Vaders, met de lauren in de hand,
 Den roem behartigen van Stad en Vaderland.

En zoo 't ons mangelde aan doorluchtige Verftanden,
 Doorkneed in kennis van de taal der vreemde stranden,
 Hier weigert SCHULTENS ons 't menschlievend harte niet,
 Wijl hij ons, gantsch oprecht zijn gunst en hulpe biedt.
 Die Luifter onzer ceuw, 't Orakel onzer tijden,
 Ziet zijn' beroemden naam op Jaspisfteenen snijden,
 Die pronken op den Naald van Mnemozijnes graf;
 Daar uit Egiptenland zijn Wijsheid lesfen gaf,
 En ons aan de ooren bragt de taal der Arabieren,
 Der Tartars, Meders, Moäbiten, Asfyrieren;
 Die Isis hondskop kneedt tot spreuken, diep van zin,
 Ofyris hoornen schroeit en ziet haar wetboek in;
 Die al den beeldenstoet van tijgers, slangen, leeuwen,
 Ontdekt in 't toverhol der wiclende Chaldeeuwen;

Die Chinaas Goochlaarij en Wistnous duivelgrijns
 Ligt van voor de oogen der diepzinnige Mandrijns.
 Die Man, wiens schrandre geest Europa kan verpligten,
 Wil zijn bescherming ook ter onzer hulpe richten!

Wil men in 't diep geheim van Mozes wetten treên,
 Zijn Wijsheid leert ons al de wondren der Hebreên;
 Hij voert ons lieflijk, door het bosch der Cederboomen,
 Langs Hebrons beeken, naar 't kristal van Siëns stroomen;
 Hij brengt van Sinaï ons op Calvaria,
 En spoort d'Euangelist en Gods Propheeten na;
 Hij bouwt op 't fundament van 's hemels taalaccoorden,
 Het Euangelie in 't ciment der Bijbelwoorden;
 Hij doopt zijn veder in het heilnat der Jordaan;
 Hij leeft voor eeuwig in zijn doorgeleerde blaën;
 Maar eeuwig leeft hij ook in onze dankbre harten,
 En eeuwig zal zijn naam de booze wangunst tarten.

Zoo lang 'er Dichtervuur in Hollands tempel gloeit,
 Zoo lang bij ons de kunst door noesten ijver bloeit,
 Zoo lang de Poëzij mag op Meçeenen roemen,
 Moet ook ons Choor met lof dit deftig Viertal noemen.
 Eêr word' der gouden zon haar majesteit ontroofd:
 Eêr word' heur schittergloed in d' Oçcaan verdoofd:

Eêr

Eêr

Eêr moe't der Dichtrenkroon, eêr moeten de eclairieren
De sched:ls kroonen van de redclooze dieren:
Men persse eêr nectar uit verachtlijk slib en slijk:
De gouden Dichtlier worde een stomme rots gelijk:
Eêr tref welluidendheid de ziel der marmersfeenen:
Eêr wij niet veilig zijn door 't schild van dees Meccena!
Ja, hemel, aarde en zee staan eêr in volle brand,
Eêr Kunst en Ijver kwijne in 't vrije Vaderland!

J. L. F. v. B.

L I E R Z A N G

O P D E

F O R T U I N .

Ik zal, door drift tot zang beroerd,
En bij verbeelding omgevoerd,
Het schitterend Heiligdom doorwandlen
Der Afgodinn' die Waarheid haat.
Gij, Wijsheid! die haar' dienst verfmaadt,
Beziel mij! leer mij 't snaartuig handlen!
Dan zing ik, door dien gloed geblaakt,
Hoe 't menschdom, daar 't zijn heil verzaakt,
Zig door die snoode in slaap laat wiegen;
Dan toon ik, hoe bij 't valsche licht
Dat van haar straalt, ons zwak gezigt
Zig al te deerlijk laat bedriegen.

Uw

Uw naam, Fortuin! een hol geluid,
Dat windrig broemt doch niets beduidt,
Mogt heidenen ten dienst verpligten;
Dan ach! nog viert u 't Kristendom,
Hoe ook diens heldre glans alöm
Het aaklig duister op deed lichten.
De dienst der afgoön ging voorbij,
En gij, ó trotfche Dagon! gij
Bleeft staan, als waar 't om God te tarten;
Want hoe ge ook met uw Dienaars ſpot,
Gij zijt nogtans hun Astaroth,
En ſtigt uw' Tempel in hun harten.

Slaa ik op deezen Tempel acht,
Ik zie een trotfche gevelpracht
Het ligt verleide hart bekooren;
Al wat de nietige ijdelheid
't Bedwelmd verftand voor oogen ſpreidt,
Is hier een hooge plaats beſchooren.
Al wat een blinde ſtaatzugt voedt,
De hoop op eere en noodloos goed,
Een rij van aardfche zaligheden,
Lokt hier 't verdwaasde menſchdom aan,
Naar ingebeeld geluk te ſtaan,
En wuft in 't Heiligdom te treden.

En

En stapt mijn Ninf ten Tempel in,
 Hoe prat staat hier deeze Afgodin,
 Voor 't oog dier volkren hoog verheven;
 Zij schijnt ons de open' hand te bién,
 Maar laat niet ligt haar meening zien,
 Of ze iets ontnemen wil dan geeven.
 Ze is voor haar dienaars doof en blind:
 En kent niet wat zij haat of mint,
 Des kon nooit mensch haar gunst bepaalen:
 Zij weet niet wat ze laat of doet:
 Zij vlugt, zij staat, zij komt te moet,
 En rijst heel hoog om laag te daalen.

 Zij toont alöm een blij gelaat,
 Daar ze op het wanklend bolrond staat,
 En schijnt op hulde en dienst te letten;
 Maar pas heeft zij den dwaas verpligt,
 Of eensklaps wendt zij haar gezigt,
 En dreigt, al waggelend, hem te pletten:
 Zij toont hem schatten in 't verschiet,
 Maar zorgt dat hij het juk niet ziet,
 Dat bij 't genot zijn' nek zou knellen;
 Haar goud en purper blinkt in 't oog,
 't Verdwijnt, daar 't al zijn hoop bedroog:
 Zo glinsteren de waterbellen.

Of tilt zij hem op 't rad van eer',
't Glijpt om, en hij, hij tuimeit neêr,
Wat eer en staatzugt ooit beloofden,
Genoot hij voor een oogenblik;
Daar treft hem nu de bleeke schrik:
Gebroken' Scepters, Koningshoofden,
Geknotte rompen, smaad en schand,
Die hij, aan haare regterhand
Verheven, nimmer kon bespeuren;
Ziet hij thans aan haar linkerzijde:
Niets blijft hem dan de wroeging bij,
Daar hem zijn deugd niet op kan beuren.

Geen gouden Deugd, die, rein van oog,
Zig nimmer aan den schijn bedroog,
Den breidel voert der losse zinnen;
Geen Wijsheid, die 't oprecht gemoed
Op vaster voordeel oogen doet,
Geen Waarheid kwam ten Tempel binnen.
De Kunst en schoone Weetenſchap
Beklom hier ſchaars den eeretrap,
Schaars heeft Vernuft 'er uitgeblonken;
Of werd het derwaarts heengeleid,
't Bleef dikwils aan behoefteigheid
Met ſtaalen kluiſters vastgeklonken.

De

De Dwaasheid, door Fortuin gekroond,
 En 't schelmstuk, met haar gunst beloond,
 Zijn, als haar Priesters, hoog in achting :
 Hier volgt de roem den rijkdom na :
 Men slaat 'er slegts den voorspoed gaê,
 En mist de deugd in de eerbetracting.
 Hier ziet men 't spoorloos Onverstand,
 Dat zijn afgodisch offer brandt,
 Ook zweert 'er Domheid trouwe en hulde,
 En wordt weer, op haar beurt, bezind,
 Omdat Fortuin, die los bemint,
 Haare ezelsooren loos verguldde.

Hier kruipt de Vleerij in 't stof,
 En spilt haar' godvergeeten lof,
 Aan hun, die nimmer lof verdienen;
 Zij buigt zig voor den trotschen zot,
 Tervijl ze inwendig met hem spot:
 Hier maakt alleen de Baatzucht vrienden.
 De Ondankbaarheid, zo boos van aart,
 Dat zij, ook God, ten schilde invaart,
 Trapt hier Natuur en Pfligt met voeten;
 Daar ze ieder weldaad snood vergeet,
 Hebt ge al uw gunst aan haar besteed,
 Opdat ze eens in uw borst zou wroeten.

Zoo

Zoo ras Fortuin het aanzicht wendt,
Zoo ras neemt ook de hulde een end',
Om haar, aan haaren slaaf beweezen;
Die man, welêr, gestreeld, gevreesd,
Wordt, door zijn vleiers allermest,
Bespot, geschuuwd en laag mispreezen.
Gefnuikte waan, gevallen moed,
De knegt te paard, de Heer te voet
Zijn hier, daar ze al onze aandagt wekken:
Gaa, zoek nu heul aan uwen vriend,
Vergeefs! Fortuin heeft uitgediend,
Hij zal u ligt ten beul verftrekken.

Dan, welk een luister treft mijn oog!
Wat gouden beelden of zo hoog,
In schoone nisen, staatig pronken!
't Zijn Helden, om Fortuin gevierd,
Door waan en vleitaal gelaauwrierd,
En met de onsterfelijkheid beschonken:
Het volk dat steeds de zon die rijst,
Den voorspoed, die vast aangroeit, prijst,
Hoor ik hun daën bij beurten zingen;
Fortuin bepaalde hun waardij',
En koos hen blindlings uit een rij
Van godvergeeten Gunstelingen.

Het

Het oude Rome in lichen brand,
 De Vrijheid door geweld vermand,
 Den Sylla als een held hier eeren;
 Hier kan 't verwoest Perſépolis,
 Wat in den Hun (*) afſchuwelijk is,
 In Alexander doen waardeeren.

Hier wordt het blind geluk geächt
 In hem die rede en regt verkragt,
 Ten vlock van 't menschedom ſchijnt gebooren:
 Zo kan een fors, en woest geweld,
 Dat heel de waereld wetten ſfelt,
 In ſteê van Heldendeugd bekooren.

Die eernaam wordt hier toegeleid,
 In zoenlooze onbarmhartigheid,
 Die met ſtraklijve en woedende oogen,
 In breede ſtroomen bloeds zig baadt;
 Verdrukte Deugd in boeien ſlaat,
 En Vorſten, onder 't juk geboogen,
 Het wettigst erſgezag ontrukkt;
 Daar volkren, door geweld verdrukt,
 Op 't puin der Vaderlandſche muuren,
 Nog rookend' van den jongſten brand,
 En 't bloed van vriend of naverwant,
 Die dolle glorigzugt bezuuren.

(*) *Attila.*

De

De Staatzugt port die Helden aan,
 Om, nooit vernoegd, naar meer te staan,
 En leert die woefte ontwerpen sineeden,
 Die, onder valfchen redendwang,
 Van Noodweer, Kerk- of Staatbelang,
 Het volkrenregt in 't stof doen treden.
 Zij heeft op bloed noch zielen acht,
 Daar roof en moord en vrouwenkragt,
 Geen drift tot Heerfchappij' verzaaden:
 Verheven boven wet en straf,
 Meet hier een held zijn glorijs af,
 Bij 't slaagen van zijne euveldaaden.

Fortuin! wat zijn uw gunften tog?
 Wat anders dan een hol bedrog?
 Dat zulk een held het brein betover',
 Verëer hem tijtels, hoogen staat,
 Zo ras uw hand hem glippen laat,
 Verdwijnt de Held: de mensch blijft over,
 Of wordt hij in zijn woest geweld
 Geduurig door uw gunst verzeld,
 Kan al uw wuftheid dit gedoogen;
 Dan ftaapt hij in uw' fchoot wel vast,
 Maar opent, door den dood verrast,
 ♂ Schrik! in de Eeuwigheid zijne oogen.

Zo voert ge 't slijkziende onbescheid
 Vast in den kring der ijdelheid,
 Daar slaafische zorg en onrust waaren;
 Zo volgt de wroeging dwaaze hoop.
 Geen Waereld, vol van los verloop,
 Kan immer sijn genoegten baaren;
 Geen Mijter, Kroon, noch gouden Staf
 Beschutten ons voor 't aaklig graf,
 Daar zal het lof der ondeugd zwijgen:
 Maar deugdrijke Armoë heft haar kruin
 Ver boven 't woeden van Fortuin:
 De roem der Deugd zal 't graf ontsijgen!

W. H. L. T.

S I M S O N

I N D E N K E R K E R .

Verzwakte Simfon! in wat kuil ligt gij verzonken?

Hoe jammerlijk is thans uw moedig hart bekneld?...

Ik in gevangenis! in ketenen geklonken!

Ik aan den molenspil des Filistijns gefeld!

Hoe deerlijk heb ik mij door Delila bedroogen!

Ik hing mij aan haar tong, die doodt, terwijl zij vleit,

Ik waagde mij aan 't vuur van heure aanlokkende oogen,

En wilde 't net niet zien door schalk bedrog gebreid.

Gevallen in haar' schoot, als de oorzaak mijner banden,

Vervierp ik eer en staat; heur loosverniste schijn

Bragt mij, na korte vreugd, volkomen in haar handen,

Heur liefde werd voor mij een haatelijk venijn.

♠ Spoorelooze min! wat baart gij wreede vruchten!

Dit is 't gewis gevolg van 't schandlijk misbedrijf,

Dat mij, zo lang ik leev', doet kermen, klaagen, zuchten,

Daar ik van 't heuglijk licht altijd verftoken blijv';

Dit heeft mijn blindheid mij berokkend! blind begeeren!

Ach! waar is Simfon nu? waar blijft die Nafireer?

De kracht van deze vuist kon eêr een' leeuw verheeren,

Dat beest, van een gefcheurd, viel voor mijn voeten neêr.

'k Heb dulzend mannen, met een ezelskaak, verlaagen,
Toen die ten slagzwaard strekte aan mijn geduchte hand;
Waar is nu Gaza's poort, ten bergtop opgedraagen?
Waar al mijn kracht? vergaan! ó onuitwisbre schand!
Waar is mijn vaardigheid, die van de jongelingen
Geroemd werd, als ik hen op raadsels had vergast?
Waar mijne listen, die drie honderd vossen vingen,
Waarmee 'k den Filiftijn in 't leger heb verrast?
Straks worde ik door een' drom van trotsche Filiftijnen,
Bij Dagon's tempelvreugd, mishandeld en bespot;
Daar zal ik, schaamrood, met dees kaale kruin verschijnen,
En bukken moeten voor het outer van hunn' god;
Daar zal dit veege hoofd van 't broofe ligchaam rollen,
In 't schandlijk heiligdom, ter eer dier valsche goôn;
Daar zal mijn ziedend bloed op 't koude marmer stollen,
Daar wordt het ligt, ó smaad! den honden aangeboôn;
Maar neen ... laat mij genade, ó God! bij u verwerven!
Verhoor de bede, die ik stort, het geldt uw eer,
Mijn kracht groei' met mijn hair, zo zullen ze alle sterven,
Zo valt hun trotsch gebouw, met al hun vorsten, neêr.
Zo zegepraale uw Kerk, terwijl hun goôn bezwijken,
Zo worde uw huis gebouwd, hun outer omgestort,
Zo leeve uw volk gerust, zo mooge in Simfon blijken
Dat Simfons Goël nooit wordt in zijn kracht verkort.

J. B.

L E Y D E N.

Wie stond onwrikbaar als een rots in krijgsgevaaren?

Wie werd op 't felst benauwd door oorlog, honger, pest?

Wie vocht gelijk een leeuw, besprongen in zijn nest?

Wie wist den fiersten moed aan wijs beleid te paaren?

Wie riep tot zelfbehoud de hulp der woeste baaren?

Wie waagde goed en bloed voor 's lands Gemeenebest?

Wie toch verdaadigde ooit volmaakt een zwakke vest?

Wie deed op zich Euroop' met gluurende oogen staaren?

Wie heeft het Spaansch geweld heldhaftigst uitgetart?

Wie lag op 't krankbed bij Oranje naast aan 't hart?

Wie zag dien Veegen door haar dapperheid herleeven?

't Was Leyden, 't was mijn Stad. Hoe de afgunst grijnz' of blaff';

Van heur behoud hong 't heil van 't gantsche Neerland af;

Haar trouw moest Bato's erf de gouden Vrijheid geeven!

J. v. R.

F 3

HET

H E T

L A N D V E R M A A K .

Met wat vreugde ontglippen de uren
 Op het hartverrukkend land!
 Daar de zachte golfjes schuren
 Den bebloemden waterkant,
 En de schatrende orgelklanken
 Rollen over 't kruidrijk veld:
 Daar aan dunnen tak en ranken
 't Ooft en sappig druifje zwelt:
 Wollig vee en gladde koeien
 In de natbedaarwde wei
 Hupplen, springen, blaeten, loeien,
 Op 't geluid der veldschalmei:
 Paarden vruchtbaare akkers ploegen:
 De egge 't zaailand effen maakt:
 Noeste boeren spitten, zwoegen,
 Tot Apoll' zijn dagreis staakt:

Rap

Rappe knaapen, hupsche meiden
 't Koren staaplen op den tas,
 Melken, hooien, 't vee verweiden:
 Maaïers seïsen slaan door 't gras.
 Daar de Vischers fuik en netten
 In het kabblend kristallijn
 Van het vlietend beekje zetten,
 Henglen in den zilvren Rhijn,
 En den bruinen aal verrasfen
 Bij het licht der blanke maan,
 Of in 't diepst der waterplasfen
 Weldoorvoede karpers slaan.
 Daar met de afgerechte brakken
 't Schuuwe haasje wordt gejaagd,
 't Graauw patrijsje in 't digtst der takken
 En de snip in 't riet belaagd:
 't Vinkje, door bedrieglijk fluiten,
 Naar het slaguet wordt getroond:
 Strik en lijmflok 't Zangkoor fluiten,
 Dat het loofrijk woud bewoont.
 Daar de netgeschooren dreeven
 Van een' luthof, in 't verschieft,
 't Heerlijkst vergezicht ons geven:
 't Groen geboomte lommer biedt:

't Bloemenperk door fraaie kleuren
 d' Oogen naar zijn schoonheid trekt,
 En door balsemrijke geuren
 Blijfschap in het hart vervekt:
 Daar de moestuin lekkernijen,
 Eel van smaak, op tafel geeft,
 En ons streelt door schilderijen,
 Waan 't natuurlijk schoon in leeft.
 Zielbetovrende landouwen!
 Hoe vermaaklijk valt de tijd,
 Dien men onder 't zoet beschouwen
 Van uw pracht en vreugde slijt.
 't Zaligst lot zweeft in de hutten,
 Dien de rieten daken voor
 Regenvlaag en wind beschutten.
 Hier straalt rijk genoeg door.
 Frisfche luchten, heldre vlieten
 Schenken staeg den boer geneucht,
 Doen hem op den duur genieten
 Welstand, d' eélste bron van vreugd.
 Lagchend veld! gij boeit mijn zinnen
 Aan uw' luistervollen schat.
 Wie moet niet uw schoon beminnen
 Boven 't schraal vermaak der stad?

F. H.

AAN DE
HEEREN LEDEN
VAN HET
GENOOTSCHAP,

TER SPREUKE VOERENDE:

KUNST WORDT DOOR ARBEID VERKREGEN;

*Bij mijne aankomst in derzelver GENOOTSCHAP,
den 6. van Grasmaand*

M D C C L X X I V.

Heerliche Vrienden! Kunstgenooten! sierfels van 't Bataafsche Athen!
Heeft uwwriendschap mij verwaardigd, mij, ontbloot van kundigheên,
Met den luisterrijken cernaam van uw kunst- en lofgenoot?
Wis die keuze schat mijn kragten, wie mij vleên wil, te groot.
Meer geschikt voor 't pijprijk Orgel; meer gewoon aan 't snaarenspel;
Beter burger in Orchesten dan bij boeken in mijn cel;
Vrees ik ongeschikt te weezen tot een' zanger in uw Choor;
Inmers, 'k weet hoe valsche toonen knarsen in een kundig oor.
Dan, vereert gij mijne klanken; moet ik uwen Helicon,
Die den lof der letterhelden bij der braven achting won,
Helpen bouwen, helpen eeren; wilt mij dan de melodij
En de schrandre trekken leeren van een eed'ler poëzij.

Als mijn arbeid op de waarheid van uw kunstspreek hoopen mag,
 Zal mijn dankbaarheid betaalen de eer van deezen blijden dag,
 Zal mijn pen . . . dan , laat ik zwijgen , en door strafbaar onbescheid
 De aandacht met mijn rijm niet hindren in haar nutter bezigheid.
 Dultt. nochtans , begaafde Dichters ! dat ik u mijn' heilwensch zing' .
 Bloeit voor Neerland door uw dichtkunst , en uw vlijtige oefening .
 Pronkt met kraakende eelaurieren , onverwelkbaar , eeuwig groen ,
 Schoon de rampen , nijd en laster , braave geesten treuren doen .
 Pallas opene u haar schatten ; Pallas biede u steeds de hand ,
 Om uw kunstmin aan te kweeken , reeds bekend in Nederland .
 Moogt gij op Beschermers roemen , die , der Burgerij tot vreugd ,
 En der Hoogeschool ter eere , Zuilen zijn van kunst en deugd ;
 Dees geleerde en agtbre Lichten sieren , door hun kloek beleid ,
 Uw Genootschap , dat door kunstmin dingt naar waare onsterflijkheid .

Zo , zo roem' men volgende eeuwen Leydens vrugtbre Maatschappij ,
 Waar men slechts den naam hoort noemen van beschaafde poëzij !
 Zo zie 't nageflacht een proefftuk van uw vriendschap en uw gunst ,
 In het onverdiend beschermen van mijn onvolmaakte kunst .

H. C.

VAAR-

V A A R W E L

A A N M I J N E N

B R O E D E R,

OP ZIJNE REIS NAAR BATAVIA.

Ontzachtlijk oogenblik! gij nadert dan, en dringt
En perst mijn' bangen geest, dat hij het afscheid zingt
Voor mijnen Broeder, die, op hobbclende baaren,
Moet worstlen, om geluk, met dreigende gevaaren!
Och! hadt ge een sterker ziel belast met zulk een' post;
Mij van dien hartstochtstorm bij mijnen zang verlost;
Gij zoudt getuige zijn van heugelijker toonen.
Natuur! hoe lang zult gij alleen mijn ziel bewoonen,
En tranen vergen, die mijn letters vloeien doen?
Kan mijne oprechtheid uw beweging niet verhoên,
En is een stille zucht, alleen bij d'Albehoeder
Bekend, niet teér genoeg, bij 't-afschied van een' Broeder?

Een

Een schreiend huisgezin, een angstig ouderhart,
 Beproofde broedertrouw, die 't naadrend scheiden smart,
 Vertoon't ge mij, Natuur! wanneer ik hem wil schrijven!
 Hoe kwelt ge een teedre ziel, die u getrouw wil blijven,
 Gehoorzaam aan uw wet, en aan de stem van 't bloed!
 Dan, welk een oogenblik! de korte tijd vergt spoed,
 Indien ik nog begeer' mijn' wensch hem meê te geeven.
 Vertoef dan, Oostenwind! indien gij in mijn leven
 Mij éénen dienst kunt doen, en laat de vlotte kiel
 Niet bruischen door het zout, voor mijn ontsfelde ziel
 Haar afgevergte vracht in 't wachtend schip moog' storten;
 Die zwaarte zal de reis niet hindren, maar verkorten.

Mijn Broeder! schoon de Rede uw kloeke ziel dus sterkt,
 Dat niemand uw gevoel in 't lievend hart bemerkt,
 De laatste liefdekus van Ouderen en Maagen
 Zal toch den jongsten storm om de overwinning waagen;
 En wint uw moed het veld; gij voert nochtans in zee
 Een' zwaaren ballast van oprechte tranen meê,
 Wiens ongevoon gewigt uw ziel, ons oog ontweeken,
 Verpligten zal, om in de verfte waereldstreeken
 Te peinzen op 't gemis van zichtbaare oudermin,
 Op 't hardlijk afscheid van een zegnend huisgezin,
 Van mij, van al den stoet van Vrienden en bekenden.
 Wie kan uw schreiend hart dan van dat voorwerp wenden,

Dan

Dan Hij, wiens troostbron voor bedrukten open staat,
Als Vader, Moeder, en de waereld ons verlaat?
Die Opperoorzaak en Behouder van ons leven
Wit dan op ijdre traan een gunstig antwoord geeven,
Wanneer gij naar den staat van 't lievend Maagschap vraagt,
Of uwe vreemdingschap in hun gemis beklagt.
Die God, der vaadren God, wil u met heil verrijken,
Indiën ge al voor 't geweld der rampen moet bezwijken,
En, midden in 't gevaar, uw vaderland en bloed,
Slechts met een diepe zucht nog, stervend, zeeqnen moet.
'Die zelfde God drooge ons de traanen op de wangen,
Wannecr het ouderhart zijn uitgerekt verlangen
Naar uwe wederkomst, op 't sterfbed hooren doet,
En, bij de laatste kus, aan ons beveelt zijn groet
En dierbren zegen aan het uitlands kind te geeven,
Nog hartelijk bemind bij d'eindpaal van dit leven.
Blijf, blijf dan, waar ge zijt, toch ijvrig in 't gebed;
Opdat geen woest gedrag een ouderbeel belett'
Verhooring bij Gods troon, tot uw geluk, te vinden.
Onze Ouders zullen u, en mij, na hun ontbinden,
Verwachten in den kring van 't zalig englandom,
En sterven itt de hoop van 't eeuwig wellekom.
Behaagt het onzen God dat zij u weër ontvangen,
Na 't einde van uw reis; na 't doel van uw belangen

Ge

Gelukkig is bereikt; dat eer uw deugd dan geld
 Hun uw bevordering in waare grootheid meld',
 En 't jonger broederfchap een voorbeeld zij gegeven
 Hoe God den mensch behoedt, zelfs in het veegfte leven.
 Hoe 't ga, de deugd blijve u, in alle ontmoeting, bij,
 En, als een zeeke gids, bestendig aan uw zij'.
 Zij fluije uw lujftrend oor voor vleiende gezangen,
 Gefchikt om zulk een ziel, als de uwe, vroeg te vangen
 In ftrikken van 't verderf; gefchikt om uw geluk
 Te wifflen, eer gij 't merkt, met maatellozen druk.
 De Deugd (wie zou haar niet tot zijne leidsvrouw wenfchen!)
 Wordt ook op prijs gefield bij de allerwoeftfte menfchen,
 Zelfs daar het zonnelicht de blinde heidnen brandt;
 Geen oord, hoe ver van hier, of 't is haar vaderland.
 Des wenscht ze ook door uw keus haar' roem te zien vergrooten
 Bij 't minbefchaafd geflacht van uw natuurgenoeten.

Vaarwel! ... het naadrend uur bepaalt mij tot een flot.
 Verlaat uw vaderland blijmoedig; reis met God,
 Wiens voorzorg overäl zijn kindren trouw beveiligt,
 Zo lang zijn VADERNAAM eerbiedig wordt geheiligt.
 Streef, op zijn hulp gerust, de woefte baaren door;
 Hij lichte 't Stuurmans oog met Israels baake voor,
 En wil hem, door de vlijt der dobbrende onderdaanen
 Geholpen, 't moeilijk pad door 't fpoorloos pekcl baanen.

Zijn

Zijn Geest bestuur' den geest van ijden reisgenoot,
En maak' het volkrijk schip, gelijk een Noachsboot,
Een drijvend heiligdom van zijn verbondelingen.
Het plegtige gebed, het heilig psalmenzingen
Klimm', daar de horizon geen echo schaatren doet,
Door 't blinkend stargewelf, uit d'ongemeeten vloed;
En, daar de eenvoudigheid nooit wordt van God verstoeten,
Bedeel' hij elk met heil, als andre gunstgenooten.
Verbeeldt ge u dan een' storm, verbeeld u ook een' God,
Die d'afgrond zelfs beroert, die 't wisselende lot
Van al wat drijft en is, alleen heeft in zijn handen.
Al moest gij dan aan 't eind der vaarbre waereld stranden,
En gints en weêr gefchokt, het rijkgezaden schip
Vanëen zien splijten op een barre rots of klip,
Geen nood! Gods waakend oog kon, in de bangste tijden,
Den vroomen Zoon van Seth in 't aakligst oord bevrijden,
En, wat veranderen mag, God blijft in eeuwigheid,
En heeft zija' bijstand nooit een roepend kind ontzeid.

Vaarwel! vaar eeuwig wel! gedenk mij bij uw vrienden;
Laat mijn welmeenendheid geduurig toegang vinden,
Door dit en ander schrift, in 't ongeschroeid gemoed,
En u ook troosten, als het u eens schreien doet.
Denk: zonder traanen werd mijn brief u niet gezonden,
En zonder traanen wordt de waarde nooit gevonden

Voor

Voor mijne oprechte vlijt; doe, doe mijn schrift dan recht,
Wanneer het u in ernst, als nu, de waarheid zegt.

Vaarwel! en bid voor ons; ik zal in mijn gebeden
U steeds gedachtig zijn, wanneer mij God, als heden,
Daartoe vermogen schenkt, en hoort Hij mijn gebed,
Dan blijft uw vaardig schip door weêr noch wind belet,
Maar moog', voor wind en stroom, de kalme reê verlaaten,
Tot voordeel van uw reis, ten nutte veeler staaten.

Toef, toef nu langer niet, ô gunstige Oostenwind!
Opdat men 't anker van zijn' zwaaren post ontbind',
En, zingend met den mond, met traanen op de kaaken,
De hoogste kerkspits van het vaderland moog' maaken
Tot laatste boode van de laatste zucht, en groet,
Aan weenende Ouders, en 't genootschap van het bloed.
Daar ligt men 't anker reeds. . . . ô Eeuwige Behoeder!
Bewaar de vlotte kiel; bewaar mijn' dierbren Broeder;
Schenk hem uw' blijden troost; bemoedig ons met hoop
Op een gewenschte reis, en braaven levensloop.
Wij zullen 't bedehuis, daar we om uw bijstand smeeken,
Doen galmen van uw gunst, een zwerfend kind gebleeken.

Daar wordt de laatste galm van 't spoedend schip verspreid . . .
Mijn Broeder! . . . hoort gij 't nog? . . . Vaarwel in eeuwigheid!

H. C.

D E

DE

V R E D E,

L I E R Z A N G,

V O O R H E T

G E N O O T S C H A P,

BIJ DESZELFS ZEVENDE VERJAERING,

Gevierd op den 1. van Wintermaend des jaers

M D C C L X X I I I.

Zing de zegenrijke Vrede, die mijn ziel tot zingen spoort;
 Lieve, stille, zoete Vrede, die en God en mensch bekoort;
 Die van eeuwigheid haer' zetel vestigde in het blinkend licht,
 En met Seraphijnen toonen juichte voor Gods aengezicht;
 Die, na 't vormen van het schefsel, in 't onzondig Paradijs,
 Nevens 't eerste paer, den Schepper loofde en prees op englenwijz';
 Die, na 't onbedacht vergrijpen, na al 's menschen bittren val,
 Echter 't heil is van ons leven, en het steunfel van 't heeläl.

Heufche Vrede! dierbre Vrede! lust der Godheid! zoetste zoet!
 Laet de hulde u niet mishaegeen, die ons hart u needrig doet.

G.

Voor.

Voorpoedwekster ! Hartvereenster, Kunstenkweekster, blij van aert!
Gij, gij hebt, met eigen vingren, u ter eer', mijn lier besnaerd.

Eedle Dichtkunst! rijke Dichtkunst! sterk mijn' ijver, roer mijn tong,
Toon dat ik, door u begunstigd, voor uw Hoofdbeschutster zong;
Schenk uw' invloed en beziel mij met dien geest, dat vuur, die kracht
Tot mijn edel doelwit noodig, en dit uur van u verwacht.

* Juich ! gij blaest alreë mijn zinnen, teërbemide Zielvriendin !
Nieuwe krachten, versche lusten, sterker zangvermogens in.

Vreëgezinde Kunstmeëcenen ! die dees breede broedrenrij,
Door uw kloek vernuft en vriendſchap, stut en hoedt, verwaerdigt mij,
Mij een wijl gehoor te geeven. Braeve Leden ! leent mij 't oor :
* Zing de Vrede, * zing de grondvest van dit juichend Dichtrenchoor.

Vlucht, verwoede twistharpijen ! Vrede, aenminnig van gelact,
Treedt langs versche roozenpaden, in een hagelwit gewaëd,
Door de Leeuwendaelfche dreeven, waer zij werd met bloed gekocht,
Na de ontmenschte toomloosheden, die verderflijke Oorlog wrocht,
Hoe aenvallig, hoe zieltreffend toont zich hier dit godlijk Beeld,
Daer de minzaemheid verrukkend in 't bekoorend aenzicht speelt;
Daer heure oogen ons doen leezen welk een rust de ziel bewoont,
Ijder lonkje haer genoeg en genegen liefde toont;
Daer heur open boezem ijder ongeveinsde trouw doet zien;
Daer heur hand de malsche olijven ons bestendig aen blijft biën;

Daer

Daer heur voeten , die de ketens van het snood geweld vertreên ,
 Onze beemden steeds bewandlen , rijk in aerdsche zaligheên ;
 Felle leeuwen , teedre geitjes , weet ze in één gaarcel te slaen ,
 Woefte wolven , zagte lammren , doet zij vredig famen gaen .
 't Bloedig veld verdriet haere oogen , 't schel geluid der krijgstrompet ,
 't Hol gedonder der kanonnen en de blikfems van 't musket ,
 Doen heure ingewanden rommlen ; 't angstig schreien van natuur
 Dringt haer door het oor in 't harte ; zij verdooft het oorlogsvuur .
 Zwaarden , door verwoede Vorsten tot verderf en moord gesmeed ,
 Slaet zij met haer hand tot spaden ; spietfen , tot den krijg gereed ,
 Vormt zij tot geboogen sikkels ; daer zij 't land , welêer met bloed
 Overstroomd , met vruchtbre graenen , rijk gezegend , prijken doet .
 Gij , ô Vrede ! boeit de Tweedragt , gij verbant de Toorn en Haet ,
 Gij verdraegt en zijt geduldig ; doemenswaerdige Eigenbaet ,
 Die niet zelden heure tempels op gestolene erven bouwt ,
 Doet u naer geen staeten trachten , noch verleidend kroonengoud .
 Steeds te vreden , steeds verzelfchapt door 't Genoegen , door de Rust ,
 Steeds door duizend Zaligheden teêr omärmd en zagt gekust ,
 Door de Godheid zelv begunstigd , die bij u , ô Vrede ! woont ,
 Is 'er niets dat uwe zinnen buiten uw bezitting troont .
 Gij bemint en kweekt de Liefde ; gij houdt Vrijheid vrij van druk ;
 Zuivre Vriendschap smaekt uw' zegen , gij bevestigt haer geluk .

Gij doet rijken armen troosten; armen stil en dankbaer zijn;
 Gij verbindt verdcelde harten, hoe onmooglijk zulks ook schijn';
 Ja, gij hebt, o Vreê! 't geen alles wijd en ver te boven ging,
 Zelfs den heiligen God verëenigd met den boozen sterveling.
 Tijd noch roest kan u verteeren; vuur noch water, stael noch lood,
 Hel noch duivel u verflinden; Vrede ducht noch graf noch dood;
 En dus zelv gerust en veilig, baert gij, hoe de boosheid woed',
 Hoe de laster brulle en tiere, zagte kalmte in ons gemoed.
 Laet de Goudzucht met de Bloeddorst, ver van Bato's vredig strand,
 Steelen, kerven, moorden, branden, Vrede heerscht in Nederland.
 Zij heeft Leeuwendael verkoozen tot haer' zetel, tot haer wijk,
 Schuuw voor vreemde legerknaepen en elk strijdend koningrijk.
 Hier, hier woont zij onbesprongen, in geen' fellen krijg verward,
 Hier verlaet zich op haer zorgen, Land en Stad en huis en hart.
 Hier betoont zij zich de moeder van den rijkdom, en, bekoord
 Door het heil der vrije volken, kweekt zij rust en eendragt voort.
 Zij doet Landman, bij het naedren van 't verrukkend morgenlicht,
 Juichend uit zijn stulpje treden, en, met een verheugd gezicht,
 't Rijzend zonnegoud begroeten, daer hij meerder vreugd geniet
 Dan de Hoovling, die zijn' Koning op den Rijkstroon stijgen ziet.
 Zij begunstigt zijne kudden en vermeedert zijnen schat,
 Doet hem blij 't gewoekerd zuivel voeren naer de drokke Stad;

En,

En, belust op 't land te woonen, strekt haer 't lied der jeugd ten prijs',
Die het heil der Vrede zingen, op eene onbedwongen wijze.
Zij beveeligt op de baeren Nederlands nutte Koopmanschap;
Kroont met zegen onzen handel; voert ons heil ten hoogsten trap;
Zij, zij dekt de Vischerijen voor des vijands wreed geweld,
En zij geeft dat Zeeman vrolijk, vol gelaeden, strandwaerd suelt,
Waer hem gade en kinders toeven, en vrede'lievend, gantsch verrukt,
Elk, ten blijk van teedre liefde, zijn gezengde wangen drukt.

Vrede in Kerk en Burgerstaeten kweekt godvruchtigheid en lust,
Daer 't krakkeel bedaerde zinnen menigwerf op 't sterkst ontrust.
Weer, o Vrede! zulke monsters, die verwoed, in vroomen schijn,
Wonden, daer zij heelen moesten, die 't bedrieglijkst moordvenijn
Voor een heilzaam middel venten; zielen, vol met zwarte gal,
Pesten voor hun evenmenschen, wolven in den lammrenstal.

Vrede doet de kunsten bloeien, onbekommerd, vrank en vrij;
Zij, zij kweekt de Wetenschappen en volmactt de Poëzij.
Waer zij zich ook mag onthouden ondervindt elkēen haer gunst,
Ja, zij maekt 's Lands Palinuuren tot Beschermers van de kunst.
Dichtverloofde Maetschappijen groeien aen, bij haer genot,
En verheugen zich voor de oogen van 't onweetend Midas rot.
Vrede, jaeren lang genooten, wekt der Dichtren vluggen geest,
Tegen Wijnmaend, Leydens Vrijmaend, Leydens tweede Jubelfeest!

Zij, zij is 't, die dit Genootſchap zeven jaer begunſtigd heeft,
 In wiens boezem, ſpijt den Laster, Deugd met Vredeliefde leeft.
 Vrede heeft ons vast vereenigd; Vrede ſchraegt dit Kunstgeſicht;
 Vrede houdt Mcçcen en Dichter hier aen heur belang verpligt.
 Vrede doet ons in deeze uren, vrij en blij, ten reie gaen,
 En verheugd de zilvren ſnaeren, met vernieuwde lusten, slaen.
 Milde Vrede! zagte Vrede! woon hier lang, bevrijd van rouw,
 Wijsheidkweecker! Hartöntſteecker! ſchraeg altijd dit Kunstgebouw;
 Kom, geef kracht aen onze banden, ſcheid gij nimmer van ons af,
 Maer geleid gij onze ſchreden tot den boord van 't ſtille graf.
 Blijf in Neêrland zo lang woonen, tot gij, bij het eind der aerd',
 Naer uw Vaderland, den Hemel, eens voor eeuwig, heenen vaert!

C. v. H. J.

VOOR-

V O O R U I T Z I E N

E N

H E R D E N K E N .

Wie voert op zijn gedagten
Een onbepaalde heerschappij?
De wil erkent heur werking vrij,
En moet haer voorschrift wagen:
Nu doen ze ons, onverhoeds en vlug,
Tot in 't aenstaende dringen;
Dan wenden zij zich straks te rug,
Naer reeds gebeurde dingen.

De hoop stelt aen ons poogen,
Niet schaers, ict treffelijks ten doel:
Hoe zalig is dan 't voorgevoel,
Hoe lief het denkvermogen!
De ziel heeft in 't genieten smaek;
En weegt die freeling over,
De geur van 't rustloos voorvermaek
Is waerlijk niet veel grover.

G 4

Kan

Kan dus 't Vooruitzicht streelen;
 't Herdenken aen oprechte deugd
 Doet ons, in een gelijke vreugd',
 Ja, in nog eedler, deelef.
 't Geweeten wordt niet ligt gefust,
 En kan onmooglijk vleien:
 Gelukkig hij, die, steeds gerust,
 Zijn uitspraek durft verbeiden!

Maer kan ons 't kwaed bekooren,
 En volgt het hart wat boosheid raedt,
 Wat wordt, in zulk een' leevensstaet,
 Uit beiden dan geboren?
 't Vooruitzicht werkt bevreesdheid uit,
 Het andre jammerklagten;
 Vack volgt een hoopeloos befluit
 Op zulke Nagedagten!

De Deugd kan kalmte baeren,
 Die ons hier 't hoogst geluk bereidt,
 En ons op 't heil der Eeuwigheid,
 Met blijde hoop, doet staeren:
 Volg dan, ô mensch! heur spoor alleen,
 Wil haer uzelfen schenken!
 Zo zult gij, eeuwig wel te vreên,
 Vooruitzien en Herdenken.

P. V. J.

D E

VERSCHILLENDE SMAAK.

Trahit sua quemque voluptas.

P E R S I U S.

Welk onderscheid van smaak bespeurt men in de menschen!
 Die siert zijn kostbaar huis met Chinaas poppengoed.
 Dees stelt in glazen zijn begeerlijkste wenschen,
 Een ander is verheugd als hij konijnen voedt.
 Men ziet 'er, die met vlijt van allerlei stranden
 Het onkruid gaëren voor hun Plantenkabinet;
 Ook zijn 'er die een mier uit Oost- of Westerlanden
 Zoo blijde ontvangen als een kind een stuk banket.
 Nodaster roemt op keur van onderscheiden knoopen,
 Sints Jan van Leydens tijd tot nu met zweet vergaëd.
 Antiquus laat voor goud verroefte munten koopen.
 Hans pocht op kiezen, als soldaaten net geschaard.
 Zoo vindt men lieden, die door vreugd niet kunnen eeten,
 Na 't blij verwerven van een' Scheveningschen schulp;
 Weër andren, die door drift tot printjes zijn bezeeten,
 Of needrig zwetsen op een fraaigekleurde tulp.
 De vreugd van Wurmenvriend is naauwlijks in te toomen,
 Nu hij den eersten druk van 't Switserfche A B C
 Voor vijftig kroonen heeft uit Neufchatel bekoomen,
 Filint zijn leerling bragt dit letterkunststuk meê.

Multedax stelt in spijs een wondergroot behaagen,
 Terwijl Potarius de keelpomp zuigend houdt:
 Parmeen zoekt tijdverdrijf in vischen, rijden, jaagen,
 Of nart, bij winterdag, zich dikwils arm en koud.
 Slakminnaar wandelt langzaam onder 't mugverdrijven,
 Piet draaft als post van staat door struik en heg en land.
 Pou weet het Persiaansch volkunstig naarteschrijven,
 Hij heeft een Rouwklagt van Schach Nadirs eigen hand.
 Jakobus leest met smaak Hongaarsche Bruiloftsbrieven,
 Daar Willem Praatgraag steeds van de almanakken spreekt,
 Die Binder Gerrit op zijn Achtbaarheids believen
 Bij 't eind van 't jaar in 't kleet van Gallisch kalfsleer steekt.
 Antoon schrijft dagelijks uit Baldus wijze schriften
 Een dubbelvijftigtal van letterseilen op:
 Zoo (zegt hij) leert men 't kwaad van 't goed naaukeurig schiften,
 Zoo geeft Beschaaving aan Onachtzaamheid den schop.
 Het grootst vermaak van Dirk bestaat in lang te slaapen,
 Van Fredrik, in 't gespeel op doedelzak of trom,
 Van Everhard, in 't zien naar kunstbedreevene aapen,
 Van Klaas, in 't schimpen op het Zanggodinnendom.
 Vincent zout Haazen in, om smaaklijk op te knappen
 Na Vrouwendag. Filips verschoont zich eenmaal 's jaars.
 Kees leert een ekster als een Dorprafcerder snappen.
 Michiel eet asia bij snoek of waterbaars.

Domitiaan vindt smaak om vliegen op te vangen.
Louw leeft, als hij een slaapje in zijne doodkist neemt,
Dus (spreekt hij) blijft men niet te vast aan de aarde hangen,
Dus valt de doodflaap ons ook naderhand niet vreemd.
Hein luistert gaarne naar het luiden van de klokken.
Jan dicht een grafschrift op den Turkschen Admiraal.
Joost koopt een meenigte Japanfche wandelstokken.
Frans onderwijst zijn' knecht in de Italiaanfche taal.
Reinier leeft weltevreen, als hij voor Vrouw en Kindren
Des avonds voorleest uit de Martelaarskronijk:
Dan kan geen Noordervlaag zijn peinzende aandagt hindren,
Dan toont zich zijne ziel verheven boven 't slijk.
Leen rekent de uren der verwoefing van Oud Roomen,
Hij weet op een minuut, wanneer de Amerikaan
Zich doorgaans wascht in 't vlak der koele Zuiderfroomen.
Ernst heeft verkeerung met de burgers van de maan.
Gijs telt zijn' adeldom van Nimrods vroege tijden,
Hij roemt nog op een haan, door Hein den Vogelaar
Aan zijn geflacht vereerd tot loon van moedig ftrijden.
Krijn fchrijft de buien op van 't afgeloopen jaar.
Zoo maalde Lipsius den roem der Olifanten,
Zoo juicht Erasmus, als hij 't lof der Zotheid zingt:
Zoo tooit een Heins zijn fchrift met letterdiamanten,
Als hij der Vlooiën lof op Roomfche fnaaren dwingt.

Ja

Ja 't zelfde schijnt mij in de neiging waar te weezen,
 Dat opgemerkt wordt in 't gelaat van iederēen.
 Elk heeft zijn' weezenstrek: dees dien, die weder deezen:
 Zoo is 't ook met vernuft, en eedle kundigheēn:
 Verscheiden smaak toch heeft Bochart, Galeen, van Effen,
 Moliere, Bijokershoek en Livius bekoord:
 Elk hunner wist het wit, door hem bedoeld, te treffen:
 't Zijn waarlijk mannen, ja 't zijn monsters in hun soort.
 Doet dan wel iemand kwaad, als hij zijn' smaak wil volgen,
 Tenzij de *Rede* hem die neiging strafbaar maakt?
 O Neen: hij maakt geen' mensch door hoon op hem verbolgen,
 Hij leeft gelukkig, daar zijn doen hem telkens smaakt.
 Maar, Vrienden! wilt gij ooit den rechten smaak erlangen,
 Dien smaak, die 't leeven stiert naar juiste billijkheid,
 Doet dan vooräl uw nut met zoute Hekelzangen,
 Zoo tart gij Momus zelfs en 't lastrend onbescheid.

R. v. S.

DE

D E
L E N T E.

Het Aardrijk is in barensood,
 En opent reeds den vruchtbreu schoot,
 Om geurig bloemgewas en sappig groen te schenken;
 Terwijl de liefelijke Mei
 Der knaapen- en der maagdenrei
 Weêr stof tot blijfchap geeft, door aan haar komst te denken.

De vreugd verspreidt zich over 't veld,
 Daar 't goudgeel boterbloemtje zwelt,
 't Geen 't lociend rûndvee noopt den duffen stal te ontvlieden,
 Om door dit finaaklijk landbanket,
 Zo mild, zo rijk haar voorgezet,
 Een' overvloed van room den Landman aan te bieden.

Het wollig fchaapje fcheert den zoom,
 Het boordfel van den heldren froom,
 En huppelt op het gras met zijn onnoosle jongen.

Het geile geitje springt en tiert
 En maait den rand, die 't beekje fiert,
 Wellustig door de spijs voor zo veel graage tongen.

Het

Het bosch, verrijkt met nieuwe blaën,
 Neemt uur op uur in schoonheid aan,
En schijnt met ongeduld het zangchoor op te wachten,
 , Terwijl zijn grond den honger flilt
 Van kruipend vee en schichtig wild,
Dat in zijn schaduw leeft en stoorloos mag vernachten.

't Bekoorlijkzingend pluimgediert,
 Dat vrolijk door de telgjes zwiert,
En, op 't welriekend kruid, door dartle drift ontstoken,
 Zijn lieve weêrhelft streelt en kuscht,
 En heete minnevlammen bluscht,
Jucht, nu de Lentezon ter kimme is doorgebroken.

De trouwe tortel kirt in 't woud,
 Daar zijn vriendin het nestje bouwt.
Men hoort in sloot en poel de schorre kikvorsch kwaken.
 De zwaluw vliegt voor haar gezin
 De leege schuur en hooibarg in;
Daar 't klepprend vogelheir het kraambed spreidt op daken.

De gouden zon toont nu haar kracht:
 Zij tooit het veld met groen smaragd,
En daagt met luister op om 't Lentefeest te vieren.
 De vischjes dartlen in den vloed,
 Die zilvren golfjes rollen doet,
Wier druppelen 't zwaanendons met duizend paerlen sieren.

Het

Het werkzaam Bijtje ziet reeds uit
Naar geurig bloemgewas en kruid,
Om vlijtig 't allereêlst uit veld en tuin te kiezen,
Tot voedsel in zijn' nijvren staat
En bouwstof voor die wondre raat',
Wier schikking 't grootst vernuft zich zelve doet verliezen.

Het nuttig graan, lang blootgesteld
Aan winterkoude en stormgeweld,
Heft prat den dunnen halm en 't jeugdig hoofd naar boven
De beuke, een fieraad van de paên,
Verwisfelt zijn verdorde blaên
Voor eedler zomerkleur in kreupelbosch en hoven.

't Genoegen zweeft van oord tot oord
Op Zephirs zoelen adem voort.

Het strelend veldvermaak lokt nu de Stad naar buiten.

De noelste Landman spit en ploegt,
Of zingt en zaait en dankt en zwoegt,

Tot hij de werkbaan door den zwarten Nacht ziet sluiten;

De vlugge ziel, lang warsch van rust,
Zoekt in de werkzaamheid haar' lust:

Een nieuwe gloed ontvonkt het geestig denkvermogen:

't Vernuft krijgt onbeperkter magt:

Het logge ligchaam groeit in kracht:

Natuur schenkt artfenij voor tong en oor en oogen.

Gints

Gints kuscht Amintas 't hart gezond
 Aan Clorimeens koraalen mond,
En toont zijn minnedrift in 't drukken van haar lippen;
 Terwijl verliefde Damon zingt,
 En Silvia tot luistren dwingt,
Of eets het troostlijk ja die schoone mogt ontslippen.

Dus sluïpt bij d'een de teedre Min
 Door 't speeziek oog ten boezem in;
Daar de altijdblijde Hoop weêr andren weet te strelen,
 Nu 't bloesemknopje hun belooft
 Een' rijken oest van smaaklijk ooft,
De milde weldaën, die de Herfst hun meê zal delen.

ô Wonderbaare wisfeling!
 Wat schenkt ge aan d'ondermaanschen kring
Een luisterrijke pracht bij gulle vrolijkheden,
 Door koeffring van 't inwendig vuur,
 Wiens gloed de aanminnige Natuur,
Van kou schier levenloos, doet uit heur' doodslaap treden.

ô Lente! vriendlijkst Jaarfaizoen,
 Die met uw oogverfterkend groen,
Welriekend bloemgewas en zwevende orgelklanken,
 Gezonde lucht en heilzaam kruid,
 De zinnen vleit en maakt tot buit,

Uw rijkdom leere elkéén den Schepper recht te danken!

F. H.

D E G I E R I G E .

Avarus plaagt zichzely', hij schraapt om arm te zijn,
Zijn ingebeeld geluk is rijkdom in den schijn,
Maar armoede in de daad; hij ziet voor al zijn zwoegen,
En dagelijkse zorg, geen schaduw van genoegen.
Zijn angst en hebzucht groeit bij 't groeien van zijn' schat,
De noodigste uitgaaf doet hem beeven als een blad,
En zal hij dan wel ooit zijn mager lijf verkwikken?
Avaar zal aan geen vleesch of druivenkorlen stikken,
Gelukkig! dat zijn maag de schaffklok daaglijks luidt,
't Waare anders overlang reeds met zijn leeven uit.
Zijn wangen zijn verbleekt, zijne oogen ingezonken,
Zijn vingers blaauw geteld, 't is niet dan vel en bonken
Wat ge aan Avarus ziet: aan baard en kleedrenpracht
Schijnt hij 't verachtste lid van Abrams nageslacht.
Hij dwaalt door 't eenzaam huis, gewapend met pistoolen,
En stompgeroest geweër, in zijn japon verhoolen,
En altijd ziet hij kwaad, en altijd ziet hij mis,
Zo dat 'er menig deur en post beschadigd is
Door 't vechten met een schim: hij maakt van elken morgen
Zijn' avond, slaapt bij dag, zo lang zijn angst wil borgen,
Terwijl hij nacht op nacht zijn' dierbren schat bewaakt,
Zijn' schuldhèer vloekt, geen mensch vertrouwt, zijn lichhaam kraakt,

H

la

In 't felfte van de kou' laat hij de kegels vriezen
 Aan zijn verkleumde neus, dan klappen tand en kiezen,
 Hij trilt, en likt, en wrijft, en stampt, en zucht, en karmt,
 Terwijl een arme boer zich bij zijn vuurtjen warmt.
 Nooit zal een fterfgeval, hoe finartlijk 't ook moog' weezen,
 Hem treffen, of hij moet den rouwbrief *franco* leezen.
 De klagende armoê drukt de beelden van haar finart
 Vergeefsch in 't eeuwige ijs van zijn bevroozen hart,
 En ziet zich ongetroost van zijne wooning jaagen.
 Een blinde grijsaart dorst hem laatst eene aalmoes vragen,
 Avarus liet zijn' mond dit grievend woord ontgaan:
 „ Werk, luiaart, om den kost, en fpreek mij nooit weêr aan”.
 De geldzucht maakt hem flomp voor alle wetenfchappen
 En kunften, naauwlijks draagt zijn ziel de jongfte fchappen
 Van rede en menfchlijkheid: geen wonder, zorg en tijd,
 Genoegen, eer, en heil, heeft hij aan 't geld gewijd.
 Onzalig menfch! wie kan uw ongeluk bepaalen?
 Voor mij, 't verveelt mij reeds uw fnoedheid afte maalen,
 Een fnoedheid, die 't belang der maatfchappij vertreedt,
 En met haar maagre vuist van menfchen beesten kneedt.
 Avaar! indien gij dagt, dat in de helſche ſtaaten
 Een Gierigaart tot ſtraf met gloeiende dukaaten
 Zou ſpeelen, 'k wed, dat gij, al raazende naar 't goud,
 Schuimbekkend naar den ſtrop, of 't water vliegen zoudt.

B. B.

D E L O F
D E R
G E Z O N D H E I D.

'k Offer thans dit needrig blad
Aan een reeks bespiegelingen.

'k Zal het eêlst dat de aard' bevat,
'k Zal GEZONDHEID's kuster zingen,
Want zij is de grootte schat.

Zij is 't onwaardeerbaar goed,
Best gekend door meest te derven,
Dat ons 't leven lusten doet;
Daar 't gemis een langzaam sterven,
Maar geen leven heeten moet.

Schoonste Gaaf van 't Hemelhof!
Uit de Matigheid geboren,
Al te groot voor mijnen lof,
Belg u niet mijn' toon te hooren,
Gij beschikt mijn Zangster stof.

MENGELDICHTEN.

't Is Gezondheid, die ons lot
 In al de ondermaansche zaaken
 Suikert met het zoetst genot,
 En ons dubble vreugd doet smaaken
 In de milde gunst van God.

Laat vrij lucht en land en zee
 Uwe tafels overlaaden,
 En voldoe het oog 'er meê;
 't Zal u lusten noch verzaaden,
 Door 't gevoel van 't kleinste wee!

Maar gezond en fris en blij,
 Zou men brood en water looven,
 Boven al de lekkernij
 Van *Lukullus* dartle hoven,
 Met een weinig smerts 'er bij.

Kurius, gezond en glad,
 Kon de fijnste spijs vermaaden,
 Met al d'aangeboden schat,
 Toen hij raapen zat te braaden,
 Waar hij beetren smaak in had!

Let

Let hoe Bouwman, welgemoed,
Met de frisheid op zijn kaaken,
Aan den haard zijn' honger boet;
Daar de lust zijn spijs doet smaaken,
En de spijs zijn krachten voedt.

Zo geen smert de leden knelt,
Zal geen arbeid hem verdrieten,
Schoon die 't zweeft, langs 't rookend veld,
Hem bij stralen af doet vlieten,
Tot de nacht hem rust beftelt.

Maar geen bezigheid zo ligt,
Die geen berg wordt om te draagen,
Als de luister van mijn Dicht
Uwe schouders niet wil schraagen,
Maar voor kwijnend onheil zvigt.

De eélste Nardus en de keur
Uit den Kruidtuin der Molukken,
Bloemen in haar' eélsten fleur,
Als u ziekte of rampen drukken,
Geeven slechts een' valschen geur!

Laat uw oog door golvend graan,
 Welige akkers, bloemvelden,
 Groene beemden, roozepeën,
 En wat schoon is, zig vermeiën;
 't Zal doch niet van harte gaan!

De allerzoetste Herdersfluit,
 Die ooit ooren plag te streelen,
 Orfeus keel, Amfions luit
 Zou den zieken maar verveelen;
 Want de zanglust is 'er uit.

Maar, wanneer gij, vrij en vrank,
 Niets uw blijdschap voelt bepaalen;
 Als ge op geur en kleur en klank
 Hart en zinnen moogt onthaalen,
 Weet het der GEZONDHEID dank!

Zij, Vriendin der bezigheid,
 Doet ons nutte zaken leeren,
 En, door noestig kunstbeleid,
 Dreigend wee en onheil weeren,
 Dat ons dikwerf strikken breidt.

Die van lighaams smerten vrij,
En beftuurwd van oude boeken,
Als een nijvre honigbij,
Nieuwe wetenfchap mag zoeken,
Smaakt de beste lekkernij.

Maar die kwijnende in een' hoek
Nieuwe rampen zit te wagten,
Is tot nuttig onderzoek
Arm van moed', ontbloot van kragten,
En zijn krankheid is zijn Boek!

Zou ook kroone- of fceptergoud
Handenjigt of herfenknaagen:
Zouden Hoven, trots gebouwd,
De ongestuime koorts verjaagen,
Als ze in 't lighaam zetel hondt?

Laat een Vrek, met al zijn goed,
Zig in klinkend goud begraven;
Meent gij, dat het smert verzoet,
Als hij toch, bij al zijn flaaven,
d'Eelften rijkdom misfen moet?

Zou een bed vol vorftenpragt
 Zulk een' lijder rust befehikken,
 Die met schrik den nagt verwagt,
 En bij nagt' zijne oogeblikken,
 Door de pijn, als eeuwen acht?

Kent hij dan zijn lot wel regt,
 Die met lust zijn' last kan draagen;
 En zich veilig nederlegt,
 Zonder dat hij hoeft te klaagen,
 Dat de smert hem rust ontzegt?

Dwaaze mensch! die altijd iet
 Tot uw' welstand meent te ontbeeren,
 En den Rijkaart zalig hiet!
 Leer GEZONDHEID meer waardeeren;
 Want de Goudmijn geeft die niet!

Gij, die ook om 't minste leed,
 Om een smert, niet waard' te melden,
 Dikwils om een muggebeet,
 Op uw rampen zit te schelden,
 En uw smert bij vaamen meet!

Ei word wijzer! laat eens af
 Van uw zoutelooze klagten!
 Gij verdient des Hemels straf;
 En gij zoudt geen kleinen- achten
 Zo die groote rampen gaf.

Pesten van dees zagtende aard!
 Bagchusbeeften! vuile zwijnen!
 Die uwe eigen rampen baart,
 En uw welvaart doet verdwijnen;
 Gij! gij zijt mijn' zang niet waard'!

o GEZONDHEID! levenszout!
 Zoude uw lof mijn lust niet weezen?
 Daar ge u aan mijn zijde houdt,
 Schoon de finert mij laatst deed vreezen
 Dat ge mij verlaaten woudt.

Mogt ik 's Hemels gunstbestier,
 Duizendwerven mij gebleeken,
 Steeds een dankbaar offervier
 Op mijn hartaltaar ontfleeken,
 En verheffen op mijn Lier!

Opperheilbron! eenig goed!
Leer mij regt uw gunst befchouwen!
’k Zal mijn dierverplicht gemoed
Dan ten eeretempel bouwen
VOOR DEN GOD DIE MIJ BEHOEDT!

Daar mijn redding u beviel
Wille uw hulp mij voorts bewaaren:
Laat mijn brooze levenskiel
Op geen klip te bersten vaaren,
En gences mijn kranke ziel!

H. H.

1761.

ADRIA-

ADRIANUS VAN ROYEN'S
E E U W Z A N G
O P D E
TWE E H O N D E R D S T E V E R J A A R I N G
V A N ' S L A N D S
H O O G E S C H O O L E
B I N N E N L E Y D E N .

Uitgesproken op den VIII. van Sprokkelmaand 1775.

EN, IN NAVOLGING VAN HET LATIJN, IN
NEDERDUITSCH E V A A R Z E N G E B R A G T ,

D O O R

M R . J A N V A N R O Y E N , A . Z .

ADRIANUS VAN ROYEN'S

E E U W Z A N G

O P D E

TWEE HONDERDSTE VERJAARING

V A N 's L A N D S

H O O G E S C H O O L E

B I N N E N L E Y D E N .

Gelijk de blanke zwaan, langs de aangenaame zoomen
Des krommen Rhijns, of aan Meanders boorden kweelt;
Zo zingt mijn Nymph, daar zij den halm heeft opgenomen,
Heur' laatsten zang, hoewel ons noodlot veel verscheelt.
Melpomené bied' vrij der zwaan haar gunst; dat Clio,
Die zuivre, slechts den draad van mijn verhaal bestier',
En, na een dubbele Eeuw, met een verrukkend Iô,
Den blijden Hoogtijd van het Leydsche Atheene vier'.
Dat zij de daaden zing' van 's Lands beroemdste Helden,
Aan wier verdiensten voegt een krans, die nooit verdort.
Ik volg haar: mijne lier zal ook hunn' lof vermelden,
Zo Dichterlijke drift slechts de oude snaaren port.

Ten

Tenzij mijn Zangster dool'; volg ik haar vaste schreden
 Door 't wijd Geschiedverhaal van beide de eeuwen heen.
 Bestuurders van den Staat, doorluchtige Overheden,
 Wier naamen, welker glans reeds bij de aaloudheid schein,
 De hand eens Phidias graveeren moest in marmer,
 Wiens duur bestendig bleev', 't geweld der tijden door!
 Oranje, gouden snoer des eedlen Raads, Beschermmer
 , Der Wijsheid, Liefde en Steun van Pallas Tempelchoor!
 Vermaarde Mannen, die den Zangberg der Bataaven
 Beschut, verheven roem voor Phœbus gouden lier,
 Choorwachers van Minerv', die Vrijheids recht helpt staaven,
 Beroemd in vrede en krijg, door't wigtig Stadsbestier!
 Mijne Amptgenooten, wien de Schoolzorg is bevoelen,
 Minerva 's Priesters, eer en glans der Poëzij!
 Gij verdre Sieraên van het puik der Hoogeschoolen,
 Die dees gewijde plaats verheerlijkt in waardij!
 Helpt, met verëende kracht, mijne onderneeming schraagen,
 Schenkt me uw bescheiden gunst! 't Is groot wat wij bestaan,
 Doch durven 't met den God van Arts en Dichter waagen,
 Zijn invloed spoort den geest tot eedle pooging aan.
 Hij schenkt den Dichter kracht, om hemelwaards te stijgen;
 Bestuurt zijn vlugt, dat hij naar 't hoog gestarnte vaar'.
 Hij zal, zo 't grootsch tooneel 't welspreken doet verkrijgen;
 't Belang der zaak verwekt een' kloeken Redenaar;

Thans

Thans een Poëet, bezielde door zijnen invloed, geeven,
Die de allerschoonste zaak met mannenkracht verweer'.
Zoude ik, die nimmer werd tot wuften waan gedreeven,
Door een' verheven top van afgebedelde eer';
Die nooit mijzelven vond door vuige drift bevangen
Naar onrechtvaardig goed, dat wroeging baart en schand';
Die luttel wensch, vernoegd, slechts heige van verlangen
Om 't oovrig levensuur te slijten op het land;
Zoude ik me, uit eigen keur, met zulk een' post bezwaaren?
Ik, meêr dan immer van mijne onmagt onderrecht?
Neen zeker: maar een last, omsingeld van gevaaren,
Is door Minerva's mond mijn schoudren opgelegd.
Men eischt het: dit 's genoeg. Mijn Nymph, door vreugd gedreeven,
Zingt u iets heuglijks voor, ô Feestrei! zij begint.
Doch, eêr we ons met de kiel in volle zee begeeven,
Eêr wij en zeil en treil betrouwen aan den wind,
Moet de afgeleefde Man van u verschooning vraagen,
Zo zijn onttande mond gebrekkig 't werk verricht.
k Zal eerst van Nasfaus Star, den zaalgen Prins, gewaagen,
En van de gouden Zon, die WILLEMS huis verlicht.
Te recht. De laatste steunt de wigtige belangen
Der Hoogeschool, wier grond door d'Eersten werd gelegd.
Dees zijn dan de aanvang, maat en eindpaal in mijn zangen,
Terwijl ik Roomsche gebloemte om Leydsche kruinen vlecht'.

Help

Help Leyden! 't is uw zaak: verleen mij nieuwe krachten;

U geldt het: Leyden! help! 't geldt hier uw eigen zaak.

Daar gij uw' bloei of val van Pallas lot moet wachten,

Is ook uw lot het mijn, uw heil mijn zielsvermaak.

Wien scheen 't een wonder toe dat Aartstirannen sneefden?

Dat Troje's trotsche nek zwoegde onder 't Grieksche juk?

Dat Griekenland, hoe hoog zijn pracht en groothed streefden,

Zich eindelijk zag gestort in onherstelbren druk?

Dat voor de Turksche Maan dit listig volk moet knielen,

En billijk voor zijn schuld de straf nog ondergaan?

De Pers kon d' Asfyrier, de Griek den Pers, vernielen;

En voor nog sterker magt kon zelfs geen Griek bestaan.

De heerschzucht, heet op bloed, heeft d' arm eens Alexanders

Bestuurd, en schier heel de aard' aan zijnen staf verknocht;

Ja, volk lief tegen volk de trotsche legerstanders;

De sterkste Roover heeft den zwakkren overmocht.

Die woede heeft welker het Spaansche hart ontstoken,

En krijgsvolk buiten tal naar Bato's erf gerukt;

Die dolheid heeft, ó Flips! uw eerloos bloed doen koken,

Toen gij den vrijen hals der burgren hebt gedrukt.

Maar, Monster, schrik der aard', gehaat bij al de goden!

Niets wrocht uw grimmig staal noch norsch en dreigend oog!

Vrijdeld in uw' wensch, zijt gij met schand' gevloeden.

Droopt gij niet schaamrood af, toen 't water steeg omhoog?

't Is

't Is waar , uw moordrot heeft veel Dorpen uitgeplonderd,
 En met verdelgend vuur veel Steden aangerand;
 Doch, hoe 't om Leydens wal geveid heeft of gedonderd,
 't Heeft nooit mijn vesten noch mijn vaadren overmand.
 Dat Zeeland in dien roem, die nooit is uit te wisfen,
 Met alle billijkheid een wettig deel begeer';
 Mijn Leyden deed het lot des wreeden krijgs beslifen,
 En schonk aan 't Vaderland den ouden luister weêr.
 Een eedle ziel, een moed, beproefd in lijfsgevaaren,
 Oprechte Godsvrucht, trouw zo sterk getoetst als goud,
 De zucht van *van de Werff* voor Haardsteen en Altaaren,
 De kling van *van der Does*, en 't doorzicht van *van Hout*,
 Dees hebben 't heldenheir, dat uit Gods eigen handen
 Een eerlijk hart ontving, beziel met dappren moed;
 En Leyden, vol van haat voor Spaansche dwingelanden,
 Gruuwde als ze aan Scepters dacht, nog zat van burgerbloed,
 Standvastig, door geweld noch vleien te beweegen,
 Bespote zij 't gedreig, dat vlammen braakte en vuur;
 Gedrukt door honger, pest, en tweemaal nauw belegen,
 Weêrftond zij d' Asturier manmoedig op haar' muur.
 Tot God, door uwen stroom, $\text{\textcircled{A}}$ Maas! 't ontzet deed naadren;
 Tot de Oppermajesteit ontfermend zich bewoog;
 En hoorde naar 't gebed, dat Neêrlands beste Vaadren,
 Met vroomen WILLEM, steeds deên klimmen naar omhoog.

130! ADRIANUS VAN ROYEN'S

Pas weck de duisternis voor zuivre heilzonstraalen,
Of over Bato's erf schein straks een blijder dag;
Die dag, waarop de Prins, bij 't juichend zegepraalen,
Gehijk het kaf voor wind, den Spanjaard vlieden zag.
Die dag, waarop gerust mijn Landgenoot mogt keeren
Tot eigen haave en haart; waarop het grasrijk veld,
Na 't wiken van den vloed, om 't water voorts te weeren,
Door dijk of kade werd in veiligheid hersteld;
Opdat de koe een' stroom van zuivren room deed' vloeien,
Die onder 't strooken van de melkmeid haar ontglijdt;
En rund en wollig vee, na 't speelen, dartlen, stocien,
Vermoeid zich nedervlijde op 't zachte veldtapijt.
Maar toen de hoogste Magt den vijand had verdreeven,
Toen Spanjes moordrot voor de golven was gevlugt,
Heeft Leyden, eêr bereid te sterven, dan te leeven
In bange slaavernij, nog voor verraad beducht,
Voorzichtig tegen list en loosbedekte laagen,
Zich niet op 't los gerucht in zekerheid geschat;
Zij sloot haare ooren voor 't gebas der holle maagen,
Tot dat de Waarheid haar 't Ontzet bevestigd had.
Doch naauw' zakt Naslaus vloot, na lang wanhoopig dwaalen,
Met ruimen voorraad af tot in de ontflooten Vliet;
Of uitgelaaten Vreugd kan d'eetlust niet bepalen,
Roofte de aangeboden spijs, maar ach! zij smaakt ze niet.

En

En. . . Maar de Prins spoedt aan, zijn hulp zal 't leed doen enden,

Hij loont der Helden deugd met eedle lauerblaên;

Hij wist, wat ramp mijn Stad, in de algemeene ellenden,

Tot 's Vaderlands behoud, getrouw had doorgeftaan.

Gelijk hij vaardig was tot glorierijk vergelden,

Wist hij, wat loon 'er voegde aan zulk een dapperheid,

Hij wist, dat heldenmoed niets baat in Mavors velden,

Tenzij men binnen waak' met reden en beleid.

Naauf kwam hem Pallas roem en luister in gedachten,

Een roem, waar boven de aard' niets edeler bezat;

Of hij, gesterkt door last van Hollands hooge Magten,

Verlierde met haar Kerk zijn teêrgeliefde Stad.

Dit was een rechte krans voor deez' Verwinnaars hairen;

Men moest dien lauer aan Oranje zijn verplicht.

Wees welkom, schoonste Dag! na viermaal vijftig jaaren!

Wees andermaal gegroet, ô nieuwherboren licht!

Deez' dag voorfpeelde ons Mars den Roem der Hoogefchoulen;

Hij baande 't fpoor der kunfte in Leyden, door zijn kling;

't Welk op deez' dag Apoll', met Pallas, nog aan 't doolen;

En Pindus vlugtend choor, met open arm, ontving.

De Steêmaagd strekte 't hoofd, bij 't vrolijk zegevieren;

Vergat haar leed en juichte om de eer haar aangeboôn.

Dees Gloriekrans der deugd tart de edelfte laurieren;

Nooit won, na langen ftrijd, een ftervling zulk een' loon.

Die Godheid, die den krijg bestuurt met eigen handen,
 Dekt wijsheid met haar' schild voor woede en tirannij.
 Dat 't Academus Bosch, in Hollands lustwaranden,
 En 't Woud, een' Plato waard', hiervan getuige zij.
 Zulks tuigt dees School, waarvoor 't Lyceum zelfs moet zwichten
 Van Aristoteles, en 't huis van een' Socraat'.
 Zulks tuigt het wijsch Tooneel, en 't aantal Letterlichten,
 't Welk fints twee eeuwen schein, tot heil van Kerk en Staat.
 Wier lof ik liever, met verrukking, stil beschouwe,
 Dan, door te luttel roems, in mijn gedicht verklein',
 't Zij ik het oog op Gods- of Rechtsgeleerdheid houë,
 Of vrijë Kunsten, vaak verëdeld door hun brein;
 't Zij ik hunn' naam gedenk', die Neërlands eerste braaven,
 Zelfs Vorsten, herwaard heeft gelokt, van heinde en veer.
 Elk hebb' zijn' lof van mij, die hun verheven gaaven
 En schriften, zo beroemd door heel de waereld, eer'.
 Dan, zelf Poëet en Arts, Heelkundige Poëeten
 En helden in de kunst voorbij te gaan, waar' schand'.
 Matroos praat van den wind. . . Die 't oovrig niet moog' weeten,
 Hoort onbekwaam, en vit hierna met onverstand.
 In dien beroemden rei, bekranst met lauerblaëren,
 Treedt *Junius* dan voor, door kunst en geest beroemd.
 Hij, die Erasmus schein, bij 't volgen, te evenaaren,
 Sproot uit den Burgerheer, wien Hoorn nog juichend noemt.
 Hij,

Hij, voor Gefchicht- Genees- en Dichtkunst faam' geboren,
 Leeft bij den Batavier, met eeuwige eer bekroond:
 Zijn naam zal onder die der eerfte Dichtren glooren,
 Zo lang Welfpreekendheid het letterperk bewoont.
 Schiep Phœbus heden nog zulke onnavolgbre Dichtren;
 Minerv' riep niet zo vaak der Artfen hulp te been.
 Maar ach! dees bloem der Griekfche en Roomfche Zangbergfichtren
 Ontviel ons, voor hij nog zijn eerampt mogt bekleên.
 Die fchade werd nochtans vergoed bij de offeranden
 Van edelen *Foreest*, die zuivre wijnen bragt:
 Dees deed welriekend kruid op Medifche outers branden;
 's Mans werk betoogt zijn' roem en adelijk geflacht,
 Terwijl het allerweeg' oprechtheid doet erkennen,
 En echte merken draagt van onpartijdigheid,
 Die fchaars den loop beftuurt van veeler fchrijveren pennen,
 Daar zijn vernuft en fmaak gekuischt werd door beleid.
 Het fchandelijk verzuim dier fchoone hemelgaaven,
 Der Oudheid mild gegund, door 't nakroost laf befpot,
 Verftandeloos veracht, verdonkerd en begraven,
 Dreigt Kunst en Weetenfchap met een rampzalig lot,
 Laat *Dodonæus*, *Bont* en *Cliffus*, al naamen
 Bekend op 't groen gebergt', die, zonder zich te ontzien,
 Dikwerf, na veel gevaars, met gaaven herwaard kwamen,
 Om die der Bloemgodin gulhartig aan te biên;

Laat honderd andren ook, die 'k uit mijn Roomfche vedel
 Niet fiks te ftrijken weet in zuivre maat en trant,
 Den lauer en het klim, gevlogten om hunn' fchedel,
 De tuiltjes, welke ik gaerde, ontvangen uit mijn hand.
 Dan, *Heurnius* vernieuwt de klanken mijner lippen,
 Daar hij reeds lang verrukt mijn dikvereeld gehoor:
 Dees won 't van Defideer in traagheid van begrippen,
 En bleef, tot vijftien jaar, onvatbaar ergens voor:
 Voorts heeft zijn mond en pen een voorbeeld ons gegeven
 Van zijn welsprekendheid in 't grieksch en puik latijn:
 Hij kon als Arts zo verre elkéén te boven ftreeven,
 Dat hij in zijnen rang fteeds mogt de voorfte zijn.
 Wist Pallas uit een blok weléer Mercur te winnen,
 Gebijtd naar de kunst, volmaaktlijk fchoon van leest;
 Leer naneef, leer hieruit, wat de oefning van de zinnen,
 Wat vlijt en wijsheidsmin vermag op onzen geest.
 Wat rang doe 'k in mijn Dicht, u, *Vorfius*, bekleeden,
 Wien de eer van wijs te zijn met recht te beurte viel?
 Wiens mond geneezing baarde in ziekten en in zeden,
 En een bekwaame hulp verfhafte aan 's menfchen ziel:
 Wiens naam Italiën en Napels eerbewijzen,
 Waar uw Geneeskunst u geliefd maakte en vermaard:
 Die voortijds Grotius, méér waardig u te prijzen,
 Tot lijfarts niet alleen, maar ook tot halsvriend waart.

Gij,

Gij, *Pavia* (*), die gul den hof van 't Leydsche Athenen

Met uw gebloemt' verkwikt, schud, schud uw breede bhân:

Zaagt ge u den roem en naam van uwen Heer verleenen,

Breng met uw loof zijn' lof steeds nieuwen luitter aan.

Hij, 't jeugdig Lentgebloemte en kille Winterlijken

Door 't kunstig mes gewoon naauwkeuriglijk te ontleên,

Moest voor de tirannijs der Schikgodin bezwijken;

Heur schaar heeft veel te vroeg zijn' leedsraad afgesneên.

Straks vierde de eedle kunst der eerste zanghooraalen

's Mans uitvaart, aangevuurd door zuivre liefdedrift;

Straks klonken tot zijn eer de doffe lijkcimbaalen;

De Grafzerk was te klein voor 't Roomsche en Grieksche geschrift.

't Is *Sylvius*, wien elk den roem zijns tijds moet heeten,

Met wien Geneeskunst bloeide en toeaam op den duur:

Dees mogt, na lange vlijt en oefning, naauwlijks weeten,

Hoe hij elk ligchaam kost ontbinden door het vuur;

Of

(* *Pavia*. Deze Boom is natuurlijk aan *America*, en wordt voornaamlijk gevonden in *Virginien*, en het daaraan grenzende zuider gedeelte van *Carolina*. Van dezelve is maar ééne soort, welker beschrijving ons opgeeven H. BOERHAAVE *Ind. Alt. Plantar. Part. II. pag. 262.* A. VAN ROYEN *Flor. Leydens. Prodrum. pag. 439.* en PH. MILLER *Woordenb. D. II. bl. 657.* Uit *America* is het zaad van deezen Boom eerst in *Europa* overgebracht door de goede zorg van den *Professor PIETER PAUW*, wien het opzicht over den Academischen Tuin alhier, van den jaare 1592. tot op den jaare 1617., wanneer hij stierf, is aanbevoelen geweest, en naar wien men dan ook deeze Boom *Pavia*, onder welken naam dezelve thans alom in *Europa* bekend is, genocmd heeft.

Of lachte om stoffe en vorm, als wufte droomerijen;

Vervees die naamen zelfs in 's afgronds duister graf,
En dreef, in kunst volleerd, weldra de zotternijen

Eens Plato's van de markt der Artsenijkunst af.

Des heeft die groote Man, na hij dees vuiligheden

Zijns leestijds had gefchuimd, bij 't nakroost lof behaald.
En wakke *Schacht*, die hem vereeuwigde in zijn Reden,

Is waardig dat zijn kruin met d'eigen eerkrans praalt.

Maar wie, al waar' 't Apoll', wie zal de schedels fieren

Der verdre Braaven? wie, wie zingt naar eisch hunn' lof?
Mijn Zangster schroomt, daar zij den naam der Batavieren

Zo ruuw in de uitspraak vindt als rijk in roemensstof.

Wie zal den rechten toon voor een' *Walaeus* vinden?

Wie vlecht de *Dreincourts*, de *Rauwen*, hoog verlicht,
De *Valkenburgen*, *Hoorns*, de *Pitcarns* en de *Linden*,

De *Bidloos*, *Sijens* en de zulken, in zijn dicht?

Die naauwlijks Naso zelfs, naar 't Getisch strand verbannen,

In juistgeschikte maat gedwongen had. Dan zagt!

Ons overkropt hun tal. — Oranje eischt reeds de Mannen

Te lauren, die deeze eeuw zo mild heeft voortgebragt.

Welāan dan, Nymph, fchep moed, wij zijn ter helft gekomen,

Sa wakker! volg uw' tred met onvermoeide fchreên.

Gij moet geenszins, befchaamd, voor mijne jaaren fchroomen;

Geen jongeling, hoe vlug, stijgt boven grijsheid heen.

Nu

Nu geldt 'er vuur. Nu zal *Boerbaave* 't heir geleiden,

Dat wonder van zijne eeuw, terwijl een zuivre zwaan
In zijn' verheven lof verrukkende uit zal weiden.

Dees voer' voor ijdere oog een schitterend voorbeeld aan,

Waar boven naauw' een dag roemruchter heeft gegeven,

Of immer in de Kunst zal schenken, na deez' tijd.

Sla 't oud Geschiedboek op, toon me ééne zo verheven,

Wien zulk een groote roem naar waarde word gewijd.

Die allen overtrof, en recht met de eer mogt praalen

Eens eedlen Arts', wiens faam bestendig bleef in duur:

Die 't hart van aarde en zee, zo vruchtbaar in metaalen,

Tot vloeistof heeft gestookt, door een aanhoudend vuur:

Wien Ceres schatting bood in malsche lenteroozen,

Wien blanke Chloris diende en kostbre vruchten bragt:

Voor wien de helliche poel, en Charon, onder 't loozen

Van duizend zuchten, beefde, om 't misfen van de vracht:

Van wien men twist, of kunst meér gouds hem heeft gegeven

Dan roems: wat grooter was zijn rijkdom of zijn eer:

Die England heeft verbaasd, dien Frankrijk heeft verheven

Tot Lid der Maatschappij, en andre Rijken meér.

En durft men twijfelen om een Praalgraf op te bouwen

Van kostbren marmarsteen voor 's Mans geheiligde asch?

Dat, wie ten tempel treedt, bij 't eerbiedwaard' beschouwen,

Leer' leeven naar zijn leer, leer' worden 't geen hij was!

Dat nu de luister van Machaöns weetenschappen,
 Mijn *Oosterdijk*, begaafd met ziels- en ligchaamsfchoon,
 Mijn tweede boezemvriend, in zijne glorietrappen,
 Zich op het eng tooneel van mijne Nymph vertoon'.

Hier stralen zijn verstand en onbevleete zeden,
 Hier zijn bevalligheid, hem ingefchapeu, door:
 Dit hoofd bekroonden zelfs de rijpste kundigheden
 Van een verheven ziel, om strijd, met zuivren gloor:
 Dees was in zijnen tijd, och, was hij nog in weezen!

Bij 't bed de kundigste Arts van heel ons Nederland.
 Geen looze beuzeltaal kon immer hem beleezen;
 Geen zucht naar nieuwigheên bedwelnde zijn verstand:
 Geen vreemde kruiderij mogt voor zijn oog verschijnen,
 Zo lang 'er foortgelijk groeide op zijn wandelpad.
 Thans wordt Geneeskunst, laas! verlaaden met venijnen,
 Als of men aan Natuur een wreede stiefmoër had.
 Hiermeê bezoedelt zich, vermetel, menigwerven
 Geleerd en ongeleerd, acht regel noch geval.
 'k Vrees dat men eindlijk nog gezondheid in het sterven,
 Deeze aard' ten hemel, dien in d'afgrond, zoeken zal.
 'k Zag door *Specifikaas*, daar de oude kunst veraartte,
 Ijlhoofdigheid, waar naauw' herftel aan was, ontstaan:
 'k Heb ook metaalen, fier op *specifieke* zwaarte,
 Met *specifiek* gewigt voor ballast fchceep zien gaan.

Och,

Och, hadden ze aan zichzelf' dier middlen kracht ervaaren,
 Zij, aan wier zorg de mensch zich toebetrouwt in nood!
 Dan zou hun vlugge kunst geen traage kwijning baaren,
 Noch langs een' kortren weg ons leevren aan den dood.
 De pink rijdt veiligst in het midden van de golven,
 En op een stille zee vergaat zeer schaars een schip;
 Maar 't wordt door 't woest geweld van 't stortend nat bedolven,
 Indien 't door dollen storm vervalt op bank of klip.
 Dan, mag men goeden moed uit blijde tekens haalen;
 't Gaat vast dat eedler tijd ons eens te beurte vall',
 Waarin een laatre dag mischien, door heldre stralen,
 Der nieuwheidzoekren waan geheel verdrijven zal:
 Wanneer geen muizen weêr in de akkers zullen schooien,
 Noch mollen 't wandelpoor omvroeten, waar wij treên;
 Wanneer des nancefs zorg al 't onkruid uit zal rooien,
 Waardoor des bouwman's hoop verdwijnt in ijdelheên.
 Dit gaf mij lucht! — 'k Wil nu tot mijnen Kunstheld keeren.
 „ De koninglijke weg (sprak hij) kent geen gevaar,
 „ Dees leidde 't voorgeslacht, wiens wijsheid we allen eeren,
 „ Gezondheids tempel in: men volg' hunn' voetstap naar.”
 Hij zong: 'k herdenk het nog; „ Het zagt bestuurd vermogen
 „ Verricht, het geen geweld onmogelijk kan bestaan.”
 Dus, na hij d'aart der kwaale ontdekt had door zijn poogen,
 Bragt ook zijn nijvre hand gewisse redding aan.

Zulks

Zulks tuig' de jonglingschap, die naar zijn leer mogt hooren,
 Met burgers buiten tal, door hem van 't graf bevrijd.
 Dat maagre wangunst dit, haars ondanks, dringe in de ooren:
 Dat zij het hoore en daar heur tanden stomp aan bijt!
Albinus, ('k voel 't, dees naam versterkt mijn zangrige ader.)
 Gij, laatste luister van Apoll' in 't Leydsche Atheën,
 O! wondre Kunstnaar, kroost van een' doorluchten Vader,
 Ontvang de helft des roems, ontvang de helft alleen:
 Want zoude ik melden, 't geen ik zelf niet kan bevatten,
 Wiens glorie door den naam des andren wierd' vergroot?
 Gelijk uw Vader toch Machaöns kostbre schatten,
 Door Koningen gezocht, voor deeze School ontfloot;
 Zo toont ook uw vernuft des waerelds wonderheden,
 Daar ge ons verbaazend stel, tot elks eerbiedenis,
 Door uwe onfeilbre hand zo leevend weet te ontleeden,
 En na uw' dood nog staaft dat God zijn' Maaker is.
 Laat 's Mans Ontleedkunst vrij uw oog en zinnen streelen,
 Beschouwer, zo gij slechts niet blind of breinloos zijt:
 Dees heeft zich, door zijn stijl, en schoone kunstafreelen
 Naar 't leven zelf geschetst, der eeuwigheid gewijd,
 Zie hier met amarant en frische lauerblaëren
 Mijne Artsen nu bekroond, tot hunne onsterflijke eer.
 Juicht, Muzen, vlecht Baccar (*) om 's Dichters grijze hairen,
 ' Opdat geen snoode tong den ouden Man ooit deer'!

Rijst,

(*) *Baccar*. Zeker geurig Kruid, oudstijds gebruikt tot kroonen voor Dichters. en ter beveiliging tegen betovering enz. zie *Virgilius Ecl. iv. vs. 19. Ecl. vii. vs. 27. Dioscorides l. iii. c. 21.*

Rijst, Prinzenlauren, rijst, laurieren van mijn Leyden!

Dat Hollands Woud, bedekt door uwe schaduw, groei':

Dat dit Minerva's bosch zijn takken uit moog' spreiden,

Als nu twee honderd jaar, in onverwelkten bloei!

Mogt Leyden, 't heil bewust, dit Bosch in waarde houen,

Opdat des aardrijks eind daarvan de vruchten plukk'!

Vandaar al de Eedlen, die 'k mag roemen hier te aanschouwen;

Met welk een' luister ik mijn Zangster wensch geluk:

Vandaar ook zulk een reeks, zo groot een reeks van Mannen;

Wier eerverdienend hoofd de Priesterfluier fiert:

Vandaar die naar het recht de heilige vierfchaar spannen,

Zodat geen snood bedrog door schijnrecht zegeviert:

Vandaar die Artsen ook die, min' door vreemde gaaven,

Dan 't recht gebruik der kunst, gesteegen zijn in prijs:

Vandaar die Wijsgeers, die door 't merg der dingen graaven;

In leven en in kunst en zeden waarlijk wijs:

Vandaar de Jonglingschap, die zucht naar eer doet blijken,

En, door de deugd geleid, de juiste wegen gaat.

En billijk: want hieruit -verkiezen zich de Rijken

Bestuursders, op wier zorg zich de onderdaan verlaat:

Astrea's heilig Hof zijn waakende Amptenaaren:

De Vierfchaar Pleiters, die grootmoedig zijn en recht,

Opdat des snappers tong, nooit moe' van uit te vaaren,

Ter heeschgeschreeuwde zaale aan banden word' gelegd:

De

142 ADRIANUS VAN ROYEN'S

De Kerk heur Priersterſchaar, welſpreekend, zonder vlekken:
Geneeskunst Helden, als mijn Zangſter zong ter eer':
En ijdre kunst haar' ſteun, zo verr' zich de aard' moog' ſtrekken,
Opdat ons vlug vernuft niet weêr tot de akers keer'.
Maar verr' genoeg gedoold. — 't Is billijk met gebeden
Te ſluiten, die de gunst van God verhooren mag!
O WILLEM! 'k wenſche in U 's Lands wettige Overheden,
Den Vaadren van dit Land, geluk met deezen Dag:
Maar U vooral, die de eer en weldaên uwer Vaadren
Moogt volgen in uw jeugd. Dees Dag heeft d' Eerlaurier
Van d' Eerſten WILLEM verruild voor zagte Olijvenblaadren;
Geen hoofd, door vreed be kroond, blonk ooit met eedler zwier.
Och, dat dees groote Dag, dien wij met vreugd beleeven,
Uw gunst en juiching waard', zich menigverf vertoon'!
O Erven van een bloed en aart, om ſtrijd verheven,
Beſchermers aller deugd, Beheerſchers, milde Goën!
De Staat gaf U 't Bewind van dit vermaarde Athenen,
Bewust dat dit Bewind geen eerampt wijkt, hoe groot:
Geluk met deezen Dag! waarop we in rust verſcheenen,
Opdat men de andere Eeuw van Pallas Tempel ſloot'.
'k Wenſche U geluk, en daar de Ervaarnis, in heur grijsheid,
Voor alles helden vormt, terwijl uw ſchild haar dekt,
Beveele ik U 't belang der wapenlooze Wijsheid;
Zo vind' de kaare neef zijn rechten onbeveekt.

Dees

Dees Tempel moog' zo veel Beschermers juichend noemen,
 Als hij bevalligheên en zanggodinnen eert.

Dees Dagſchenk' Leyden heil, die zich door trouw deed roemen,
 Doch thans, ô Overheên! benauwd, uw hulp begeert;
 Opdat ze, als eêr, heur Waar, door eigen hand geweeven,
 Met groote winst verruil', ter ſpoor der naarſtigheid.

Zo hoede U Pallas ſchild, zo moog' de bloei herleeven,
 Als over U Mercurur zijn digte vleuglen ſpreidt!

Met deezen Dag wenſche ik de Muzen van mijn Leyden
 ' Uit eene oprechte ziel geluk! nu de Offerand',
 Die, bij herhaaling, slechts de naneef zal bereiden,
 Voor Pallas is volbragt met eene zuivre hand.

Verwinnen we in getal, dat we ook te wapen trekken,
 Zo lang 'er in de kist nog buſkruid weezen zal.

De roem der ouden moog' tot vuur der nieuwen ſtrekken,
 Zo raake onze eernaam niet in ſchândelijk verval.

Och overtrof in deugd onze eeuw de vroegre dagen!
 Och dat haar licht den glans der Vaadren nog vermeêr!

Opdat naar ons gedrag de jeugd zich leer' gedraagen,
 En de ijver ſterker groei' tot onvergangelijke eer!

Dat Vreemden, hier gelokt door bloemen, vruchten gaadren
 En voeren verr' van hier, verrijkt door hunne vlijt:

En dat de naneef meld' de tijtels onzer Vaadren,
 En 't loon van hunnen roem, om eigene eer verblijd!

Zorg

144 ADRIANUS VAN ROYEN'S: EEUWZANG.

Zorg voor 's Lands Vrijheid toch, ó God! en ons belangen;

Zorg voor dit Leyden, 't welk uw vuist heeft vrijgestreên!

Wil, 't is uw gaaf, het vuur eens vroom gemoeds ontvangen,

En schenk ons onzen wensch, op onze smeekgebeên!

Opdat dees vruchtbre School alleen uw zegeningen

Erkenn', haar' luister steeds beschouwe als uw bedrijf:

Dat zij, nu reeds in bloei twee honderd zonnekringen,

Tot in den laatsten tijd in deezen bloeifland blijv'!

Zoek nu een' nieuw Poëet, ó School! ik bragt mijn bloemen,

Mijn laatste bloemtjes u, op Pindus kruin gegaërd:

Zo maake een scheller Zwaan, waarop de Muzen roemen,

Met welbepraakter tong het Leydsche Atheên vermaard!

O N D E R Z O E K

O V E R D E

B E N A A M I N G E N

D E R N E D E R D U I T S C H E

N A A M V A L L E N ;

W A A R I N D E G E D A G T E N V A N H E T

K U N S T G E N O O T S C H A P

N A T U R A E T A R T E ,

E N A N D E R E N ,

Z O W E L A L S D E B E N A A M I N G E N D O O R H E N
I N G E V O E R D , T E R T O E T S E G E B R A G T E N
V R I J M O E D I G B E C O R D E E L D W O R D E N .

O N D E R Z O E K

O V E R D E

B E N A A M I N G E N

DER NEDERDUITSCH E

N A A M V A L L E N.

Het is bekend, dat men in de Latijnsche Spraakkunste de onderscheidene gevallen of uitgangen der Naamwoorden gewoonlijk uitdrukt met deeze zes bijvoegelijke namen: *Nominativus*, *Genitivus*, *Dativus*, *Accusativus*, *Vocativus*, *Ablativus*.

Zij die zig het eerst bevligtigd hebben om de regels onzer Nederlandsche Taale in een Spraakkunstig t'zaamenstel te brengen, hebben ook deeze Benaamingen, tot het zelfde gebruik aangenomen, en ze ten dien einde in onze Spraake overgegooten; met dit onderscheid egter, dat, daar die benaamingen in haare oorspronkelijke Taale bijvoegelijk zijn, waarönder het zelfstandig naamwoord *Casus* moet verstaan worden, de onze meestäl die woorden zelfstandig gebezigd hebben. In de *Tweespraak* van

de kamer IN LIEFDE BLOEIJENDE vindt men deeze woorden dus gegeven: *Noemer, Barer, Gbever, Anklagber, Roeper, Ofnemer*, wordende aldaar teffens de reden van elk dier benaamingen, bij wijze van verklaring, aangewezen.

Zedert dien tijd hebben genoegzaam allen die eenig Spraakkunstig t' zaamenstel over onze Taal schreeven, met weinig of geene veranderinge zig van die woorden bediend; en men heeft dus, zo ik denke met goede reden, gemeend, dat dezelve eigenaartig en klaar genoeg waren, om de eigenschappen en het gebruik der Naambuigingen, die 'er door aangewezen worden, aan te duiden.

Dan, het Kunstgenootschap onder de Zinspreuk *NATURA ET ARTE* heeft gemeend dit zulk een misflag, en deeze benaamingen zo onëigen te zijn, dat zijlieden, om dezelve uitte monsteren en anderen daarvoor in de plaats te stellen, het der moeite waerdig gerekend hebben, eene *korte verklaring over de Zelfstandige Naamvallen* uit te geeven. In dezelve onderneemen zij alleen

MONEN, als één voor allen te wederleggen; terwijl men bekennen moet, dat zij, zulks wel gedaan hebben-

allen

allen die **MONEN**, in 't Nederduitsch, ten deezen opzichte, voorgegaan en gevolgd zijn, teffens zullen wederlegd hebben.

Dees Schrijver, gelijk zij wel zeggen, leert: „ dat de „ Naemvallen zes in getale zijn, teweten: *de Noemer*, „ *de Yeler*, *de Gever*, *de Aenklager*, *de Roeper*, *de „ Nemer*”. doch dat hij verkeerdelijk en te onregt zig van die benaamingen bediend hebbe, tragten zij van Naamvall' tot Naamval te bewijzen; waarna zij anderen, die naer hunne gedagten beter zouden zijn, in de plaats opgeeven, noemende zij de zes Naamvallen met de volgende naamen.

- „ De eerste **WERKER** of **WERKENDE PERSOON** of **ZAEK**.
- „ De tweede **DE EIGENAER**.
- „ De derde **DE ONTFANGER**.
- „ De vierde **DE BEWERKTWORDENDE PERSOON** of **ZAEK**.
- „ De vijfde **DE GEROEPEN OF AENGESPROKEN PERSOON** of **ZAEK**.
- „ De zesde **DE BENOMEN PERSOON** of **ZAEK**.

In deeze gedagten zijn zij naderhand van verscheiden

Spraakkunstschrijveren gevolgd, want behalven **K. ELZEVIER**, die, gelijk hij zelf zegt, zijn hoofdstuk over de Naamvallen uit hunne schriften heeft opgemaakt, en in deeze wederom van anderen is nageschreeven, zo heeft **F. DE HAES**, een Lid van dat Genootschap, in het volgende hoofdstuk zijner *Spraakkunste*, opzettelijk ondernomen, deeze *nieuwe vinding*, gelijk hij ze daar noemt, ter toetse te brengen en te bevestigen, verschillende van de voorgemelde Schrijveren alleenlijk hierin, dat hij den zesden Naamval, niet gelijk zijlieden, maar den *onbepaalden Naamval* wil genoemd hebben. In de aangehaalde plaats noemt hij de eerstgemelde oude benamingen der Naamvallen: „holle klanken, die zoo on-
 „verstaenbaer voor de Latijnen zelfs moeten geweest zijn,
 „als zij onvatbaer zijn voor alle Nederduitsehe ooren.”
 en zegt wijders: „dat het hem ten hoogsten verwonder-
 „de dat onder zoo veel Opbouwers onzer tale, als se-
 „dert de zestiende eeuw geleefd hebben, zich niet een
 „eenig verstandig en gelukkig wederdooper (*) heeft
 „op-

(*) (Heeft opgedaen) Deeze woorden heb ik de vrijheid gebruikt om den zin vol te maaken, alhier in te voegen, dewijl deeze of dergelijke woorden zekerlijk bij **DE HAES** in de penn' of bij den Zetter in de kas gebleeven zijn.

„ opgedaen , die de namen dezer naemvallen — in zoo
 „ verre hervormde , dat ze eenigszins bevatbaer waren voor
 „ het begrip onzer Nederlanderen”. Ook heeft de Heer
 VAN DER PALM , in zijn fraai en nuttig werkje *de Ne-
 derduitſche Spraakkunst voor de Jeugd* , deeze gedagten
 mede omhelsd en deeze nieuwe benaaminge aangenomen ,
 maakende dezelve , naer zijne gewoonte , zo klaar als men
 in eene zaak' van die natuur wagten kan.

Ik moet mij ondertusſchen bijſter vergiſfen , of deeze
 Kunstgenooten zijn hier zulke ongelukkige Wederdoo-
 pers geweest , als zij ongelukkiglijk van anderen hierin
 gevolgd zijn ; en hoezeer ik de kundigheid en het oor-
 deel dier Taalkenneren overweege en hoogſchatte , meen
 ik nochtans dat zij hierin den bal misgeſlagen hebben , en
 dat de oude benaamingen zeer eigenaartig en voor elk
 die maar eenig begrip van taalregelen maaken kan , vrij
 verſtaanbaar zijn , immers verſtaanbaar genoeg te maaken :
 terwijl de hunnen daar tegen , zo al niet onverſtaanbaar-
 rer , nochtans niet uitdrukken dat zij moeten en daarom
 niet voldoende zijn.

De miſſlag , waarin ik meen dat deeze Schrijvers ge-
 vallen zijn , is , zo het ſchijnt , in hun veröorzaakt door

een verkeerd denkbeeld van het opzigt en de betekenis der meergemelde oude benaamingen en bestaat hierin, dat zij de woorden *Nominativus* (*Noemer*), *Genitivus* (*Teeler*) enz. niet op de *Casus* of Naamvallen, dat is op de bijzondere wijs van buiging of uitgang van een woord zelf, maar op de perfoonen of zaaken, van welken in zulk een' Naamvall' gesproken wordt, hebben toegepast, het welk, indien het waar was en moest geschieden, hadden zij zekerlijk gelijk, dat die naamen daartoe niet eigenlijk en klaar genoeg zijn; doch het tegendeel is, meen ik, waar.

Dat zij dus gedacht hebben, blijkt aanstonds en ten klaarsten, uit de eerste woorden waarmede zij den eersten naamval omschrijven; **DE NOEMER**, zeggen zij, (bladz. 1.) *is een werkende persoon of zaak*. Dit is, zo ik meene, onwaar. Dit is hun mislag waarop het gansche Gebouw van hunnen herdoop rust. Neen; begrijp ik het wel, zo is **DE NOEMER** noch persoon noch zaak, maar *de eerste Naamval der woordbuiging, die daarom de Noemer heet, omdat in dezelve de woorden, 't zij dat die perfoonen of zaaken aanduiden, alleenlijk GENOEMD worden, zonder dat zij eenige verbuiging ondergaan; wordende deeze Naamval ook gebruikt, wanneer de ge-*
noem-

NEDERDUITSCHIE NAAMVALLEN. 133

noemde persoon of zaak gezegd wordt iets te zijn, te doen of te lijden.

Deeze omschrijving meen ik dat volledig is en, gelijk zulks tot eene goede omschrijving behoort, op alle gevallen kan toegepast worden, 't welk ik bij de stukken zoude kunnen aantoonen, vreesde ik niet dat ik in een zaak', van zo weinig belang, te langwijlig zoude worden. Maar indien dit klaar is, zo volgt reeds van zelf, dat men verkeerd denkt, wanncer men die meergemelde benaamingen niet op de Naamvallen zelfs, maar op de perfoonen of zaaken die in zulken Naamvall' staan, toepasse, en daarom andere benaamingen, die aan zulk een verkeerd denkbeeld beter zoude voldoen, in de plaatse wil stellen.

Ik acht hierom niet noodig, alles wat het Kunstgenootschap op iederen Naamval zegt, en het welk doch alles op het zelfde denkbeeld uitloopt, naer te gaan.

Zie hier bij verkorting, wat zij van den derden Naamvall' zeggen. Zij gebruiken tot een voorbeeld, om 'er zo wel deezen als den vierden Naamval uit te leeren kennen (bladz. 3.) *Jan geeft Paulus slagen*, en zeggen

wijders, zo veel deezen naamvali' aangaat „ Om nu ze-
 „ ker te weten, wie hier voor den *Gever* of perfoon, aen
 „ wien iets gegeven of toegebracht word, moet aengezien
 „ worden zoo vraeg: Aen wien *geeft Jan slagen*, of
 „ aen wien worden *slagen* toegebracht? — zoo zult gy
 „ ongetwyfelt moeten antwoorden: *Aen Paulus*, die
 „ oock vast voor den **GEVER** volgens **MONEN** moet ge-
 „ houden worden, schoon wy hem liefst *den Ontfan-*
 „ *ger*, dewyl hy niet geeft maar ontvangt, noemen zou-
 „ den”. Doch, behalven dat zij hier, om hunnen zoge-
 naamdten ontvanger aan te wijzen, een zeer onëigen en on-
 beflisfend voorbeeld neemen, want dewijl de eigen naam
 Paulus in onze Taale niet geboogen wordt maar in alle
 naamvallen onveranderlijk blijft, zo kan men uit dien
 naam' nooit zien of hij in den derden of in een' ande-
 ren naamvall' sta, vooräl wanneer 'er, gelijk hier ter
 plaatse, noch toevoegelijk - noch voornaamwoord noch
 lidwoord voor geplaatst wordt; behalven dat, leg-
 gen zij wederom hunnen mislag bloot; omschrijvende
 den *Geever* als *den perfoon aan wien iets gegeven of toege-*
bracht wordt, welke mislag zij evenwel hierdoor nog ver-
 groeven dat zij **MONEN** oock die verkeerde gedagten toe-
 schrij-

Schrijven. Doch men dient waarlijk zo ongelukkig te denken, als deeze Schrijvers op dit stuk gedacht hebben, eer men zoude kunnen gelooven dat **MONEN** zo ongelukkig gedacht had. Neen zeker! noch **MONEN**, noch waarschijnlijk enig Spraakkunstenaar, voor deeze Kunstgenooten, hebben ooit gedacht dat in het aangehaalde voorbeeld *Paulus*, als een persoon aangemerkt, gelijk zij hem hier doen voorkoomen, *voor den Geever moest gehouden worden*; maar gemelde Schrijver heeft ongetwijfeld, met anderen, door den *Geever* verstaan den derden naamval zelve, zo genoemd, omdat daarin de woorden in zulk eene buiging voorkoomen, als zij gesteld worden, wanneer aan een persoon of zaak gezegd wordt iets toegeëigend of *gegeeven* te worden, bij voorbeeld: *Jan geeft zijnen Zoone een Boek*. Hier worden de woorden *zijnen Zoone* gezegd in den derden naamvall', *den Geever*, te staan, omdat deeze Naamval, deeze wijs van woordbuiging, iets aan *den Zoone* doet *geeven*, en de woorden, *zijn Zoon*, gelijk ze in den eersten Naamvall' zouden luiden, daarom doet verbuigen tot *zijnen Zoone*, terwijl ondertusfchen de naam van *Geever* noch op *Jan*, noch op zijn' *Zoon* zelfs eenig opzigt heeft. Waar tegen

gen men egter niet moest inbrengen dat men evenwel ook gewoon is te zeggen *Jan* is hier *de Noemer*, *zijnens Zoone de Geever*, want, bij zo verre men dan van den persoon schijnt te spreken, geschiedt zulks bij wijs van *Overnoeming*, om aan te duiden dat die naamen in zulk eene plaats en buiging staan, die men letterkundig den *Noemer*, den *Geever* noemt; gelijk het dus zeer gebruikelijk is, dat men aan een Huis, of ander geslacht, den naam geeft van het beeld of teken dat 'er uithangt of voor staat.

Ik hoop hier mede wederom klaar genoeg te hebben aangetoond, dat die Schrijvers waarlijk, doch ten onregte, dit denkbeeld aan de Naamvallen of derzelve benaamingen gehegt hebben, 't welk ik hun hebbe toegeschreeven. Uit het geene zij op de andere Naamvallen zeggen, zo wel als uit het geen DE HAES op dit stuk leert, blijkt dit niet minder klaar.

Het komt mij gansch niet onwaarschijnlijk voor, dat de persoonlijke benaamingen waarmede men in onze Taale de meergemelde Latijnsche *Adjectiva*, *Nominativus*, *Genitivus* enz. heeft overgezet, als *Noemer*, *Tee-ler* enz. aanleiding kan gegeven hebben, om een per-
 soon-

foonlijk denkbeeld aan de Naamvallen te hegten; waartoe men moogelijk zo ligt niet zou gekoomen zijn, wanneer men de woorden *Nominativus Casus* enz. had overgezet, gelijk ze woordelijk betekenen: *het noemend Geval* of *de noemende uitgang* enz. Op gelijke wijs zou men zig hebben kunnen vergifsen, wanneer men in de werkwoorden de Latijnsche benaaming *modus* ook door een persoonlijk woord had overgezet, bij voorbeeld, wannecr men de *modus imperativus* in het duitsch had genoemd, niet de *gebiedende wijs* maar de *Gebieder*, zo zou iemand die op dezelfde wijs als onze Kunstgenooten dagt, over het volgende Voorbeeld: *Verblijd u ó Jongeling!* dus kunnen redeneeren. *Wie is hier de Gebieder? volgens MONEN de JONGELING. Maar te onrecht; dewijl de JONGELING hier niet gebiedt maar geboden wordt, en daarom zouden wij de modus imperativus liever DEN GEBODEN PERSOON NOEMEN.*

Ik meen dat dit geval volmaaktelijk op het voorige slaat en de redeneeringen dezelfde zijn die de Kunstgenooten over de Naamvallen houden. Wie, die nu de onge rijmheid van dit laatste besluit nagaat, zal niet teffens

over-

overtuigd worden dat het met hunne gansche stelling aangaande de Naamvallen zo gelegen zij?

Men gunne mij egter de onbondigheid deezer rede-neeringe nog door een ander voorbeeld bloot te leggen. Wij noemen den vijfden Naamval, die dikwils in onze Spraake alleenlijk door de letter *o* wordt aangewezen, *den Roeper*, omdat deeze Naamval gebruikt wordt als men iets of iemand aanspreekt of *roept*. Onze Kunstge-nooten zeggen; neen, maar men moet hem noemen *den geroepen of aangesproken persoon of zaak*.

Ik zal hier niet uitschrijven wat zij, om dit weder te bewijzen over den vijfden Naamval bijbrengen; omdat aldaar, behalven dat zij uit de stelling van *MONEN* ongerijmdelijk weer een ander soort van ongerijmdheid trekken, ook in de *parenthesis* iets wordt neêrgesteld, dat ik zonder aanmerkinge niet zoude kunnen voorbij gaan. De kragt van hun betoog komt doch hier weder op neêr: „ Wanncer men iemand *aanspreekt* of *roept*, „ als bij voorbeeld *Mannen broeders!* dan zijn deeze „ *Mannen broeders* niet de *Roeper* maar de *aangespro-* „ *ken* of *geroepen personen*, en daarom moet men den „ vijfden Naamval niet den *Roeper* maar de *aangesproken* „ of

„ of *geroepen persoon*, of zaak noemen”. Maar ei lieve! men noemt een spreekhoorn, of trompet, ook wel een *roeper*, omdat men 'er iemand die verre van ons is meê *roept*. Maar men lette nu op deeze redeneering. *De Persoon die door zulk een Werktuig geroepen wordt is niet de roeper maar de geroepen persoon en daarom moet men den spreekhoorn zelve niet den Roeper maar de geroepen of aangesproken persoon noemen*. Wien zulk een betoog belachelijk voorkomt, die pafse het op het geval daar wij van fpreeken toe, en zal hetzelfde wederom volkoomen gelijk vinden. Wij noemen (opdat ik het nog eens herhaale) den vijfden Naamval, die dikwils door de letter *o* wordt uitgedrukt, den *Roeper*, maar „ *de persoon die in dien Naamvall' of door die letter wordt aangesproken is niet de Roeper, maar de geroepen persoon, derhalven moet die Naamval of de letter o zelf niet de Roeper maar de geroepen persoon genoemd worden. Dat te bewijzen was!*”

En hier mede, zo ik meene, klaar genoeg beweezen hebbende, dat die Heeren Spraakkunfenaars verkeerdelijk de naamen der Naamvallen op de perfoonen of zaaken, van welke in zulk een Naamvall' gefproken wordt, heb-

hebben toegepast, vervalt van zelf alles wat zij daarover gezegd, alles wat zij op zulk een fundament gebouwd hebben.

Dat het in tegendeel met de meergemelde Kunstwoorden zo gelegen zij als ik gezegd hebbe, dat is dat zij op de Naamvallen, of de bijzondere wijzen van verbuiging zelf zien, zal mogelijk geen breeder bewijs noodig hebben, tenwaare ik het van de meergemelde Schrijveren, en die hun voerspoor gevolgd zijn, gezien hadde, zou ik mij altoos verbeeld hebben dat dit geen Taalkenner zoude hebben kunnen tegenspreken.

Begeert men evenwel één en ander bewijs dat andere *Grammatici* 'er zo over gedacht hebben? Zie daar! In de Latijnsche *Grammatica* van *vosstus* vinde ik, bij gelegenheid van het opnoemen der meergemelde Naamvallen, deeze omschrijving (pag. 56. in noxis) *Casus est specialis nominis pronominis aut participii terminatio.* dat is, *Een Naamval is de bijzondere uitgang van een naamwoord, voornaamwoord of deelwoord.* In onze Taale zoude men het *Lidwoord* 'er bij moeten doen. Maar naer het denkbeeld der Kunstgenooten zou men deeze of dergelijke omschrijving moeten geeven: *Een Naamval*

is een persoon of zaak, die naer de verscheidene wijzen op welken 'er van gesproken wordt, bijzondere naamen als werker, eigenaar enz. bekomt. Wijders vindt men in de boven aangehaalde Tweespraak van de kamer in liefde bloeiende deeze verklaring der *Casus* of *vallen*. (bladz. 61, 62.)

„ *Noemer*, daarmen eerstklaps de name des dinghs oft
 „ gheen dat iet wat doet ofte lyd me *noemt* als, *de*
 „ *man spreekt*.

„ *Barer*, daarmen iemand iet mede toe eyghend als,
 „ *des mans buys*.

„ *Gbever*, daar iemand iet mede ghedaan óf *gbe-*
 „ *ven* word als, *ick hebt den man gbeheven*.

„ *Anklagber*, t' ghene dat volbracht word, als *ick be-*
 „ *schuldich den man of de man*.

„ *Roepet*, daarmen iemand mede *roept* of dwingt,
 „ als *ho man*.

„ *Ofnemer*, daardoor men iet *neemt* ofte ontfangt,
 „ dees heeft altyd t' woordcken van, voren, als *ick hebt*
 „ *vanden of vande man ontfanghen*.

Men voege hier nog bij A. L. КОК, welke in zijn *Ontwerp der Nederduitfche Letterkonst*, (een klein Boeks-

ken , maar waarin ik meen dat meer kennis en oordeel te vinden zij , dan aan zommige groote werken besteed is) dus spreekt: blad. 11. *val* (zo verduitscht hij het Latijnsche *Casus*) is de ver-andering der buigb-zaame woorden in t'zaamen voegen. Voorts verklaart hij de Naamvallen, die hij nochtans maar tot vijf brengt, maakende van den derden en den zesden Naamval maar één , genoegzaam op de zelfde wijs als de voorzeide Kamer.

„ *Noemer* zegt hij , is waardoor de zaak *be-noemt* wordt. (De voorbeelden sja ik korthedshalven over).

„ *Baarer* waardoor men iet toe-eighent.

„ *Gheever* , waardoor men iet *gheeft* óft neemt.

„ *Anklagber* is, in welke iet vol-bracht wordt.

„ *Roeper* is, waardoor men *roept*, en welke nimmer „ een ledeken bij zich lijdt.”

Uit welke omschrijvinge of verklaringe dan duidelijk blijkt:

Voor eerst, dat deeze Schrijvers in de benoemingen der Naamvallen, om geene perfoonen of zaaken daarin voorkomende, maar aan de Naamvallen zelven gedagt hebben.

Ten tweede, dat deeze Kunstwoorden vrij eigenaartig de zaak die zij benoemen en de eigenschappen der Naamval-

vallen uitdrukken. Terwijl, zo 'er hier of daar al iets mogte zijn, dat minder met den naam' schein overeen te koomen, of nog eenige duisterheid voor Leerlingen onzer Taale in te sluiten, zulks zekerlijk met veel minder omflag, voor de zulken klaar te maaken was, dan de eerstgemelde Taal-Gidsen aan de verklaringe hunner nieuwe naamen te kosten gelegd hebben.

Bewijs genoeg, zo niet overgenoeg, denk ik, dat het denkbeeld dat ik aan de Naamvallen gehegt hebbe, het eegte en gewoone denkbeeld der Spraakkunstenaren, voor deeze Kunstgenooten, geweest zij.

Ik kan hier egter niet voorbij nog te melden dat de Heer ZEYDELAAR het verschil, tuschen de tweederlei denkbeelden van MONEN en ELZEVIER (*De korte verklaring* van het Kunstgenootschap, waaruit ELZEVIER dit had overgenomen, had de eerstgemelde Schrijver mogelijk niet gezien) zeer wel begreepen heeft.

Men hoore, wat deeze Schrijver over den derden Naamval, nadat hij onder anderen de gedagten van ELZEVIER hier omtrent had opgegeeven, in zijne *Nederduitsche Spéelkonst* zegt. „Ik bekènn' (dus luiden zijne woorden, bladz. „ 381. 382.) dat de Heer ELZEVIER, in dit stuk, veel

„ boven **MONEN** vooruit heeft ; maar tévens meen' ik
 „ te bespeuren , dat 't verschil tusfchen hén alléén hier-
 „ in bestaat ; dat **MONEN** zijne gedagten bepaalt op dén
 „ Naamvall' óf anders , om 't nader uit te drukken , op
 „ 't Lidwoord waardoor dén Naamvall' uitgedrukt wórdt ,
 „ én dit zoo zijnde , dan kan ik niet zien dat hij zoo
 „ groot een ongelijk hèbbe , wíjl 't zéker is dat *aan dén* ,
 „ *aan de* , *aan bèt* &c. altijd , op zigzélven aangemérkt ,
 „ de *Geevers* zijn , én de Pérfoonen , óf zaaken waaröp zij
 „ betrèkking hèbben , de Ontvangers van **ELZEVIER** ,
 „ die , in 't laatste geval , ook gelijk heeft . Mén oor-
 „ deele óf mijne gedagten gegrond dan óf ze ongegrond
 „ zijn .”

Ik meen dat de gedagten van dien Schrijver , raakende
 dit verschillende begrip , zo gegrond zijn , dat het te wen-
 fchen waare dat hij over alle de deelen onzer Taalc zo wel ge-
 dagt en gefchreeven had . Ik verwonder mij allcenlijk dat hij
 dit van den derden Naamvall' alleen heeft opgemerkt , daar
 de zelfde reden , omtrent al de Naamvallen geldt ; en ver-
 fchil hierin van hem , dat ik niet geloove *dat de Heer EL-*
ZEVIER in dit ftuk veel boven MONEN vooruit zoude
hebben , maar juist het tegendeel ; mecnende ik klaar be-
 wee-

weezen te hebben, dat de gedagten van **MONEN** met den aart' der zaaken en 't gebruik overeen stemmen, terwijl die van **ELZEVIER** en anderen met hem, hier tegen aanloopen.

Waaren dan die oude benaamingen voldoende en klaar genoeg, het spreekt dan van zelf dat 'er geen noodzaak was, om dezelve voor nieuwe te verwisfelen; veel minder voor de zuiken die niet voldoende zijn aan 't oogmerk waartoe zij gebezigd worden. En dit is het, 't welk ik van de nieuwe benaamingen der Kunstgenooten nog met een woord bewijzen zal; hoewel ik konde geacht worden, door eene wederlegging van de redenen, die zij voor hunne benaamingen hebben bijgebracht, zulks reeds genoeg gedaan te hebben.

Indien men alleenlijk mij dit toestemme dat de benaamingen of kunstwoorden, in zekere Wetenschappen gebruikelijk algemeen dienen te zijn en, zo veel mogelijk, op alle gevallen toepasselijk, zo meen ik dat de benaamingen door de Kunstgenooten ingevoerd, aan deeze toetssteen gestreeken, zullen blijken geen proef te houden.

Ik zal mij slegts tot den eersten Naamval bepaalen, en het daar bij laten. Wij noemen dien Naamval, gelijk gezegd is, *den Noemer*, en men zal geen één voorbeeld kun-

nen bijbrengen, noch onder de Voornaamwoorden, noch onder de Lidwoorden, waarop deeze naam niet kan toegepast worden, en waarin geen' perfoon of zaak *genoemd* wordt. Onze Kunstgenooten daar tegen noemen hem *den Werkenden perfoon of zaak*. Maar hoe veele gevallen zoude men niet in den eersten Naamvall' kunnen optellen, waaröp deeze benaaming niet kan toegepast worden! De perfoonen of zaaken in den eersten Naamvall' gesteld, koomen immers niet altoos in eenen bedrijvenden zinn' voor! dat nochtans diende te geschieden, wanneer men 'er *den* naam van een' werkenden perfoon of zaak aan wilde *geeven*. Zomtijds bestaat deeze Naamval alleen in een enkel lidwoord, voornaamwoord of toevoegelijk naamwoord, wanneer hij dient ter beantwoordinge van een vraage naer het aanweezen, de hoedanigheid of ook wel alleen naer den naam van een' perfoon of zaak. Neem alleen een voorbeeld van 't laatste. Wanneer ik op de vraage: *hoe beet deeze Man?* antwoorde *Jan*, op wat grond of om welke reden zal men dan hier *Jan* of den Naamval waarin hij voorkomt *den werkenden perfoon* noemen? Of wil men een' vollen zin? hoe zal men in deeze woorden: *de morgenstond is nuttig voor de studiën,* den morgenstond

den

den werkenden persoon of zaak kunnen noemen? of eindelijk, hoe zal men deezen naam toepassen, wanneer de eerste Naamval een lijdelijk werkwoord bij zig heeft? als: *Jan wordt geslagen van zijn' Vader*. Wie is hier nu de werkende persoon? Immers *Jan* niet; hoewel hij in den eersten Naamvall' staat; maar veel eer is hij hier de lijdende persoon, en dus zou men, naer de betoogwijze der Kunstgenooten, deezen Naamval veel eer in dit geval *den lijdenden persoon of zaak* moeten noemen.

't Lust mij niet tot de verdere Naamvallen overtegaan, maar liever hier mede van deeze gansche zaake, die men mischien niet zonder reden eene Verhandeling van mocie-lijke beuzelingen zoude kunnen noemen, af te scheiden.

Oordeelt men dat ik, in eene zaake van zo gering een belang, te veel waters vuil gemaakt hebbe, ik zou zulks niet sterk willen tegenspreken. Ja, al wilde men op mij toepassen de reden waarmede Apol, vertoornd op de benden der Schoolmeesteren, die malkander over het spellen van het woord *consumptum*, met of zonder *p*, in de hairen gezeten hadden, zig liet ter neder zetten, naamelijk, dat zijlicden „ niet bequaam ziinde tot het bereedenen van ge- „ wichtiger zaken, niet dan met zulke beuzelen konde bee-

„zig zijn.” (*) ik zou zulks nog liever hooren, dan dat men van mij konde zeggen, dat ik een zaak van meerder gewigt verwaandelijk boven mijne kragten ondernomen, te kort gedaan en mishandeld hadde.

't Is ondertusichen niet zo zeer het gewigt der zaaken zelve, als wel de invloed die zij op Mannen van verdiensten in onze Taale reeds gehad heeft en mogelijk nog staat te hebben, welke mij tot deeze aanmerkingen bewoogen heeft. Trouwens was dit onderwerp de aandacht en den arbeid van een Taal- en Dichtkundig Genootschap, en andere Taalkenners waardig, waarom zou het mijne gedagten, die ik bij de zulken op geen éenen dag te noemen ben, minder verdienen! Wien nochtans deeze kleinigheden verdrieten, die verblijde zig met mij, dat het ten deezen tijde in ons Vaderland niet ontbrekt aan Mannen van naame en kundigheid, welke hunne vermoogens en vlijt in ééne Maatschappij verëenigen, om aan gewigtiger stukken onzer Taale te arbeiden, en van wien wij, boven de blijken die 'er reeds van zijn, in tijd' en wijlen wat goeds en wat groots verwagten moogen.

H. H.

(*) Zie TRAJANO BOKKALINI *Kundschappen van Parnas* 1. deel 54. Vertoog.

I N H O U D.

Wetten van het Genootschap. bl. 1- 79.

P R I J S V A E R Z E N.

*Opwekking aen Nederlands Dichteren, door J. P. BROECK-
HOF.* 1.

*Op de Tweede Eeuwfeest der Leydsche Hoogeschoole, door
S. VAN DER WAAL.* 3.

*Ter tweede Eeuwfeeste van Leyden's Hoogeschoole, door
IZ. VAN NUYSSENBERG.* 19.

*De Luister van Hollands Hoogeschoole, beschouwd op der-
zelver Tweede Eeuwgetijde, door D. J. VANDER TRAP-
PEN.* 85.

*Tweede Eeuwgetijde van Leyden's Hoogeschoole, onder de
Spreek: Manet honos & antiquae Societatis insignae.* 59.

*Lierzang tot Lof der Heeren van der Does, van de Werf-
en van Hout; Verdedigers van Leyden. door Jongvrou-
we J. C. DE LANNOY.* 71.

M E N G E L D I C H T E N.

De Lof der Vriendschapp', door H. HOUTAM. bl. 3.

*De Tijd. ter Verjaaring van Gratiaan, door W. H. L.
TAAY.* 21.

*Proeven van het vermogen der Nederduitsehe Dichtkunst,
door J. LE FRANCQ VAN BERKHEY.* 33.

Lierzang op de Fortuin, door W. H. L. TAAY. 74.

Simson in den Kerker, door J. BARTELINK. 83.

Leyden, door J. VAN ROYEN, A. Z. 85.

Het

I N H O U D.

<i>Het Landvermaak</i> , door F. HALEWIJN.	bl. 86.
<i>Aan de Leden van het Genootschap</i> , door H. COSTER.	89.
<i>Vaarwel aan mijnen Broeder, op zijne reis naar Batavia</i> , door H. COSTER.	91.
<i>De Vrede</i> , door C. VAN HOOGEVEEN, JUNIOR.	97.
<i>Vooruitzien en Herdenken</i> , door P. VREEDE, JUNIOR.	103.
<i>De Verscbillende Smaak</i> , door R. VAN SPAAN.	105.
<i>De Lente</i> , door F. HALEWIJN.	109.
<i>De Gierige</i> , door B. BROES.	113.
<i>De Lof der Gezondheid</i> , door H. HOUTAM.	115.
<i>A. VAN ROYEN'S Eeuwzang enz.</i> door J. VAN ROYEN A. Z.	123.

BETREFFENDE DE TAEKUNDE.

<i>Onderzoek over de Benaamingen der Nederduitsche Naam- vallen</i> , door H. HOUTAM.	145.
---	------

